

**KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ, DENETİMİ, EKONOMİSİ VE
PLANLAMASI ANABİLİM DALI**

**ÖĞRETİM SÜREÇLERİNDEKİ ARAÇ-GEREÇ VE ÖĞRETİM
METOTLARINDAKİ DEĞİŞİM SÜRECİ İLE İLGİLİ YÖNETİCİ
VE ÖĞRETMEN TUTUMLARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülşen FIRATLI

**Lefkoşa
Haziran, 2011**

KKTC

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ, DENETİMİ, EKONOMİSİ VE
PLANLAMASI ANABİLİM DALI**

**ÖĞRETİM SÜREÇLERİNDEKİ ARAÇ-GEREÇ VE ÖĞRETİM
METOTLARINDAKİ DEĞİŞİM SÜRECİ İLE İLGİLİ YÖNETİCİ
VE ÖĞRETMEN TUTUMLARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülşen FIRATLI

Danışman: Prof. Dr. Cem BİROL

**Lefkoşa
Haziran, 2011**

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Yönetimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ ÇALIŞMASI RAPORU olarak kabul edilmiştir.

(Adı Soyadı)

(İmza)

Başkan: Yrd. Doç. Dr. Aşkın Kiraz

Üye: Prof. Dr. Cem Birol

Üye: Yrd. Doç. Dr. Zehra Altınay Gazi

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

29/06/2011

Prof. Dr. Cem Birol
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Denetimi, Ekonomisi ve Planlaması Bölümü Yüksek Lisans programının gereği olarak hazırlanan bu araştırma, öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili yönetici ve öğretmen tutumlarının belirlenmesi için gerçekleştirilmiştir.

Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde problemin amaç, önem, sınırlılıklar ve tanımlar; ikinci bölümde kuramsal temeller ve ilgili araştırmalar; üçüncü bölümde araştırmanın modeli; evren ve örneklem, veri toplama teknikleri, veri toplama araçları, veri toplama aracının uygulanması, ve verilerin çözümlenmesi; dördüncü bölümde araştırma bulguları ve bulgular ile ilgili yorumlar; beşinci bölümde sonuç ve öneriler yer almaktadır.

“Öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili yönetici ve öğretmen tutumları”nı belirleyen bu araştırmanın tamamlanmasında, değerli bilgileri ve düşünceleriyle bana yol gösteren ve her zaman örnek aldığım değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Cem Birol’a ve bana hayatımın her aşamasında desteklerini sağlayan aileme çok teşekkür ederim.

Gülşen Fıratlı

ÖZET

ÖĞRETİM SÜREÇLERİNDEKİ ARAÇ-GEREÇ VE ÖĞRETİM METOTLARINDAKİ DEĞİŞİM SÜRECİ İLE İLGİLİ YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN TUTUMLARI

Fıratlı, Gülşen

Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cem Birol

Haziran 2011, 172 sayfa

Bu çalışmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı Genel Ortaöğretim'de, öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili yönetici ve öğretmen tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. İlişkisel tarama modeli niteliğinde olan araştırmanın evreni 2010-2011 öğretim yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki Genel Ortaöğretim'de görev yapan öğretmenlerden ve yöneticilerden oluşturulmuştur. Araştırmanın örnekleminde genel liselerden dokuz, kolejlerden dört, ve ortaokullardan sekiz okul olmak üzere Lefkoşa, Girne, Güzelyurt, Lefke, Mağusa, İskele ve Karpaz İlçelerindeki toplam yirmi bir Genel Ortaöğretim okullarındaki 332 öğretmen ve 71 yönetici yer almıştır. Örneklem grubuna araştırmacı tarafından hazırlanan ve Prof. Dr. Cem BİROL'un danışmanlığında hazırlanan ölçeğin güvenirlik ve geçerliliğini ölçmek amacıyla 40 kişiyle görüşülerek bir ön uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda ölçeğin güvenilir olduğu saptanmış olup, ilgili ölçek örneklemin tamamına uygulanmıştır.

Elde edilen veriler, bilgisayar ortamında, SPSS 15.0.0 istatistik programı kullanılarak çözümlenmiştir. "Öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili yönetici ve öğretmen tutumları"nın belirlenmesine ilişkin veriler ölçek ve madde bazında, betimsel istatistik tekniklerinden ortalama puan ve yüzde kullanılarak değerlendirilmiştir. Madde bazında saptanan ortalama puanlar, her maddenin ifade ettiği konuda öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili yönetici ve öğretmen tutumlarının bir göstergesi olarak yorumlanmıştır.

Öğretmenlerin demografik özelliklerine göre görüşlerini belirlemek amacıyla veri tipine bağlı olarak parametrik istatistiksel yöntemler olan Stundet t testi (T testi) ve Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Uygulanan analizler neticesinde öğretmenlerin görev yaptıkları bölgelere göre görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yöneticilerin yaş grupları ve görev yaptıkları bölgelere göre görüşleri istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.

ABSTRACT

ADMINISTRATOR AND TEACHER ATTITUDES ABOUT THE CHANGING PROCESS OF THE TEACHING METHODS AND TOOLS-EQUIPMENT WITHIN THE EDUCATIONAL PROCESS

Fıratlı, Gülşen

Master Degree, Department of Educational Sciences

Thesis Advisor: Prof. Dr. Cem Birol

June 2011, 172 pages

In this study, it is aimed to determine the administrator and teacher attitudes about the changing process of the teaching methods and the tools-equipment within the educational process at the General Secondary Education under the Ministry of Education, Youth and Sports of the Turkish Republic of Northern Cyprus. The nature of the research, which is like a relational screening model, has been constituted of the teachers and administrators who work in General Secondary Education in the Turkish Republic of Northern Cyprus on 2010-2011 academic year. 332 teachers and 71 administrators from twenty one General Secondary School (Nine from Public High Schools, four from Colleges and eight from Secondary Schools) in Nicosia, Kyrenia, Güzelyurt, Lefke, Famagusta, İskele and Karpaz districts, took place within the sampling of the research. A preliminary application has been made by interviewing 40 people, to evaluate the reliability and validity of the scale, which has been prepared by the researcher in consultation with Prof. Dr. Cem BİROL. As a result of the application, the scale is found reliable and the scale was applied to entire sample.

The obtained data has been analyzed by using SPSS 15.0.0 statistical software. The data about determining the "Administrator and teacher attitudes about the changing process of the teaching methods and the tools-equipment within the educational process" has been evaluated by using average score and percent, which are descriptive statistical techniques, on the basis of scale and substance. The average scores, which have been determined on the substance basis, have been commented as an indicator of the administrator and teacher attitudes about the changing process of the teaching methods and the tools-equipment within the educational process. The Student's t test (T test) and analysis of variance (ANOVA), which are parametric statistical methods depending on the type of data, were used to determine the opinions of the teachers according to their demographic characteristics. As a result of the applied analysis, it has been determined that there is a statistically significant difference between the opinions of the teachers who work in different districts. In addition, the views of the administrators of different ages and different districts, also show a statistically significant difference.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

DEĞERLENDİRME KURULU ÜYELERİ.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	ix
GRAFİKLER LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv

BÖLÜM I

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	18
1.3. Araştırmanın Önemi.....	20
1.4. Sınırlılıklar.....	21
1.5. Tanımlar.....	22
1.6. Kısaltmalar.....	22

BÖLÜM II

2. KURAMSAL TEMELLER	23
2. 1. Değişme.....	23
2.1.1. Değişmenin Dinamikleri.....	25
2.1.2. Değişmenin Düzeyleri.....	25

2.1.3. Değişmenin Kaynakları.....	26
2.1.3.1. Değişmenin Çevresel Kaynakları.....	26
2.1.3.2. Değişmenin İçsel Kaynakları.....	28
2.1.4. Değişme Sürecinin İşleyişi.....	28
2.1.4.1. Değişme Sürecinde Eğitim ve Amaçları.....	31
2.1.4.2. Değişim Sürecinde Etkili Okullar.....	36
2.1.5. Değişim, Adaptasyon ve Yaygınlaştırma.....	37
2.1.5.1. Öğretmenlerin Teknoloji Bilgisi.....	37
2.1.5.2. Öğretmenlerin Eğitimsel İnançları.....	38
2.1.6. Öğretimde Yöntem Kullanmanın Yararları.....	38
2.1.7. Öğretim Araçları ve Materyalleri.....	38
2.1.7.1. Öğretim Araçlarının ve Materyallerin Öğretim Ortamındaki Önemi.....	39
2.1.7.2. Öğretim Araçlarının ve Materyallerin Seçimi.....	41
2.1.8. Öğretim Araçları.....	42
2.1.9. Öğretim Materyalleri.....	48
2.1.9.1. Öğretim Materyali Hazırlama İlkeleri.....	51
2.1.10. Araç-Gereçlerin Önemi.....	53
2.1.11. Teknoloji.....	56
2.1.11.1. Eğitim Teknolojisi.....	56
2.1.11.2. Eğitim Teknolojisinin Temel İlkeleri.....	57
2.1.11.3. Öğretim Teknolojisi	58
2.1.11.4. Eğitim Teknolojisi ve Öğretim Teknolojisi Arasındaki Fark.....	59
2.1.11.5. Öğretimde Teknoloji Kullanma Nedenleri.....	59
2.1.11.6. Okulda Teknoloji Kullanımını Arttırma.....	60
2.2. İlgili Araştırmalar.....	62
2.2.1. Yurt İçi Araştırmalar.....	62
2.2.2. Yurt Dışı Araştırmalar.....	65

BÖLÜM III

3. YÖNTEM.....	68
3.1. Araştırmanın Modeli.....	68

3.2. Evren ve Örneklem.....	68
3.3. Veri Toplama Teknikleri.....	70
3.4. Veri Toplama Araçları.....	70
3.5. Veri Toplama Aracının Uygulanması.....	71
3.6. Verilerin Çözümlemesi.....	71

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	73
4.1. Öğretmenlerin Cinsiyet, Yaş, Eğitim Durumu, Mesleki Kıdem, Okulda Çalışma Süresi, Gelir Durumu, En Çok Yaşanılan Yerleşim Birimi Değişkenleri Açısından Karşılaştırılması.....	73
4.2. Yöneticilerin Cinsiyet, Yaş, Eğitim Durumu, Mesleki Kıdem, Okulda Çalışma Süresi, Gelir Durumu, En Çok Yaşanılan Yerleşim Birimi Değişkenleri Açısından Karşılaştırılması.....	75
4.3. Öğretmen ve Yöneticilerin Ölçeğe İlişkin Bulguları.....	78
4.3.1. Öğretmenlerin Ölçeğe İlişkin Bulguları.....	81
4.3.2. Yöneticilerin Ölçeğe İlişkin Bulguları.....	114
4.4. Öğretmenlerin Cinsiyet, Yaş, Eğitim Durumu, Mesleki Kıdem, Okulda Çalışma Süresi, Gelir Durumu, En Çok Yaşanılan Yerleşim Birimi Değişkenlerine Göre Ölçek Toplam Puanlarının Karşılaştırılması.....	134
4.5 Yöneticilerin Cinsiyet, Yaş, Eğitim Durumu, Mesleki Kıdem, Okulda Çalışma Süresi, Gelir Durumu, En Çok Yaşanılan Yerleşim Birimi Değişkenlerine Göre Ölçek Toplam Puanlarının Karşılaştırılması.....	138

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	141
5.1. Sonuç.....	141
5.2. Öneriler.....	144

KAYNAKÇA.....	146
EKLER.....	168

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Bölgelere Göre Öğretmen ve Yönetici Sayılarının Dağılımı.....	69
Tablo 2. Örneklemeye Sonucunda Bölgelere Göre Öğretmen ve Yönetici Sayıları.....	69
Tablo 3. Öğretmenlerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı.....	74
Tablo 4. Yöneticilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı.....	76
Tablo 5. Öğretmenlerin Ölçek Sorularına Verdikleri Yanıtların Dağılımı.....	78
Tablo 6. Yöneticilerin Ölçek Sorularına Verdikleri Yanıtların Dağılımı.....	80
Tablo 7. Öğretmenlerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Ölçek Toplam Puanlarının Karşılaştırılması.....	134
Tablo 8. Yöneticilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Ölçek Toplam Puanlarının Karşılaştırılması.....	138

GRAFİKLER LİSTESİ

Sayfa

Grafik 1. Öğretmenler, Yeni Öğretim Metotlarına Olumlu Yaklaşmaktadırlar	
Sıklığı.....	81
Grafik 2. Öğretmenler, Eğitim Sürecindeki Yeni Araç – Gereçleri Araştırmaktadırlar	
Sıklığı.....	82
Grafik 3. Öğretmenler, Görsel İçerikli Derslerde Bilgisayardan Faydalanmaktadırlar	
Sıklığı.....	83
Grafik 4. Öğretmenler, Ders Sırasında Aktif Öğrenme Ortamları	
Oluşturmaktadırlar Sıklığı.....	84
Grafik 5. Öğretmenler, Eğitimde Yeni Yöntemlerin Uygulanmasına İsteklidirler	
Sıklığı.....	85
Grafik 6. Öğretmenler, Teknoloji Çağına Uyum Sağlamaktadırlar Sıklığı.....	86
Grafik 7. Öğretmenler, Eğitimde Çağdaş Öğretim Metotlarını Uygulamaktadırlar	
Sıklığı.....	87
Grafik 8. Öğretmenler, Derslerinde Yeni Araç-Gereçleri Kullanmaktadırlar	
Sıklığı.....	88
Grafik 9. Öğretmenler, Öğretim Metotlarındaki Değişimleri Takip Etmektedirler	
Sıklığı.....	89
Grafik 10. Öğretmenler, Derslerinde Projeksiyon Kullanmaktadırlar	
Sıklığı.....	90
Grafik 11. Öğretmenler, Ders Sırasında Akıllı Tahta Kullanmaktadırlar	
Sıklığı.....	91
Grafik 12. Öğretmenler, Bilgisayar Destekli Eğitimi Benimsemektedirler	
Sıklığı.....	92
Grafik 13. Öğretmenler, Öğrenci Merkezli Eğitimin Etkili Olduğunun Bilincini	
Taşımaktadırlar Sıklığı.....	93
Grafik 14. Öğretmenler, Derslerinde Somut Örneklerle Yer Vermektedirler	
Sıklığı.....	94

Grafik 15. Öğretmenler, Eğitimde Verimliliği Sağlamaktadırlar	
Sıklığı.....	95
Grafik 16. Öğretmenler, Eğitimde Öğretim Teknolojisinin Kullanımına Önem	
Vermektedirler Sıklığı.....	96
Grafik 17. Öğretmenler, Eğitimde Aktif Katılımı Sağlamaktadırlar	
Sıklığı.....	97
Grafik 18. Öğretmenler, Öğrenciler Arasındaki İşbirliğini Desteklemektedirler	
Sıklığı.....	98
Grafik 19. Öğretmenler, Derslerinden Önce Gerekli Öğretim Materyallerini	
Hazırlamaktadırlar Sıklığı.....	99
Grafik 20. Öğretmenler, Eğitimde Öğrencilerin Motivasyonlarını Sağlamaktadırlar	
Sıklığı.....	100
Grafik 21. Öğretmenler, Eğitimdeki Gelişmelere İlgili Davranmaktadırlar	
Sıklığı.....	101
Grafik 22. Öğretmenler, Eğitimde Öğrencilerin Özguvenlerini Arttırmaktadırlar	
Sıklığı.....	102
Grafik 23. Öğretmenler, Öğrenme Ortamlarında Görsel-İşitsel Araç-Gereçleri	
Kullanmaktadırlar Sıklığı.....	103
Grafik 24. Öğretmenler, Aktif Düşünmeyi Bilen Öğrenciler Yetiştirmektedirler	
Sıklığı.....	104
Grafik 25. Öğretmenler, Öğrencilerin Yaratıcılık Duygularını Geliştirmektedirler	
Sıklığı.....	106
Grafik 26. Öğretmenler, Eğitimde Öğrencilerin Bireysel Farklılıklarını	
Bilmektedirler Sıklığı.....	107
Grafik 27. Öğretmenler, Eğitimde Dersin Hedefine Uygun Materyaller	
Kullanmaktadırlar Sıklığı.....	108
Grafik 28. Öğretmenler, Öğrencilerin Doğru Hedeflere Ulaşmalarını	
Sağlamaktadırlar Sıklığı.....	109
Grafik 29. Öğretmenler, Eğitimde Kalıcı Öğrenmelere Önem Vermektedirler	
Sıklığı.....	110

Grafik 30. Öğretmenler, Eğitimde Öğrenme Kalitesini Arttırmaktadırlar	
Sıklığı.....	111
Grafik 31. Öğretmenler, Öğrencilerin Sosyalleşme Düzeyine Katkıda	
Bulunmaktadırlar Sıklığı.....	112
Grafik 32. Öğretmenler, Öğrencilerin Sorumluluk Duygularını Geliştirmektedirler	
Sıklığı.....	113
Grafik 33. Yöneticiler, Eğitimde Araç-Gereç Kullanımı İçin Öğretmenleri Teşvik	
Etmektedirler Sıklığı.....	114
Grafik 34. Yöneticiler, Öğretim Teknolojisindeki Araç-Gereçleri Takip	
Etmektedirler Sıklığı.....	115
Grafik 35. Yöneticiler, Eğitim Hedeflerine Uygun Materyalleri Araştırmaktadırlar	
Sıklığı.....	116
Grafik 36. Yöneticiler, Öğretmenlere Eğitimde Bilgisayar Kullanımını	
Benimsetmektedirler Sıklığı.....	117
Grafik 37. Yöneticiler, Eğitimde Kalıcı Öğrenmelerin Oluşması Hedefini	
Taşıtmaktadırlar Sıklığı.....	118
Grafik 38. Yöneticiler, Öğretmenlerle Olumlu İletişimler Kurmaktadırlar	
Sıklığı.....	119
Grafik 39. Yöneticiler, Eğitimde Değişim Sürecini Takip Etmektedirler	
Sıklığı.....	120
Grafik 40. Yöneticiler, Öğrenci Velileriyle İletişim Kurmaktadırlar	
Sıklığı.....	121
Grafik 41. Yöneticiler, Öğretmenlerle Planlı Programlı Çalışmaktadırlar	
Sıklığı.....	122
Grafik 42. Yöneticiler, Öğretmenlerle Verimli Görüşmeler Yapmaktadırlar	
Sıklığı.....	123
Grafik 43. Yöneticiler, Okulda Olumlu Yönde Denetimler Yapmaktadırlar	
Sıklığı.....	124
Grafik 44. Yöneticiler, Öğretmenlerle Uyum İçinde Çalışmaktadırlar	
Sıklığı.....	125

Grafik 45. Yöneticiler, Eğitimde Verimlilik İçin Yenilikçi Kararlar Almaktadırlar	
Sıklığı.....	126
Grafik 46. Yöneticiler, Öğretmenlerle Birlikte Öğrencileri Doğru Hedeflere	
Ulaştırmaktadırlar Sıklığı.....	127
Grafik 47. Yöneticiler, Okulla İlgili Kararlar Alırken Öğretmenlerle İşbirliği	
Yapmaktadırlar Sıklığı.....	128
Grafik 48. Yöneticiler, Okul Etkinliklerini Planlamaktadırlar	
Sıklığı.....	129
Grafik 49. Yöneticiler, Öğretmenlerle Birlikte Eğitimdeki Yeni Metotları	
Araştırmaktadırlar Sıklığı.....	130
Grafik 50. Yöneticiler, Eğitim Teknolojisindeki Yeniliklere Uyum Sağlamaktadırlar	
Sıklığı.....	131
Grafik 51. Yöneticiler, Öğretmenlerin Mesleki Motivasyonlarını Geliştirmektedirler	
Sıklığı.....	132
Grafik 52. Yöneticiler, Öğrencilere Aktif Çalışma Ortamları Oluşturmaktadırlar	
Sıklığı.....	133

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. Değişme Sürecinin İşleyişi.....	30
Şekil 2. Sistem Modelinde Okulda Değişme Süreci.....	35
Şekil 3. Yaşantı Konisi.....	40

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

20. yüzyılın ortalarında başlayan, özellikle son çeyreğinde yoğunlaşan değişimler, ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel alanlarda değişmeyi zorunlu kılmaktadır. Bu değişmeyi sağlayan temel yapı, bilgi toplumunun temel yapısını oluşturan bilgi ve özellikle de bilimsel bilgidir. Bu bilgi sistemi her alanda olduğu gibi eğitimi de önemli ölçüde etkilemekte ve değiştirmektedir. Son yıllarda gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin çoğu, eğitim sistemlerini geliştirmek amacıyla birçok yenilikler yapmışlardır. Bu yenilikler, sistem düzeyinde reformları, modern kurumlar oluşturma çabalarını, modern öğretim araç ve gereçlerin sağlanmasını, öğretmenlerin mesleki bilgi ve beceri düzeylerinin yükseltilmesini ve okul yönetiminde yenilikler yoluyla, öğretme-öğrenme sürecini geliştirmeye yönelik değişik politika ve uygulamaları kapsamaktadır (Karip, 1996).

Günümüzde ülkelerin dünyadaki konumlarını belirleyen önemli bir değişken de, bazı teknoloji ürünlerinden ne ölçüde yararlanabildikleridir. Genel anlamda kurumsal gelişmeler de büyük ölçüde teknoloji eksenli bir değerlendirmeye tabi tutulur olmaktadır. Bu bağlamda eğitim kurumlarının da hizmetlerini toplumca kabul edilen/beklenen düzeyde gerçekleştirebilmeleri için daha yüksek düzeyde, ileri teknoloji ürünü makineler, araç, gereçler, üretim yöntemleri ve uygulama yönergeleri, bir başka deyişle teknik bilgi satın almaları ve kullanmaları gerekmektedir (Aksoy, 2003).

Bu bölümde, araştırmanın problemi, amacı, önemi, sınırlılıkları ve bazı kavramların tanımına yer verilmektedir.

1.1. Problem

Günümüzde her alanda yaşanmakta olan değişim eğitim kurumlarını da etkilemektedir. Eğitim kurumları bu değişime ayak uydurma ve kendini sürekli yenileme durumundadır. Bu süreçte öğretmenlerin oynayacakları rol büyük önem taşımaktadır. Çünkü bir okulun kalitesi öğretmenlerinin sunacağı eğitim hizmetinin kalitesine bağlıdır. Öğretmenlerin bunu başarabilmeleri için hem hizmet öncesinde iyi yetiştirilmeleri, hem de hizmet içinde kendilerini sürekli geliştirmeleri gerekir (Seferoğlu, 2005).

Değişim ve yenileşme süreci doğal olarak örgütlerin yapısını, örgütsel davranışları ve çalışanlarla ilgili yönetim işlerini de etkilemiştir. Artık örgütlerdeki çalışanlarla ilgili iş ve işlemlerin düzenlenmesi insan kaynaklarının yönetimi kavramıyla ifade edilmektedir (Ehrlich, 1997). Yeni bir bakışla insan potansiyelinin nasıl işlevselleşeceği ve insanların daha çok bilgi donanımlı ve becerili nasıl yönetileceği hakkında, mevcut yönetim anlayışını değiştiren varsayımlarla uğraşmaktadır. Buradan hareketle insan kaynakları yönetimi birimi, değişimi tahmin eden ve bunu yerine getirmek için gerekli olanları dikkate alan bir örgütlenmeyi gerçekleştirmelidir (Ehrlich, 1997).

Yeni bilgi teknolojilerinde meydana gelen değişim ve bu teknolojiler ile hızlı bir şekilde artan bilgiyi insan yaşamına yansıtabilmenin temelinde, planlı eğitim sürecinde, yeni teknolojilerin etkin ve verimli bir şekilde işe koşulması yatmaktadır. Yani yeni bilgi teknolojilerinin tüm eğitim-öğretim süreçlerinde değişik amaçlar doğrultusunda kullanılmasıdır (Uzunboylu, 2002).

Değişme, hayatın önemli gerçeklerinden biri olup, sürekli olarak değişen teknolojik, sosyal, ekonomik ve siyasal yapılar, örgütler üzerinde değişim yönünde çevreye uyum için bir baskı yaratmakta, sosyo-teknik sistemlerin yapı, insan, amaç ve işleyişlerinde de gerekli değişikliklerin yapılmasını zorlamaktadır (Özdemir, 1997; Peker, 1995).

Değişim, gelecekte var olmak, gelişmeleri yakalamak ve dış dünya ile uyum içinde olmak gerektiğinden dolayı önemlidir. Kurumlarda değişim ise yerleşmiş alışkanlıklardan kurtulmak, farklı fikirlere açık olmak, fırsatları değerlendirmek, var olan düzenin dışına çıkmak ve yeniden yapılanmayı gerçekleştirerek devamlılığı sağlamak bakımından önemlidir. Bir kurumda değişimi gerçekleştirmek için sürekli olarak gelişmek, yenilikçi olmak ve kuruluşun yapısına ters düşen özellikleri ayıklamak gerekmektedir (Kozlu, 1986).

Değişme dediğimiz olgu başta ekonomik büyüme olmak üzere her türlü toplumsal, siyasal, yönetsel gelişmeyi içermektedir. Her şey bir değişme içindir. Son yıllarda değişme yerine yenilik kelimesi kullanılmaktadır. Yenilik önceden tasarlanmış bir değişmedir. Yani yenilik planlı bir değişmedir (Kaya, 1996).

İnsan doğal, toplumsal ve kültürel bir çevrede doğar. İnsanın doğal, toplumsal ve kültürel bir varlık olması onun yaşadığı bu çevreyi, aklını, duygularını vb. diğer özelliklerini kullanmasına bağlıdır. Birey yaşamını devam ettirmek, geliştirmek, sağlıklı, dengeli, uyumlu olmak, yeteneklerini harekete geçirmek, kendini tanımak, gerçekleştirmek ve aşmak gereksinimindedir (Adıgüzel, 1993).

Bireylerin çok kazanımlar elde ettikleri eğitim süreci, bir yandan hızlı bilgi artışı, teknoloji ve iletişim alanındaki gelişmelerin kaynağı olarak rol oynarken, diğer yandan yeni dünya düzeninin ihtiyacına cevap vermeye çalışmaktadır. Bireylerin, çağın getirdiği değişmelere uyum sağlayarak gelişmelere katkıda bulunmalarını sağlayıcı istendik davranışları kazanmalarında ise büyük rolü eğitim üstlenmektedir (Sıvacı, 2003).

Okul programlarının, ders konularının ve öğretim materyallerinin sürekli olarak yenilenmesini öğrenci ve öğretmenlere yeni bilgilerin zamanında ve etkin biçimde ulaştırılmasını gerektirmekte; çağdaş insana temel bilgileri ve becerileri kazandırabilmek için gerekli öğrenim süresinin uzatılmasını, devamlı öğrenme kavramının benimsenmesini zorunlu hale getirmektedir. Bütün bunlar eğitimde bilgi

retme, depolama, iletme, öğrenme ve kullanmada yeni sistemlerin geliştirilmesi demektir (Ergin, 1995).

Küreselleşmenin hedeflediği insan tipi değişmiştir. Günümüzde bilgiye ulaşmasını bilen ve bilgiyi kullanan insan ön plana çıkmıştır. Küreselleşmenin en tipik göstergeleri, dünyanın tek pazar haline gelmesi ve bilginin maliyetinin düşmesidir. Böylece, herkes ona kolayca ulaştığı için bilgiye sahip olma değil, onu yorumlama önem kazanmıştır. Küreselleşme ile eğitim anlayışlarının, yapılanmalarının ve uygulamalarının büyük değişimlere uğramasının ne kadar kaçınılmaz olduğu çok açıktır. Bu değişimler sonucunda artık insanın bağımsız bir birey olma gerekliliği her dönemden daha çok ön plana çıkmıştır. Geleceğin toplum yapılarında sorun çözen, araştıran, güçlü birey anlayışı ön plana çıkacaktır. Bu nedenle böyle bir insan tipini yetiştirmek eğitim sistemlerinin önündeki önemli bir görev ve sorundur. Güçlü birey yetiştirme hedefi, örgün eğitimi olduğu kadar yetişkin eğitimini de içeren yaygın eğitim sistemlerini de etkilemektedir. Güçlü bireyin yetişmesi, yetişkinlik dönemindeki insanlar için de önemli bir ihtiyaçtır ve bu ihtiyaın karşılanması, hayat boyu sürer; hayat boyu eğitim kavram ve uygulamalarını gerektirir (Akçay, 2003).

Çağımızın gerekleri, bireyleri güçlü ve donanımlı olmaya itmektedir. Acımasız uluslarüstü rekabet koşulları bunu gerektirmektedir. Böyle büyük ve derin rekabeti tamamlamayı ve başarmayı sağlayacak olan da küresel eğitimdir. Küresel eğitim, istenmese de rekabetçi özellikli bir yapıya sahip olmak durumundadır. Rekabetçi bir eğitimin en başta sahip olması gereken yapısal özellik ise esnekliktir. Bu esneklik sayesinde değişimlere hızla uyum ve rekabette üstün olmak mümkündür (Yurdabakan, 2002).

Küreselleşme yalnızca ekonomik ve siyasal anlamda ortaya çıkan bir oluşum değildir. Ekonomiler ve ülkeler arasındaki ilişki ve etkileşimlerin artmasıyla; toplumsal yaşamın kültür, hukuk, eğitim gibi pek çok alanı da aynı sürecin kapsamına girmektedir (Acar, 2004).

Son derece hızlı gelişen bilişim teknolojileri dünya dengelerini değiştirmekte, yeni iş, yeni ticaret ve yeni yaşam süreçleri ortaya çıkmaktadır. Böylesine köklü değişimlerin oluşumunun altında yatan etmen bilgidir (Akgül, 2002).

Teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte bilgi teknolojileri ve bilgisayar yaşamın her alanına girmiştir. Bilginin üretilmesi ve kullanılması toplumların rekabet güçlerini ve gelişmişlik düzeylerini belirleyen bir unsurdur. Toplumlara hizmet veren kamu kurumlarının da iş süreçlerinde bilişim teknolojilerini kullanmaları ve bu teknolojileri kullanabilecek insan kaynaklarını geliştirmeleri için eğitime öncelik vermeleri gerekmektedir. Teknolojik gelişmeleri takip edebilmek ve değişen iş süreçlerine ayak uydurabilmek için, mevcut sistemlerini sorgulamak, bu teknolojiyi kullanacak olan insan gücünün yeterliliğini artırmak için planlar yapmalıdır. Çünkü kurumların başarıları sahip oldukları donanım ve yazılım sistemleri ile değil, sahip oldukları bilgi ve insan kaynakları ile ölçülmektedir (Bilişim, 2004).

Günümüzde bilim ve teknolojiadaki gelişmeler yeni bir çağı başlatmıştır. Daha çok bilgi çağı olarak adlandırılan bu çağın en önemli özelliği, bilgi teknolojilerinin yoğun olarak kullanılması ve maddi ürün yerine bilgi üretiminin önem kazanmasıdır. Bilgi toplumuna geçişin temelinde teknoloji yatmaktadır. Gerçekten de 1970'lerden günümüze dek geçen sürede teknolojiye beklenmeyen bir patlama olmuştur. Bu kapsamda bilgi teknolojisinde olan gelişmeler de bilgi devrimi olarak tanımlanmıştır. Bilgi teknolojileri eğitimde "öğretim teknolojisi" olarak adlandırılmaktadır. Bilgi teknolojilerinin kullanımının yaygınlaşması günümüzde toplumların "bilgi toplumu" haline gelmesine neden olmuştur. Yeni teknolojiler hem ekonomik yapıyı hem de sosyal ve eğitsel yapıyı etkilemiş, bu nedenle de toplumlar teknolojik gelişmeleri izlemek zorunda kalmışlardır (Akkoyunlu, 1995).

Bu hızlı değişime ayak uydurabilmek, gelişime katkıda bulunabilmek ancak eğitim ile mümkündür. Gelecek için yapılması gereken en önemli çalışma eğitim sistemlerine işlevsellik kazandırarak öğrenmeyi yaşamın en temel gereksinimi haline getirmek olmalıdır (Hoşgörür, 2004).

Küreselleşmenin ekonomik boyutu yanında siyasal, sosyal, kültürel, teknolojik vb. boyutları da söz konusudur. Bu boyutlar bir bütünün parçalarıdır. Birbirleri ile karşılıklı iletişim ve etkileşim içindedirler. Küreselleşme; teknolojinin yaygınlaşması, üretim ve tüketim süreçlerinin yeni pazarlar yaratması, demokrasi, insan hakları ve özgürlüklerin gelişmesi, genişlemesi gibi olumlu özellikler yanında, uluslararası ekonomik dengelerin sarsılması, ekonomik siyasal krizlerin artması, ulus devletin zayıflaması gibi tehlikeli ve sorunlu nitelikleri de beraberinde getirmektedir (Perşembe, 2004).

İçinde yaşanılan çağda postmodernizmin etkisi ile birlikte eğitim anlayışı da değişime uğramıştır. Bilgisayar ve iletişim araçlarının gelişmesi ile birlikte bilgi edinmek kolaylaşmıştır ve bilgi geniş kitlelere ulaşabilmektedir. Bu nedenle eğitim sisteminde artık kişilere bilgi vermekten çok bilgiyi nasıl elde edeceklerinin yollarının gösterilmesi gerekliliği de ortaya çıkmıştır (Harris, 1999).

Üretimin en önemli girdisi insan olduğuna göre, bir ülkenin gelişebilmesi, kalkınabilmesi için üretime katılabilecek bilgi ve yeterlilikte insan yetiştirmesi gerekmektedir. Toplumların sağlıklı, kaliteli ve daha iyi bir yaşam sürdürebilmelerinin yanında değişen ve gelişen çağda yerlerini gelişmiş ülke sınıfında alabilmeleri eğitime verilen önemle doğru orantılıdır. Toplumların gelişim ve değişim süreçlerinde son derece önemli bir faktör olan eğitim, toplumların geleceğine yapılan yatırımdır (Kadioğlu ve Özgen, 2004).

Eğitimde değişme ile ilgili çabalar, mevcut uygulamaların gözden geçirilmesi ve eksikliklerin belirlenmesiyle başlar. Bu aşamada eğitimde değişmeye niçin ihtiyaç duyulduğu sorusuna cevap aranır (Özdemir, 1997).

Eğitimsel değişimler eğitim sisteminde daha etkili bir öğrenme ortamı yaratmak, eğitsel gereksinimleri daha etkili karşılamak, gelecekteki toplumsal gereksinimleri karşılayacak bilgi, beceri, davranışları, anlayışları oluşturmak, bireysel ve toplumsal yaşamın sürdürülebilirliğini ve geliştirilmesini sağlamak amacıyla yapılabilir (Gökçe, 2005).

Öğretmenlerin de değişen ekonomik, siyasal ve toplumsal yapıya uygun olarak kendilerini geliştirmeleri gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin; değişik kültürel yapıya, kişilik özelliklerine sahip öğrencilerin, birbirlerinin farklı bakış açılarına saygı duymalarına ve toplumsal sorumluluklarının farkında olmalarına yardım edebilecek özellikte bilgi, beceri ve değerlerle donanmış olmaları gerekmektedir. Eğitimde klasik yaklaşımların etkisi giderek azalmaktadır. Değişik kültürel ve sosyal ortamlardan gelen öğrencilerin yaşamlarına duyarlılık gösteren, eğitimin sürekliliğine, bir başka deyişle yaşam boyu eğitim olgusuna inanan, bilişim teknolojilerinden en yüksek düzeyde yararı sağlayabilecek özelliklere sahip, paylaşımcı, iş birliğine ve grupla çalışmaya yatkın, çatışmaları problem çözme yöntemini kullanarak çözen öğrencileri yetiştirebilecek donanımda öğretmenlere gereksinim vardır (King, 1991).

Zamanın en önemli unsur olarak karşımıza çıktığı yüzyılımızda bireyler, çağı ve teknolojiyi yakalamakta geç kalmamalıdır. Bu uyum sürecinin çabuk ve kolay geçirilmesi ise bireylerin alacakları eğitimlerle mümkündür. Bu da gerçekleştirilecek eğitimlerde, eğitim teknolojisinin sunduğu olanaklardan yararlanılması ve eğitimde yeni teknolojilerin işe koşulması ile sağlanabilir (Hotomaroğlu, 2002).

Eğitim sistemi içinde okul nasıl bir alt sistem ise, eğitim yönetimi bağlamında okul yönetimi de aynı durumdadır. Okul yönetimi bir bakıma eğitim yönetiminin sınırlı bir alanda uygulanmasıdır. Eğitim yönetimi nasıl yönetim bilimin eğitime uygulanmasından meydana geliyorsa, okul yönetimi de eğitim yönetiminin okula uygulanmasından meydana gelmektedir. Okul yönetimi, okulu saptanan amaçlarına ulaştırmak üzere öğrenci, öğretmen, diğer personel gibi insan kaynakları ile okul binası, araç ve gereçler gibi maddi kaynakları bir araya getirip etkili bir biçimde kullanarak önceden belirlenmiş politikaları ve alınan kararları uygular (Toprakçı, 2008).

Eğitim sisteminde yenilik, sistemin en stratejik parçası olan okulda başlamalıdır. Diğer bir deyişle, sistem merkezinden okula, okuldan çevresine yeni bir giriş olmadıkça, eğitim sisteminde yenilik yapıldığını savunmak güçtür. Çevreye dönük okul

ve topluma dönük eğitim sistemi, çevre ve toplumdaki değişme ve gelişmelere uyum gösterebilmek için, eğitimde yenilikleri benimsemek zorundadır. Bu zorunluluk okul ve sistemde yapı, süreç ve bunların gerektirdiği davranış değişimleri ile sonuçlanır. Bu sonuçlar zamanla okulun ve sistemin içinde çalıştığı çevreyi ve toplumu etkiler ve onlarda bazı değişmelere yol açar (Bursalıoğlu, 2002).

İçinde yaşadığımız çağ değişimin en fazla ve en hızlı gerçekleştiği bir çağdır. Çünkü ekonomide, sosyal alanda, kültürel yaşamda, siyasal ve toplumsal düzende ve teknolojik yapıda çok yeni gelişmeler yaşanmaktadır. Kültürler, toplumlar ve ülkeler arasındaki sınırlar kalkmakta, eskiye göre daha yoğun ve daha hızlı bir etkileşim yaşanmaktadır. Gelişmelerin hızı ve biçimi karşısında hiç bir kurumun durağan kalması ve eski yapısını koruması mümkün görünmemektedir (Erdoğan, 2004).

Değişim bir süreçtir. Değişim bir anda olup biten bir olay değildir. Değişim taraftarları, araştırmacılar ve karar vericiler için başında değişimin kısa bir sürede olamayacağını farkında olmalı ve değişimi uzun süreli bir çalışma olarak görmelidirler (Özdemir, 2000).

Değişim teknik bir süreçtir. Teknik bir sürecin gelişi güzel bir şekilde gerçekleşmesi mümkün değildir. Bu nedenle değişimin gerçekleşmesi için uzman yardımına başvurulmalıdır. Yani değişimi baştan sona yürütecek sorumlu kişiler bulunmalıdır. Özel olarak bir uzmanın bulunmaması halinde en azından değişimi yönetmekle görevli kişinin değişim yönetimi konusunda bilgilenmesi ve yetiştirilmesi gerekir (Erdoğan, 2004).

Gerçekten de eğitimdeki değişimler çok yavaş olmakta ve etkisini görebilmek için uzun bir sürenin geçmesi gerekmektedir. Nitekim eğitim ekonomisi ile ilgili çalışmalar da eğitime yapılan yatırımların getirisinin uzun vadede ortaya çıkacağını ortaya koymaktadır (Erdoğan, 2004).

Değişimi yönetecek kişinin başarılı olmasında prestijli ve değişim hakkında yeterli bilgiye sahip olması önemli rol oynar. Eğer yardımına başvurulacak değişimci

(değişim yöneticisi), kurum dışından ise kendi düşünce ve çözümlerini empoze edebileceği ve bunun da değişimi olumsuz yönde etkileyebileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Değişim görevlisinin ödüllendirme ve cezalandırma gücünden çok uzmanlık gücü olmalıdır (Erdoğan, 2004).

Değişimin başarılı bir şekilde yönetilmesi için diğer değişim deneyimlerinden de faydalanılmalıdır. Bu şekilde değişimde karşılaşılabilecek sorunlar önceden belirlenebilir ve ona göre çözümler geliştirilebilir. Özellikle uygulamanın daha başarılı olmasında başka deneyimlerden faydalanmak önemli rol oynayabilir (Erdoğan, 2004).

Değişim sonucu, şartlar değişebilir ve zaman geçtikçe yapılan değişiklikler de tekrar değişmek zorunda kalabilir. Bu nedenle değişimin, ortaya çıkan ihtiyaçları karşılayabilecek nitelikte olmasına özen gösterilmelidir. Değişimin gerçekleşmesi için her zaman bir girişimin olmasını beklememek gerekir. Değişimin ihtiyaç duyulan zamanda herhangi bir gecikme olmadan gerçekleşmesi için sistemin kendi kendine değişebilir hale getirilmesi gerekir (Erdoğan, 2004).

Bir kurumda gerçekleşecek olan değişim, kurumun varlık gerekçesini ifade eden amaçları, kurumdaki bireylerin rollerini, beklentilerini ve bu bireylerin kendi aralarındaki ilişki kalıplarını kapsayan yapıyı, kurumda kullanılan teknolojiyi ve kurumda bulunan bireylerin değer ve davranışlarındaki değişiklikleri kapsamalıdır. Bu boyutları ele almadan yapılacak değişimler başarısız olabilir (Erdoğan, 2004). Kısaca, bir örgütte yapı, görev, teknoloji ve insanların değiştirilmesi birlikte ele alınmalıdır (Özdemir, 2000).

Değişimin etkili olmasında iyi bir ekip ruhunun oluşması da önemlidir. Bu nedenle değişimin başarılı olabilmesi için kurumda dayanışmaya, işbirliğine dayalı bir takım ruhu yaratılmalıdır. Değişime başlamadan önce kurumda çalışan kişileri birbirleriyle daha fazla etkileşim kurmalarını sağlayarak takım haline getirmek önemli bir stratejidir (Erdoğan, 2004).

Değişim köklerinden kopma savrulup gitme demek değildir. Değişirken kurumun çok köklü değerlere sahip olması gerekir. Kurumda değişime verilen önem kadar sağlam birkaç değere sahip olmaya da önem verilmelidir. Yani kurumu her zaman ayakta tutan belirli değerler olmalıdır. İşte bu değerlerin neler olduğunun bilinmesi gerekir. Çünkü hangi değerleri koruyacağını bilemeyen kurumların hangi değişimi gerçekleştirebileceğini bilmesi ve kestirebilmesi zordur. Sağlam değerlerin olması kurumun hem kendi kendini korumasını hem de sağlıklı bir şekilde değişmesini sağlar. Bu yüzden kurumun oturmuş bir değerler sistemine sahip olması gerekir (Erdoğan, 2004).

Temel değerler, kurumun vizyonu, misyonu, amaçları, hedefleri için çok önemli bir referans kaynağıdır. Bu yüzden okul yönetiminin başarılı olabilmesi için okula yön verecek temel değerleri belirlemesi ve geliştirmesi gerekir. Bir okulun örgütsel anlamda geliştirilmiş olan değerleri yoksa okulun vizyonu, misyonu yani nereye gittiği karmaşıklaşabilir (Erdoğan, 2003).

Değişimde belki de en kritik, gözden kaçırılmaması gereken hayati nokta, değişim sonucu ortaya çıkan yeni ve farklı durumu korumaktır. Bu yüzden değişim başarılı olduğu zaman hızla sağlamlaştırılmalı, yaygınlaştırılmalı başka bir deyişle demirlenmelidir. Bunun için yapılacak en önemli işlerden biri değişim sonucu ortaya çıkan gelişmelerin sistem bütünlüğü içinde diğer alt sistemlere olan etkisinin olumlu olmasına dikkat etmektir (Erdoğan, 2004).

Günümüzde yaşamın her alanında, bilgiye ulaşmak ve dolaşımını sağlamak tüm sistemlerin işleyebilmesi için ön koşul olarak ortaya çıkmıştır. Bu işleyişin en doğru ve kısa sürede gerçekleşmesi için internet teknolojisi çok kısa sürede önem kazanmış ve artık günlük yaşamdan, bilimsel çalışmalara uzanan bir çerçevede bilgiye ulaşmanın en etkili ve akılcı yolu haline gelmiştir. Bu hızlı gelişim süreciyle birlikte bilgiye ulaşmaya ve bilgi paylaşımına ilişkin birçok uygulama, internete entegre şekilde gelişmeye ve girdilerini internetten alır-ürünlerini internete sunar halde işlemeye başlamıştır. Ekonomik faaliyetlerin tüm dünyada küreselleştiği günümüzde, bilgi teknolojisinin de küreselleşme sürecinde entegrasyonun en etkili yolu, her sektörde internet teknolojisinin kullanılmasıdır. Bilgi toplumunun

kaçınılmaz kıldığı bu gelişim, girdilerin temini, bilgilerin paylaşılması ve ürünlerin pazarlaması anlamında interneti en üstün araç olarak kullanmayı gerekli kılmaktadır. Bu gelişmelere paralel olarak bilginin paylaşılması sürecinde artık geleneksel eğitim şekilleri yerine web tabanlı eğitim olanaklarının geçmesi kaçınılmazdır. Bu bağlamda özellikle bilgisayar teknolojisine yönelik eğitimlerin yine bilgisayar teknolojisiyle entegre edilmesinin sağlanacağı internete dayalı eğitim modelleri yaygın eğitim sürecinde en iyi ve etkili sonuca ulaşılmasını sağlayacaktır (Çabuk ve Erdoğan, 2001).

Bilimsel yaklaşımın ve eleştirel bakışın geliştiği günümüzde her alanda yenilikler meydana gelmiş, hatta bütün yenilikler yeniden denenerek sorgulanmıştır. Bu durumda sürekli yenilenerek değişen bilgiler üretilmektedir. Bu da eğitim sürecini etkilemektedir. Son bilimsel ve teknolojik gelişmeler ve artan eğitim istemleri karşısında eğitimin bir inceleme konusu olarak ele alınması kapsam ve yönteminin bilimin somut sınırları ve hedeflerinin üstündeki düzeyde geliştirilmesi bugün çağdaş eğitim anlayışının gündemindedir (Alkan, Kavcar, Sever, 1998).

Çevre sistemlerdeki politik, ekonomik ve teknolojik değişmeler toplumsal yapıya uyum yoluyla eğitim kurumlarının şu boyutlarını değiştirmeye zorlamaktadır (Alıç, 1990):

1. Örgütsel amaç,
2. Örgütsel yapı,
3. İnsan ilişkileri,
4. Kullanılan teknoloji,
5. Örgüt-çevre ilişkileri.

Yöneticiler, öğretmen ve denetçiler, eğitim örgütlerindeki değişme olgusundan etkilenecek olan eğitim hizmetleri çalışanlarını oluşturur. Bu grupların okulun içindeki ve dışındaki değişmeleri takip etmeleri, bunları anladıktan sonra, açıklayıp yorumları beklenir. Bu beklentiye karşın, öğretmeler, okul yöneticileri ve denetçilerin önemli zaman ve enerjilerini sadece mevcut işleri yürütmek için

harcadıkları; bu nedenle de en yakınlarındaki değişimleri bile çoğu zaman gecikmeli olarak kavradıkları söylenebilir (Açıkalın, 1995).

Bilgi teknolojisinin hızla gelişmesi bilgi toplumlarının ortaya çıkmasına neden olmuş, toplumların yeni teknolojik gelişmeleri izlemeleri, kendilerine uyarlamaları ve yeni teknolojilerin eğitim kurumlarına girmesi bir zorunluluk haline gelmiştir. Günümüzde eğitim teknolojisine ilişkin gelişmelerden yeni teknolojik sistemler arasında yer alan ve “en etkili iletişim ve bireysel öğretim teknolojisi” olarak nitelendirebileceğimiz bilgisayarların eğitim sistemine girmesi, eğitim ve öğretim sürecinde, okul programlarında değişiklikler ve bilgi akışına yeni boyutlar getirmiş ve kalıplaşmış bilgi aktarımına dayanan eğitim sistemlerinde köklü değişikliklere yol açmıştır (Uşun, 2000).

Bilim ve teknolojideki hızlı gelişmeler toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarında değişimleri gündeme getirmekte; mal ve hizmet üreten tüm kişileri sürekli öğrenmeye ve kendilerini yenilemeye zorlamaktadır (Ersoy, 1996).

Öğretmenin rolündeki değişme zorunluluğu ilk önce öğrencisinin, onun yegane bilgi kaynağı olmadığına farkına varmasıyla ortaya çıkmaktadır. Bunun için öğretmen farklı kaynakları kullanarak sürekli kendini geliştirmek durumundadır. Çağdaş toplumun öğretmeni; sorun çözebilen, teknolojiyi kullanabilen, öğrenci ve velisi ile olumlu ilişki kurabilen, sınıfın ve okulun tüm imkanlarını kullanarak aktif öğrenme ortamına dönüştürebilen, en önemlisi de sürekli öğrenmeyi bir ilke olarak benimseyen ve bu çerçevedeki tüm rolleri üstlenerek, toplumun çok yönlü gelişmesine katkıda bulunabilen bir profesyonel olmak durumundadır (Oktay, 1998).

Öğretmenin, eğitim teknolojisi yönünden en önemli görevlerinden biri, öğrencilerine, öğreteceği konuyla ilgili hedef - davranışları kazandıracak yaşantıları sağlamaktır. Bunun için her hedef - davranışa göre önceden hazırlamış olduğu eğitim durumlarını, gerekli araç ve yöntemleri kullanarak gerçekleştirmesi gerekir. Bu işin

en önemli yönü, öğretmenin, öğrencilerin özelliklerine, dersin hedeflerine ve konusuna uygun eğitim araç ve yöntemlerini sağlayabilmesidir (Çilenti, 1998).

Bu bağlamda öğretmenlerin devamlı kendilerini yenilemeleri, yetiştirmeleri ve profesyonel bir öğretmen kimliği kazanmaları gerekir (Azar ve Karaali, 2004).

Öğretmenlerin niteliklerinin gelişmesi ve profesyonel bir öğretmen kimliği kazanmaları ise hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim süreçlerinin bütünleşmesi ile sağlanabilir (Saban, 2000; Karaküçük, 1987).

Eğitim, insan ile yaşam arasında bir köprü durumundadır. Toplumdaki değişme ve gelişme hızına paralel olarak, insanın eğitilmesi ve yetiştirilmesi de önem kazanmaktadır (Türk, 1999).

Eğitimle ilgili olarak yapılan “istendik davranış değişikliği oluşturma” tanımı bu noktada yetersiz kalmaktadır. İstendik davranışın kime ya da neye göre belirleneceği tanımdaki en önemli eksikliktir. Eğitim istendik davranış değişikliği olarak tanımlandığında, istendik davranışların zamanın şartlarına göre değişebileceği göz önünde tutulmalıdır (Sönmez, 1994).

Yönetim; bir planlama, organize etme, liderlik etme, örgüt üyelerinin eksikliklerini kontrol etme ve örgüt amaçlarını gerçekleştirme doğrultusunda diğer örgütsel kaynakları kullanma süreci olarak tanımlanır (Stoner, 1978).

Esasında yönetim sosyal bir süreçtir. Örgütün ortak amaçlarıyla bütün çalışanları birleştirici güce sahip bir liderin, bu süreç içinde önemli bir rolü vardır. Yönetici ise yönetimi sağlayan kişidir. Başka bir yönüyle yöneticiler, belli bir amaca yönelen insanları, hedefe ulaşmak için ahenkli bir şekilde ve işbirliği içinde etkili ve verimli olarak yönetmek sorumluluğundaki kişilerdir (Erdoğan, 2000).

Yönetim alan yazınında, yönetici dışında kullanılan kavramlardan biri de lider/liderlik kavramıdır. Lider, örgütsel yol göstericilere (emir, direktif, kararname) mekanik olarak uymanın üstünde ve ötesinde bir etkileme gücüne sahip olan kişidir. Bu anlamda liderlik, bir örgütün amaçlarını gerçekleştirme ya da bu amaçları değiştirmek için yeni bir yapı ve prosedür başlatma olarak tanımlanabilir. Buna göre bir yönetici, yönettiği personelin düşüncelerini, duygularını, değer yargılarını, inançlarını ve davranışlarını etkilemede ve yönlendirmede, alışılmış uygulamaları ve belli otorite kaynaklarını aşabilmişse liderlik özelliğini sergilemiş olur (Erdoğan, 2000).

Eğitim yönetimi; eğitim örgütlerini saptanan amaçlara ulaştırmak üzere insan ve madde kaynaklarını sağlayarak ve etkili biçimde kullanarak, belirlenen politikaları ve alınan kararları uygulamaktır. Okul yönetimi ise, eğitim yönetiminin bir alt uygulama alanıdır. Eğitim yönetimi sistemle ilgilenirken, okul yönetimi okul düzeyinde yoğunlaşan sorunlarla ilgilenir. Yani eğitim yönetimi, eğitime makro düzeyde; okul yönetimi, mikro düzeyde bir bakış açısı ile yaklaşır (Erdoğan, 2000).

Değişim, tüm örgütsel değişkenlerin amaçlar yönünde daha etkili hale getirilmesini amaçlamaktadır. Değişim süreci, örgüt tarafından sürdürülen geleneksel etkinliklerin, bireylerin, grupların, örgütsel yapı ve süreçlerin değişme için hazırlanmasıdır. Bir örgütün çevresinde kontrol edemeyeceği değişkenler vardır. Ancak örgüt, yeni taleplerle daha etkili bir şekilde başa çıkmak için, iç örgütsel değişimleri, kurumun dışındaki kaynaklardan gelen beklentileri, personel taleplerini, artan yazışmaları, teknolojiadaki gelişmeleri, yeni yasal düzenlemeleri ve mecburi sosyal talepleri karşılayacak bir yapıya sahip olmalıdır. Çok defa örgütler bu baskılara karşı değişmek zorundadır. Burada önemli olan örgütsel değişimin nasıl gerçekleştirileceğidir. Değişim; işleri yoluna koymak için personelin, yöneticilerin, bölümlerin ya da bazı önemli noktalardaki örgüt mensuplarının amaçlı olarak problemler ve örgütün geleceği üzerinde düşünmesini hedeflemektedir. Bu yüzden değişim, fazla üretim, yeni teknolojiyi işgörenlerin kabul etmesi, personelin daha fazla güdülenmesi, daha fazla yenileşen personel davranışı, piyasa payının artırılması vb. gibi özel amaçları olan etkinlikleri içerir (Özdemir, 2000).

Değişim özellikle üst düzeyde bulunan yöneticiler arasında kabul görmeli ve desteklenmelidir. Bu yüzden değişimin başarılı olması için özellikle tepe yöneticilerin değişimi sahiplenmeleri ve desteklemeleri gerekir (Erdoğan, 2004).

Değişimin başarısı öncelikli olarak değişime katılanların güdülenmesine bağlıdır. Bunun için değişime katılan bütün grupların değişim konusunda heyecanlandırılması ve güdülenmesi gerekir (Erdoğan, 2004).

Değişikliğin sağlanması, bazı güdülerin yaratılması ile kolaylaşabilir. Prestij gereksinimi uyandırmak, değişimin getireceği ekonomik kazançları belirtmek, yarışmaya yol açan durumlar yaratmak, arkadaşlık zorunluluklarından yararlanmak bunlardan birkaçıdır (Bursalıoğlu, 2002).

Öğretmen ve diğer eğitim çalışanlarına sürekli kendilerini geliştirebilecekleri imkan ve fırsatların sunulması, kendilerinin fark ettikleri ya da fark edemedikleri yeteneklerini geliştirebilecekleri ortamların hazırlanması insan kaynakları yönetimi anlayışının gereklerindendir. Öğretmen, öğrenci ve veli temsilcilerinin ilgili okul etkinliklerine ve kararlara katılmaları, en teknolojik eğitim araçlarına sahip olmaları, sürekli ve doğru olarak bilgilendirilmeleri ve okulunda içten ve severek görev yapabileceği motivasyon ortamını bulmaları da gerekmektedir. Bu sayede eğitim örgütlerinde çalışanların, örgütlerin amaçlarını gerçekleştirmeye güdülenmeleri sağlanabilir (Can, 2002).

Okul ortamında güdüleme etkenleri ve sistemini sık sık değiştirmek doğru değildir. Diğer yandan, iyi bir güdüleme sistemi, okulun yeni atılımlar yapmasını kolaylaştırır. Çünkü güdüleme öğrenmenin koşullarından biridir. Bireyler gibi örgütlerin de öğrenme güçleri vardır ve bu güç güdüleme yoluyla artırılabilir (Bursalıoğlu, 2002).

Okul yöneticisi çalışanlar arasında iletişim kuran, çalışanları eş güdümlen ve sonuçta bütün yapılan etkinlikleri değerlendirerek okul örgütünü etkili ve başarılı düzeye ulaştırmaya çalışan kişidir (Başar, 1995).

Okulun amaçlarını gerçekleştirecek, yapısını yaşatacak ve havasını koruyacak iç öğelerin lideri okulun yöneticisi olmalıdır. Okul yöneticileri, öğretmenleri güdülemede, örgütsel amaçlar etrafında birleştirmede, kendilerini okula adamalarını sağlamada, en önemlisi de eğitim-öğretim sürecini geliştirmede liderlik etkilerini kullanmak zorundadırlar (Akçay, 2003).

Çağdaş bir yöneticide yöneticilik bilgisi, alana ilişkin teknik bilgi ve insan ilişkileri becerisinin birlikte bulunma sorumluluğu vardır. Bu durumda yöneticilerin kapsamlı insan bilgisine ulaşmış, etkili iletişim becerisine sahip, liderlik özellikleri baskın bireyler olmaları gerekir (Okutan, 2003).

Eğitim yöneticilerinin, kendi alanlarındaki değişimleri izlemeleri, diğer yandan da, hızlı değişim sonucu toplumun eğitim örgütlerinden beklentilerini karşılamaları gerekir. Okul yöneticisinin “okulumu daha iyi nasıl yönetebilirim?” sorusunu sürekli kendisine sorarak, aldığı uygun cevaplara göre okulunda yeni davranışlar geliştirmesi ve okulunu yönetmesi beklenir. Öğretmenlerin etkili planlar yapmada, daha etkili öğretim yöntem ve tekniklerini araştırmada, öğrenmeyi gerçekleştirmek üzere sınıfı en işlevsel yöntemlerle yönetmede (etkili ve demokratik sınıf yönetiminde) sürekli arayışlar içinde bulunmaları gerekir (Can, 2002).

Eğitim örgütlerinde, değişiklik yapmak güç ve nazik bir eylemdir. Çünkü eğitim çok amaçlı bir girişimdir. Okulunda değişiklik yapmak ve kontrol etmek kararında olan yöneticinin, aşağıdaki gerçekleri hatırlaması gerekir:

- 1- Değişim zaman, emek ve yönetim bakımlarından pahalıya mal olabilir.
- 2- Değişikliğin yapılacağı örgütteki formal liderlerin beklentileri, değişikliği destekleyici olmalıdır.

- 3- Değişmeden doğacak olan prestij örgütün bütün üyelerine mal edilmelidir.
- 4- Değişmeyi gerçekleştirecek en etkili araç iletişimdir.
- 5- Değişmenin ömrü, bundan etkilenenlerin doyumuna dayanır.
- 6- Değişme yeni yönetim becerileri gerektirir.
- 7- Değişme süreci değerlendirme eylemleri ile korunur (Bursalıoğlu, 2002).

Günümüzde çocuklar hızla değişen bir dünya ile karşı karşıya bulunmaktadır. Bu hızlı değişme, ilerde birer yetişkin olacak bu çocukların nelere gereksinim duyacaklarını öngörmemizi güçleştirmektedir. Genç kuşakların bu değişime ayak uydurabilecek ve değişime katkıda bulunabilecek şekilde yetiştirilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, bugünün programı ile okulu bitiren bir öğrenci ekonomik ve sosyal koşulların gerektirdiği bilgi ve becerilerden yoksun olarak mezun olacaktır (Akkoyunlu, 1995).

Eğitim alanında, öğrenci sayısının hızla artması, öğretmen/öğrenci oranlamasında ortaya çıkan öğretmen yetersizliği, bireylere öğretilmesi gereken bilgi miktarının hızla artması sonucu içeriğin daha karmaşık bir hale gelmesi gibi sorunlar ortaya çıkmıştır. Buna karşın eğitime olan talep sürekli olarak artmış, bireylerin eğitim olanaklarından daha fazla yararlanma istekleri bireysel öğretimi önemli hale getirmiştir. İşte gerek bilgisayara, gerekse eğitime ilişkin olarak belirtilen bu gibi nedenlerden dolayı, bilgisayarın eğitimde kullanımı zorunlu hale gelmiştir (Alkan, 1998; Uşun, 2000).

Bilgisayar destekli eğitim, bilgisayarın hem sınıf içinde çeşitli derslerin öğretimi için hem de okul yönetiminin çeşitli işleri için kullanılmasına verilen addır. Bilgisayarın öğretme-öğrenme sürecinde bir araç olarak kullanılması ise bilgisayar destekli öğretim'dir. Bilgisayar destekli öğretimde, herhangi bir derste bir konu, önceden hazırlanmış olan yazılımlarla öğretilir (Akkoyunlu, 1998).

Alkan, eğitim ve teknoloji arasında üç yönlü bir ilişkinin olduğuna dikkat çekmektedir. Bunları; 1) Eğitimde teknolojik olanaklardan yararlanma, 2) Teknik insan gücü yetiştirme ve 3) Teknolojik ortama uyum sağlayacak bireyler yetiştirme olarak sıralamaktadır (Alkan, 1995).

Bilginin en önemli değer olduğu yaşadığımız bilgi çağında yapılan çalışmalar, örnek bir toplum oluşturmak için eğitimin ne kadar önemli olduğunu ortaya çıkarmıştır. İlerleyen zaman ve gelişen teknoloji ile birlikte, öğretmenin aktif olduğu geleneksel öğretim yöntemleri yerini, teknolojik araçlarla desteklenmiş, öğrenciyi düşünmeye, yeni bilgiler üretmeye sevk eden yöntemlere bırakmıştır. Bilgilerin aktarılmasında öğrenilenlerin kavranması kadar uygulama yapılması da önemlidir. Özellikle son zamanlarda teknolojik araçları da kapsayarak gelişen öğretim yöntemleri ve buna bağlı olan uygulamalar eğitimcilere ve öğreticilere büyük olanaklar sağlamaktadır (Morgil vd, 2004).

Bu gerçekler ışığında, yönetici ve öğretmenlerin öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim sürecine yönelik tutumlarının nasıl olduğunun belirlenmesi gereği bu konuyla ilgili yeniliklerin duyumsanabilmesi için önemlidir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı kapsamında, Genel Ortaöğretim Dairesi'ne bağlı ortaokul, lise ve kolejlerde görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili tutumlarını çeşitli değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak belirlemektir.

1.2.1. Alt Amaçlar

- Öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili yönetici tutumları cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili öğretmen tutumları cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili yönetici tutumları yaş değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili öğretmen tutumları yaş değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili yönetici tutumları eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili öğretmen tutumları eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili yönetici tutumları mesleki kıdem değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili öğretmen tutumları mesleki kıdem değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

- Öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili yönetici tutumları okulda çalışma süresi değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili öğretmen tutumları okulda çalışma süresi değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili yönetici tutumları gelir durumu değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili öğretmen tutumları gelir durumu değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili yönetici tutumları en çok yaşanan yerleşim birimi değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili öğretmen tutumları en çok yaşanan yerleşim birimi değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma sonucunda ortaya çıkacak sonuçlar ve bu sonuçlardan hareketle yapılacak olan olumlu önerilerin Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından dikkate alınarak değerlendirme yapılması sonucunda; öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili yönetici ve öğretmen tutumları daha fazla geliştirilerek, okul yöneticileri ve öğretmenler görevlerinde,

daha etkili ve verimli bir şekilde, eğitim sisteminin olumlu yönde değişimi ve gelişiminin sağlanması için, aynı zamanda çevre ve toplumdaki değişim ve gelişime uyum sağlayabilmek açısından, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin eğitimdeki yenilikleri takip ederek ve eğitimde bu yenilikleri uygulayarak, toplumun gelişimine katkı sağlanması açısından, bireylerin olumlu yönde yetişmesine yönelik, okul yöneticileri ve öğretmenler mesleki alanlarında, kendilerini daha çok geliştirmeleri sağlanarak, bu çalışmanın ileride yapılması hedeflenen benzeri araştırmalarda önemli bir veri ve kaynak oluşturacağı düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu çalışma aşağıdaki sınırlamalar dikkate alınarak yapılmıştır.

- Kapsam açısından; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı Lefkoşa, Girne, Güzelyurt, Lefke, Mağusa, İskele ve Karpaz ilçelerinde bulunan Genel Ortaöğretim Dairesi'ne bağlı dokuz lisede, dört kolejde ve sekiz ortaokulda öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili yönetici ve öğretmen tutumları incelenmiştir.
- Yöntem açısından; Tabakalı kota örnekleme yöntemi kullanılmıştır.
- Model açısından; Betimsel bir çalışmayı oluşturmuş, araştırma anketle soru yöneltilerek yapılmıştır.
- Araştırma; 2010-2011 öğretim yılı içerisinde 332 öğretmen, 71 yönetici üzerinde yapılmıştır.
- Araştırmada, mesleki gözlem ve incelemelerden de faydalanılmıştır ve önerilerde bulunulmuştur.

1.5. Tanımlar

- **Bakanlık:** Eğitim ve öğretim işleri ile görevli Bakanlığı anlatır (KKTC Öğretmenler Yasası, 1999).
- **Küreselleşme:** Küreselleşme kavramı, üzerinde ortak bir görüş oluşturulamamasına karşın, başta bilişim ve ekonomi olmak üzere diğer sosyal alanlarda da derin etkileri görülen ve etkisi olduğu her alanda değişimi simgeleyen bir kavramdır (Akçay, 2003).
- **Okul Yöneticisi (Müdürü):** Eğitim-öğretim etkinliklerinin önceden saptanmış amaçlar doğrultusunda düzenlenip uygulanması ve değerlendirilmesinden, okulun genel işleyişi ile ilgili işlerin yürütülüp düzeninin sağlanmasından ve denetlenmesinden okul yapısı içinde en üst düzeyde yetkili ve sorumlu kimsedir (Uluğ, 1985).
- **Öğretmen:** Bakanlığın ve Bakanlığa bağlı Eğitim ve Öğretim kurum ve kuruluşların yürütmekle yükümlü olduğu eğitim ve öğretim hizmetlerinin gerektirdiği asıl ve sürekli görevleri yerine getiren sürekli personeli anlatır (KKTC Öğretmenler Yasası, 1999).
- **Teknoloji:** Teknoloji, temel olarak beşeri yeteneklerce geliştirilen araç, teknik, ürün, süreç, teknik ekipman ve metotların tümü olarak tanımlanabilmektedir (Stock ve Tatikonda, 2000).

1.6. Kısaltmalar

- KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.
- SPSS: Statistical Package for the Social Sciences.

BÖLÜM II

2. KURAMSAL TEMELLER

Bu bölümde araştırma konusu ile ilgili kuramsal temeller ve konu hakkında yapılan yurt içi ve yurt dışı araştırmalar yer almaktadır.

2.1. Değişme

Fen bilimciler, değişme kavramına genellikle maddenin başka şekle girmesi; fiziksel ya da kimyasal yapısındaki farklılaşma anlamlarını yüklerlerken, sosyologlar değişmeyi bir kültürün davranış modellerinde veya tiplerinde meydana gelen başkalaşma olarak tanımlamaktadırlar (Başaran, 1992).

Siyasal sistem açısından değişme, siyasal sistemin siyasi, ideolojik ve ekonomik alt sistem ve kurumlarında yaşanan insan ilişkilerindeki farklılaşmalar olarak değerlendirilebilir (Gökçe, 2003).

Örgütsel ve yönetsel açıdan değişme, bir örgütsel yapı öğelerinin birbirleriyle ilişkilerinde, önceki duruma göre nicelik ve nitelikçe gözlenebilir farklılaşma, (Eren, 1986) örgütsel yapının, teknolojinin, üretim süreçlerinin, işgören davranışlarının veya bunları etkileyen koşulların planlı ya da plansız biçimde değişikliğe uğratılması olarak tanımlanabilir (Ballantine, 1993).

Değişme, planlanmış ya da planlanmamış olabilir. Planlanmamış değişme, kaynak, bilgi ve deneyim yetersizliğinin sonucu olarak ortaya çıkabileceği gibi, iklim koşullarından, yeryüzü (deprem, yanardağ) ve gökyüzü (Güneş sistemindeki etkileşimler ve uzay sistemleri ilişkileri) olaylarından da kaynaklanabilir. Planlanmamış değişmeler, çoğunlukla olumsuz sonuçlara neden olduklarından yıkıcı olarak değerlendirilir. Kimi zaman ise, planlanmış sonuçların beklenmeyen sonuçları olarak ortaya çıkar ve ani örgütsel yönetsel olaylara ve değişmelere neden olarak

toplumsal-siyasal sistemin bir bölümünde ya da tümünde krizlere yol açabilir (Eren, 1989).

Planlanmamış değişme, çoğunlukla siyasi sistemleri ekonomik olarak değişmeye zorlayan olaylara neden olurlar. Ancak, planlanmamış değişmeler, niteliklerine ve şiddetlerine bağlı olarak siyasi, ideolojik oluşumlara da neden olabilirler. Planlanmamış değişme süreci eğitim sisteminde bulunanlar için de olumsuzluklar yaratabilir. Deprem, su baskını, savaş, salgın hastalıklar gibi değişme kaynakları ani olarak tüm siyasi sistemi etkilediği gibi eğitim sistemini de etkileyerek krize neden olabilirler. Normal zamanlarda toplumsal kurumları planlanmış değişmeye zorlayan siyasi sistem bu sefer toplumsal kurumlar tarafından değişmeye zorlanabilir (Gökçe, 2003).

Planlanmış değişme; sosyal sistemdeki işleyişi geliştirmek amacıyla işe koşulan bilinçli, kasıtlı ve işbirliğine dayalı çabaları içerir (Gökçe, 2003).

Örgütsel açıdan planlanmış değişme; örgütsel etkinlik ve verimliliği arttırmak amacıyla birey ve grup davranışlarında örgüt yapısında, araç ve gereçlerde meydana getirilen ve uzun bir zaman içinde gerçekleştirilen bilinçli etkinliklerin toplamıdır (Gökçe, 2003).

Örgütsel değişme, örgütsel verimliliği artırmanın bir aracı olarak planlanmış bir değişmedir. Kararları arttırmak, büyümeği gerçekleştirmek, masrafları azaltmak, eşgüdümü güçlendirmek, üst yönetimin yükünü azaltmak, örgütün ekonomik değerini yükseltmek, uzun dönemli programlar gerçekleştirmek, farklı ürünler sunmak ve örgütün sürekli olarak kendisini yenileyebileceği yapıyı kurumlaştırmak planlanmış örgütsel değişmelerin amaçları olarak belirtilebilir (Gökçe, 2003).

Planlanmış değişme bilinçli bir etkinliktir; rastlantıya bağlı değil, planlıdır. Kasıtlıdır, belli bir amacı gerçekleştirmek amacıyla başlatılan bir girişimdir. İşbirliğine dayalı çabaları gerektirir. Zamana gereksinim duyar; her değişme farklı zaman içerse de değişme için belli bir zamana gereksinim vardır. Ancak örgüt

ortamında bireylerin değer sistemleri ve alışkanlıklarıyla örgütsel yapının biçimi ve olanakları, değişmenin süresini uzatabilir ya da kısaltabilir (Gökçe, 2003).

2.1.1. Değişmenin Dinamikleri

Değişme sürecinde, değişmenin niteliği, düzeyi, süresi yönü, etki alanı ve oranı değişmenin dinamikleri olarak belirtilebilir.

Değişmenin niteliği: Dönüşüme uğrayan sosyal sistemin içinde bulunduğu durumu yansıtır.

Değişmenin düzeyi: Değişmenin yer aldığı sosyal sistemdeki konumunu yansıtır.

Değişmenin süresi: Değişmenin kabul edilişinden başlayarak etkisini sürdürdüğü dönemi yansıtır.

Değişmenin yönü: Değişmedeki gelişmeyi, azalmayı ya da bitişi yansıtır.

Değişmenin etki alanı: Değişmenin kapsadığı alanı ya da değişmenin devinimselliğini yansıtır.

Değişmenin oranı: Değişmenin hızını yansıtır (Gökçe, 2003).

2.1.2. Değişmenin Düzeyleri

Bireysel değişim düzeyi: Sistem içinde belli rollere sahip bireyler tarafından yönlendirilerek başlatılan değişimleri içerir.

Örgütsel değişim düzeyi: Örgüt içindeki değişmeyi yansıtır. Yeni bir program modelinin ortaya konulmasıyla örgütün sosyal rol ya da fiziksel koşullarında meydana gelen değişimleri içerir.

Kurum ya da toplumsal değişim düzeyi: Toplumsal-siyasal sistemin din, hukuk, ekonomi, sağlık, güvenlik ve eğitim gibi toplumsal kurumlarındaki ulusal düzeydeki değişimleri içerir.

Kültürel değişim düzeyi: Toplumdaki sosyal davranış ve değerlerdeki değişimleri içerir (Gökçe, 2003).

2.1.3. Değişmenin Kaynakları

Değişme çoğunlukla örgütün dışındaki çevreden kaynaklanan baskı ve zorlamalar olarak değerlendirilmektedir. Ancak örgütsel ortamda değişmeyi zorunlu kılan içsel nedenler de bulunabilir. Bu nedenle değişmeyi zorunlu kılan kaynaklar, içsel ve çevresel olarak gruplandırılabilir.

2.1.3.1. Değişmenin Çevresel Kaynakları

Çevresel kaynaklar, dışsal zorlamalar ve baskılar olarak aşağıdaki kategorilerde incelenebilir.

İnsan faktörü: Güce sahip olan bireyler örgüt ortamında kişilikleriyle değişmelere neden olurlar. Eğitim, güvenlik, hukuk, sağlık, ekonomi,... gibi hizmet alanlarında bulunanlar değişmeyi yaratacaklar arasında önemli yer tutarlar.

Nüfusun büyüklüğü ve kompozisyonu: Nüfus miktarı, artış oranı, kentleşme, okullaşma oranları, okuma-yazma oranı değişimin gerçekleşmesini ve değişim sürecindeki ilişkileri etkiler.

Bilgi ve teknoloji: Bir toplumda sürekli olarak küçük ya da büyük boyutlu yeni fikir ve araçlar ortaya çıkar. Bu fikir ve araçlar sürekli olarak çalışanlar ya da yönetimce iş ortamına taşınarak kullanılır.

Doğal çevre: Doğal kaynakların tükenmesi, çevrenin kirletilmesi, doğal afetler, salgın hastalıklar ve iklim koşulları değişiminin doğal kaynakları olarak sıralanabilir. Çoğunlukla olumsuz olarak değerlendirildiklerinden yıkıcı baskı ve zorlamalara neden oldukları düşünülür. Oysa, atmosfer olayları, uzay sistemlerinin ilişkileri, güneş sistemindeki oluşumlar kimi zaman olumlu değişmelere de neden olabilir.

Siyasal yapı: Siyasal sistem, örgütsel değişmelerin belki de en sınırlayıcı ve zorlayıcı olanı olarak değerlendirilebilir. Siyasal sistem örgütlerin etkinlik alanlarını yasal metinlerle sınırlayabilir ya da onları siyasal sistemin isteklerine zorlayabilir.

Ekonomik sistemler ve ilişkiler: Örgütün etkinlik alanındaki ekonomik olaylar, ulusal (iç borçlanma, enflasyon) ve uluslararası ticari (ithalat-ihracat) ilişkiler ya da borçlanmalar, arz ve talep dengesi, para piyasası gibi ekonomik olaylar değişiminin baskı ve zorlayıcısı olarak ortaya çıkabilirler.

Kültürel – ideolojik kaynaklar: Kültürel etkileşim bireylerin, grupların, örgütlerin, kurumların ya da tüm toplum düşünce ve değer sisteminde farklılaşmalara neden olabilir. Günümüz toplumları iletişim teknolojisindeki hızlı gelişmeler nedeniyle birbirlerini tanımakta, etkilenmekte ve yeni değerler geliştirmektedirler. Bu yolla egemen kültür kavramı ortaya çıkmakta ve kültürel talepler ve baskılar da o denli artmaktadır. İdeolojik sistemler zayıflamakta ya da güçlenmekte ya da biçim değiştirmektedirler. Buna bağlı olarak yükselen değerler sürekli olarak değişmektedir (Gökçe, 2003).

2.1.3.2. Değişmenin İçsel Kaynakları

Değişimin içsel kaynakları, örgütün kendi dinamiğinin bir zorlaması olarak değerlendirilebilir. Zorlamalar, uygun kaynaklar ve işlevler yaratmak zorunda olan sistemin yapı, amaç ve ideolojisi arasındaki uyumsuzluğun bir sonucu olarak ortaya çıkabilir.

Örgütün büyümesi, kaynaşma ve birleşmeler, ekonomik zorluklar, talep ve karlılığın azalması, maliyetin artması, yönetim bilimindeki anlayışların değişmesi, örgüt içi iletişimdeki sorunlar, yetki devrindeki sınırlamalar, devamsızlık, eksik kapasite kullanımı, rekabet güçlükleri, yeniliğe olan tutum, çatışmalar, denetim sisteminin yetersizliği, amaç ve stratejilerin açık ve belirgin olmaması ve birimler arasında ani ortaya çıkan krizler örgütsel değişmeyi zorunlu kılan içsel kaynaklar olarak belirtilebilir.

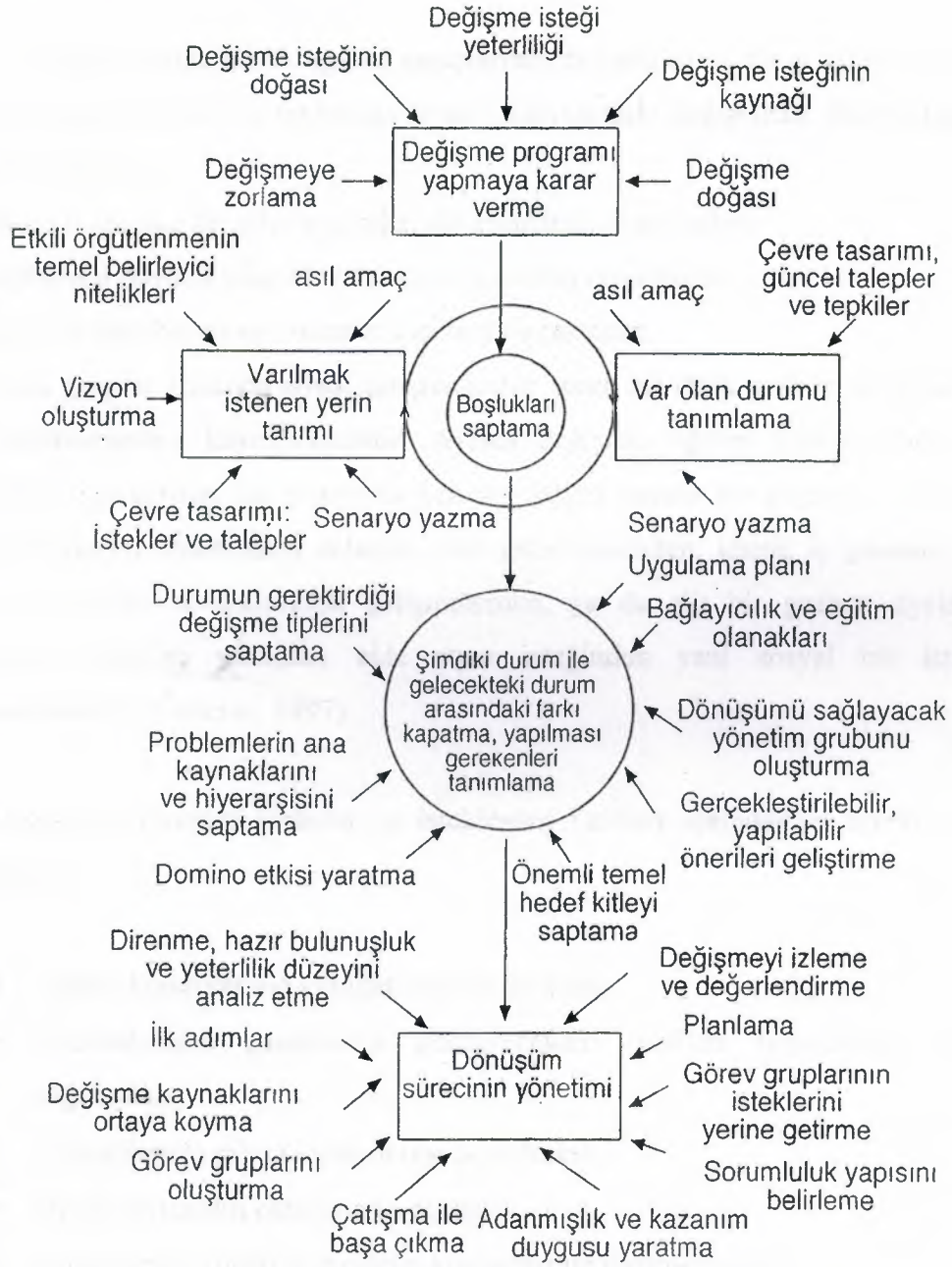
İnsan boyutunda ele alındığında değişim sürecinde örgüt içindeki alt gruplar ve bireylerin amaçları, örgüt içinde destekleyici olduğu kadar ters etki de yaratabilir; çatışmaya yol açabilir. Eğer bireyler, gruplar, etkili ya da gücü ellerinde tutuyorlarsa ve değişme için tedirginlerse değişmenin çatışma yaratması büyük olasılıktır (Gökçe, 2003).

2.1.4. Değişme Sürecinin İşleyişi

Örgütlerde planlanmış değişimi gerçekleştirme belli süreçleri içerir. Örgütte gerçekleştirilecek planlanmış bir değişim için öncelikle örgütün tüm boyutlarıyla gözlenmesi gerekir. İkinci aşamada; sorunların saptanmasına yönelik etkinlikler yer alır. Üçüncü aşama; araştırma sonucunda sorunu tanımlamaktır. Dördüncü aşama; sorunu ortadan kaldıracak değişim programının seçilmesidir. Beşinci aşama; seçilen programın uygulamaya konulmasını içerir. Altıncı aşamada; değişim programının uygulanmasıyla ortaya çıkabilecek olumsuz sonuçları ortadan kaldırmak amacıyla sürekli izleme, kontrol etme ve sapmaları ortadan kaldırmaya ya da düzeltmeye

yönelik etkinlikler yer alır. Son aşamada ise; değişimin sonuçlandırılması ve kazanılan değişim deneyim, bilgi ve becerilerinin yeni değişimlere transferi yer alır (Gökçe, 2003).

Şekil 1: Değişme Sürecinin İşleyişi

Kaynak: (Everard ve Morris, 1996). Effective School Management.

2.1.4.1. Değişme Sürecinde Eğitim ve Amaçları

Eğitim sistemleri ve eğitim amaçlarının değişimini ya da gelişimini zorunlu kılan en önemli neden bir toplumun siyasi kontrolündeki değişmedir. Bu tür değişme ya da gelişmeler;

- (a) ülkenin yabancı bir güç tarafından ele geçirilmiş olmasından,
- (b) toplumsal boyutta silahlı bir devrimin yapılmış olmasından,
- (c) güç için yeni bir siyasi sistemin seçilmiş olmasından,
- (d) etnik gruplar arasında siyasi çatışmalardan sonra bir etnik grubun siyasi sistemi ele geçirmesinden kaynaklanabilir. Ayrıca değişme, eğitim yatırımadaki yeni öncelikleri gerektiren bir ekonomik krizden büyük sayıda bir göçmen akımından, yeni bir eğitim felsefesinin anlaşılır hale getirilmesinden, ulusal iş gücünde yeni beceriler gerektiren teknolojik gelişmelerden, ya da elit bir grubun üyelerinin erişmesini istediğı sonuçları elde etme isteğinden yani sosyal bir istekten kaynaklanabilir (Laberee, 1997).

Değişimin yarattığı sorunlar ve isteklerden bazıları aşağıdakiler olarak ortaya çıkabilir:

- Eğitim kurumlarının yeniden yapılandırılması,
- Ana-babaların çocuklarını gönderecekleri okulları seçmelerine olanak sağlanması,
- Uzmanlaşmış pilot okulların teşvik edilmesi,
- Özerk ayrıcalıklı okulların kurulması,
- Farklı etnik gruplar için eğitim kurumlarının oluşturulması,
- Öğretimin uzmanlaştırılması,
- Öğretmenler için yeterlilik ölçütlerinin yeniden belirlenmesi,
- Alternatif öğretim yollarının geliştirilmesi,
- Öğretmenlere verilen mesleki eğitimin süresinin ve niteliğinin yükseltilmesi,
- Öğrencilere uygulanan başarı testlerinin ulusal düzeye çıkarılması,
- Diploma için ek yeterlik sınavlarının yapılması,

- Eğitime yapılan desteklerde eşitlik ilkesinin korunması,
- Eğitim kurumlarına ayrılan kaynakların onların başarılarına göre dağıtılması,
- Öğretim yılının uzatılması,
- Eğitimle kazandırılan temel becerilerin yeniden değerlendirilmesi,
- Mesleki eğitimde okullaşma oranlarının artırılması,
- Akademik içeriğin güçlendirilmesi,
- Eğitim programlarının ulusal düzeyde standardizasyonunun sağlanması,
- Çok dilde eğitime son verilmesi,
- Ailenin yapısının güçlendirilmesi,
- Yoksullara ve dezavantajlı gruplara ekonomik fırsatlar sağlanması,
- Eğitim kurumlarında ibadet olanağının sağlanması ya da engellenmesi,
- Irk ayrımcılığını ortadan kaldırıcı esaslı çalışmaların yapılması,
- Geleneksel değerlerin desteklenmesi gibi.

Sorunların eğitimsel olduğunu düşünenlere göre eğitimdeki sorunlar öğretmenlerin iyi yetiştirilememesi ve hizmet içinde geliştirilememesinden ve programların yeterli olmayışından kaynaklanabilir. Sorunların örgütsel olduğunu düşünenlere göre sorunlar bürokrasinin fazlalığı, piyasaya ilişkin güdünün sağlanamaması ya da çok gevşek bağlardan, yani etkili yönetsel denetimin yokluğundan kaynaklanabilir. Bir kısım eğitimci ve sosyal bilimciye göre sorunun temeli toplumsaldır ve bir türlü yok edilemeyen yoksulluktan, ırk ayrımcılığından ve bazı ideolojik, siyasi, sınıfsal ve cinsiyete dayalı ayrıcalıklardan kaynaklanmaktadır. Sorunun kültürel kaynaklı olduğunu iddia edenlere göre ise, sorunun kaynağı yoksulluktan, alt kültürler arası iletişimsizlik ve korumacılıktan, aile değerlerindeki yozlaşmadan ve eğitim kurumlarında kazandırılan kültürle toplumun kültürü arasında ortaya çıkan boşluğun büyümesinden kaynaklanmaktadır (Hartoonian, 1991).

Ancak sorunlar eğitimsel, kültürel, örgütsel ve toplumsal olmasının yanında siyasaldır. Çünkü eğitim, kültürel, örgütsel ve toplumsal olduğu kadar ekonomik, ideolojik ve siyasi bir etkinliktir. Eğitim bir buzdağı olarak düşünülürse siyasi yapı, kurallar, çıkarlar, stratejilerin dağılımı ve güç istekleri suyun üstünde kalan tarafı

iken, siyasi yapıya yön veren, uygunluk kazandıran ve ona bir şamandıra görevi gören değerler buzdağının suyun altında kalan kısmını oluşturur. Dolayısıyla eğitim sistemlerinde siyasi kararlar egemen olduğundan bunların nerede bitip eğitimin nerede başladığını görmek oldukça zordur. Eğitim sistemleri siyasal sistemin isteklerine göre yapılanmış toplumsal kurumlar olduklarından eğitim sistemlerinin ve amaçlarının belirleyicisi olan ideolojik, siyasi ve ekonomik değerler, aynı zamanda eğitimin teknik yönünün de belirleyicisi olmaktadır (Gökçe, 2003).

Değişimle karşı karşıya kalan açık piyasa kurumları için daha uzun süreli hayatta kalmak ancak amaçların yeniden düzenlenmesine bağlıdır. Yeni durumlara ayak uydurmanın acı verici sonuçları olmasına karşın, modern örgütler, özel amaçlarını yeniden gözden geçirme yolu ile varlıklarını sürdürebilmektedirler. Ancak eğitim kurumları, açık piyasa koşulları içinde hizmet eden ve müşterileri bulunan kurumlardan kendilerini soyutladıkları, ayrıca kendilerini zorlayan etkilerden bürokrasi yoluyla kuruldıklarından kolayca değişmemektedirler. Başka bir deyişle eğitim kurumları kötü niyet ya da uyumsuzluk nedeniyle değil, tembellik, bürokratik uyuşukluk ve durgunlukları nedeniyle amaçlarını değiştirmekte zorlanmakta ve yeni değişmelere uymakta başarısız olmaktadır (Gökçe, 2003).

Eğitim sistemleri ve amaçlarının değişmekte zorlanmalarının temel nedenlerinden birisi de eğitimin ve onun gerçekleştirildiği okul sisteminin kendine ait özelliklerinden kaynaklanır. Okul sistemleri doğal olarak değerlerin üretildiği bir yapıdır. Okulda farklı türden değerlerin çatışmasına karşın, siyasal sistem ve toplum tarafından idealleştirilmiş değerler öğrencilere kazandırılmaya çalışılır. Bu değerler büyük ölçüde orta sınıfın değerleridir. Bu nedenle kendilerini orta sınıf olarak değerlendiren öğretmenler tarafından sıkıca sahiplenilir ve korunurlar (Gökçe, 2003).

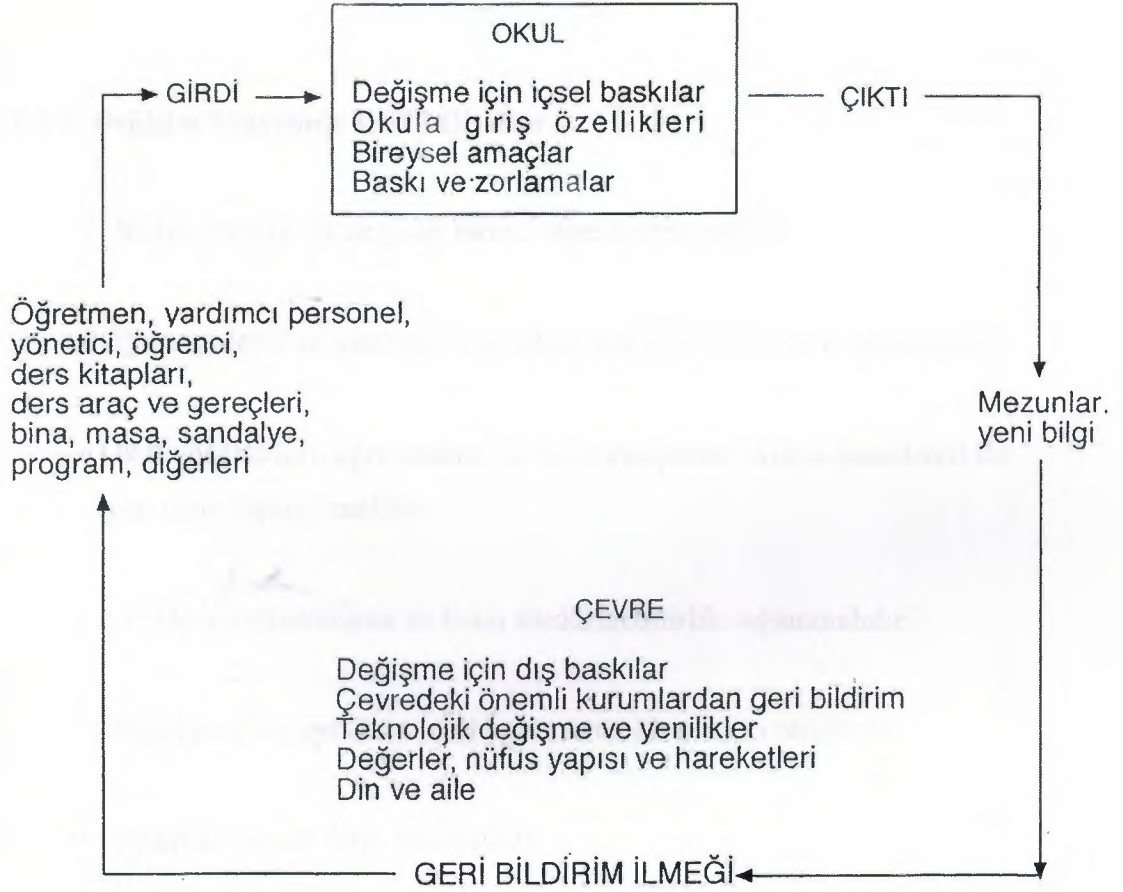
Eğitim sistemlerinde yapı ve amaç boyutunda değişiklikler yapmak diğer örgütlere göre oldukça zordur. Yapıda ya da amaçlarda gerçekleştirilecek değişmelere ilk tepki genellikle öğretmenlerden gelmektedir. Bunun birkaç nedeni olabilir. Öncelikli olarak her yeni değişme yeni bilgi, beceri ve iş yüküne neden olacaktır. Tüm örgütlerde olduğu gibi öğretmenler de bu ek yükü taşımaya

karşı isteksizdirler. Bir başka direnme nedeni öğretmenlerin okulda çocuklara kazandırmak istedikleri bilgi, beceri ve değerler onların ulaşmak istedikleri hedefleri ve idealleridir. Başka bir deyişle öğretmenler okulda kendi değerlerini üretmeye, korumaya ve ideallerini gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Bu nedenle eğitim sisteminde yapılması düşünülen değişmelere öğretmenler, doğrudan ya da sendikalar gibi sivil toplum örgütlerini harekete geçirerek karşı koyarlar (Gökçe, 2003).

Eğitim sistemlerinde yapılacak planlanmış değişmelere karşı yardımcı personel ve ana-baba ve baskı gruplarından da direnmeler olabilir. Bunun nedeni de değişimin getireceği yeni durumları karşılayamama ve eğitim sisteminin kontrolünü kaybetme korkusu olabilir (Gökçe, 2003).

Eğitim sistemlerinde ve eğitimin amaçlarında yapılmak istenilen değişimler çoğunlukla siyasal ve teknolojik değişimlerdir. Siyasal sistemler kendi iç dinamikleri ya da dış siyasal ve teknolojik etkilere sürekli olarak karşı koyamazlar. Değişme zorunluluğunda ise değişmeyi kontrol etmek ve yönetmek için sistemler, kurumlar oluşturarak bireyleri ideolojik, siyasi ve ekonomik davranışa yönlendirirler. Eğitim sistemleri bunu gerçekleştirmenin en önemli kurumlarıdır. Ancak değişimin gerçekleştirilmesinde eğitim sisteminin değişime olan duyarlılığı ve esnekliği belirleyici rol oynar. Eğitim sistemleri bu özellikleriyle demokratik ya da otokratik davranışların kazanılmasında, üretim, tüketim ve dağıtım ile ilgili davranışların kazanılmasında ve ideolojik davranışların yerleştirilmesinde büyük bir öneme sahiptir (Gökçe, 2003).

Eğitimdeki değişimler okul düzeyine indirildiğinde; değişimler, okulun içsel işlevlerinden ya da dış sistemlerin okul üzerindeki etkilerinden kaynaklanabilir ve değişkenlik özelliği gösterirler. Sistem yaklaşımı çerçevesinde değerlendirildiğinde okuldaki değişim ve değişim sürecinin işleyişi aşağıdaki biçimde ifade edilebilir (Şekil 2).

Şekil 2: Sistem Modelinde Okulda Değişme Süreci

Kaynak: (Ballantine, 1993)

Şekil 2’de belirtildiği gibi okulda çalışanların amaç ve değer sistemlerindeki farklılıkların yarattığı çatışmalar, okulun çevre beklentilerini karşılayamadığı algısıyla ortaya çıkan olumsuz tutumlar, davranış sorunu bulunan öğrenciler ve öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin yarattığı potansiyel sınıfta kalmalar okul sisteminde zorlamalara neden olurlar. Çünkü onlar istenmeyen çıktılar olduklarından okul sisteminin amaçlarına hizmet etmezler. Bu yüzden eğitim sistemleri çoğunlukla insan ve para kaynaklarını çatışmaların yarattığı kayıpların karşılanmasına,

zorlamaların azaltılmasına ya da ortadan kaldırılmasına ayrılırlar. Bunlar için alternatif yöntem ve yapıları kullanan yönetici ve öğretmenler de sistemi değiştirmek amacıyla zorlamalara neden olabilirler (Gökçe, 2003).

2.1.4.2. Değişim Sürecinde Etkili Okullar

- Okulun bütünü bir değişim birimi olarak görülmelidir.
- Öğretmenlerin ve müdürlerin mesleki gelişimlerine önem verilmelidir.
- Okul yöneticileri, öğretmenler ve diğer çalışanlar okulun meseleleri ile yakından ilgilenilmelidir.
- Okulda kurumsallaşma ve bunu sürdürülebilirlik sağlanmalıdır.
- Değişime ayak uydurma okul kültürünün bir parçası olmalıdır.
- Paydaşlar sürece dahil edilmelidir.

Bilgi toplumunun; bilginin üretimi için temel kaynak olduğu, bilgi üretimi ve iletiminin yaygınlaştığı, bilgi üretimi ve dağıtımında çalışanların çoğunlukta olduğu, sürekli öğrenme yoluyla değişim ve gelişmenin kaçınılmaz hale geldiği, yeni toplumsal ve ekonomik örgütlenme dönemini işaret ettiği ileri sürülmektedir (Öğüt, 2003). Bilgi çağı, öğrenmeyi herkes için mümkün kılan yeni eğitim teknolojilerinin gelişmesini sağlamaktadır (Reddi, 1991).

Bilim ve teknolojideki gelişmelerin meydana getirdiği bilgi patlaması ve bilgi teknolojilerinin toplumsal ve ekonomik gelişmeye sundukları imkanlar dikkate alındığında, Toffler'in "üçüncü dalga" olarak ele aldığı aşamanın "bilgi çağı", bu dönemin öngördüğü toplumun da "bilgi toplumu" olarak adlandırılması uygun görülmektedir (Özden, 2005).

Özden'e göre (2005) bilgi toplumu, bilginin gerçek sermaye ve zenginlik yaratan başlıca kaynak haline geldiği bir toplumdur. Bilgi toplumu, bilginin temel üretim faktörü olarak değerlendirildiği, bilgi sektöründe etkinlik gösterenlerin, çalışanların çoğunluğunu oluşturduğu ve yaşam boyu öğrenmenin kaçınılmaz hale geldiği, bilgi ve teknoloji tabanlı bir toplumsal ve ekonomik aşamadır (Öğüt, 2003).

2.1.5. Değişim, Adaptasyon ve Yaygınlaştırma

Her değişimin eğitime adaptasyonu kolay değildir. Özellikle yaygın bir kullanım zaman alabilir. Bu noktada aşağıdaki hususlar önemlidir (Zhao, 1998).

2.1.5.1. Öğretmenlerin Teknoloji Bilgisi

Teknoloji adaptasyonunu etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır. Bunlardan uygun eğitimin yoksunluğu, teknik ve yönetsel destek, sistemik dürtülerin yokluğu (tanıtım ve imtiyazlar gibi), geleneksel eğitim inançları ve değişmeye karşı direnme çok yaygın nedenlerdir. Teknoloji kullanımının amaçlanması ve öğretmenlerin ihtiyaçları arasında denge ve öğretmenlerin yeterli teknolojik hüner ve bunu geliştirebilecek zamana sahip olmaları gerekir.

Öğretmenlerin teknolojiyi kullanma yeteneği ve bundan memnun olmalarını geliştirmek için onlara yardımcı olmak önemlidir. Bunun için workshoplar (uygulamalı çalışmalar), dersler ve teknolojiyle karşılaşacakları yaşantılar sağlamak gerekir. Ayrıca sık sık hizmet içi teknoloji workshopları ve hizmet öncesi teknoloji dersleri, teknoloji ve onun eğitiminde kullanması ile bağlantılı olarak verilebilir. Teknolojiyi iyi kullanan ya da sertifikası olan öğretmenler teşvik edilmelidir (maaşlarına belli oranda ilave yapmak gibi).

2.1.5.2. Öğretmenlerin Eğitimsel İnançları

Araştırmalara göre, öğretmenlerin eğitimsel inançları ve uygulamaları onların teknolojiyi kullanıp kullanmamalarını büyük oranda belirler. Bazıları teknolojiyi kullanmanın mevcut uygulamaları değiştireceğini bildiği için istemezler ve sakınırlar (Cuban, 1986).

2.1.6. Öğretimde Yöntem Kullanmanın Yararları

Öğretim sürecinde belirli bir yöntem kullanmanın önemli olup olmadığı uzun süre tartışılmıştır. Eğitimciler öğretilcek konunun iyi bilinmesinin yeterli olmadığı “nasıl” öğretilceğinin de, yani öğretim yönteminin de iyi bilinmesi ve uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir. Akademisyenler ise konuyu iyi bilen bir öğretmenin yöntemle ilgili bilgi ve becerilere fazla gerek duymadan öğretimi başarıyla sürdürebileceğini belirtmişlerdir (Bilen, 2002).

Öğretim Yöntemi; öğretim yöntemleri öğretmenlerin sınıflarda öğrenmeyi sağlamak için yaptıkları uygulamaları içerir. Bir başka deyişle, öğretim amaçlarına ulaşmak için öğretmenlerin öğretim amaçlarını, materyallerini, konuyu, öğretim tekniklerini kullanmalarını ve bunları organize etme biçimlerini ifade eder (Clark and Starr, 1981; Taşpınar ve Atıcı, 2002).

Öğretim yöntemleri öğrenmeyi sağlamak için bir araçtır. Bu aracın başarısı, onu kullanma becerisine bağlıdır. Kullanılacak yöneme ruh verecek olan öğretmenlerdir (Özden, 1997).

2.1.7. Öğretim Araçları ve Materyalleri

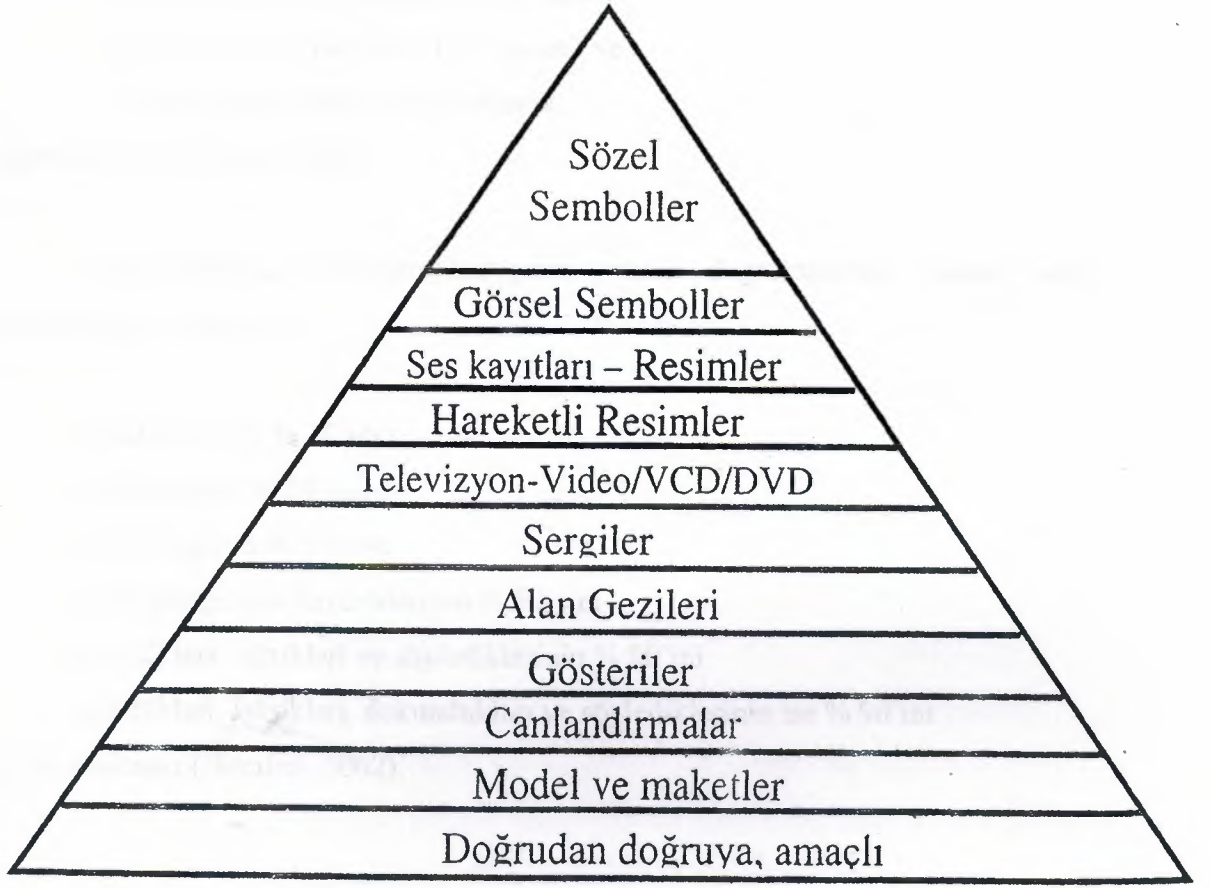
Öğretim ortamlarında içeriği aktarmak ve öğretimi desteklemek için farklı öğretim araçları ve materyaller kullanılır. Öğretim araçları, “içeriği aktarma

sürecinde kullanılan farklı iletişim kanalları” olarak tanımlanabilir (Heinich, Molenda, Russell & Smaldino, 2002). Öğretim materyalleri ise, “öğretim araçları kullanılarak sunulan içeriği kapsayan ürünler” olarak açıklanabilir (Aykaç ve Aydın, 2006).

Öğretim ortamlarında araçlar ve materyaller öğretimi zenginleştirmek açısından çok önemlidir. Aksi takdirde içeriğin aktarılması ve öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimin kurulması yalnızca sözel ifadeler üzerine kurulur. Aktif öğretim yöntemleri, öğrenci-merkezli öğretim ve teknoloji entegrasyonu gibi farklı kavramların önem kazandığı günümüzde, öğretim ortamlarında farklı araçların ve materyallerin kullanılması kaçınılmazdır (Aykaç ve Aydın, 2006).

2.1.7.1. Öğretim Araçlarının ve Materyallerin Öğretim Ortamındaki Önemi

Öğretim araçları ve materyaller, öğretim ortamlarında kullanılırken çok farklı roller üstlenebilir. Farklılaşan bu rollere göre araçların ve materyallerin önemi, Edgar Dale (1961) tarafından oluşturulan yaşantı konisi kapsamında açıklanmıştır (Şekil 3).

Şekil 3: Yaşantı Konisi (Dale, 1961)

Yaşantı konisi, öğrenme yaşantılarını düzenlemeye yardımcı bir model oluşturmaktadır (Aykaç ve Aydın, 2006).

İnsanlar öğrendikleri bilgilerin tamamını beş duyu organını kullanarak öğrenmektedir. Ancak duyu organlarının öğrenmeye katkısı farklıdır (Aykaç ve Aydın, 2006).

Yaşantı konisinin dayandığı bilimsel araştırma sonuçlarına göre insanlar öğrendiklerinin,

% 83 oranındaki bölümünü görerek,

% 11 oranındaki bölümünü duyarak,

% 3,5 oranındaki bölümünü koklayarak,
% 1,5 oranındaki bölümünü dokunarak ve
% 1 oranındaki bölümünü de tadarak
öğrenmektedir (Yalın, 2003).

Yine araştırma sonuçlarından çıkan veriler doğrultusunda, zaman sabit tutulmak üzere insanlar,

okuduklarının % 10'unu
işittiklerinin % 20'sini
gördüklerinin % 30'unu
hem görüp hem duyduklarının % 50'sini
gördükleri, işittikleri ve söylediklerinin % 80'ini
gördükleri, işittikleri, dokundukları ve söylediklerinin ise % 90'ını
hatırlamaktadır (Demirel, 2002).

2.1.7.2. Öğretim Araçlarının ve Materyallerin Seçimi

Teknolojik gelişmelere paralel biçimde eğitim alanına giren araçlar ve materyaller, hem sayısal anlamda, hem de kalite anlamında değişim ve gelişim göstermektedir. Bu ürün yelpazesi içinden seçim yaparken göz önünde bulundurulması gereken bazı değişkenler vardır. Bu değişkenler Yalın (2003) tarafından şu şekilde sıralanmıştır:

Öğrenim Kazanımları: Araçlar, öğrencilere kazandırılması gereken bilgi ve becerilerin türüne göre seçilmelidir. Öğretilecek içerik öğretmen tarafından analiz edilmeli, hangi araç veya araçların bu içeriği aktarırken daha yararlı olabileceğine karar verilmelidir. İçeriğe bağlı olarak, bazı araçlar bazı durumlarda daha etkili öğretiyor olabilir. Çoğu zaman en uygun ve tek bir araçtan söz edilmez.

Araçların Özellikleri: Araçların seçimini etkileyen en önemli değişkenlerden biri seçilecek araçların özellikleridir. Araçlar, bir veya daha fazla duyu organına hitap etme özelliğini taşıyor olabilir. Bu nedenle, içeriğe göre görsellik, renk, ses, hareket ve etkileşim içermesi önem kazanabilir.

Öğretmenin Nitelikleri: Araçlar teknolojik olarak geliştikçe, bu araçları kullanmak için gerekli bilgi ve beceriler de artmaktadır. Bir öğretmenin sınıfında farklı araç gereçleri kullanabilmesi için hem yararına inanması, hem de kullanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olması gerekir.

Yöntem Seçimi: Seçilen araçlar, sınıf içerisinde uygulanması planlanan öğretim yöntemine uygun olmalıdır. Örneğin, tepegöz veya tahta sunuş yoluyla öğretim yapılırken tercih edilebilir, ancak grup çalışmaları için uygun olmayabilir.

Öğrenci Özellikleri: Araçların seçimini etkileyen bir diğer değişken öğrencilerdir. Öğrencilerin yaşı, bilişsel düzeyi ve öğrenme tercihleri gibi farklılıklar araç tercihlerini etkileyebilir.

Öğretim Ortamı: Öğretim ortamları, öğrenci sayısı, ışıklandırma, büyüklük ve oturma düzeni gibi değişkenler açısından farklılık gösterebilir. Bu durumda seçilen aracın ve kullanılan materyalin herkes tarafından görülebilir olmasına dikkat edilmelidir.

Kısıtlamalar: Bazen araçları seçmek, kullanmak için yeterli olmayabilir. Eğitim kurumunda o aracın bulunması ve istenen ders saatinde öğretmenin kullanımına tahsis edilebilmesi gibi bazı koşulların sağlanması gerekir.

2.1.8. Öğretim Araçları

Belirli bir öğretim durumu için uygun aracı seçmek veya doğru materyali hazırlamak için, öğretim ortamlarında kullanılabilecek öğretim araçları hakkında

detaylı bilgiye sahip olunması gerekir. Her öğretmenin, öğretim araçlarının neler olduğu, hangi durumlarda kullanımının daha uygun olabileceği ile olası yararları ve sınırlılıkları konularında bilgi sahibi olması gerekir. Daha etkili öğretebilmek ve öğretim ortamını zenginleştirmek için her ders farklı araçlar kullanılmalı, hatta bir ders saati içerisinde birden fazla araç kullanılabilmelidir. Öğretim ortamlarında kullanılabilecek farklı araçlar ve özellikleri (Aykaç ve Aydın, 2006):

- **Tahtalar:** Tahta her öğretim ortamının en vazgeçilmez parçasıdır. Tahta her türlü öğretim etkinliği için kullanılabilir.

Tahta, kullanmak için özel bir beceri gerekmediğinden herkes tarafından rahatlıkla kullanılabilir. Ayrıca tahta, tüm alanlarda kullanılabilir.

Yazı tahtaları dışında, farklı amaçlar için kullanılabilen diğer tahta türleri ise aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Elektronik tahtalar
- Bülten tahtaları
- Kumaş tahtalar
- Manyetik tahtalar
- İlan tahtaları

Tahtaların en önemli sınırlılığı, üzerindeki bilgilerin saklanamıyor olmasıdır. Ancak elektronik tahtalarda bu sorun da çözülmüştür. Tahtanın üzerindeki bilgilerin çıktısı bir A4 kağıdı üzerine alınabilmektedir.

- **Tepegöz:** Üzerinde hareketli bir parça taşıyan büyük bir kutu olan tepegöz, kullanımı son derece basit bir araçtır. Tepegöz, lens ve ayna sistemi kullanarak, kuvvetli bir ışığın yardımı ile gelen görüntüyü 90 derecelik bir açı ile yansıtır. Bu nedenle tepegöz, yalnızca şeffaf, saydam veya asetat olarak adlandırılan yansılardan kullanılabildiğini sağlayan bir araçtır. Genellikle, fen

bilgisi, coğrafya, drama, matematik, resim, edebiyat ve yabancı dil alanlarında kullanılabilir.

Tepegözün, parlak olması nedeni ile ilgi çekmesi, kullanımı esnasında sınıf ile iletişimin kopmaması, kullanımın kolay olması, her okulda bulunması ve kolay erişilebilir olması, tepegöz yansılarının kolay hazırlanabilmesi ve hatta konunun doğrudan boş bir yansı üzerinde anlatılabilmesi gibi yararları vardır. Diğer yandan tepegöz yansılarının hazırlanması zaman alabilir. Ayrıca kullanırken görüntünün dışarı taşmamasına ve fazla yüksek olmamasına dikkat edilmelidir.

- **Slayt Makinesi:** Fotoğraf makinesiyle çekilmiş renkli veya renksiz filmler, banyo edilmiş haliyle karton veya plastik çerçeve içerisine geçirilerek slayt (dia) oluşturulur. Bu slaytların tek tek gösterilmesini sağlayan araç slayt makinesi olarak adlandırılır. Fotoğraflardan elde edilmesi nedeni ile her alanda kullanılabilir, ancak resim/sanat, coğrafya ve biyoloji gibi görsel ağırlıklı alanlarda daha sık kullanılmaktadır.

Slayt makinesi, içerisine yerleştirilen sırada slaytları sıra ile gösterir. Slayt makinesi otomatik odaklama ve otomatik gösterim yapabilmektedir. Kullanım esnasında slaytlar önceden sıralanmış olmalı ve gösterim çok hızlı yapılmamalıdır.

- **Dijital Fotoğraf Makinesi:** Dijital fotoğraf makineleri yakınlaştırma, dahili bellek ve LCD ekran gibi özellikleri içerebilmekte, hatta video çekimi bile yapılabilmektedir. Görsel ağırlıklı tüm alanlarda, doğa resimleri gerektiğinde, öğretim yöntemlerinin sınıf içinde görüntülenmesi ve okul tanıtımı gibi etkinliklerde kullanılabilir.

Dijital fotoğraf makinelerinin en büyük avantajı filmlerin dijital olmasıdır. Böylelikle kolayca bilgisayar ortamına aktarılıp kullanılabilirler. Ayrıca kullanımı çok kolay olduğu için her isteyen tarafından kullanılabilir. Günümüzde cep telefonları bile dijital fotoğraf çekebilme özelliğini taşımaktadır.

- **Video Kamera:** Video kamera, çevremizdeki hareketli görüntüleri manyetik bir ortama aktarmaya olanak sağlayan bir araçtır. Teknolojik gelişmelere paralel olarak video kameralarda yer alan özellikler (odaklama, LCD ekran vb.) gelişmekte ve kayıt türleri değişmektedir. Özelliklerine göre görüntüler kaset, CD, DVD vb. ortamlara kaydedilerek veya farklı ortamlara aktarılarak, video, VCD ve DVD oynatıcılar aracılığı ile seyredilebileceği gibi, bilgisayar ortamına aktarılarak da seyredilebilir.

İşitsel ve görsel unsurları içerdiğinden ve genellikle gerçek görüntülerden oluştuğundan, öğrencilerin ilgisini çekmektedir. Ayrıca ulaşım veya güvenlik problemleri nedeni ile gözlenemeyen olayların öğretim ortamına getirilmesini sağlar. Diğer yandan, etkili olabilmesi için görüntü ve çekim kaliteli olmalıdır. Ayrıca, bu ortamdaki materyallerin geliştirilmesi veya güncellenmesi zor olabilir.

- **Projeksiyon Makinesi:** Projeksiyon makineleri bilgisayar, video, kamera ve döküman kamerada yer alan materyallerin büyütülerek yansıtılması amacıyla kullanılır.

Bu görüntülerin projeksiyon perdesine yansıtılması daha net ve kaliteli görüntü sağlar. Özellikle işitsel ve görsel görüntülerin yansıtılmasını sağladığı için tüm alanlarda kullanılabilir.

Bilgisayar ortamında yer alan her türlü materyalin ve hatta internet bağlantısı olması durumunda her türlü bilginin öğretim ortamında paylaşılmasını sağlar. Ayrıca, anlatan kişi ile dinleyenler arasında iletişimde kopukluk yaşanmaz. Diğer yandan kullanımı esnasında daha net görüntü elde etmek için ortamın biraz karartılmış olması gerekir. Görüntünün göz hizasından daha yüksekte olmamasına dikkat edilmelidir.

- **Opak Projektör / Episkop:** Şeffaf olmayan materyallerin çok kuvvetli bir ışık kaynağı yardımı ile büyütülerek yansıtılmasını sağlayan araçtır. Fotokopi makinesine benzer biçimde yansıtılmak istenilen doküman aracın içerisine

yerleştirilerek kullanılır. Kitap, dergi, broşür, resim ve grafik önceden hazırlanmış tüm basılı materyalleri yansıtabilir. Tüm alanlarda kullanılabilir.

Kullanımı son derece kolaydır, ayrıca yeni materyal üretilmesine gerek kalmadan eldeki kaynakların kullanımını sağlar. Öğretim ortamında anında üretilen çalışmalar veya öğrenci ödevleri, bu araç yardımı ile sınıfta kolayca paylaşılabilir. Diğer yandan oldukça büyük boyutu nedeni ile taşınması zor olabilir ve çok kuvvetli bir ışık kaynağı kullandığı için çabuk ısınabilir.

- **Doküman Kamera:** Doküman kamera, episkop gibi katı materyalleri yansıtabilmektedir. Adından da anlaşılacağı gibi, aracın üst kısmında yer alan bir kamera aracılığı ile görüntüyü almakta ve bilgisayar ekranı veya projeksiyon makinesi yardımı ile büyütürken perdeye yansıtabilmektedir.

Bu nedenle öğretim ortamında yansıtılarak kullanılması durumunda, mutlaka projeksiyon makinesi ile birlikte kullanılması gerekir. Tüm alanlarda kullanılabilir.

Doküman kamera, basılı dokümanları yansıtmasının yanı sıra, episkoptan farklı olarak 3 boyutlu nesneleri de yansıtma özelliğine sahiptir. Kamerası oynar bir başlık üzerinde yer aldığından istenildiğinde sınıf ortamını büyütürken yansıtmak için bile kullanılabilir.

- **Televizyon – Video / DVD / VCD:** Televizyon, genellikle video, DVD veya VCD oynatıcı ile birlikte, önceden hazırlanmış sesli ve hareketli görüntüleri izlemek için kullanılır. Bilişsel becerilerin kazandırılması, gösterip yaptırma, sanal alan gezisi, rol oynama, canlandırma, tartışma ve yetiştirme gibi farklı amaçlar için tüm alanlarda kullanılabilir.

Televizyon ekranı sınırlı kapasitede olduğu için kalabalık bir topluluk tarafından seyredilmesi zor olabilir. Ayrıca, eğitim ortamlarında televizyon kullanılırken önemli noktalarda durdurularak anlık tartışmalar yapılması önerilir.

- **Radyo CD / Kaset Çalar:** Radyo CD / Kaset çalar, özellikle işitme ağırlıklı alanlarda sıkça kullanılan bir araçtır. Taşınması ve kullanımı son derece kolaydır. Genellikle dil eğitimi, müzik ve Türkçe gibi alanlarda tercih edilmekle beraber uygun olan her alanda kullanılabilir.

İşitsel özelliği olan materyaller kullanılırken öğrencilerin dinleme sürecinde yönlendirilmesi gerekir. Bu nedenle yönerge verme, ana fikirleri ve detayları sorma, dinlerken içerik ve kavramsal bağlantıları kullanma, sunumun yapısını analiz etme ve ilgili ve ilgisiz bilgiyi ayırt etme gibi farklı yaklaşımlarla öğrencilerin dinlemeye yöneltmesi çok önemlidir. Diğer yandan kayıt üzerinde ileri ve geri hareket etmek istenirse sorun yaşanabilir.

- **Bilgisayar:** Diğer teknolojilerin sağladığı tüm olanakları bünyesinde barındırdığı için öğretim ortamlarının vazgeçilmez tek aracı haline gelmiştir.

Özellikle projeksiyon makinesi ile birlikte kullanılarak bilgisayar ortamında üretilen tüm görsel ve işitsel dökümanlara ve internet aracılığı ile çok farklı bilgilerin görüntülenmesine olanak sağlamaktadır. Tüm alanlarda rahatlıkla kullanılabilir.

Bilgisayar kullanarak alana özgü eğitim yazılımları, internet ortamındaki animasyonlar, elektronik sunular, film ve ses dosyaları ile diğer elektronik dökümanlar öğretim ortamında paylaşılabilir. CD, DVD, flaş bellek, dijital fotoğraf makinesi ve video kamera gibi ortamlarda kayıtlı bilgilerde bilgisayara aktararak kolayca kullanılabilir. Ancak, bilgisayarı etkili bir şekilde kullanmak için bilgisayar-okur yazarı olmak gerekir.

- **Akıllı Tahta:** Akıllı tahta kısaca bilgisayar ekranının beyaz tahta ile bütünleşmesi olarak açıklanabilir. Beyaz tahta üzerinden bilgisayarı kullanmak veya bilgisayar ve tahta arasında görüntü transferi yapmak gerektiği zamanlarda kullanılır. Ayrıca, her öğrencinin bilgisayarı bu ortama bağlandığında tahtanın ortak kullanılması sağlanabilir ve grup çalışmaları yürütülebilir. Tüm alanlarda kullanılabilir.

Akıllı tahtayı kullanabilmek için öncelikle nasıl kullanıldığını öğrenmek gerekir. Görüntü üzerinde notlar alınabilir, bu bilgiler kaydedilip daha sonra kullanılabilir. Ayrıca, bilgisayar ve tahta arasında çift yönlü aktarım yapılabilir. Tahtaya önceden yazılan notlar tekrar kullanılabilir. Ayrıca, uzaktan eğitim uygulamaları geliştirmek için çok uygun bir ortamdır, çünkü çalışmalar farklı ortamlara yayınlanabilir.

2.1.9. Öğretim Materyalleri

Öğretim materyalleri, öğretim araçları ile birlikte veya tek başına kullanılabilirler. Öğretim ortamlarında kullanılabilecek materyal örnekleri saymakla bitmez, çünkü her farklı konu için pek çok farklı materyal üretilebilir. Bu konuda, öğretim ortamlarında sıkça karşılaştığımız materyallerden yalnızca bazılarını değinilecektir (Aykaç ve Aydın, 2006).

Gerçek Nesneler: Somut kavramları anlamadan soyut kavramlara geçiş yapmanın zorluğu nedeni ile gerçek nesnelerin kullanımı önemlidir. Sınıfa getirilmesi uygun olan her türlü gerçek nesne öğretim materyali olarak kullanılabilir.

Para, araçlar, bitkiler ve hayvanlar gerçek nesnelere verilecek örneklerden bazılarıdır. Somut olması ve birden fazla duyu organına hitap etmesi nedeni ile çok yararlıdır.

Modeller: Modeller gerçek nesnelerin benzeri maketlerdir. Gerçek nesneleri kullanamayacağımız durumlarda kullanılır. 3 boyutlu kavramları, boyut, şekil veya renkle belirtilen işlevleri anlatmak için uygulamalarda ve laboratuvar ortamında kullanılır. Modellerin kullanımı, özellikle karmaşık yapıları basit ve açık hale getirme, farklı boyutlardaki cisimlerin algılanması (duyu sınırlarını aşan), zaman ve uzaklık yönünden ulaşılamayan cisimlerin algılanması ve soyut kavramların anlatılması açısından yararlıdır. Ancak, kullanım esnasında boyut, renk ve yapı

farklılıklarının belirtilmesi yanlış anlaşılmalara önleyecektir. Ayrıca, el yapımı modeller çok dayanıklı olmayabilir.

Alan Gezileri: Alan gezileri, sınıf ortamına getirilmesi olası olmayan canlıları, objeleri ve süreçleri izleme amacı ile yapılan gezilerdir. Alan gezileri yalnızca görme ve duymaya dayalı olduğundan somut ve soyut arasında ortalarda yer aldığı söylenebilir. Parktaki ağaçları incelemek, tarihi alanlara, müzelere ve hayvanat bahçesine gezi düzenlemek alan gezilerine örnek olarak verilebilir.

Alan gezileri, zengin ve anlamlı yaşantılar geçirilmesi, gözlem yapma becerisi kazandırması, grupla hareket edilmesi nedeni ile sosyal becerileri geliştirmesi ve kalıcı izler bırakması gibi nedenleriyle çok yararlıdır. Diğer yandan, bu tür gezileri planlamak, son derece zaman alıcı olması, disiplin problemleri yaşanabilmesi, sorumluluk gerektirmesi, yönetim ve velilerin isteksiz olması gibi çok farklı nedenlerle sık karşılaşılan olaylar değildir.

Maketler: Maketler, gerçeğe benzer olayların ve durumların canlandırılması amacıyla elde yapılan öğretim materyalleridir. Karmaşık olayların basitleştirilerek ve somutlaştırılarak öğrenciye aktarılması için kullanılır. Bazı durumlarda öğrencilerin de hazırlaması istenebilir.

Yazılı / Basılı Materyaller: Ders kitapları, dergi, resim ve grafikler, poster, bulmaca, çalışma yaprağı, kavram haritaları, hikaye ve romanlar ve çalışma kitapları, en vazgeçilmez öğretim materyallerindendir. Kolay erişilebilir olmaları, esnek kullanımları, kolay taşınabilmeleri ve ekonomik olmaları nedeni ile en yaygın kullanılan öğretim materyali türüdür. Ancak, kullanılırken öğrencinin ezbere yöneltilmemesi gerekir. Seçilirken ise öğrencilerin pedagojik özelliklerine uyumlu olmasına dikkat edilmelidir.

Tepegöz Yansılar: Tepegöz yansılar tüm eğitim kurumlarında yaygın olarak kullanılan materyal türlerinden biridir. Yansılar elle veya bilgisayar yardımı ile hazırlanabilir. Ayrıca öğretim ortamında konunun anlatımı için tahta yerine

kullanılabilir. Özellikle gizleme ve katlama gibi yöntemlerle birlikte kullanıldığında çok etkili olmaktadır. Yansılar hazırlanırken görsel tasarım ilkelerine uyulmalı ve yatay olarak hazırlanmalıdır. Ayrıca yalnızca metin yansıtmak için kullanılmamalı, görsel öğelerle desteklenmelidir.

Ses Kayıtları: Ses kayıtları kolayca hazırlanabilir ve dikkat çeker. Ancak, öğrenciler dikkatlerini uzun süre koruyamayabilirler, bu nedenle etkili dinleme için gerekli yönergeler verilmelidir. Ses kayıtlarının diğer sınırlı bir yönü de kolayca değiştirilip güncellenememesidir.

Hareketli Görüntüler: Video kaseti, CD veya DVD üzerine kaydedilmiş eğitim amaçlı filmler gerçek yaşamı sınıfa taşımak, ulaşılamayan yerleri tanımak, sosyal içerikli veya doğa olaylarını gözlemlemek için kullanılabilir. Televizyon veya bilgisayar yardımı ile öğretim ortamında paylaşılabilir. Hazırlanması vakit alabileceğinden ilgili kurumlardan temin edilerek kullanılabilir.

Elektronik Sunular: Bilgisayar ortamında yazılım desteği alınarak hazırlanan slaytlar elektronik sunu olarak adlandırılır. Bilgisayar okur-yazarı olan ve görsel tasarım konusunda bilgili olan herkes tarafından kolayca hazırlanabilir. Bu şekilde hazırlanan slaytlar, tepegöz asetatları üzerine çıktı alınarak da kullanılabilir. Özellikle görsel konularda, tahtaya çizilmesi zor olan görsel öğelerin anlatımı için son derece yararlıdır. Ayrıca elektronik sunulara ses ve hareketli görüntü eklenebilmesi, öğretim ortamlarında kullanımının yaygınlaşmasına neden olmaktadır.

İnternet: Bilgisayarların vazgeçilmez öğretim araçları olmasının en önemli nedeni internet aracılığı ile bilgilerin paylaşılması ve iletişim sağlanmasıdır. İnternet, öğretim ortamında kullanılabilecek pek çok görsel öğe, eğitsel oyun, film, animasyon, konu anlatımı, test, kavram haritaları, çalışma yaprakları gibi materyalleri bulmak ve içeriği zenginleştirmek için vazgeçilmez bir kaynak olarak nitelendirilebilir.

Eğitim Yazılımları: Eğitim yazılımları gerek öğretim ortamında gerekse bireysel olarak kullanılabilir. Birden fazla duyu organına hitap etmesi, görsel ağırlıklı olması ve farklı öğretim teknikleri içermesi gibi nedenlerle çok yararlıdır. Günümüzde farklı yaklaşımlarla hazırlanmış çok çeşitli eğitim yazılımları bulunmaktadır.

2.1.9.1. Öğretim Materyali Hazırlama İlkeleri

Öğretim ortamlarında kullanılacak materyaller hazırlanırken, her farklı türdeki materyal için göz önünde bulundurulması gereken farklı ilkeler vardır. Ancak, bazı ilkeler tüm materyal türleri için geçerlidir. Bu nedenle, hazırlanacak tüm materyaller aşağıda açıklanan ilkelere uygun bir şekilde tasarlanmalıdır (Şahin & Yıldırım, 1999).

- Öğretim materyali basit, sade ve anlaşılır olmalıdır.

Öğretim materyali, konuyu her öğrencinin anlayabileceği şekilde basit sunmalı, yalnızca gerektiği kadar bilgi içermeli ve kolay anlaşılabilir olmalıdır.

- Öğretim materyali dersin öğrenim kazanımları ile tutarlı olmalıdır.

Öğretim materyali dersin sonunda öğrencinin ulaşması istenen kazanımları içeren biçimde hazırlanmalıdır. Aksi takdirde, öğretim açısından etkili olmayacaktır. Ayrıca, materyalin kullanılma ve uygulanma süreci de kazanımlara göre (kavrama, uygulama, yorumlama vb.) belirlenmelidir.

- Öğretim materyali, dersin konusunu oluşturan içeriğin tümünü değil, yalnızca özet bilgiyi kapsamalıdır.

Öğretim materyalleri, içeriğin tamamının aktarılması için değil, önemli kavram ve adımların vurgulanması için kullanıldığında daha etkili olmaktadır. Bu nedenle konunun özetini içermelidir.

- Öğretim materyalinde kullanılan görsel öğeler önemli noktaları vurgulamak amacıyla kullanılmalı ve kullanımda aşırıya kaçılmamalıdır.

Görsel ve işitsel öğeler öğrencinin dikkatini çekmek için kullanılabilir. Ancak, bu öğelerin gereğinden fazla kullanımı dikkatin dağılmasına ve materyalin öğretim niteliğini yitirmesine neden olabilir. Özellikle ses efektleri ve hareketli görüntüler kullanılırken bu noktaya dikkat edilmelidir.

- Öğretim materyali içerisinde kullanılan yazılı metin ve görsel-işitsel öğeler öğrencinin pedagojik özelliklerine uygun olmalıdır.

Öğretim materyallerinin önemli bir rolü öğrencilerin kendi hayatları ile yeni öğrendikleri bilgiler arasında ilişki kurabilmesine yardımcı olmaktır. Bu nedenle kullanılan tüm görsel ve işitsel öğeler, öğrencilerin bilişsel, sosyal ve duyuşsal hazır bulunuşluk düzeyine uygun olmalı ve öğrencinin anlamlandırabileceği örnek ve nesneler kullanılmalıdır.

- Öğretim materyali, öğrenciye alıştırma-uygulama olanağı sağlamalıdır.

Bir materyalin kullanımı öğrenciyi ne kadar aktif kılar, öğrenci o kadar iyi öğrenecek ve bilgileri kalıcı olacaktır. Bu nedenle, öğretim materyallerinin yaparak ve yaşayarak öğrenme sürecini destekler biçimde tasarlanması gerekir.

- Öğretim materyali, olabildiğince gerçek hayatı yansıtmalıdır.

Öğretim materyalleri çoğu zaman gerçek hayatı sınıf ortamına taşımak amacıyla kullanılır. Bu nedenle gerçek hayatla birebir tutarlı olmalı, öğrenciyi yanıltıcı bilgiler içermemelidir.

- Öğretim materyali, her öğrencinin erişimine ve kullanımına açık olmalıdır.

Öğretim ortamında kullanılan materyallere ders dışında da öğrenciler istedikleri zaman erişebilmelidirler. Tepegöz yansılar, elektronik sunular ve modeller gibi pek çok materyali öğrenci ders dışında da kullanmak veya gözden geçirmek isteyebilir.

- Öğretim materyali, dayanıklı olmalı, kullanıldıkça zarar görmemelidir.

Öğretim materyali hazırlama oldukça zaman alıcı bir olaydır. Bu nedenle hazırlanan materyalin tekrar tekrar kullanılabilir olması öğretmen açısından çok önemli bir avantajdır. Bu nedenle materyaller hazırlanırken yeterince sağlam ve dayanıklı olması için gereken işlemler yapılmalıdır.

- Öğretim materyali, gerektiğinde kolayca geliştirilmeli ve güncellenebilmelidir.

Günümüzde hızla değişen teknoloji ve bilgi birikimi, bu gelişmelerin ve yeni uygulamaların öğretim ortamlarına yansıtılmasını gerektirmektedir. Bu durumda, varolan materyallerin tekrar kullanılmadan önce geliştirilmesine veya içeriğin güncellenmesine neden olmaktadır. Öğretim materyalleri hazırlanırken olası değişikliklerin yapılmasına olanak sağlayacak biçimde tasarlanmalıdır.

2.1.10. Araç-Gereçlerin Önemi

Eğitimde araç-gereç kullanımı, etkili bir eğitim öğretim ortamı hazırlayarak, öğrencilerin öngörülen hedeflere daha kolay ulaşmalarını sağlayarak, programın başarıya ulaşmasında önemli bir rol oynar (Çelik, 2007).

Öğretimde araç-gereç kullanımının sağlayacağı yararlar şöyle sıralanabilir:

- (1) çoklu öğrenme ortamı sağlar,
- (2) öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olur,
- (3) dikkat çeker,
- (4) hatırlamayı kolaylaştırır,
- (5) soyut şeyleri somutlaştırır,
- (6) zamandan tasarruf sağlar,
- (7) güvenli gözlem yapma imkanı sağlar,
- (8) farklı zamanlarda birbiriyle tutarlı içeriğin sunulmasını sağlar,
- (9) tekrar tekrar kullanılabilir ve
- (10) içeriği basitleştirerek anlaşılmasını kolaylaştırır (Yalın, 2000; Tan ve Erdoğan, 2004).

Araç-gerecin önemi şöyle açıklanabilir:

- Sırasında bir resim gösterilmesi bir kelimedenden daha etkilidir.
- İyi bir öğretmen olma yollarından biri derslerin araç-gereçlerle işlenmesidir.
- Araç-gereçler, konuları somutlaştırarak öğrenmeyi kolaylaştırır.
- Yaparak, yaşayarak öğrenme olanağı verdiğinden derin izli ve uzun süre kalıcı yaşantılar verir.
- Problem çözme yeteneğinin geliştirilmesinde somut alıştırmalara imkan sağlar (Çilenti, 1997; Doğdu ve Arslan, 1993).

Eğitim-öğretimde kullanılan araç-gereçler her zaman hazır bulunmayabilir. Bu durumda bunları hazırlamak öğretmenlere düşen bir görev olmaktadır. Öğretmenlerin hazırlayacakları araçlar fazla ayrıntıya kaçmamalı, basit, anlaşılır ve kullanışlı olmalıdır. Öğretmen bu araçları planlarken:

- Pratiklik
- Öğrencilere uygunluk ve
- Ders konusuna uygunluk durumlarını düşünmelidir (Demirel, 2002).

Öğretmenin etkili olabilmesi için sınıfta çoklu ortamın (Multi-Media) oluşturulması hem öğretmen-öğrenci etkileşimi hem de iletişim açısından önemli görülmektedir. Resimler, grafikler, sesler, sözcükler başarılı bir şekilde birleştirildiği zaman sadece işitildiği, sadece okunduğu, sadece gözlendiği andakinden daha fazla etkinliklere katılımı sağlama, coşkuları canlandırma, ilgi çekme ve grup içinde aktiviteyi artırma gücünü kazandırır. Bu nedenle eğitim-öğretim hizmetlerinde hem göze, hem kulağa, hitap eden teknolojik araçların kullanılması önem arz etmektedir. Bu nedenle, sınıf içi iletişimi geliştirmek için,

1. Öğretmen, konuşma yeteneğini geliştirmeli,
2. Ders iyi bir şekilde planlanmalı,
3. Öğrenci ihtiyaçları, yetenek ve ilgileri değerlendirmeli,
4. Öğrencilerin ilgisini dağıtan durumlar ortadan kaldırılmalı,
5. Öğrencilerin dikkatle dinlemesi için birden fazla duyu organına hitap eden araç ve gereçler kullanılmalı, düz anlatımdan kaçınılmalıdır,
6. Zor ve çok teknik olan öğretim araçları kullanılmamalıdır (Demirel, 1996).

Eğitim ve teknoloji, bireylerin yaşamlarını ulusların arasındaki siyasal-ekonomik-kültürel ilişkileri ve toplumların sosyal refah düzeylerini belirlemede en önemli faktörler arasındadır. Özellikle teknolojide yaşanan değişme ve gelişmeler eğitim-öğretim sürecini, dolayısıyla toplumu etkilemektedir. Bu bağlamda teknoloji ve eğitim birbirleriyle ilintili kavramlardır (Özkul & Girginer, 2001).

2.1.11. Teknoloji

Teknoloji, insanın bilimi kullanarak doğaya üstünlük kurmak için tasarladığı rasyonel bir disiplindir (Simon, 1983).

Teknoloji somut ve deneysel anlamda temel olarak teknik yönden yeterli küçük bir grubun örgütlü bir hiyerarşi yardımıyla bütünün geri kalanı (insanlar, olaylar, makineler vb.) üzerinde denetimi sağlamasıdır (McDermott, 1981).

Teknoloji makineler, işlemler, yöntemler, süreçler, sistemler, yönetim ve kontrol mekanizmaları gibi çeşitli öğeleri kapsamaktadır. Teknoloji bu öğelerin belirli bir düzende bir araya getirilmesi ile uygulama arasında köprü görevi yapan bir disiplindir (Kutlu ve Aldağ, 2005).

Günümüzde teknolojiye hızlı gelişmeler, eğitim öğretim sürecinde kullanılabilecek araç gereçlere her gün yenilerinin eklenmesine neden olmaktadır. Bu yeni araç ve gereçler öğrenme sürecine olumlu etkiler yapmaktadır. Bu araç gereçlerle çok sayıda işlem, daha kısa sürede ve daha doğru olarak yapılabilmektedir. Ayrıca bu yeni teknolojiler öğrencilerin ilgisini çekmekte, öğrenmelerini kolaylaştırmakta ve isteklendirmeyi artırmaktadır. Bu tür teknoloji ile araç gereçlerin gelişmesi öğretimi tahta, tebeşir kısılcından kurtarıp daha ilgi çekici bir hale getirmektedir. Öğretim araç gereçlerini öğretme-öğrenme sürecini oluşturan diğer unsurlardan bağımsız olarak düşünmek mümkün değildir. Bütün öğretme-öğrenme durumlarında kullanılabilecek tek bir araçtan bahsedemeyiz. İyi bir öğretmen, anlatacağı konuyu anlatırken kullanacağı tekniğe göre uygun araç seçimini yapabilmelidir. Etkili bir öğrenme ancak bu şekilde gerçekleşebilir (Seferoğlu, 2006).

2.1.11.1. Eğitim Teknolojisi

Eğitim teknolojisi öğrenme sürecini geliştirmek için oluşturulan her türlü sistemi, tekniği ve yardımı içerir. Böyle bir yapıda şu dört özellik önemlidir:

Öğrencinin ulaşması hedeflenen amaçların tanımlanması; öğrenilecek konunun öğretim ilkelerine göre analiz edilip, öğrenilmeye uygun şekilde yapılandırılması; konunun aktarılabilmesi için uygun medyanın seçilip kullanılması; dersin ve derste kullanılan araçların etkililiğini ve öğrencilerin başarı durumlarını değerlendirmek için uygun değerlendirme yöntemlerinin kullanılması (Collier vd., 1971).

Teknolojide yaşanan herhangi bir gelişme, eğitimi şu yönlerden etkilemektedir (Alkan, 1997):

- Teknolojik ortamda yaşayacak bireylere gerekli genel yetenekleri kazandırma,
- Teknolojik ortamın gerektirdiği niteliklere sahip insan gücünü yetiştirme,
- Teknolojik olanaklardan yararlanma.

2.1.11.2. Eğitim Teknolojisinin Temel İlkeleri

Eğitim teknolojisinin temel ilkeleri Alkan (1997) tarafından şu şekilde belirtilmektedir:

- **Hedef:** Eğitimde tam öğrenmeyi gerçekleştirebilmek ve süreçteki öğrencilerin tümünün istenen amaca ulaşması esasına dayanır.
- **İşlev:** Kuramsal bilgileri ve bilimsel ilkeleri sosyal çevrede ortaya çıkan eğitim sorunlarının çözümünde etkili biçimde uygulamak; uygulama süreçleri geliştirmek ve bunları gerektiğinde tekrarlamak eğitim teknolojisinde temel işlev olarak ele alınır.
- **Konu ve Yöntem:** Eğitim teknolojisi eğitim sorunlarını akılcı ve bilimsel bir araştırma konusu yapmaktadır.

- **Kapsam:** Eğitim teknolojisi eğitim kurumlarını, eğitimin her alanında bir bütünlük içinde uygulamaya dönüştürür.
- **Program:** Eğitim programlarının içeriğinde devamlılık sağlamak esastır.
- **Personel:** Başta öğretmen olmak üzere diğer eğitim personelinin etkinliğini arttırmak eğitim uygulamalarında esas alınmaktadır.
- **Süreç:** Öğrenme ve öğretme süreçlerini, öğrenci farklılıkları ve yeteneklerine uyarlamak esastır.
- **Çevre:** Eğitim yaşantılarının meydana geldiği çevreyi başarılı biçimde kontrol etmek eğitim teknolojisinin ilkelerinden birisidir.
- **Başarı:** Eğitim teknolojisi eğitimde öğrencilerin başarısızlık nedenlerini belirleyerek öğrenme öğretme sistemini analiz etmek eğitim teknolojisinin ilkelerinden birisidir.
- **Değerlendirme:** Eğitim teknolojisi eğitimde istenen hedeflere erişme durumunu ölçebilecek ileri düzeyde duyarlı ve objektif bir ortam geliştirmektedir.

2.1.11.3. Öğretim Teknolojisi

Tickton (1971) öğretim teknolojilerini iki şekilde tanımlamaktadır:

1. İletişim devrimi ile birlikte şekillenen medyanın, öğretmen, kitap, yazı tahtası ile beraber öğretimsel amaçlar için kullanılmaya başlamasıdır.
2. Belirlenmiş hedefler uyarınca, daha etkili bir öğretim elde etmek için, öğrenme ve iletişim konusundaki araştırmaların ve ayrıca insan kaynakları ve

diğer kaynakların beraber kullanılmasıyla tüm öğrenme/öğretme sürecinin sistematik bir yaklaşımla tasarlanması, uygulanması ve değerlendirilmesidir.

2.1.11.4. Eğitim Teknolojisi ve Öğretim Teknolojisi Arasındaki Fark

Öğretim; belirli hedeflere bağlı olarak, bireyin ihtiyaçlarını karşılaması ve yeteneklerini geliştirmesi amacıyla düzenlenmiş birtakım bilgi, beceri ya da faaliyetler listesinden veya öğrenci davranışlarında istenilen değişiklikleri oluşturma amacıyla ayrıntılı olarak yapılan süreç olarak tanımlanırken (Bacanlı, 2004), eğitim; daha önceden belirlenen amaçlar doğrultusunda bireyde kalıcı ve istendik yöndeki davranış değişiklikleri oluşturma sürecidir (Karadağ & Çalışkan, 2005).

2.1.11.5. Öğretimde Teknoloji Kullanma Nedenleri

Yürütücü (2002) öğretimde teknoloji kullanması nedenlerini şu şekilde belirtmektedir:

- Eğitim ve öğretime erişimi artırmak,
- Öğrenimin kalitesini yükseltmek,
- Eğitim maliyetlerini azaltmak,
- Eğitimde maliyet etkinliği sağlamak,
- Teknolojik değişim zorunluluğuna karşılık vermek,
- Öğrencilere çalışma ve özel hayatlarında ihtiyaç duyacakları becerileri teknoloji ile sağlamak.

1990'lara gelindiğinde dünya çok hızlı bir bilimsel ve teknolojik yenilenme ve değişim sürecine girmiş bulunmaktadır. Ekonomideki, siyasetteki ve sosyo kültürel alandaki gelişmelere en duyarlı sistemlerden birisi eğitimidir. Bu hızlı değişim eğitim sistemlerini de değişime zorlamaktadır. Eğitim hem devlet, hem de bireyler için önceliği olan bir hizmet haline gelmiştir (Gürsoy, 2004).

Çağdaş öğrenme öğrencinin derse aktif katılımlarını ön görmektedir. Öğrencinin katkısı psikomotor, bilişsel ve duyuşsal olabilmektedir. Araç ve gereçler kullanılırken gösteri durdurularak veya sona erdirildiğinde tartışmalar açılarak öğrencilerde tepkiler uyandırılabilir (Rıza, 1997).

Öğretimin başında geçmiş öğrenmeyi tekrarlamak ve yeni öğrenilenlerle bağlantı kurmak öğrencilerde yüksek motivasyonu sağlar ve öğrenmenin önemli bir boyutunu oluşturur. Bu durum bilinenden bilinmeyene, kolaydan zora ve somuttan soyuta ilkeleri ile desteklenmektedir. Öğretim teknolojisinde öğrencilerin öğrendiklerini yeni durumlara transfer etmeleri de teşvik edilmektedir (Yalın, 2001).

2.1.11.6. Okulda Teknoloji Kullanımını Arttırma

Yapılan araştırmalarda, öğretmenler ve yöneticiler bilgisayar teknolojisini okullarına entegre etme nedenleri olarak aşağıdakileri sıralamışlardır (Riding, 1984).

Hızlı ve doğrulayıcı – aydınlatıcı geribildirim: Bilgisayar tabanlı değerlendirmenin, sonuçları hemen öğrencilere ulaştırması özelliği ile bekleme süresinde yapılacak yanlışlıklara engel olduğu; ayrıca öğrencinin nerede ve nasıl yanlışlık yaptığını bildirmekle onu yönlendirdiği vurgulanmaktadır.

Düşünme süreçlerini destekleme: Teknolojinin; ya problem çözme tasarlanmış eğitsel yazılımlar veya bir işi yapmaya çalışırken doğal olarak ortaya çıkan problemleri çözmek için, gerekenleri yapma (uygun yazılımların seçimi, sistem umulduğu gibi davranmadığı zaman ne yapılacağını tespit etme gibi) yoluyla problem çözme becerilerini geliştirdiği vurgulanır.

Motivasyon ve kendine güveni sağlama: Pek çok öğretmen öğrencilerinin sınıf aktivitelerine olan ilgilerinde ve kendi yeteneklerini algılamalarında teknolojinin dramatik etkilerinin olduğunu ya kişisel tecrübeleriyle veya ilgili literatüre dayanarak inanmaktadırlar.

Dosyalama: Bilgisayar, öğrencinin yaptığı alıştırmalarla ilgili etkinliklerini bir dosya gibi öğretmene sunmakta, böylece öğretmen de gelecekteki öğretimi buna dayalı olarak planlayabilmektedir.

Eşitliği sağlama: ShareNet projesinde olduğu gibi, farklı sosyo ekonomik düzeydeki bölge okullarının imkanları birbirinden oldukça farklıdır ve bu okulları birbirine birleştirici bir bilgisayar ağı (network) bu kaynakların kullanımında eşitliği getirir.

Öğrencileri geleceğe hazırlama: Eğitimciler; hem yüksek öğrenimde hem de iş dünyasında teknolojiyle yoğrulmuş bir geleceği öngörmektedirler. Bu eğitimciler, okulların, özellikle alt sosyo ekonomik düzey öğrencilere mezuniyetlerden sonra kullanmak zorunda kalacakları öyle bir teknoloji için gerekli bilgi, beceri ve güven duygusunu verme sorumluluğunu taşıdıklarına inanmaktadırlar.

Okul yapısındaki değişiklikleri destekleme: Araştırmacılar, teknolojinin okulların bugünkü yapılarını dramatik bir şekilde değiştirecek potansiyele sahip olduklarını tartışmışlardır. Pek çok bölge yöneticileri, dershanelerin ve öğretim kaynaklarının kullanma yollarını yeniden düşünmek gerektiğini savunmuş bilgisayarın yönetsel ve rutin öğretim işlerini destekleyerek öğretmenin boş zamanlarını arttıracağını beklemektedirler.

Teknolojinin yapabileceklerini keşfetme: Bazı yöneticiler bilgisayarın ve diğer teknolojik ürünlerin neler yapabileceğini keşfetme amacıyla teknolojiyi okullara sokmuşlardır.

Modern toplumlarda çocuğun sosyalleşmesinin ailesinden sonra devam ettiği yer eğitim kurumu/okuldur. Modern toplum bir çocuğun okul öncesi eğitimden başlayarak üniversitede yüksek öğrenim görmesini sağlamayı hedefler. Çeşitli sebeplerden bu ideal hedefe her zaman ulaşamaz ancak eğitim politikaları her bireyin kurumda eğitim almasını, hiç olmazsa temel okul eğitimini almasını

sağlamaya yöneliktir. Bireylerin modern toplumda yaşamlarını değişim ve yenileşmelere uyarak sürdürebilmeleri aldıkları eğitimle yakından ilişkilidir. Modern toplum en önemli kaynağın insan olduğunu ve kalkınma ve gelişmesini sürdürebilmesinin kaynaklarını iyi kullanmasına bağlı olduğunu bilmektedir. En önemli kaynağın insan olduğu düşüncesi eğitimi ön plana çıkarmış, kurum ve kurum dışında eğitim modelleri geliştirilmiş, eğitimin süresine bakış açısı değişerek, yaşam boyu eğitim anlayışına ulaşılmıştır. Post kapitalist toplumlarda öğrenme sosyal ve ekonomik değişimler için gerekli bir araç olarak değerlendirilmeye başlanmıştır (Hyland ve Merrill, 2003).

2.2. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde konu ile ilgili yurt içi ve yurt dışında yapılmış araştırmalara yer verilmiştir.

2.2.1. Yurt İçi Araştırmalar

Tekyıl (2003), ‘‘İlkokullarda Yönetici Davranışlarının Öğretmenlerin Verimliliğine Etkisi’’, konulu araştırmasında; ‘‘Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ndeki ilkokulların bazılarında konu ile ilgili anketler uygulanmıştır ve sonuçları değerlendirilmiştir. Anketler öğretmenlerin yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, mesleki kıdem ve kursa katılım durumları dikkate alınarak uygulanmıştır. Anket sonuçlarında; öğretmenlerin yaşı, cinsiyeti, medeni durumu, eğitim durumu, mesleki kıdemi ve kursa katılma durumlarına göre, yöneticilerin yönetim davranışlarını algılamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Başka bir anlatımla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, mesleki kıdem ve kursa katılım durumlarının araştırma kapsamındaki öğretmenler arasında önemli bir etken olmadığı saptanmıştır’’ sonucuna varılmıştır.

Hürsen (2007), ‘‘İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Fen ve Teknoloji, Matematik ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi’’, konulu araştırmasında; ‘‘KKTC sınırları içerisinde bulunan

“Lefkoşa, Girne, Güzelyurt, Gazi Magosa ve İskele ilçelerine bağlı ilköğretim okullarında, 2006-2007 öğretim yılında görev yapan 4. ve 5. toplam 134 sınıf öğretmeni üzerinde kişisel bilgi formu ve anket uygulanarak yapılan araştırmada, elde edilen bulgular; fen ve teknoloji öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre görüşlerinde anlamlı bir fark çıkmıştır. Ancak öğretmenlerin, sahip oldukları sınıf mevcudu, mesleki kıdemleri, hizmetiçi eğitim kursuna katılma durumları, görev yaptıkları okulların sosyo-ekonomik durumları (SED) ve öğretim programını okuma durumları görüşleri arasında anlamlı bir fark yaratmamıştır. Yine fen ve teknoloji ve matematik öğretim programına yönelik görüş bildiren öğretmenlerin Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı (MEKB)’nın hazırladığı öğretim programlarıyla ilgili bir etkinliğe katılma durumları da görüşleri arasında fark yaratmamıştır. Ancak sosyal bilgiler öğretim programına yönelik görüş bildiren öğretmenlerin sahip oldukları sınıf mevcudu ve MEKB’nın hazırladığı etkinliğe katılma durumlarına göre görüşleri arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır” bulgusuna varılmıştır.

Bilge (2008), “Teknoloji ve Tasarım Dersinde Materyal Kullanımının Ders İşlenişine ve Sınıf Yönetimine Etkileri ile İlgili Öğretmen Görüşleri” (Lefkoşa Örneği) konulu araştırmasında; “K.K.T.C. Lefkoşa merkezde bulunan 2007-2008 eğitim ve öğretim yılında öğretim yapan ortaokullarda teknoloji ve tasarım dersine giren öğretmenlerin görüşlerine göre; ders işlenişinde materyal kullanmak hem öğretmen hem de öğrenciler açısından oldukça yararlı sonuçlar doğurmaktadır. Okulun ve çevrenin sosyo-ekonomik durumuna göre öğretmen ve öğrenciler araç-gereç teminine ilişkin problemler yaşamaktadır.”

“Araştırma bulgularına göre;

1. Eğitim-öğretim ortamında materyal kullanılması öğrenci başarısını arttırmaktadır.
2. Özellikle de, öğretmen-öğrenci işbirliği ile hazırlanan materyaller, hazır materyallere göre öğrenci başarısını daha fazla etkilemektedir.

3. Yeni metot ve teknikler ile bunlara uygun materyallerin kullanılması öğrencilerin derslerdeki başarısını arttırmaktadır.
4. Öğrenci merkezli ve materyallerle desteklenen öğretim yöntemleri, geleneksel yöntemlerinden daha fazla öğretim davranış değişikliği sağlamaktadır.
5. Sınıfla, üzerinde çalışılacak ve düşünülecek çeşitli materyaller olması iletişimi ve faaliyeti teşvik eder.
6. Deney gruplarında uygulanan yöntemle öğrenciler yaparak yaşayarak ve tüm duyu organlarını kullanarak öğrenmektedir. Duyu organlarının kullanımı arttıkça öğrenme daha verimli olmakta ve dersler daha cazip hale gelmektedir” bulguları elde edilmiştir.

Çınar (2008), “Okul Kültürünün Oluşturulması, Sürdürülmesi ve Değiştirilmesinde Okul Yöneticilerinden Beklenen ve Gözlenen Davranışların Karşılaştırılması”, konulu araştırmasında; “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları içerisinde Güzelyurt ve Lefke ilçelerindeki ilkokullarda görev yapan öğretmen ve okul yöneticilerinin tamamı ile bu okullardaki tesadüfen seçilmiş istekli öğrenci velileri üzerinde yapmış olduğu araştırmada; Okul Kültürünün oluşturulması, sürdürülmesi ve değiştirilmesinde okul yöneticilerinden beklenen ve bu beklentilerin gerçekleştirilmede algılanma düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Okul Kültürünün oluşturulması, sürdürülmesi ve değiştirilmesinde okul yöneticilerinden beklenen davranış yüksek düzeydedir. Gözlenen davranışlar ise düşük olarak gerçekleşmiştir” sonucuna varılmıştır.

Nadir (2010), “Okul Müdürlerinin Dönüşümcü Liderlik Özellikleri”, konulu araştırmasında; “Lefkoşa merkezdeki resmi ortaöğretim okullarında görev yapan 247 öğretmen üzerinde araştırma yapılmıştır. Araştırmada çıkan sonuçlara göre öğretmenlerin müdürlerinden etkilendikleri, ancak bu etkilenmede müdürün kişilik yapısının etkili olduğu düşünülebilir” şeklinde tespit edilmiştir.

2.2.2. Yurt Dışı Araştırmalar

Köseoğlu ve Soran (2005), “Biyoloji Öğretmenlerinin Araç-Gereç Kullanımına Yönelik Tutumları” konulu araştırmalarında; orta öğretim biyoloji öğretmenlerinin araç-gereç kullanımına yönelik tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma tarama modelindedir ve çalışma grubunu 2002-2003 eğitim-öğretim yılında Türkiye genelinde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı orta öğretim kurumlarında görev yapan 9361 biyoloji öğretmeni arasından seçilen 369 biyoloji öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma verilerini toplamak için 30 maddelik araç-gereç kullanmaya yönelik ön deneme ölçeği, Ankara’da görev yapan 99 biyoloji öğretmenine uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, biyoloji öğretmenlerinin araç-gereç kullanımına yönelik tutumlarının olumlu olduğu ve cinsiyet, mesleki kıdem, mezun oldukları okul, eğitim sırasında konu ile aldıkları dersler ve konu ile ilgili katıldıkları hizmet içi eğitim kursları gibi değişkenler açısından farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Karamustafaoğlu ve Kandaz (2006), “Okul Öncesi Eğitimde Fen Etkinliklerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri ve Karşılaşılan Güçlükler”, konulu araştırmalarında; “Trabzon’daki anaokullarında görev yapan rastgele seçilmiş 50 okul öncesi öğretmeni üzerinde yapılan çalışmada, elde edilen verilere göre, okul öncesi öğretmenlerinin fen ve doğa etkinliklerinde daha çok anlatma, dramatizasyon, model kullanma ve deney yapma gibi yöntemlerden faydalandıkları ortaya çıkmıştır. Bu etkinliklerin etkili bir şekilde yürütülmesi için bir laboratuara ihtiyaç olduğu” tespit edilmiştir.

Fidan (2008), “İlköğretimde Araç Gereç Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri” konulu araştırmasında; “araç-gereç kullanımına yönelik, Afyonkarahisar il merkezinde ve kasabada görev yapan, ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin üzerinde yapılan çalışmada, öğretmenlerin görüşlerine göre sonuç olarak; ekonomik yetersizlikler ve fiziki imkansızlıklar eğitim teknolojilerinin etkin olarak kullanılamamasında en önemli sebepler olarak ortaya çıkmaktadır. Bazı okulların yöneticileri ve öğretmenleri okul-aile birliklerinin daha aktif bir şekilde çalışması

için çaba sarf ederek, ekonomik sınırlılıkları ortadan kaldırmaya çalışmaktadırlar. Ancak, bu sınırlılıkların kaldırılmasında Milli Eğitim Bakanlığı'nın sorumluluğunun, birinci öncelikte olduğu unutulmamalıdır'' sonucuna varmıştır.

Kazu ve Yeşilyurt (2008), ''Öğretmenlerin Öğretim Araç-Gereçlerini Kullanım Amaçları'' konulu araştırmalarında; öğrencilerden yüksek derecede başarı elde etme, öğrencilere daha fazla bilgi ve beceri kazandırma, derslerin verimini artırma ve işlenmesini zevkli hale getirme, öğrenme-öğretme süreçlerine çeşitlilik, renklilik ve değişiklik katma, gerçek hayatı derslere yansıtma ile öğrencilerin; yaparak ve yaşayarak öğrenmesine katkı sağlama, motivasyon ve dikkatini artırma, kalıcı öğrenmelerine yardımcı olma ve bilgi ihtiyacını karşılama öğretmenlerin öğretim araç-gereçlerini kullanma amaçları arasında yer almıştır. Ancak öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirme, problem çözme ve eleştirel düşünmelerine katkı sağlama, başarısını değerlendirme ile sınıf kontrolünü sağlama, verbalizmi önleme ve zaman kullanımını azaltmanın öğretmenlerin öğretim araç-gereçlerini kullanım amaçları arasında yer almadığı sonucuna varmışlardır.

Ulusoy ve Gülüm (2009), ''Sosyal Bilgiler Dersinde Tarih ve Coğrafya Konuları Eğlenirken Öğretmenlerin Materyal Kullanma Durumları'', konulu araştırmasında, ''Adıyaman ili merkez ilçesinde görev yapmakta olan 190 sınıf ve sosyal bilgiler öğretmeni ile yapılmıştır. Çalışmada; materyal kullanımı konusunda öğretmenlerin istekli olduğu, ancak gerek materyal bulma konusunda eksiklikler olması, bilgi teknolojisi sınıflarının olmaması, zaman ve maddi olanağın olmaması gibi gerekçelerle materyal kullanma konusunda tam olarak istenilen düzeyde olmadıkları görülmüştür. Öğretmenlerin derslerde gerek tarih, gerekse coğrafya konuları olsun en çok kullandığı materyaller harita, fotoğraf ve resim olduğu görülmektedir'' tespitinde bulunulmuştur.

Adıgüzel (2010), ''İlköğretim Okullarında Öğretim Teknolojilerinin Durumu ve Sınıf Öğretmenlerinin Bu Teknolojileri Kullanma Düzeyleri'' konulu bir araştırma yapmıştır. Şanlıurfa merkez ilköğretim okullarında görevli 140 sınıf öğretmeninden anket yoluyla ve 14 öğretmen üzerinde yapılan çalışmada,

öğretmenler, ilköğretim okullarının öğretim teknolojileri yönünden yetersiz olduklarını belirtmişlerdir. Çalışma bulguları, sınıf öğretmenlerinin okullarda en çok yazılı ve basılı gereçleri, en az ise görsel-işitsel araçları kullandıklarını göstermiştir. Katılımcıların görüşlerine göre, okullardaki mevcut öğretim teknolojilerinin öğretmenler tarafından kullanılma düzeyleri yetersizdir. Çalışmanın sonunda öğretmenlere, öğretim teknolojilerini kullanma becerisini kazandırmak amacıyla hizmet içi eğitim verilmesi önerilmiştir.

Taşkaya ve Bal (2010), “Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Ders Araç Gereçlerini Kullanma Durumları” konulu araştırmalarında; sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler ders araç gereçlerini kullanma durumları incelenmiştir. Tarama türünde desenlenen bu araştırma verileri görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Konya ilinde 33 sınıf öğretmeni ile yürütülmüş olan araştırmada: Sosyal Bilgiler dersinde en çok kullanılan ders araç gereçlerinin “harita”, “yer küre modeli” ve “konu ile ilgili film, ses ve görüntü CD’leri” olduğu; “kullanılan araç gereçlerin öğrenmeyi kolaylaştırması”, “konuları somutlaştırması” ve “kalıcı öğrenmeyi sağlaması” özellikleri nedeniyle tercih edildiği; “Bilgisayar ve yansıtıcı (projeksiyon)” katılımcıların kullanmak istenmelerine rağmen “okulda olmadığı” için kullanamadıkları ve Sosyal Bilgiler dersinde ortalama “5” ders araç gerecin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren, örneklem, veri toplama teknikleri, veri toplama araçları, veri toplama aracının uygulanması ve verilerin çözümlenmesine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, konuya ve amaçlara uygunluğu nedeni ile tarama modeli ile yapılmıştır. Araştırma, bulgularına ait mevcut durumun ortaya konmasında ve verilerin çözümünde yararlanılan tüm metotlar açısından betimsel nitelik taşımaktadır. Bu araştırma ile genel ortaöğretimde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin “Öğretim Süreçlerindeki Araç-Gereç ve Öğretim Metotlarındaki Değişim Süreci ile İlgili Tutumları” belirlenmeye çalışılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2009-2010 eğitim-öğretim yılında KKTC sınırları içinde Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı Genel Ortaöğretim'de görev yapan 1354 öğretmen ve 101 yönetici oluşturmaktadır.

Tablo 1. Bölgelere Göre Öğretmen ve Yönetici Sayılarının Dağılımı

	Öğretmen	Yönetici
Lefkoşa	599	48
Girne	169	12
İskele	44	3
Mağusa	240	16
Karpaz	102	5
Güzelyurt	156	14
Lefke	44	3
Toplam	1354	101

Araştırmanın örnekleme yöntemi olarak olasılıksız örnekleme yöntemlerinden olan tabakalı kota örnekleme kullanılmıştır. Evren, bölge değişkenine göre homojen olarak tabakalanarak her tabakayı temsil edecek maksimum örnekleme sayısına ulaşılmaya çalışılmıştır.

Tablo 2. Örnekleme Sonucunda Bölgelere Göre Öğretmen ve Yönetici Sayıları

	Öğretmen	Yönetici
Lefkoşa	100	35
Girne	53	7
Güzelyurt	53	7
Lefke	20	2
Mağusa	45	12
İskele	32	4
Karpaz	29	4
Toplam	332	71

Yapılan örnekleme çalışması sonucunda yukarıda görüldüğü gibi, öğretmen örnekleme sayısı 332 ve yönetici örnekleme sayısı 71 olarak belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Araştırma için gerekli kuramsal bilgiler, literatür taraması yapılarak, verilerin toplanması ise anket formu ile elde edilmiştir. Yönetici ve öğretmenlerin “Öğretim Süreçlerindeki Araç-Gereç ve Öğretim Metotlarındaki Değişim Süreci ile İlgili Tutumları”nı belirlemek amacıyla ölçek geliştirilmiş, bir grup öğretmen ve yönetici üzerinde geçerlik ve güvenirlik ön çalışması yapılmıştır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Öğretmenlere uygulanan ölçek 32 maddeden oluşan 5’li likert tipi ölçek olup hiçbir olumsuz önerme içermemektedir. Yöneticilere uygulanan ölçek ise 20 maddeden oluşan 5’li likert tipi ölçek olup yine hiçbir olumsuz önerme içermemektedir. Öğretmenlere yönelik ölçeğin iç güvenirliğinin saptanması amacıyla 1354 kişilik evrenden 40 kişiyle görüşülerek bir ön uygulama yapılmıştır. Ölçeğin güvenirliği için Faktör Analizi ve Cronbach alfa yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemle her sorunun ölçekle uyumlu olup olmadığı, o sorunun bu ölçekte yer almaya uygun olup olmadığı saptanmaya çalışılmıştır. 32 maddelik anketin tamamına ilişkin hesaplanan Cronbach alfa katsayısı 0.92 olarak bulunmuş ve hiçbir soru eklenip çıkarılmadan danışman görüşleri de alınarak anket güvenilir kabul edilmiştir. Aynı uygulamalar yöneticilere yönelik hazırlanan ölçeğe uygulanmış ve uygulama sonucunda Cronbach alfa katsayısı 0.88 bulunmuştur.

Ölçek hazırlanırken aşağıdaki özelliklere dikkat edilmeye çalışılmıştır :

1. Soruların yansız olması
2. Akademik düzeyde eğitim almış kişiler tarafından kolay anlaşılması
3. Değişik yaş grupları tarafından kolay yanıtlanabilir olması
4. Mümkün olduğunca fazla sayıda değişkeni içermesi

3.5. Veri Toplama Aracının Uygulanması

Veri toplama aracı olan anketin uygulamaya hazır hale getirilmesinden sonra, çalışma evreninde yer alan yönetici ve öğretmenlere uygulanabilmesi için, KKTC Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'na başvurularak, gerekli izin alınmıştır. Veri toplama aracının çalışma evrenine uygulanması, araştırmacının kendisi tarafından yapılmış ve 1354 kişilik öğretmenden 332 öğretmene ve 101 kişilik yönetici evreninden 71 kişiye ulaşılmıştır. Anketler okullarda araştırmacı tarafından elden dağıtılıp toplanmıştır. Anketin dağıtılıp toplanması sırasında tüm okullara araştırmacı tarafından gidilerek, okul yöneticilerine Bakanlık'tan alınan izin belgesi sunulmuş, anketin amacı ve yanıtlanmasında dikkat edilecek konular ile ilgili bilgiler verilmiştir. Katılımcılar, araştırmacının gözleminde anketi uygun süre içerisinde ve sessiz bir ortamda yanıtlamışlardır.

3.6. Verilerin Çözümlemesi

Genel Ortaöğretim'de görev yapan yönetici ve öğretmenlerin, "Öğretim Süreçlerindeki Araç-Gereç ve Öğretim Metotlarındaki Değişim Süreci ile İlgili Tutumları"nı belirlemeye yönelik uygulanan ankete verilen yanıtlar SPSS 15.0.0 yardımıyla çözümlenmiştir. Çözümlemelerde frekans ve yüzde dağılımları, parametrik testler olan Student t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi ise ($\alpha=0.05$) olarak seçilmiştir.

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin demografik verileri frekans tabloları ile belirtilmiş ve araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin demografik özellikleri belirlenmiştir.

Yönetici ve öğretmenlerin "Öğretim Süreçlerindeki Araç-Gereç ve Öğretim Metotlarındaki Değişim Süreci ile İlgili Tutumları"nın çözümlenmesi amacıyla demografik özellikleri ile ölçeğe verdikleri yanıtlar karşılaştırılarak, çapraz tablolar oluşturulmuş ve demografik özellikler ile görüşler arasındaki farkın anlamlılığını

belirlemek amacıyla veri tipine bağılı olarak student t testi ya da tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma ve bulgularla ilgili sonuçlar sunulmaktadır. Verilerin analiz sonuçları, "Öğrenci Sınıfı, Yaş, Sırtın Durumu, El Çek Yaparaktan Yürüyüş Hızı ve Çek Yaparaktan Yürüyüş Hızı" başlıkları altında sunulmaktadır. Bu sonuçlar, araştırmanın amacı doğrultusunda yorumlanmıştır.

4.1. Öğrenci Sınıfı, Yaş, Sırtın Durumu, El Çek Yaparaktan Yürüyüş Hızı ve Çek Yaparaktan Yürüyüş Hızı Durumu, En Çok Yapılan Yürüyüş Hızı Değişiklikleri
Araştırma Karşılaştırılması

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma ve bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır. Yönetici ve öğretmenlerin “Öğretim Süreçlerindeki Araç-Gereç ve Öğretim Metotlarındaki Değişim Süreci ile İlgili Tutumları”nı belirlemek amacıyla ölçek geliştirilmiş, bir grup öğretmen ve yönetici üzerinde geçerlik ve güvenirlik ön çalışması yapılmıştır.

4.1. Öğretmenlerin Cinsiyet, Yaş, Eğitim Durumu, Mesleki Kıdem, Okulda Çalışma Süresi, Gelir Durumu, En Çok Yaşanılan Yerleşim Birimi Değişkenleri Açısından Karşılaştırılması

Tablo 3. Öğretmenlerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	230	69.28
Erkek	102	30.72
Yaş Grubu		
30 yaş ve altı	100	30.12
31-40 yaş arası	138	41.57
41 yaş ve üstü	94	28.31
Medeni Durum		
Evli	251	75.60
Bekar	81	24.40
Eğitim Durumu		
Önlisans	3	0.90
Lisans	249	75.00
Lisansüstü	80	24.10
Mesleki Kıdem		
Bir yıl ve altı	13	3.92
2-5 yıl arası	60	18.07
6-10 yıl arası	65	19.58
11-15 yıl arası	82	24.70
16 yıl ve üstü	112	33.73
Okulda çalışma süresi		
Bir yıl ve altı	46	13.86
2-5 yıl arası	123	37.05
6-10 yıl arası	58	17.47
11-15 yıl arası	71	21.39
16 yıl ve üstü	34	10.24
Görev yeri		
Lefkoşa	100	30.12
Girne	53	15.96
Güzelyurt	53	15.96
Lefke	20	6.02
Mağusa	45	13.55
İskele	32	9.64
Karpaz	29	8.73
Gelir durumu		
Gelir giderden az	100	30.12
Gelir gidere denk	201	60.54
Gelir giderden fazla	31	9.34
En çok yaşanan yerleşim birimi		
Köy	116	34.94
Şehir	216	65.06
Toplam	332	100.00

Tablo 3'te araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 3. incelendiğinde araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin %69.28'inin kadın ve %30.72'sinin erkek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %30.12'sinin 30 yaş ve altı, %41.57'sinin 31-40 yaş grubunda ve %28.31'inin 41 yaş ve üstü yaş grubunda yer aldığı saptanmıştır. Öğretmenlerin %75.60'ının evli olduğu saptanırken %75.0'inin lisans ve %24.10'unun lisansüstü mezunu olduğu saptanmıştır.

Öğretmenlerin %3.92'si bir yıl ve altı, %18.07'si 2-5 yıl arası, %19.58'i 6-10 yıl arası, %24.70'i 11-15 yıl arası ve %33.73'lük kısmı 16 yıl ve üzeri süredir öğretmenlik mesleğini sürdürmektedir. Öğretmenlerin şu an görev yaptıkları okullardaki görev süreleri incelendiğinde; %13.86'sının bir yıl ve altı süredir, %37.05'inin 2-5 yıl arası, %17.47'sinin 6-10 yıl arası, %21.39'unun 11-15 yıl arası ve %10.24'ünün 16 yıl ve üzeri süredir çalıştıkları okulda görev yaptıkları saptanmıştır. Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin görev yerlerine göre dağılımı incelendiğinde %30.12'sinin Lefkoşa, %15.96'sının Girne ve Güzelyurt, %6.02'sinin Lefke, %13.55'inin Mağusa, %9.64'ünün İskele ve %8.73'ünün Karpaz bölgesinde görev yaptığı saptanmıştır.

Öğretmenlerin %30.12'sinin gelir durumları giderlerinden az, %60.54'ünün gelir durumları giderlerine denk ve %9.34'ünün gelir durumlarının giderlerinden fazla olduğu tespit edilirken, %34.94'ünün en çok köyde ve %65.06'sının en çok şehirde yaşam sürdüğü tespit edilmiştir.

4.2. Yöneticilerin Cinsiyet, Yaş, Eğitim Durumu, Mesleki Kıdem, Okulda Çalışma Süresi, Gelir Durumu, En Çok Yaşanılan Yerleşim Birimi Değişkenleri Açısından Karşılaştırılması

Tablo 4. Yöneticilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	38	53.52
Erkek	33	46.48
Yaş Grubu		
40 yaş ve altı	8	11.27
41-45 yaş arası	21	29.58
46-50 yaş arası	26	36.62
51 yaş ve üstü	16	22.54
Medeni Durum		
Evli	60	84.51
Bekar	11	15.49
Eğitim Durumu		
Lisans	50	70.42
Lisansüstü	21	29.58
Mesleki Kıdem		
15 yıl ve altı	9	12.68
16-20 yıl arası	23	32.39
21-25 yıl arası	26	36.62
26 yıl ve üstü	13	18.31
Okulda çalışma süresi		
Bir yıl ve altı	8	11.27
2-5 yıl arası	28	39.44
6-10 yıl arası	8	11.27
11 yıl ve üstü	27	38.03
Görev yeri		
Lefkoşa	35	49.30
Girne	7	9.86
Güzelyurt	7	9.86
Lefke	2	2.82
Mağusa	12	16.90
İskele	4	5.63
Karpaz	4	5.63
Gelir durumu		
Gelir giderden az	17	23.94
Gelir gidere denk	49	69.01
Gelir giderden fazla	5	7.04
En çok yaşanan yerleşim birimi		
Köy	14	19.72
Şehir	57	80.28
Toplam	71	100.00

Tablo 4'te araştırmaya katılan yöneticilerin sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 4'te araştırma kapsamına alınan yöneticilerin %53.52'sinin kadın ve %46.48'inin erkek olduğu saptanmıştır.

Yöneticilerin %11.27'sinin 40 yaş ve altı. %29.58'inin 41-45 yaş grubunda, %36.62'sinin 46-50 yaş grubunda ve %22.54'ünün 51 ve üstü yaş grubunda yer aldığı saptanmıştır.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %84.51'inin evli olduğu saptanmıştır ve %70.42'si lisans mezunu iken %29.58'i lisansüstü mezundur.

Yöneticilerin %12.68'i 15 yıl ve altı süredir, %32.39'u 16-20 yıl arası, %36.62'si 21-25 yıl arası ve %18.31'i 26 yıl ve üzeri süredir yöneticilik yapmaktadır. Yöneticilerin şu an görev yaptıkları okullardaki görev süreleri incelendiğinde; %11.27'sinin bir yıl ve altı süredir, %39.44'ünün 2-5 yıl arası, %11.27'sinin 6-10 yıl arası, %38.03'ünün 11 yıl ve üzeri süredir şu an çalıştıkları okulda görev yaptıkları saptanmıştır. Araştırma kapsamına alınan yöneticilerin görev yerlerine göre dağılımı incelendiğinde %49.30'unun Lefkoşa, %9.86'sının Girne ve Güzelyurt, %2.82'sinin Lefke, %16.90'ının Mağusa, %5.63'ünün İskele ve Karpaz bölgesinde görev yaptığı saptanmıştır.

Yöneticilerin %23.94'ünün gelir durumları giderlerinden az, %69.±'inin gelir durumları giderlerine denk ve %7.04'ünün gelir durumlarının giderlerinden fazla olduğu tespit edilirken, %19.72'sinin en uzun süre köyde ve %65.06'sının en uzun süre şehirde yaşam sürdüğü tespit edilmiştir.

4.3. Öğretmen ve Yöneticilerin Ölçeğe İlişkin Bulguları

Tablo 5. Öğretmenlerin Ölçek Sorularına Verdikleri Yanıtların Dağılımı

	Hiçbir Zaman		Ortadan Az		Orta Sıklıkta		Ortadan Çok		Her Zaman		Ort.	S.S.
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Öğretmenler, yeni öğretim metotlarına olumlu yaklaşmaktadırlar.	1	0.30	25	7.53	103	31.02	97	29.22	106	31.93	3.85	0.97
Öğretmenler, eğitim sürecindeki yeni araç – gereçleri araştırmaktadırlar.	0	0.00	36	10.84	116	34.94	124	37.35	56	16.87	3.60	0.89
Öğretmenler, görsel içerikli derslerde bilgisayardan faydalanmaktadırlar.	4	1.20	42	12.65	225	67.77	46	13.86	15	4.52	3.08	0.70
Öğretmenler, ders sırasında aktif öğrenme ortamları oluşturmaktadırlar.	1	0.30	38	11.45	129	38.86	116	34.94	48	14.46	3.52	0.89
Öğretmenler, eğitimde yeni yöntemlerin uygulanmasına isteklidirler.	0	0.00	23	6.93	98	29.52	140	42.17	71	21.39	3.78	0.86
Öğretmenler, teknoloji çağına uyum sağlamaktadırlar.	1	0.30	26	7.83	160	48.19	123	37.05	22	6.63	3.42	0.74
Öğretmenler, eğitimde çağdaş öğretim metotlarını uygulamaktadırlar.	0	0.00	39	11.75	120	36.14	130	39.16	43	12.95	3.53	0.86
Öğretmenler, derslerinde yeni araç-gereçleri kullanmaktadırlar.	0	0.00	36	10.84	221	66.57	54	16.27	21	6.33	3.18	0.70
Öğretmenler, öğretim metotlarındaki değişimleri takip etmektedirler.	2	0.60	37	11.14	118	35.54	129	38.86	46	13.86	3.54	0.89
Öğretmenler, derslerinde projeksiyon kullanmaktadırlar.	23	6.93	161	48.49	127	38.25	18	5.42	3	0.90	2.45	0.74
Öğretmenler, ders sırasında akıllı tahta kullanmaktadırlar.	35	10.54	222	66.87	56	16.87	17	5.12	2	0.60	2.18	0.71
Öğretmenler, bilgisayar destekli eğitimi benimsemektedirler.	9	2.71	66	19.88	125	37.65	88	26.51	44	13.25	3.28	1.01
Öğretmenler, öğrenci merkezli eğitimin etkili olduğunun bilincini taşımaktadırlar.	3	0.90	24	7.23	94	28.31	134	40.36	77	23.19	3.78	0.92
Öğretmenler, derslerinde somut örneklerle yer vermektedirler.	0	0.00	10	3.01	82	24.70	157	47.29	83	25.00	3.94	0.78
Öğretmenler, eğitimde verimliliği sağlamaktadırlar.	2	0.60	12	3.61	105	31.63	141	42.47	72	21.69	3.81	0.84
Öğretmenler, eğitimde öğretim teknolojisinin kullanımına önem vermektedirler.	0	0.00	24	7.23	140	42.17	120	36.14	48	14.46	3.58	0.82

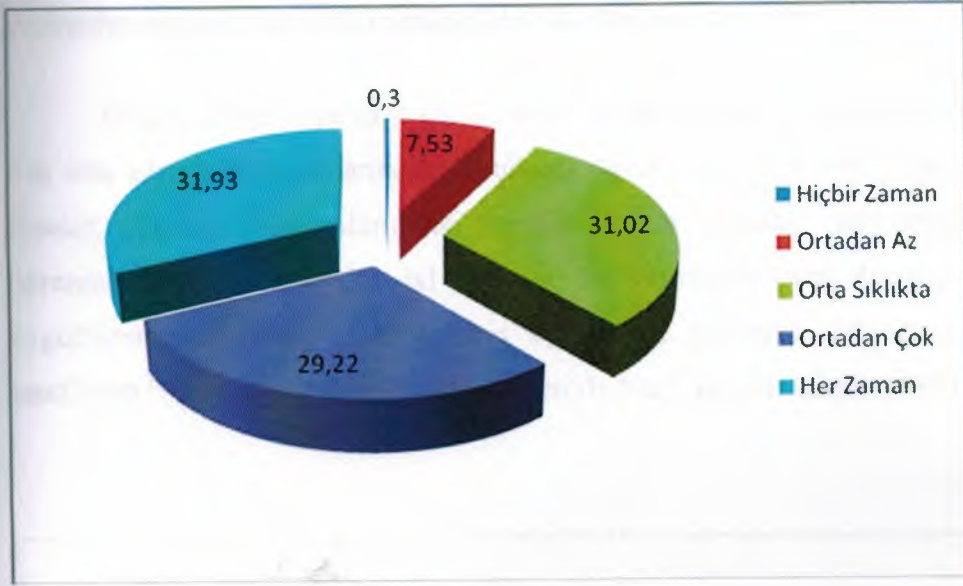
Tablo 5. (Devamı) Öğretmenlerin Ölçek Sorularına Verdikleri Yanıtların Dağılımı

	Hiçbir Zaman		Ortadan Az		Orta Sıklıkta		Ortadan Çok		Her Zaman		Ort.	S.S.
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Öğretmenler, eğitimde aktif katılımı sağlamaktadırlar.	3	0.90	18	5.42	108	32.53	138	41.57	65	19.58	3.73	0.87
Öğretmenler, öğrenciler arasındaki işbirliğini desteklemektedirler.	1	0.30	15	4.52	73	21.99	140	42.17	103	31.02	3.99	0.86
Öğretmenler, derslerinden önce gerekli öğretim materyallerini hazırlamaktadırlar.	1	0.30	23	6.93	65	19.58	143	43.07	100	30.12	3.96	0.90
Öğretmenler, eğitimde öğrencilerin motivasyonlarını sağlamaktadırlar.	1	0.30	13	3.92	94	28.31	136	40.96	88	26.51	3.89	0.85
Öğretmenler, eğitimdeki gelişmelere ilgili davranmaktadırlar.	2	0.60	11	3.31	96	28.92	125	37.65	98	29.52	3.92	0.88
Öğretmenler, eğitimde öğrencilerin özgüvenlerini arttırmaktadırlar.	0	0.00	13	3.92	92	27.71	147	44.28	80	24.10	3.89	0.81
Öğretmenler, öğrenme ortamlarında görsel-işitsel araç-gereçleri kullanmaktadırlar.	1	0.30	35	10.54	231	69.58	50	15.06	15	4.52	3.13	0.66
Öğretmenler, aktif düşünmeyi bilen öğrenciler yetiştirmektedirler.	0	0.00	37	11.14	125	37.65	115	34.64	55	16.57	3.57	0.90
Öğretmenler, öğrencilerin yaratıcılık duygularını geliştirmektedirler.	2	0.60	38	11.45	112	33.73	113	34.04	67	20.18	3.62	0.95
Öğretmenler, eğitimde öğrencilerin bireysel farklılıklarını bilmektedirler.	2	0.60	27	8.13	91	27.41	127	38.25	85	25.60	3.80	0.93
Öğretmenler, eğitimde dersin hedefine uygun materyaller kullanmaktadırlar.	3	0.90	24	7.23	106	31.93	124	37.35	75	22.59	3.73	0.92
Öğretmenler, öğrencilerin doğru hedeflere ulaşmalarını sağlamaktadırlar.	0	0.00	16	4.82	106	31.93	142	42.77	68	20.48	3.79	0.82
Öğretmenler, eğitimde kalıcı öğrenmelere önem vermektedirler.	2	0.60	22	6.63	79	23.80	120	36.14	109	32.83	3.94	0.94
Öğretmenler, eğitimde öğrenme kalitesini arttırmaktadırlar.	1	0.30	18	5.42	100	30.12	132	39.76	81	24.40	3.83	0.87
Öğretmenler, öğrencilerin sosyalleşme düzeyine katkıda bulunmaktadırlar.	1	0.30	24	7.23	84	25.30	140	42.17	83	25.00	3.84	0.89
Öğretmenler, öğrencilerin sorumluluk duygularını geliştirmektedirler.	3	0.90	18	5.42	75	22.59	130	39.16	106	31.93	3.96	0.92

Tablo 6. Yöneticilerin Ölçek Sorularına Verdikleri Yanıtların Dağılımı

	Hiçbir Zaman		Ortadan Az		Orta Sıklıkta		Ortadan Çok		Her Zaman		Ort.	S.S.
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
Yöneticiler, eğitimde araç-gereç kullanımı için öğretmenleri teşvik etmektedirler.	0	0.00	5	7.04	20	28.17	14	19.72	32	45.07	4.03	1.01
Yöneticiler, öğretim teknolojisindeki araç-gereçleri takip etmektedirler.	0	0.00	3	4.23	17	23.94	20	28.17	31	43.66	4.11	0.92
Yöneticiler, eğitim hedeflerine uygun materyalleri araştırmaktadırlar.	0	0.00	8	11.27	23	32.39	16	22.54	24	33.80	3.79	1.04
Yöneticiler, öğretmenlere eğitimde bilgisayar kullanımını benimsetmektedirler.	0	0.00	1	1.41	16	22.54	24	33.80	30	42.25	4.17	0.83
Yöneticiler, eğitimde kalıcı öğrenmelerin oluşması hedefini taşımaktadırlar.	0	0.00	1	1.41	15	21.13	17	23.94	38	53.52	4.30	0.85
Yöneticiler, öğretmenlerle olumlu iletişim kurmaktadırlar.	0	0.00	3	4.23	11	15.49	26	36.62	31	43.66	4.20	0.86
Yöneticiler, eğitimde değişim sürecini takip etmektedirler.	0	0.00	1	1.41	18	25.35	25	35.21	27	38.03	4.10	0.83
Yöneticiler, öğrenci velileriyle iletişim kurmaktadırlar.	1	1.41	1	1.41	15	21.13	16	22.54	38	53.52	4.25	0.94
Yöneticiler, öğretmenlerle planlı programlı çalışmaktadırlar.	0	0.00	2	2.82	20	28.17	18	25.35	31	43.66	4.10	0.91
Yöneticiler, öğretmenlerle verimli görüşmeler yapmaktadırlar.	0	0.00	4	5.63	13	18.31	23	32.39	31	43.66	4.14	0.91
Yöneticiler, okulda olumlu yönde denetimler yapmaktadırlar.	1	1.41	2	2.82	16	22.54	25	35.21	27	38.03	4.06	0.92
Yöneticiler, öğretmenlerle uyum içinde çalışmaktadırlar.	0	0.00	3	4.23	15	21.13	24	33.80	29	40.85	4.11	0.89
Yöneticiler, eğitimde verimlilik için yenilikçi kararlar almaktadırlar.	0	0.00	4	5.63	20	28.17	24	33.80	23	32.39	3.93	0.92
Yöneticiler, öğretmenlerle birlikte öğrencileri doğru hedeflere ulaştırmaktadırlar.	0	0.00	2	2.82	18	25.35	23	32.39	28	39.44	4.08	0.87
Yöneticiler, okulla ilgili kararlar alırken öğretmenlerle işbirliği yapmaktadırlar.	0	0.00	4	5.63	17	23.94	21	29.58	29	40.85	4.06	0.94
Yöneticiler, okul etkinliklerini planlamaktadırlar.	0	0.00	2	2.82	8	11.27	19	26.76	42	59.15	4.42	0.80
Yöneticiler, öğretmenlerle birlikte eğitimdeki yeni metotları araştırmaktadırlar.	0	0.00	6	8.45	25	35.21	23	32.39	17	23.94	3.72	0.93
Yöneticiler, eğitim teknolojisindeki yeniliklere uyum sağlamaktadırlar.	0	0.00	3	4.23	21	29.58	22	30.99	25	35.21	3.97	0.91
Yöneticiler, öğretmenlerin mesleki motivasyonlarını geliştirmektedirler.	1	1.41	3	4.23	21	29.58	28	39.44	18	25.35	3.83	0.91
Yöneticiler, öğrencilere aktif çalışma ortamları oluşturmaktadırlar.	0	0.00	6	8.45	20	28.17	20	28.17	25	35.21	3.90	0.99

4.3.1. Öğretmenlerin Ölçeğe İlişkin Bulguları

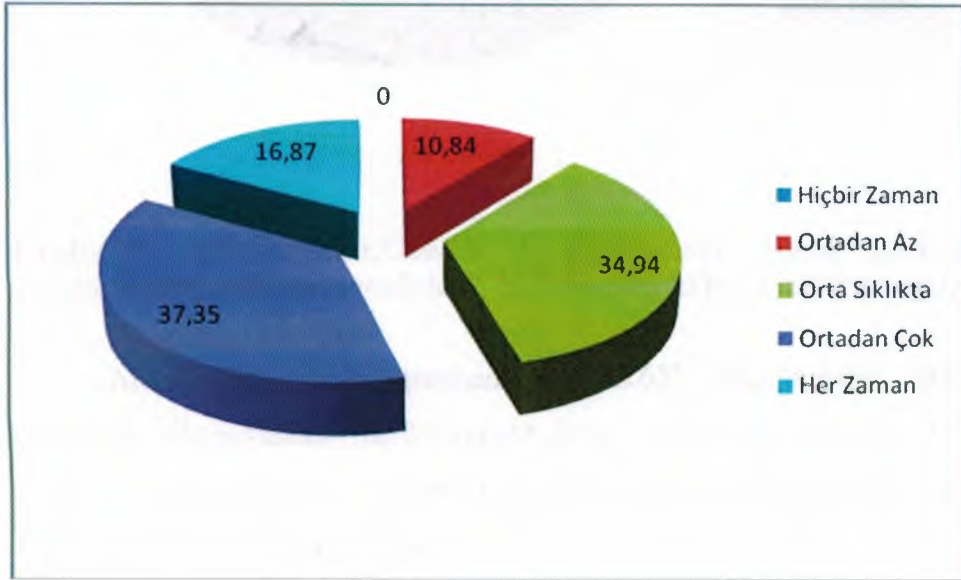
Grafik 1. Öğretmenlerin, “Madde 1. Öğretmenler, yeni öğretim metotlarına olumlu yaklaşmaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %31.02’si “ Öğretmenler, yeni öğretim metotlarına olumlu yaklaşmaktadırlar” ifadesine orta sıklıkta, %29.22’si ortadan çok sıklıkta ve %31.93’ü her zaman katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 3.85 ± 0.97 puan almıştır.

Bir programın başarısı, onun öngördüğü etkinliklerin yapılabilmesi için gerekli olan maddi imkanların var olmasıyla orantılıdır. Eğer bir programda öğretimin çeşitli kaynaklardan, araç ve gereçlerden yararlanarak yapılması isteniyorsa ve o okulda da öğrencilerin ders kitaplarından başka kaynakları yoksa, o programın başarı ümidi çok zayıftır. En önemlisi, o program, ekonomik gerçeklere aykırı olarak düzenlenmiştir. Bir programda pek güzel amaçlar, yaşantılar, kaynaklar, araç ve gereçler öngörülmüş olabilir. Hatta, çağın en modern yöntemleri yer almış olabilir. Bütün bu güzel çalışmalar eğer uygulama gücüne sahipse değerli olabilir. Bir amacın gerçekleşmesi için gereken yaşantıyı oluşturacak imkanlardan yoksun bir okul için, o güzel amaç geçersizdir. O halde, en güzel biçimde düzenlenmiş olan bir program okulun ekonomik şartlarına uymuyorsa, o okul için en kötü bir program

demektir. Yeni gelişen eğitim teknolojisi alanı da programlarımızda dikkate alınmalıdır. Toplumun ihtiyaç duyduğu insan gücü ile bu gücü geliştirecek gerekli yatırımlar arasında bir ilişki kurulmalıdır (Büyükkaragöz, 1999).

Bilgi çağının yaşandığı günümüzde, ilköğretimden yükseköğretimin sonuna dek tüm eğitim basamaklarındaki okullarda öğrencilerin iki önemli ihtiyacı vardır. Bunlar, öğretim programlarındaki konular ve bu konuları nasıl öğreneceklerini öğrenmektir. Öğretimin bu iki ihtiyacı da karşılayabilecek biçimde planlanıp uygulanması gereklidir. Öğrencilerin öğrenmeyi öğrenme ihtiyaçları, öğretmen tarafından "öğrenmeyi öğretme" etkinlikleriyle karşılanabilir (Özer, 1998).

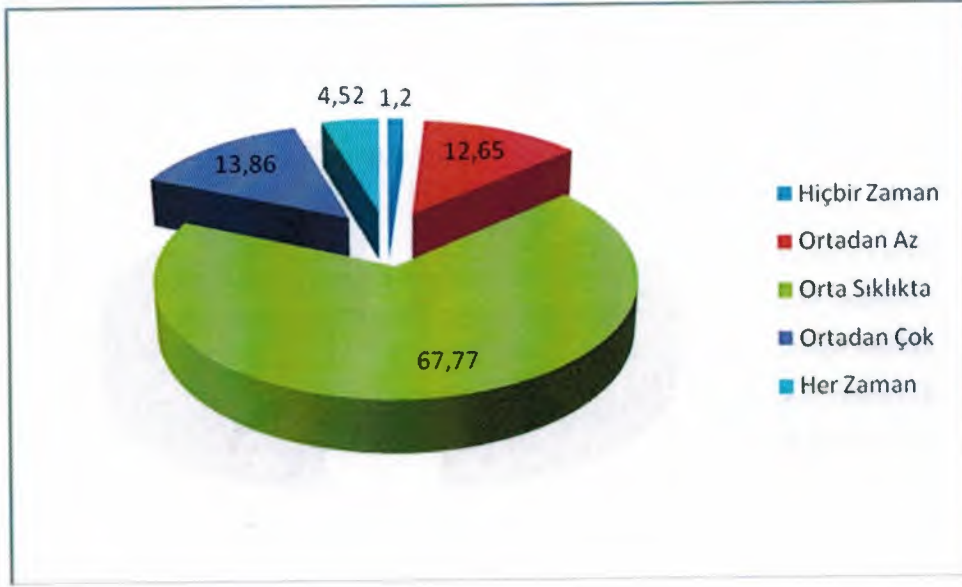

Grafik 2. Öğretmenlerin, “Madde 2. Öğretmenler, eğitim sürecindeki yeni araç-gereçleri araştırmaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Öğretmenlerin %10.84’ü “Öğretmenler, eğitim sürecindeki yeni araç-gereçleri araştırmaktadırlar” ortadan az, %34.94’ü orta sıklıkta, %37.35’i ortadan çok ve %16.87’si her zaman katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 3.60 ± 0.89 puan almıştır.

Eğitim araç ve gereçleri, ders kitapları eğitim ortamının, öğretime etkinlik kazandıran unsurlarıdır. Öğrenciye göre ve nitelikli ders kitapları ile eğitim araçlarının öğrencinin uyararı algılamasını kolaylaştırması (uyarının oluşturduğu

duyunun çok yönlü, dikkat çekici ve mutluluk verici olması gibi) öğrenme güdüsünü arttırıcı olması ve öğrencinin geçmiş yaşantılarıyla anlamlı örüntüler kurarak onun düşünme ve üretme gücüne katkılar yapması beklenir (Bilgen, 1994).

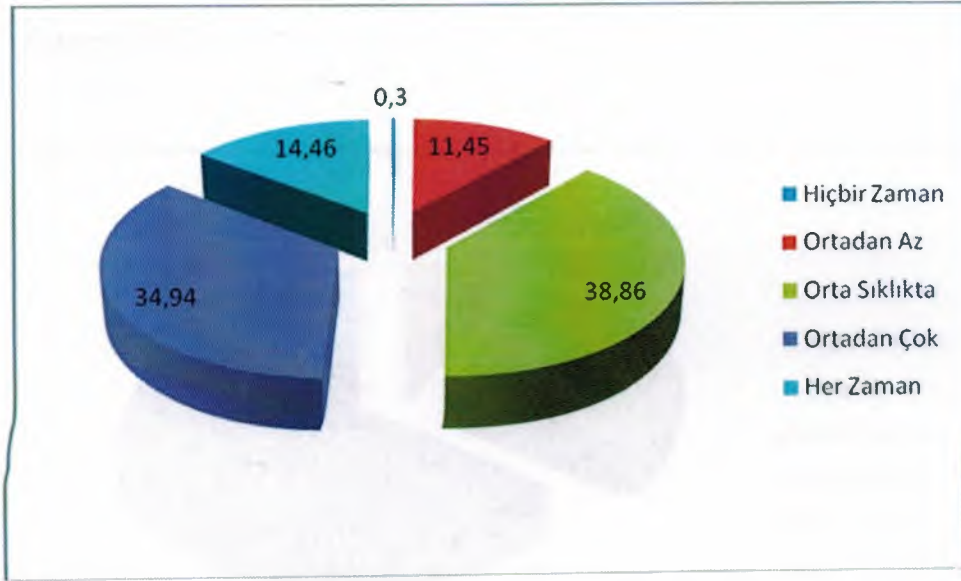

Grafik 3. Öğretmenlerin, “Madde 3. Öğretmenler, görsel içerikli derslerde bilgisayardan faydalanmaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %12.65’i “Öğretmenler, görsel içerikli derslerde bilgisayardan faydalanmaktadırlar” ifadesine ortadan az sıklıkta, %67.77’si orta sıklıkta ve %13.86’sı ortadan çok sıklıkta katıldıklarını ifade etmiş ve ortalama 3.08 ± 0.70 puan almıştır.

Son yıllarda, teknolojiye hızlı gelişmelerden biri de bilgisayar olmuştur. Toplumsal değişimde çok etkili olan bilgisayar ve hızla gelişen bilgisayar teknolojisi, birçok yerde ve işte kullanılarak yaşamımızı kolaylaştırmaktadır. “Çağın aracı” olarak nitelendirebilen bilgisayar, bilgiyi işleme, depolama ve istenildiği zaman sunma gibi üç önemli özelliği ile eğitimde önemli bir kullanım alanı bulmuştur. Günümüzde, bilgi toplumunun birer üyesi olan öğrencilerimizin bilgisayar kullanmayı öğrenmeleri ve bu yolla bilgiye ulaşabilmeleri bir zorunluluk olmaktadır. Bilgisayar okur yazarlığı artık kaçınılmaz olarak çağdaşlığın bir gereğidir ve yaşam boyu devam edecek bir süreçtir. Öğretmen ve öğrencilerin

bilgisayar konusundaki deneyimleri arttıkça, bilgisayar okuryazarlığı da artacaktır. Ancak, bilgisayarlar öğretim amaçlı yazılımlar olduğu zaman eğitim-öğretim ortamında etkili biçimde kullanılabilir. Bilgisayarın öğrenme-öğretme sürecinde bir araç olarak kullanılmasına bilgisayar destekli öğretim denir (Sözer, 2007).

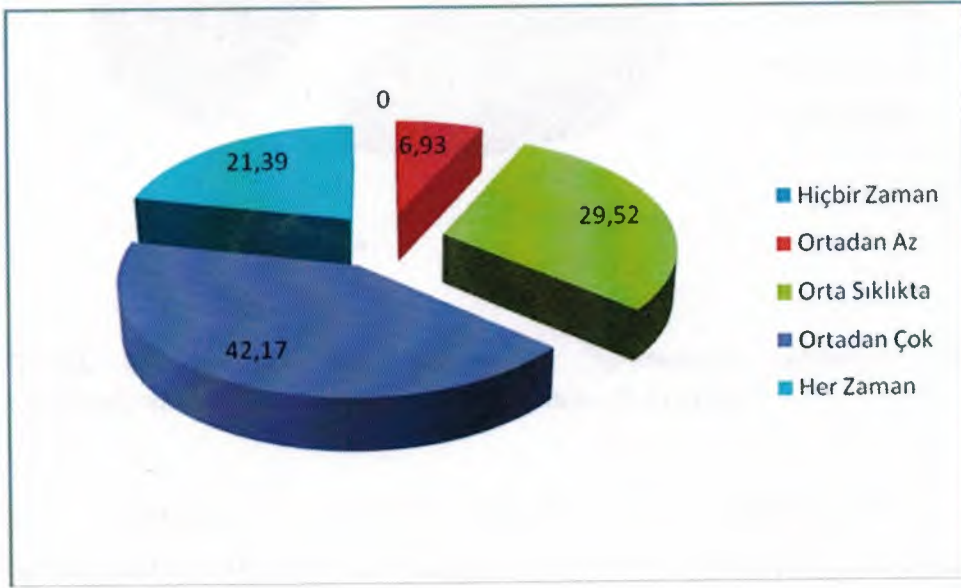

Grafik 4. Öğretmenlerin, “Madde 4. Öğretmenler, ders sırasında aktif öğrenme ortamları oluşturmaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Öğretmenlerin %11.45’i “Öğretmenler, ders sırasında aktif öğrenme ortamları oluşturmaktadırlar” ifadesine ortadan az , %38.86’sı orta sıklıkta, 34.94’ü ortadan çok sıklıkta ve %14.46’sı her zaman katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 3.52 ± 0.89 puan almıştır.

Aktif öğrenme sürecinde öğrenciler karar vermeyi ve sorumluluk almayı öğrenirler. Akademik olarak sorumluluk almış öğrencilerin bulunduğu bir sınıfta öğretmen sınıf yönetiminde sorun yaşamaz. Aktif öğrenme yaklaşımının gerektirdiği öğrenci merkezli yöntemler ve stratejiler öğrencinin öğrenmeyi öğrenme olanağına kavuşmasını sağlar. Birçok deneysel araştırma, aktif öğrenme ile öğrenmeyi ve düşünmeyi öğrenmenin, başarı düzeyi düşük öğrencileri daha çok etkilediğini ortaya koymaktadır. Aktif öğrenmenin başarılı öğrencilerde daha etkili

olacağı beklentisinin tersine öğrenmeyi ve düşünmeyi öğrenmede, başarı düzeyi düşük öğrenciler daha yüksek öğrenme performansı göstermiştir. Aktif öğrenme, öğrencilere yarar sağlamasının yanı sıra öğretmenler için de önemli ve gereklidir. Aktif öğrenme yaklaşımının gerektirdiği yöntem ve stratejiler öğrenci motivasyonunu artırmakta, öğrenci enerjisini öğrenme sürecine yönlendirmekte ve böylece sınıfta öğrencilerin uygunsuz davranış gösterme olasılığı azalmaktadır (Simons, 1997).

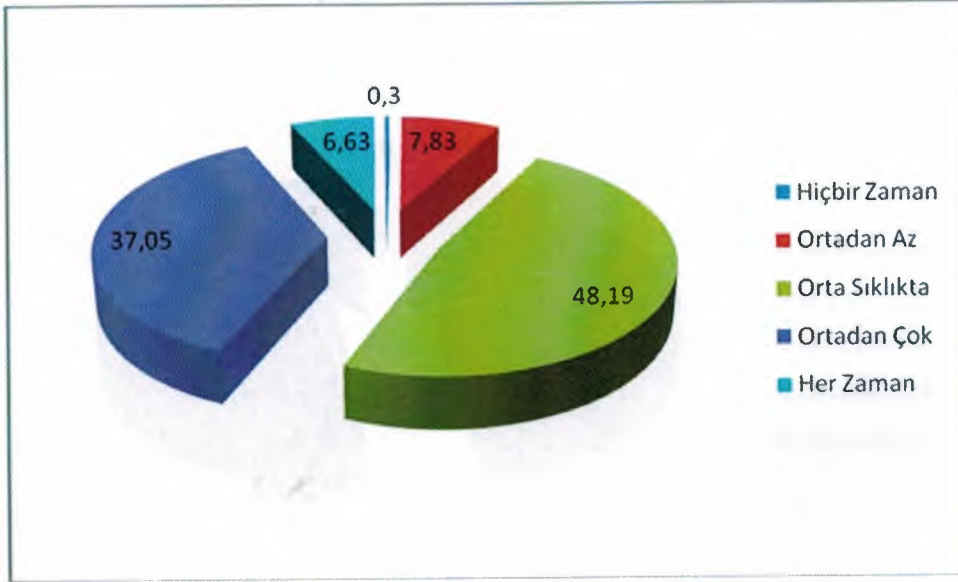

Grafik 5. Öğretmenlerin, “Madde 5. Öğretmenler, eğitimde yeni yöntemlerin uygulanmasına isteklidirler” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

“Öğretmenler, eğitimde yeni yöntemlerin uygulanmasına isteklidirler” ifadesine araştırmaya katılan öğretmenlerin %29.52’si orta sıklıkta, %42.17’si ortadan çok ve %21.39’u her zaman katıldıkları yönünde görüş bildirmiş ve ortalama 3.78 ± 0.86 puan almıştır.

Temel kavramları kazanan, bilimsel düşünce yöntemini içine sindiren, bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler, bilgiyi daha rahat kullanabilecekleri gibi, aynı zamanda da daha rahat ve daha hızlı üretebileceklerdir. Ezberci bir eğitim sisteminde öğrencilerin beyinleri birer depo gibi kullandırılmaktadır. Eğitim, insanların beyinlerini sınırsız ve belki de çoğu kullanılmayacak bilgilerle doldurmak amacı ile değil, düşünce yapılarını geliştirmek ve düşünce güçlerini aktif bir şekilde harekete

geçirmek için yapılmalı ve bu amaçları gerçekleştirecek şekilde planlanmalıdır (Başar, 2007).

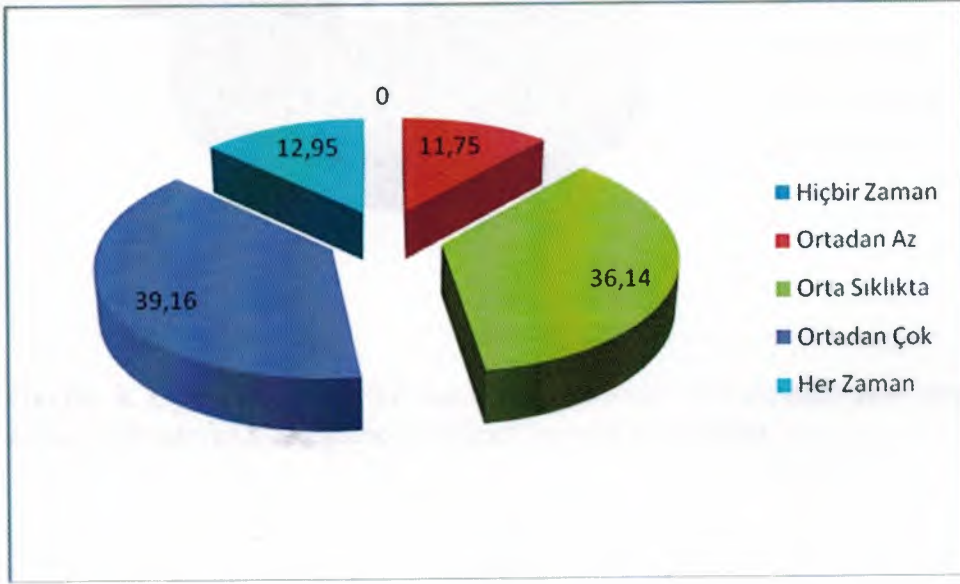
Grafik 6. Öğretmenlerin, “Madde 6. Öğretmenler, teknoloji çağına uyum sağlamaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

“Öğretmenler, teknoloji çağına uyum sağlamaktadırlar” ifadesine öğretmenlerin %48.19’u orta sıklıkta ve %37.05’i ortadan çok sıklıkta katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 3.42 ± 0.74 puan almıştır.

Teknoloji insana ilişkin tüm eylemlerde önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle “teknolojiye sahip olmak ya da olmamak” sorgulanması gereken değildir. Bunun yerine insana ait eylemlerde teknolojinin hangi rolü oynadığı sorgulanmalıdır (Gentry, 1987).

Eğitimi ilgilendiren alanlarda yapılacak her çalışma, sınıf içi etkinliklerin daha verimli olmasına, başka bir deyişle, hedeflenen insan tipinin yetişmesine katkı sağlamalıdır. Bunun için de, sözkonusu ülkede yerel, ulusal ve uluslararası boyutlarda gereksinimlerin en iyi şekilde tespit edilmesi, uygun eğitim politikalarının belirlenmesi, öğretmen yetiştirme programlarının uygulanabilir nitelikte oluşturulması, özgün eğitim ve öğretim programlarının geliştirilmesi ve bunların

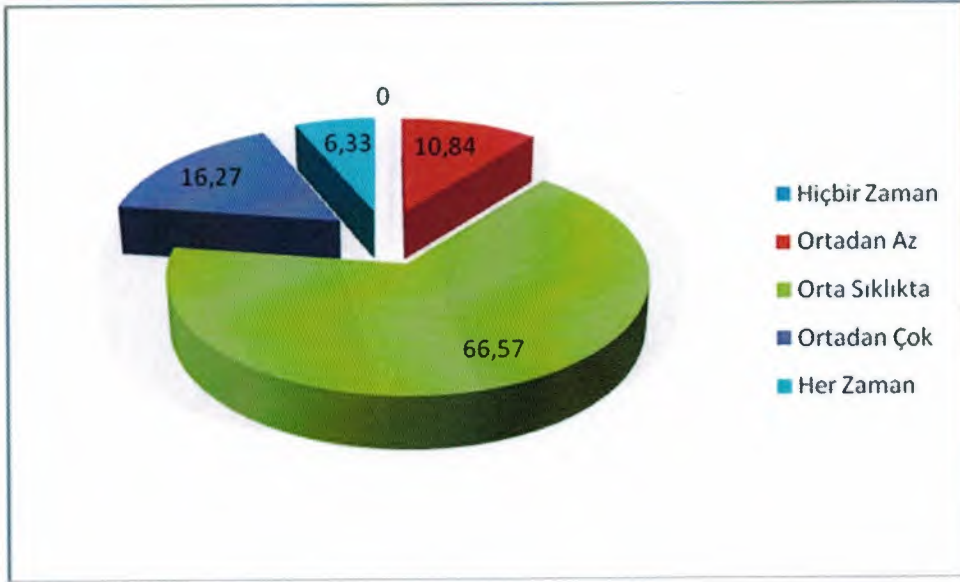
uygulanması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Aynı zamanda dünyadaki gelişmelerin takip edilmesi, eğitim alanındaki çalışmaların önemli prensiplerinden biri olmalıdır (Coşkun 1996).

Grafik 7. Öğretmenlerin, “Madde 7. Öğretmenler, eğitimde çağdaş öğretim metotlarını uygulamaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %11.75’i “Öğretmenler, eğitimde çağdaş öğretim metotlarını uygulamaktadırlar” ifadesine ortadan az, %36.14’ü orta sıklıkta, %39.16’sı ortadan çok ve %12.95’i her zaman katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 3.53 ± 0.86 puan almıştır.

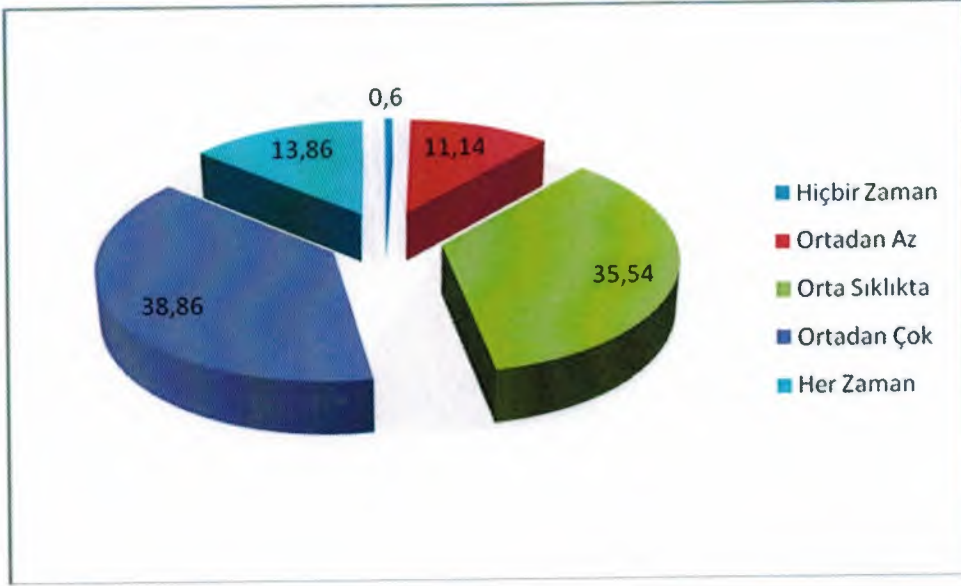
Eğitim hizmetlerini daha geniş kitlelere daha kaliteli biçimde götürebilmek için çağdaş eğitim teknolojisinin tüm olanaklarından etkili bir biçimde yararlanmak gerekir. Bu olanaklardan yararlanmak suretiyle öğrenme-öğretme ortamını iyileştirmek, eğitimin kalitesini yükseltmek ve eğitim hizmetlerinin kapsamını genişletmek mümkündür (Yüksel, 2003).

Grafik 8. Öğretmenlerin, “Madde 8. Öğretmenler, derslerinde yeni araç-gereçleri kullanmaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Öğretmenlerin %10.84’ü “Öğretmenler, derslerinde yeni araç-gereçleri kullanmaktadırlar” ortadan az, %66.57’si orta sıklıkta ve %16.27’si ortadan çok sıklıkta katıldıklarını belirtmişler ve ortalama 3.18 ± 0.70 puan almıştır.

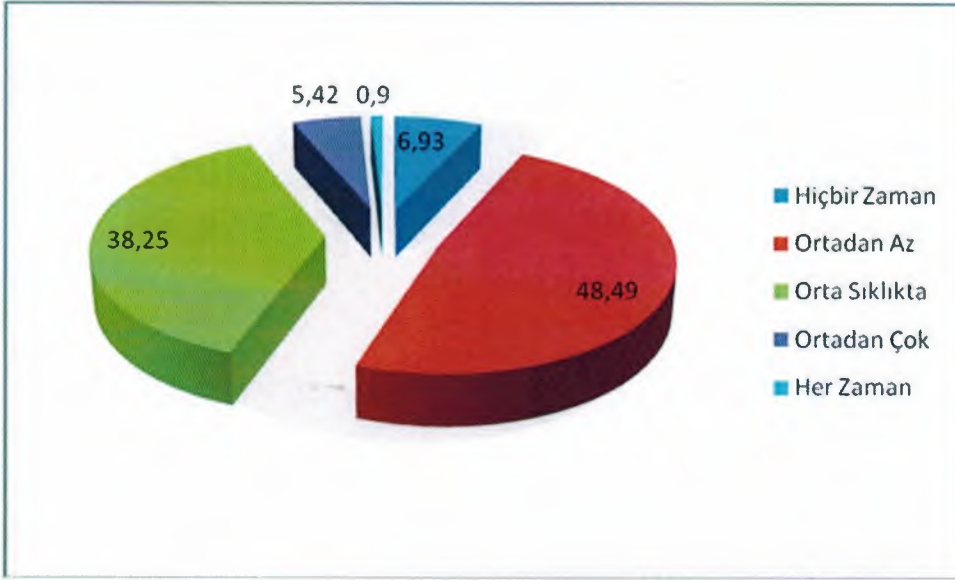
Teknoloji, yaşam kalitesini etkileyen ürünler sağlaması nedeniyle bireyleri ve toplumu etkilemektedir. Toplumdaki sosyal, politik ve ekonomik gelişmeler de büyük ölçüde değişmekte ve gelişmekte olan teknolojilerden etkilenmektedir. Bu değişimler sonucundaki yeni teknolojik gelişmeler de genellikle toplumsal gereksinimlerin karşılanması veya mevcut teknolojilerin geliştirilmesi ihtiyacından dolayı meydana gelmektedir (Bacanak, Karamustafaoğlu & Köse, 2003).

Grafik 9. Öğretmenlerin, "Madde 9. Öğretmenler, öğretim metotlarındaki değişimleri takip etmektedirler" ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Öğretmenlerin %11.14'ü "Öğretmenler, öğretim metotlarındaki değişimleri takip etmektedirler" ifadesine ortadan az katıldıklarını, %35.54'ü orta sıklıkta, %38.86'sı ortadan çok ve %13.86'sı her zaman katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 3.54 ± 0.89 puan almıştır.

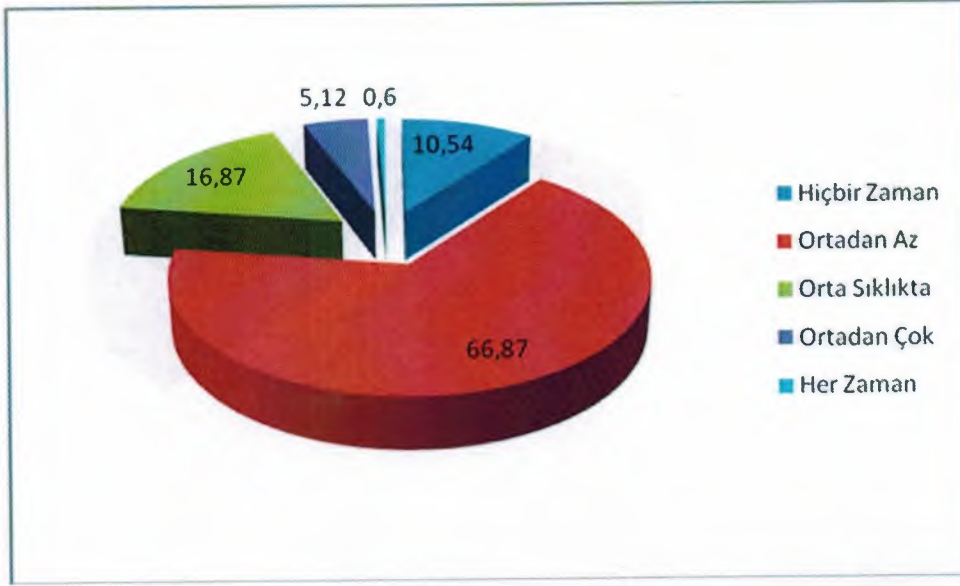
Her eğitim aracının öğretme-öğrenme sürecinde kendine özgü eğitsel ya da öğretimsel özelliği vardır. Eğitim araçları öğrenci açısından konunun daha kolay öğrenmesini sağladığı gibi, öğretmenler açısından da öğretimi kolaylaştırmaktadır. Ayrıca eğitim yaşantılarını zenginleştirmekte, konuya derinlik sağlamaktadır. Sınıfa sığmayan evreni, bir daha dönüşümü olmayan tarihi, sınıf ortamına somut olarak getirmektedir. Eğitim araçları, eğitim teknolojisini oluşturan en önemli öğedir (Doğdu ve Aslan, 1993).

Grafik 10. Öğretmenlerin, “Madde 10. Öğretmenler, derslerinde projeksiyon kullanmaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin %6.93’ü “Öğretmenler, derslerinde projeksiyon kullanmaktadırlar” ifadesine hiçbir zaman katılmadıklarını, %48.59’u ortadan az sıklıkta katıldıklarını, %38.25’i orta sıklıkta ve %13.86’sı ortadan çok sıklıkta katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 2.45 ± 0.74 puan almıştır.

Teknoloji, günümüzdeki çağrışımı ile daha çok yüksek nitelikte bilimsel bilgi ve teknik içeren ürünler olarak algılanmaktadır. Günlük dilde, yazılı ve görsel basında karşımıza bu şekilde çıkmakta olsa da, teknoloji teknik bilginin yaşama geçirilmesini öngören tüm toplumsal ve ekonomik etkinlikler ve örgütlenmeleri de kapsayan bir alandır. İyimser bir tanımlama ile bakıldığında teknoloji, bilimsel ilke ve yeniliklerin sorunların çözümüne yönelik olarak uygulanmasıdır. Başka bir deyişle teknoloji, bilimin bir uygulamasıdır. Bilgisayarlar, robotlar ve uydular bilimin sorunların çözümü için uygulanması sonucu ortaya çıkan araçlar olarak görülmektedir (Goetsch, 1984).

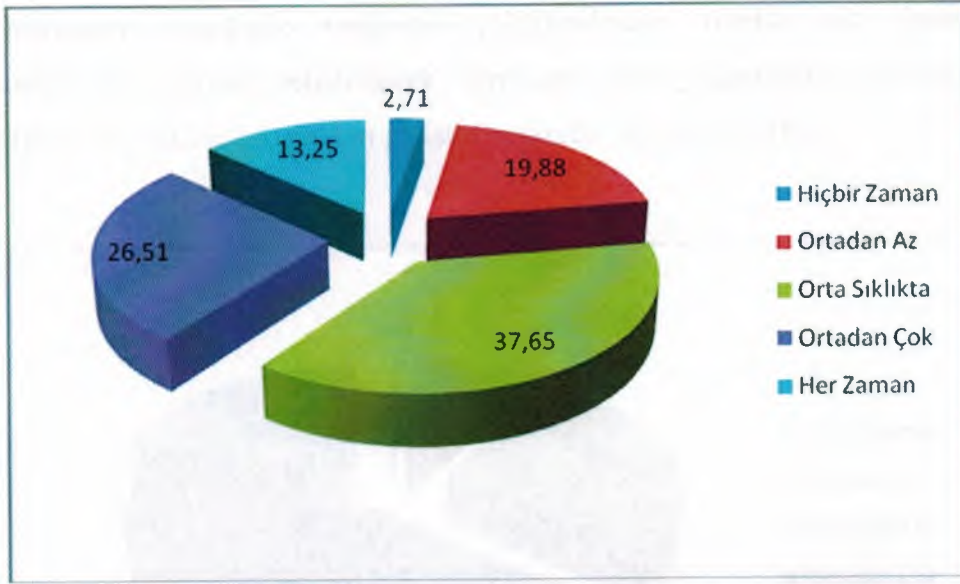

Grafik 11. Öğretmenlerin, “Madde 11. Öğretmenler, ders sırasında akıllı tahta kullanmaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Öğretmenlerin %10.54’ü “Öğretmenler, ders sırasında akıllı tahta kullanmaktadırlar” ifadesine hiçbir zaman katılmadıklarını belirtirken, %66.87’si ortadan az ve %16.87’si orta sıklıkta katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 2.18 ± 0.71 puan almıştır.

Eğitim kurumları ve öğretmenler her gün bilgisayar, internet, video, cd ve cep telefonları gibi teknoloji araçlarını kullanan öğrenci kesimiyle karşı karşıya olduklarından, mevcut teknoloji ürünlerini kullanma becerilerini geliştirmedikleri takdirde, önemli güçlükler ile karşılaşmaları kaçınılmazdır (Aksoy, 2003; Reiner, 2009).

Bu açıdan teknoloji ürünlerinin eğitim kurumlarında kullanılması, öğretmen yetiştiren kurumların program içeriklerini etkilemektedir (Slowinski, 2000).

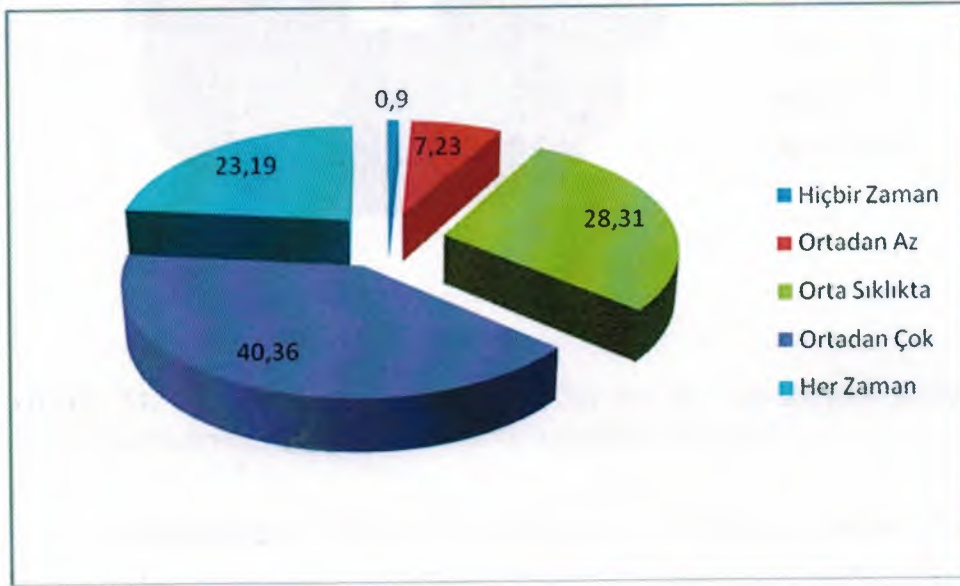
Grafik 12. Öğretmenlerin, “Madde 12. Öğretmenler, bilgisayar destekli eğitimi benimsemektedirler” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

“Öğretmenler, bilgisayar destekli eğitimi benimsemektedirler” ifadesine araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin %19.88’i ortadan az, %37.65’i orta sıklıkta, %26.51’i ortadan çok ve %13.25’i her zaman katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 3.28 ± 1.01 puan aldıkları saptanmıştır.

Teknoloji her geçen gün daha fazla gündelik hayat içerisine girmektedir. İnternet kullanımı ve birçok değişik hizmetin elektronik ortamlardan sunulması giderek daha fazla yaygınlaşmaktadır. Buna bağlı olarak, eğitim sistemleri de Bilgi ve İletişim Teknolojilerini (BİT) kullanmak ve onları kullanan insanlar yetiştirmek zorundadır (Bayrakçı, 2005).

Günümüzde, okul öncesi eğitim kurumlarında olsun ilk ve ortaöğretim ile yüksek öğretimde olsun, e-yaşam kültürünün yaygınlaştırılmasına yönelik, örgün ya da yaygın biçimde eğitim verilmesine ve bu eğitimin sürekliliğinin sağlanmasına çalışılmaktadır. Bugün, ilköğretim okullarımızda bilgisayar kullanımına yönelik dersler verilmekte, herkesin bilgisayar sahibi olması teşvik edilmekte ve dersler

bilgisayar desteğinde verilmeye çalışılmaktadır. Bunlara ek olarak, internet ortamında projeler geliştirilerek öğretmen odaklı öğretimden, öğrenci merkezli öğretime geçilme çalışmaları geliştirilmektedir (Bayrakçı, 2005).

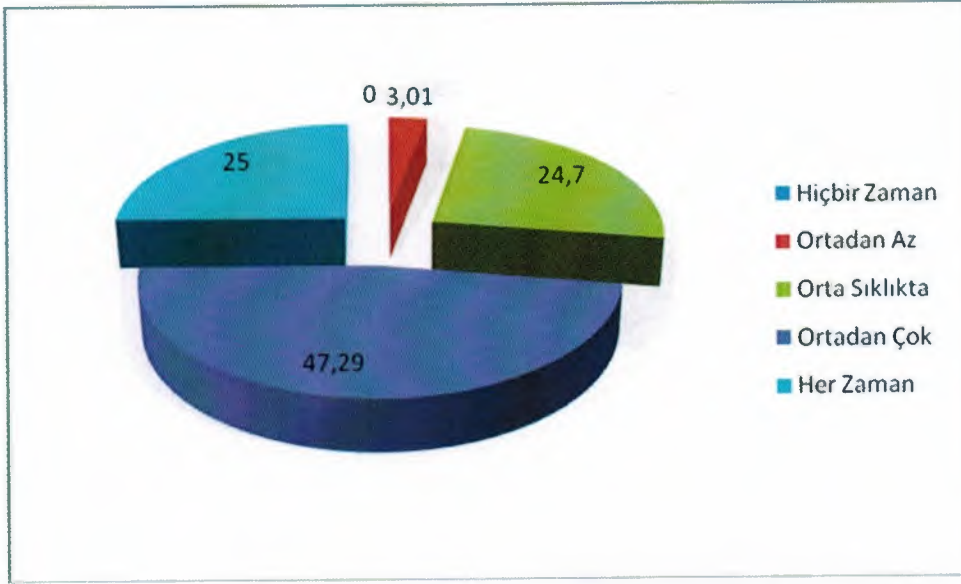

Grafik 13. Öğretmenlerin, “Madde 13. Öğretmenler, öğrenci merkezli eğitimin etkili olduğunun bilincini taşımaktadırlar” ifadesine yanıtların dağılımı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %28.31’inin “Öğretmenler, öğrenci merkezli eğitimin etkili olduğunun bilincini taşımaktadırlar” ifadesine orta sıklıkta, %40.36’sının ortadan çok ve %23.19’unun her zaman katıldıklarını ifade etmiş ve ortalama 3.78 ± 0.92 puan almıştır.

Öğretmenlerin öğretimde bilgisayar ve teknolojiyi kullanmamaları halinde, amaçlanan hedefin gerçekleşmesi mümkün değildir (Akkoyunlu & Kurbanoglu, 2003).

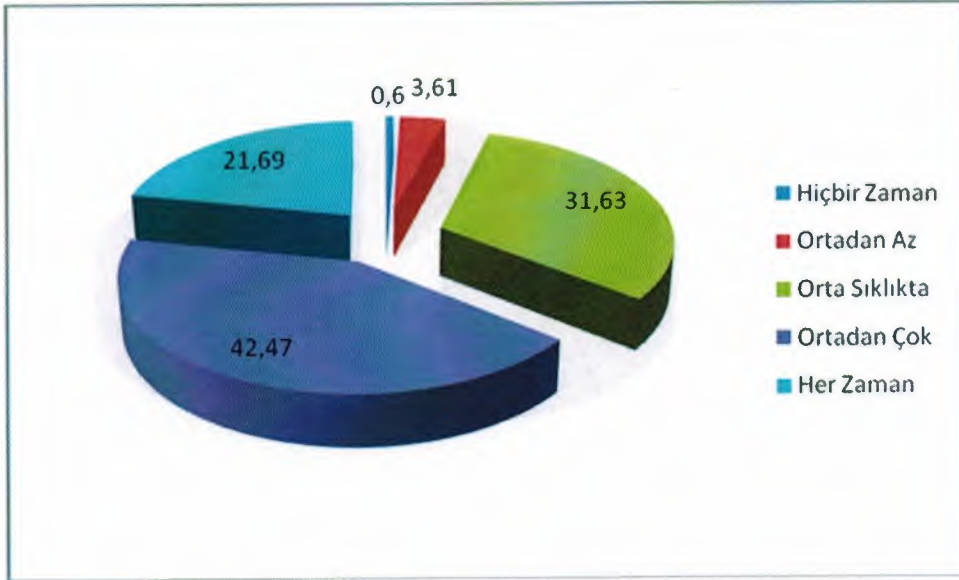
Bu nedenle öğretmenlerin eğitim fakültelerinde iken öncelikle yetiştirilmeleri gerekmektedir. Öğretmenlerin sınıfta teknolojiyi kullanmaları, öğrencilerin başarılarının yükselmesine neden olacaktır. Öğretmen adayları göreve başlayınca teknolojiyi kullanmaya yönelik tutumları ve özgüvenleri, teknolojiyi sınıf içi uygulamalarda kullanıp kullanmamalarında, öğrenci başarısında önemli bir rol oynamaktadır (Christanse, 2002; McGrail, 2005).

Grafik 14. Öğretmenlerin, “Madde 14. Öğretmenler, derslerinde somut örnekler yer vermektedirler” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Öğretmenlerin %24.70’i “Öğretmenler, derslerinde somut örnekler yer vermektedirler” ifadesine orta sıklıkta, %47.29’u ortadan çok ve %25.00’i her zaman katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 3.94 ± 0.78 puan almıştır.

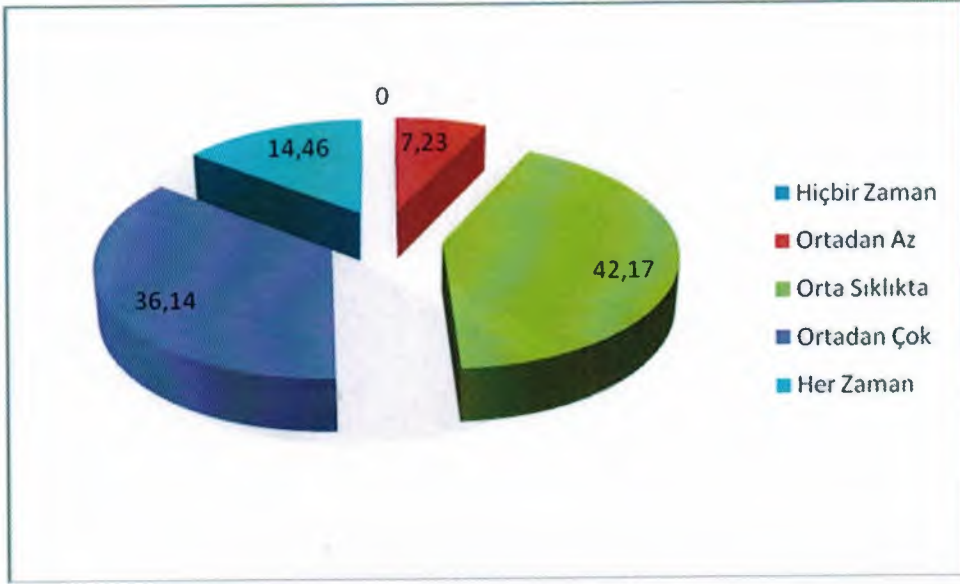
Teknoloji toplumda yaygınlaşmaya ve kullanılmaya başladıktan sonra, değişim kaçınılmaz hale gelmiştir. Eğitimin amaçlarından biri de toplumun gereksinimleri doğrultusunda bireyler yetiştirmek olduğuna göre; bilgi çağına uygun, bilgi toplumunun özelliği göz önüne alınarak öğrencileri yetiştirmek zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Günümüzde yetiştirilen bireylerin bilgiye ulaşma, bilgiyi düzenleme, bilgiyi değerlendirme, bilgiyi sunma ve iletişim kurma becerileri ile donanmış hale getirilmeleri gerekir (Şimşek, 2002).

Grafik 15. Öğretmenlerin, “Madde 15. Öğretmenler, eğitimde verimliliği sağlamaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

“Öğretmenler, eğitimde verimliliği sağlamaktadırlar” ifadesine %31.63’ü orta sıklıkta katıldığını, %42.47’si ortadan çok ve %21.69’u her zaman katıldığını ifade etmiş ve ortalama 3.81 ± 0.84 puan aldığı saptanmıştır.

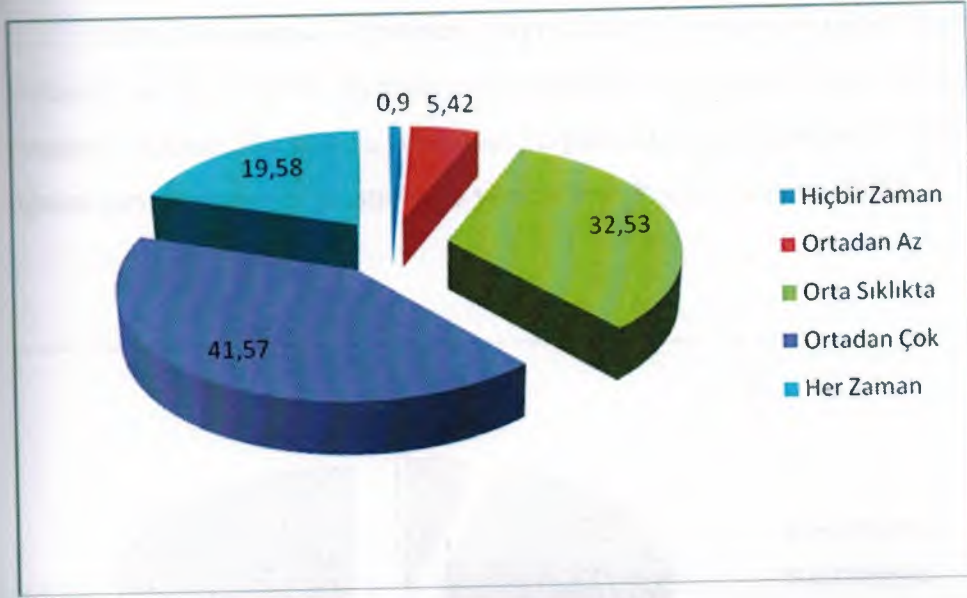
Öğretim konuları ve öğretmenin kullanacağı yöntem ve teknikler, birden fazla duyu organını etkilerse öğrenme daha kalıcı hale gelir. Bu sebeple, öğretim konularının işlenmesinde gözlem, deney gibi bir çok duyuya hitap eden yöntemler kullanıldığı takdirde öğrenme kolaylaşacaktır. Artık günümüzde öğretim faaliyetlerinde sadece dinleyerek anlamaya çalışan öğrenci yerine, derse aktif olarak katılan, soru soran, bazı konuları kendine özgü plan ve tekniklerle araştıran, bulduklarını sistemli hale getirip düzenleyen, karşılaştırmalar yapan, gözleyen, düşünüp sonuç çıkaran ve bu şekilde derse katılan öğrenci istemektedir. Öğrencilere yaparak yaşarak ve hatta yaratarak öğrenme fırsatı verilmeli ve sağlanmalıdır. Öğrenciler yaş ve gelişim seviyelerine uygun olarak bizzat gerçek yaşam, eşya ve olaylarla karşılaştırılmalı, öğrenme sürecine aktif olarak katılmalarına çalışılmalıdır (Ergün ve Özdaş, 1997).

Grafik 16. Öğretmenler, “Madde 16. Öğretmenler, eğitimde öğretim teknolojisinin kullanımına önem vermektedirler” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin %42.17’si “Öğretmenler, eğitimde öğretim teknolojisinin kullanımına önem vermektedirler” ifadesine orta sıklıkta, %36.14’ü ortadan çok ve %14.46’sı her zaman katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 3.58 ± 0.82 puan almıştır.

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişin gereği olan ileri teknoloji kullanımı, gelişmiş toplumlarda günlük yaşamın her alanında başat konuma gelmekte, gelişmekte olan toplumlarda da kaçınılmaz olmaktadır. Bu nedenle, tüm ülkelerin çağdaşlaşma yönünde gelişim ve değişimlerini sürdürebilmeleri için, özellikle genç nüfus başta olmak üzere tüm bireylere; bilgi toplumunun göstergeleri olan bilgiye ulaşabilme, bilgiyi ve teknolojiyi kullanabilme ve üretebilme, araştırma yapabilme, sorun çözebilme, doğru karar verebilme, eleştirel ve yaratıcı düşünebilme gibi niteliklerin kazandırılması gereklidir. Bu gerekliliğin yerine getirilmesi görevi ve sorumluluğu eğitime, dolayısıyla eğitim kurumlarına düşmektedir. Eğitim kurumlarının bu görevlerini yerine getirebilmeleri ise, eğitim programları ile öğrencilerin nitelikleri ve bu programları öğrencilere uygulama sorumluluğunu üstlenen öğretmenlerin niteliklerine bağlıdır (Sağlam, 2005).

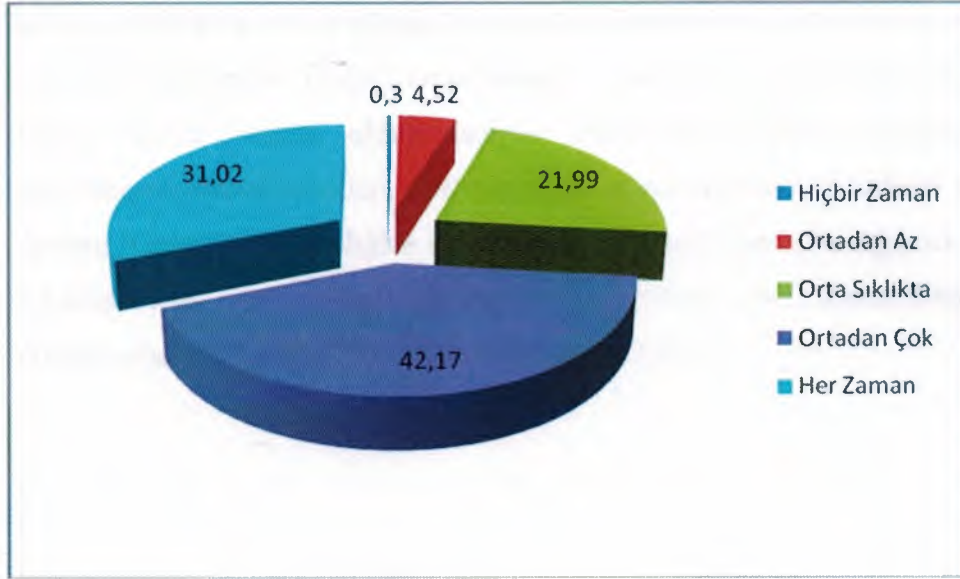

Grafik 17. Öğretmenlerin, “Madde 17. Öğretmenler, eğitimde aktif katılımı sağlamaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Öğretmenlerin %32.53’ü “Öğretmenler, eğitimde aktif katılımı sağlamaktadırlar” ifadesine orta sıklıkta, %41.57’si ortadan çok ve %19.58’i her zaman katıldıkları yönünde görüş bildirmiş ve ortalama 3.73 ± 0.87 puan almıştır.

Aktif öğrenme süreci, öğretmenin konu anlattığı, öğrencilerin pasif veri toplayıcı olarak görüldüğü geleneksel öğretim yaklaşımından farklıdır. Aktif öğrenme öğrencinin konuştuğu, tartıştığı, araştırdığı bir öğrenme ortamını savunur. Böyle bir ortamda öğrencinin analiz, sentez ve değerlendirme yapmasını sağlayacak düşünme becerilerine sahip olması, öğrendiklerini günlük yaşamda kullanılması beklenir. Geleneksel eğitim anlayışında aktif katılım, öğrencinin ders anlatması, öğretmeni dinlemesi, sorulan sorulara yanıt vermesi, öğretmenin söylediklerini ve kitapların yazdıklarını tekrar etmesi gibi dar bir çerçevede ele alınan rutin çalışmalar şeklinde sürdürülebilir. Aktif öğrenmede ise öğrencinin bilgiyi değişik kaynaklardan araştırıp bulması, bulduğu bilgileri düzenleyerek sunması, bilgileri arkadaşlarıyla paylaşması, bireysel ve grup projeler hazırlaması ve bilgi üretimi için arkadaşlarıyla işbirliği yapması gibi etkinliklere katılması söz konusudur (Ward ve Tiessen, 1997).

Aktif öğrenmede öğretmen bilgiyi hazır vermez. Bilginin bulunması ve kullanılması konusunda öğrenciye yol gösterir ve öğrenci için etkili bir öğrenme ortamını hazırlar. Bu süreçte öğretmen yargılayan değil, öğrenmeyi kolaylaştıran ve öğrencileri düşünmeye, araştırmaya yönlendiren kişidir (Kuran, 2005).

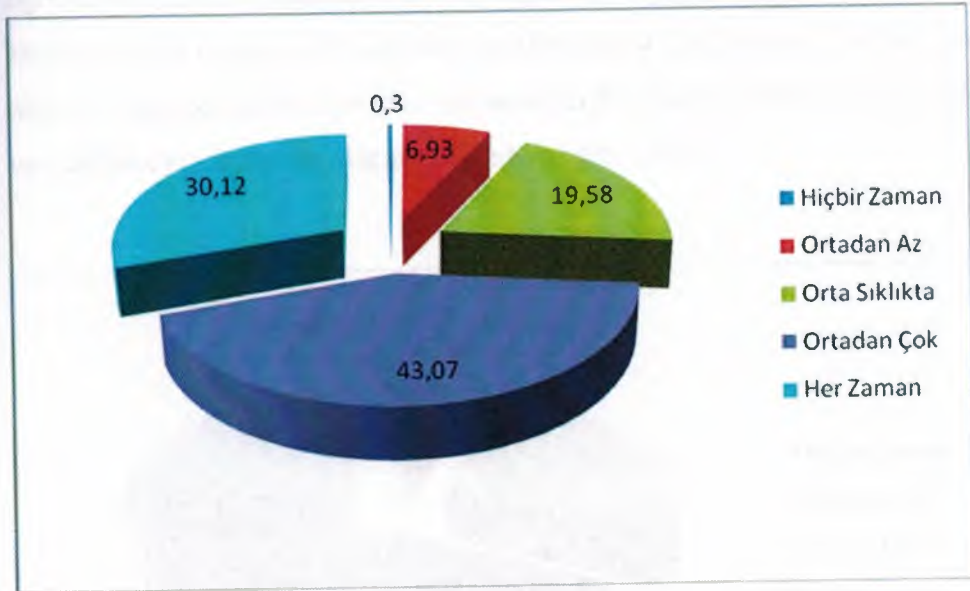
Grafik 18. Öğretmenlerin, “Madde 18. Öğretmenler, öğrenciler arasındaki işbirliğini desteklemektedirler” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin %21.99’u “Öğretmenler, öğrenciler arasındaki işbirliğini desteklemektedirler” ifadesine orta sıklıkta, %42.17’si ortadan çok ve %31.02’si her zaman katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 3.99 ± 0.86 puan almıştır.

İşbirliği öğrenmede temel amaç, öğrencilerin ortak bir amaç doğrultusunda küçük gruplar halinde, birbirinin öğrenmelerine yardım ederek çalışmalar yapmalarıdır (Açıkgöz, 1992).

İşbirliğine dayalı öğrenme, öğrenenlerin ortak öğrenme hedeflerini gerçekleştirmek için küçük gruplar halinde birlikte çalıştığı ve işbirlikli başarıları için ödüllendirildikleri öğretimsel süreçleri betimlemek için kullanılan bir kavramdır.

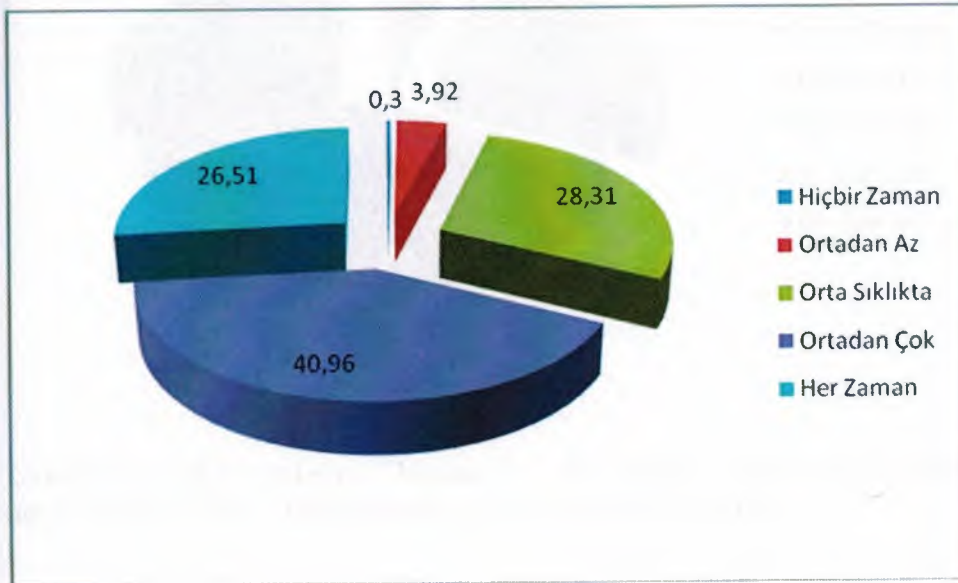
Basketbol ya da voleybol gibi bir takım oyununa benzetilebilir. Takımın iyi bir oyun çıkarması her bir oyuncunun performansı ve belli bir dereceye kadar da birbirlerine yardım etmelerine bağlıdır. İşbirliği son derece önemlidir; çünkü takım oyuncularından birinin iyi oynamaması, bireysel davranması, sonucu olumsuz yönde etkilemektedir. İşbirlikli öğrenmede gruplar, genel olarak dört ve altı arasında değişen sayıda üyeden oluşur. Öğrencilerin görevi ya öğretmenin daha önce sunduğu konuyu işbirliğine dayalı olarak öğrenmek-geliştirmek ya da takım olarak öğretmen tarafından verilen bir projeyi tamamlamaktır. İşbirliğine dayalı öğrenme yaklaşımı, takım halinde başarılı olmak isteyen öğrencilerin, takım arkadaşlarının çaba göstermesini özendirecekleri, destekleyecekleri ve yardımcı olacakları düşüncesine dayanır. Dolayısıyla işbirliğine dayalı öğrenme ortamlarında bir öğrenci diğer takım arkadaşlarının neyi nasıl yaptığıyla ilgilenmek, bu sorumluluğu taşımak durumundadır (Slavin, 1995; Sharan ve Sharan, 1990).

Grafik 19. Öğretmenlerin, “Madde 19. Öğretmenler, derslerinden önce gerekli öğretim materyallerini hazırlamaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Öğretmenlerin %19.58’i “Öğretmenler, derslerinden önce gerekli öğretim materyallerini hazırlamaktadırlar” ifadesine orta sıklıkta, %43.07’si ortadan çok sıklıkta ve %30.12’si her zaman katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 3.96 ± 0.90 puan almıştır.

Günümüzde öğretimin eğitim teknolojileri ile etkin bir şekilde desteklenmesi gereğine ihtiyaç vardır. Eğitim ortamında, öğretme-öğrenme ilişkisinin düzenlenmesi, eğitilenin öğrenmeye güdülenmesi, öğrenmenin kolaylaştırılması için gereken her türlü aracın, gerecin nasıl kullanılacağını, nasıl sağlanacağını ya da hazırlanacağını eğitim teknolojileri araştırır (Başaran, 1996). Bu nedenle, eğitim teknolojilerinde en önemli faktör eğitimi destekleyen teknolojilerin ya da araç ve gereçlerin var ve etkin kullanılıyor olması gerekir. Araç ve gereçler, iyi bir iletişim ve çeşitli duylara hitap ettiği için öğretimin daha etkili ve sürekli olmasını sağlar. Bir araç ne kadar çok duyu organına hitap ederse o, o kadar etkilidir. Bu nedenle, öğretim yapılabildiği kadar, çeşitli araç ve gerece dayanmalıdır. Araç ve gereçler, aynı zamanda, öğrencilerin konuya karşı ilgi duymalarını da sağlar. Araç ve gereç kullanarak yapılan bir öğretim, araç ve gerecsiz yapılan bir öğretimden kat kat üstündür. Araç ve gerece dayalı öğretimin yararlı tarafları; dışardan aldığımız izlenimlere kuvvet ve canlılık verir, öğretimin sürekliliğini sağlar, doğru öğretir, öğrenmede güdü sağlar, gerçekçidir, somuttur, değişik ve çeşitlidir, ruhsal bakımdan zenginleştirici olduğu gibi sakıncalı tarafları da; dil kullanmayı azaltır, pahalıya mal olur, çok araç zaman kaybettirir, öğretmenler her aracı kullanmaya hazırlıklı değildir ve düşünmeyi azaltabilir olacaktır (Binbaşıoğlu, 1994).

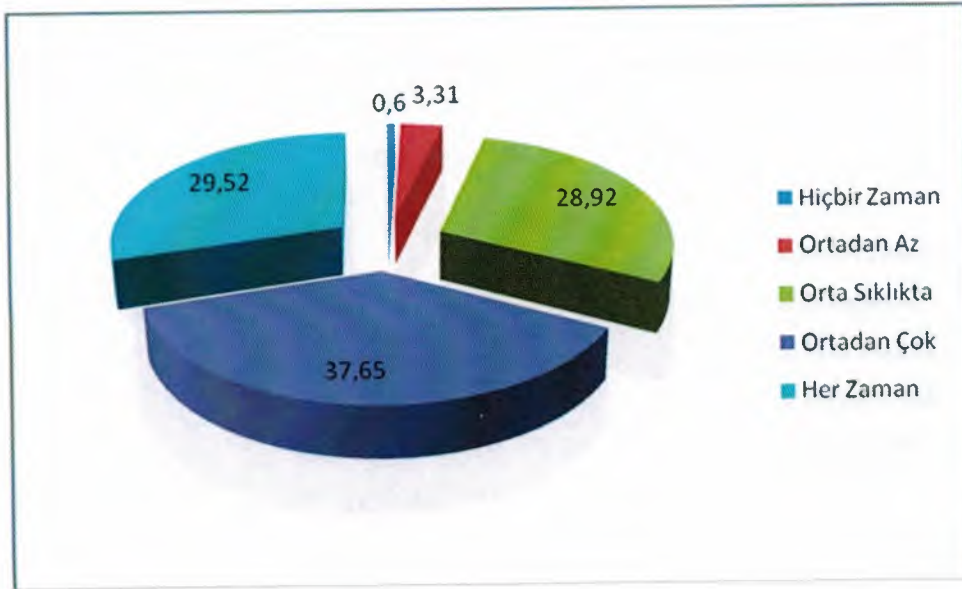

Grafik 20. Öğretmenlerin, “Madde 20. Öğretmenler, eğitimde öğrencilerin motivasyonlarını sağlamaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

“Öğretmenler, eğitimde öğrencilerin motivasyonlarını sağlamaktadırlar” ifadesine araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin %28.31 orta sıklıkta, %40.96’sı ortadan çok ve %26.51’i her zaman katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 3.89 ± 0.85 puan almıştır.

Motivasyon, bireylere karşı nasıl davranıldığıyla ve bireylerin yaptıkları iş hakkında neler hissettikleriyle ilgilidir (Keenan, 1996).

Öğrenme sürecinin ortağı olarak öğrenciler, sınıfta aktif rol oynamak istemektedirler. Öğrencilerin sınıfta doğrudan aktif rol oynamaları öğretmenin başarması gereken bir davranıştır. Öğrencinin sınıf ortamındaki öğrenme ihtiyaçlarının iyi bilinmesi gerekmektedir. Öğrencinin olumsuz davranışı ve başarısızlığı, onun için oluşturulan öğrenme çevresinin olumsuzluklarıyla yakından ilişkilidir. Öğrencinin öğretimsel ihtiyaçları bilinirse, daha olumlu bir öğrenme çevresi oluşturulabilir (Çelik, 2003).

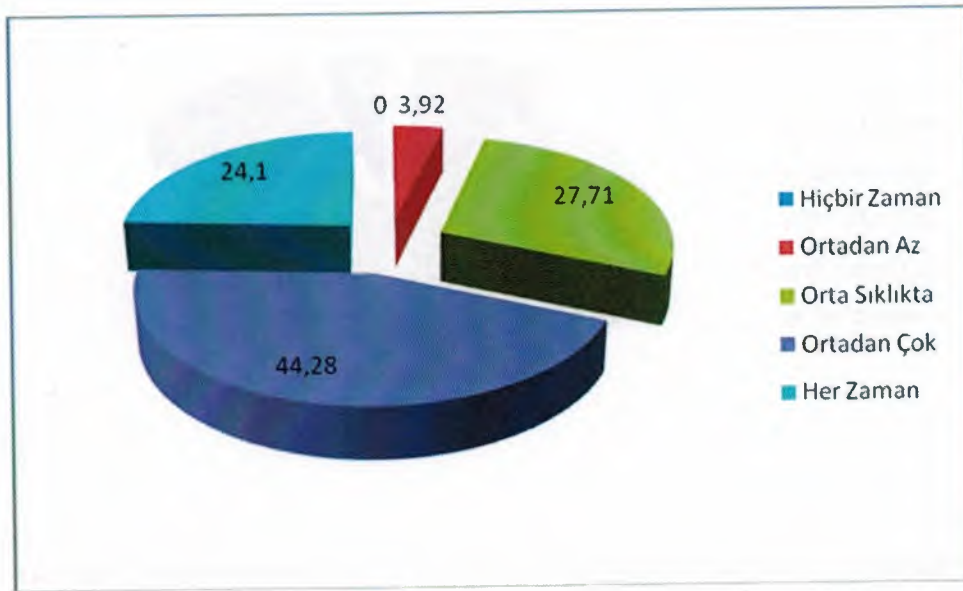

Grafik 21. Öğretmenlerin, “Madde 21. Öğretmenler, eğitimdeki gelişmelere ilgili davranmaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %28.92'si “Öğretmenler, eğitimdeki gelişmelere ilgili davranmaktadırlar” ifadesine orta sıklıkta, %37.65'i ortadan çok ve %29.52'si her zaman katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 3.92 ± 0.88 puan almıştır.

Tüm mesleklerde olduğu gibi öğretmenlerin de değişimler karşısında çağın gereklerine uygun, tam donanımlı olarak nitelikli hizmet vermelerini sağlamak için yeni nitelikler ve yeterlikler kazanmaları gerekmektedir. Geçmişte, temel öğretmenlik eğitiminin, öğretmenin öğretim kariyeri boyunca yeterli olacağı görüşü; yerini, öğretmen eğitiminin öğretmenlerin tüm kariyerleri boyunca devam etmesi gerektiği görüşüne bırakmıştır (Garuba, 2004).

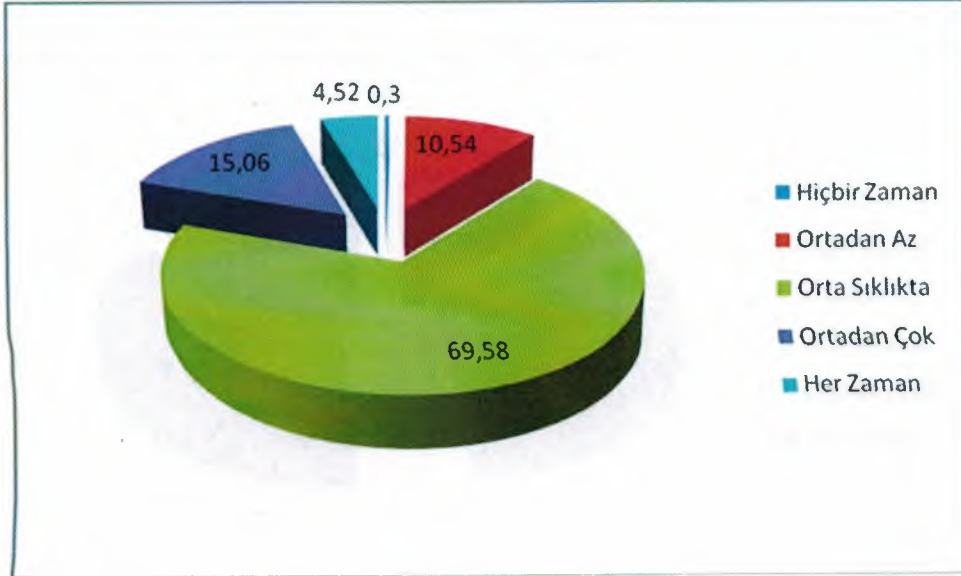
Öğretmenlere yönelik hizmetiçi eğitim; eğitimde amaçlanan niteliklerin öğrencilere kazandırılması için gerekli bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklar ile bilimsel, sosyal ve ekonomik gerçekler ışığında eksikliği kanıtlanan mesleki bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların öğretmenlere kazandırılmasını hedefleyen süreçlerin bütünü olarak tanımlanabilir (Budak, 1999).

Grafik 22. Öğretmenlerin, “Madde 22. Öğretmenler, eğitimde öğrencilerin özgüvenlerini arttırmaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Öğretmenlerin %27.71'i "Öğretmenler, eğitimde öğrencilerin özgüvenlerini arttırmaktadırlar" ifadesine orta sıklıkta katıldıklarını, %44.28'i ortadan çok katıldıklarını ve %24.10'u her zaman katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 3.89 puan almıştır.

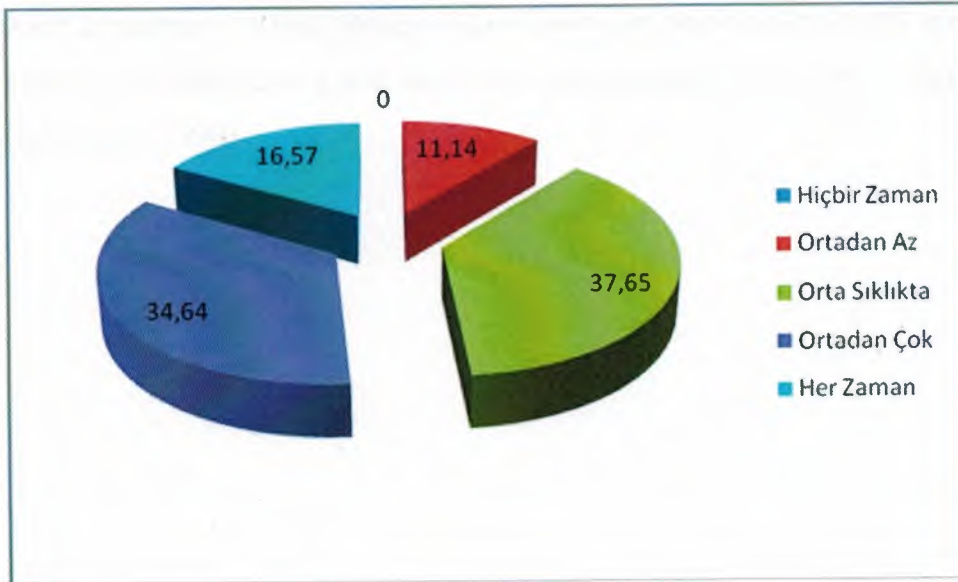
Bireyin benlik saygısı düzeyi, öğrenme yaşantısını etkilen önemli boyutlardan biridir. Genel olarak denebilir ki, benlik saygısı düzeyi yüksek olan öğrenciler gerek sosyal ilişkilerinde gerekse okul çalışmalarında daha girişimci, daha güvenli ve daha ataktırlar. Yeni şeyler öğrenmeye daha meraklıdırlar ve yeni durumlarla karşılaşmaktan kaçınmazlar. Benlik saygısı düzeyleri düşük öğrenciler ise bunların aksine, kendilerine daha az güven duyar ve onlardan istenenleri başaramayacakları duygusunu daha yoğun yaşarlar. Bu nedenledir ki, başarısızlık sonrası oluşacak doğal mahcubiyet duygusunu yaşamamak için bu gibi riskli durumlardan kendilerini sürekli olarak uzak tutmaya çalışırlar (Pişkin, 2003).

Grafik 23. Öğretmenlerin, "Madde 23. Öğretmenler, öğrenme ortamlarında görsel-işitsel araç-gereçleri kullanmaktadırlar" ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Öğretmenlerin %69.58'i "Öğretmenler, öğrenme ortamlarında görsel-işitsel araç-gereçleri kullanmaktadırlar" ifadesine orta sıklıkta, ve %15.06'sı ortadan çok sıklıkta katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 3.13 ± 0.66 puan almıştır.

Bir eğitim aracı olarak bilgisayarlar, görsel-işitsel araçların pek çoğunun işlevini yerine getirmekte ve iletişimi etkenleştirerek bireysel öğrenmeyi daha kolay gerçekleştirmektedir. Son derece esnek bir yapıya sahip olan bilgisayarlar, özel hazırlanmış öğretim programları aracılığıyla öğretmeöğrenme sürecinde zengin bir yaşantı oluşturabilmektedir. Bilgisayarlar bugünkü durumda öğretimi büyük oranda bireyselleştirerek geleneksel sınıf öğretiminin olumsuzluklarını ortadan kaldırmaktadır. Eğitim programlarının bireyselleştirmeyi yeterince gerçekleştirememesi yetenekli ancak yavaş öğrenen çocukların eğitimini zorlaştırmaktadır. Farklı bilgi, beceri ve tutum düzeyindeki bireylerden oluşan bir sınıfta, bilgisayar aracılığıyla her bireye kendi yeteneğinde gelişmelerine olanak sağlanmakta, çeşitli beklentileri karşılanabilmektedir (Aşkar, 1992).

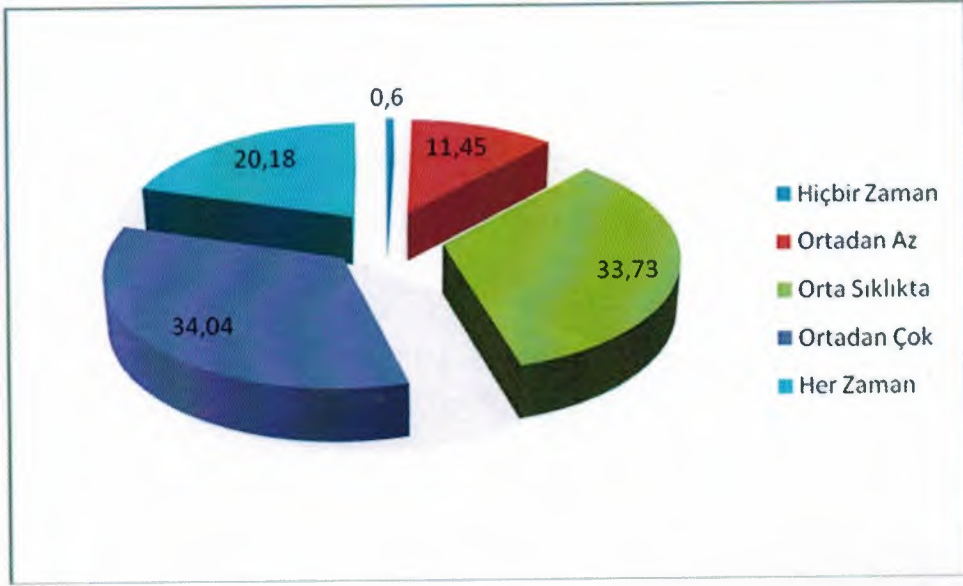
Grafik 24. Öğretmenlerin, " Madde 24. Öğretmenler, aktif düşünmeyi bilen öğrenciler yetiştirmektedirler" ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin "Öğretmenler, aktif düşünmeyi bilen öğrenciler yetiştirmektedirler" ifadesine verdikleri yanıtlar incelendiğinde

%37.65'inin bu ifadeye orta sıklıkta, %34.64'ünün ortadan çok sıklıkta ve %16.57'sinin her zaman katıldıkları belirttiği ve ortalama 3.57 ± 0.90 puan aldığı saptanmıştır.

Başarılı bir aktif öğrenme ortamı oluşturabilmek için hem öğretmen hem de öğrenciler, sınıftaki geleneksel rollerine yeni şeyler katmak durumundadır. Aktif öğrenme ortamı, öğrencilerin kazanmakta oldukları bilgilerden zihinsel modelleri oluşturma ve ölçme ölçme sürecine katıldıkları bir ortamdır. Öğrenci merkezli aktif bir öğrenme ortamında öğretim elemanı öğrenmeyi kolaylaştıran kişi haline gelir, öğrenciler ise kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu üstlenir. Öğretmen derse yönelik eğitimsel hedefleriyle uyumlu olmak için sınıftaki davranışını değiştirmek zorundadır. Tutumdaki değişiklik önemlidir. Öğretmen, rolünün sadece öğrenciye bilgi aktarmak değil, öğrencinin öğrenmesine yardımcı olmak olduğunu anlamalıdır (Modell, 1996).

Aktif öğrenmenin bir diğer önemli yanı da öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklara hitap etmesidir. Öğrencilerin öğrenme stillerinde farklılıklar vardır. Aktif öğrenmeye sadece öğrenme sürecine coşku eklemek için değil aynı zamanda bireysel farklılıklara ve çoklu zekaya saygı göstermek için de ihtiyaç duyulmaktadır (Silberman, 1996).

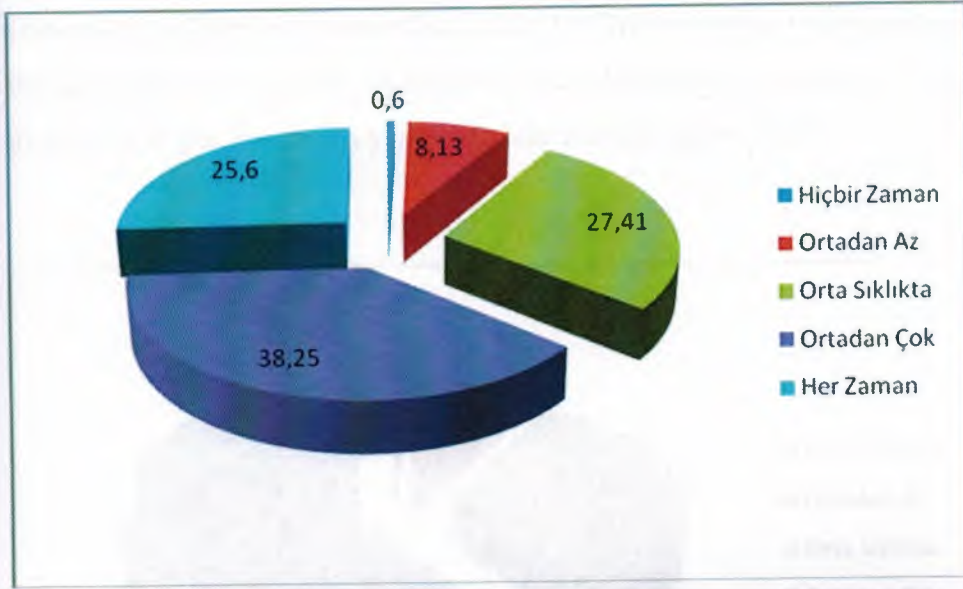

Grafik 25. Öğretmenlerin, “Madde 25. Öğretmenler, öğrencilerin yaratıcılık duygularını geliştirmektedirler” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

“Öğretmenler, öğrencilerin yaratıcılık duygularını geliştirmektedirler” ifadesine araştırmaya katılan öğretmenlerin %11.45’i ortadan az, %33.73’ü orta sıklıkta, %34.04’ü ortadan çok ve %20.18’i her zaman katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 3.62 ± 0.95 puan almıştır.

Son yıllarda eğitim sisteminde yapılan reformlarla öğretmen merkezli yaklaşımların yerini öğrenci merkezli yaklaşımlar almış, öğrencilerin aktif bir şekilde kendi öğrenmelerini gerçekleştirdikleri yöntem ve teknikler ile öğrenmenin, daha kalıcı ve anlamlı olduğu bir çok araştırma tarafından tespit edilmiştir (Yaman, 2003).

Yaratıcılık potansiyelini geliştirmeye yönelik olarak hazırlanan ve hemen hemen her alanda uygulanan programlarla, yaratıcılıklarını kullanma ve işleme olanağı verildiğinde, insanların, bireysel gelişimlerinde ve ürün ortaya koyma becerilerinde mükemmel sonuçlar ortaya çıktığı görülmüştür (Atkıncı, 2001; Dinç, 2000).

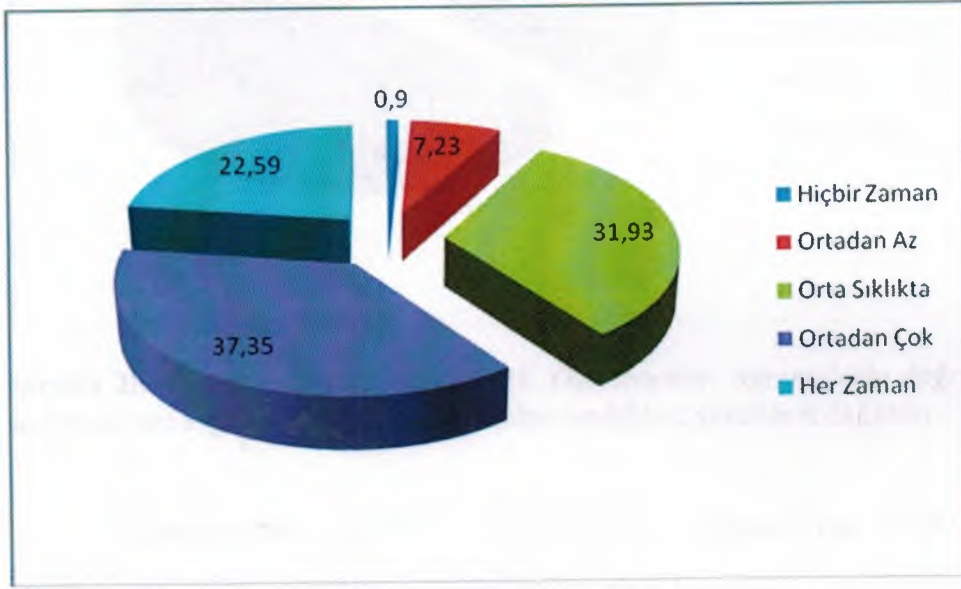
Grafik 26. Öğretmenlerin, “Madde 26. Öğretmenler, eğitimde öğrencilerin bireysel farklılıklarını bilmektedirler” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Öğretmenlerin %27.41’inin “Öğretmenler, eğitimde öğrencilerin bireysel farklılıklarını bilmektedirler” ifadesine orta sıklıkta, %38.25’inin ortadan çok ve %25.60’ının her zaman katıldıkları saptanmış ve ortalama 3.80 ± 0.93 puan aldığı tespit edilmiştir.

Öğrenci okulda sadece çeşitli bilgi ve beceriler değil, değerler, görüşler ve davranışlar da öğrenir. Bunlar öğrencinin kişiliği üzerinde bilgi ve beceriler kadar etkilidir. Kuşkusuz öğrenci, davranışlarından birçoğunu daha okula gelmeden aile içinde öğrenmektedir. Okul bunlardan iyi olanları pekiştirmek, kötü olanları gidermek zorundadır. Eğitim-öğretim sürecinde öğrencinin özellikleri ne kadar iyi tanınır ve anlaşılırsa onun öğrenmesine o denli yardımcı olunur ve okula uyumu kolaylaşır (Bursalıoğlu, 1979).

Öğrencilerin başarılı olmalarını etkileyen faktörlerden birisi bizzat kendilerinin iyi çalışma tutum ve alışkanlıklarına sahip olmalarıdır. Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve tutumları onların okul içinde veya dışında okula ilişkin etkinliklere karşı belli bir biçimde tepki göstermeye hazır oluşları ve bu konuda belirli bir davranış şekline sahip olmalarıyla alakalı bir husustur. Bu kavram içerisine öğrencilerin ders dinlerken ne hissettikleri, öğretmene karşı tutumları, ders çalışma

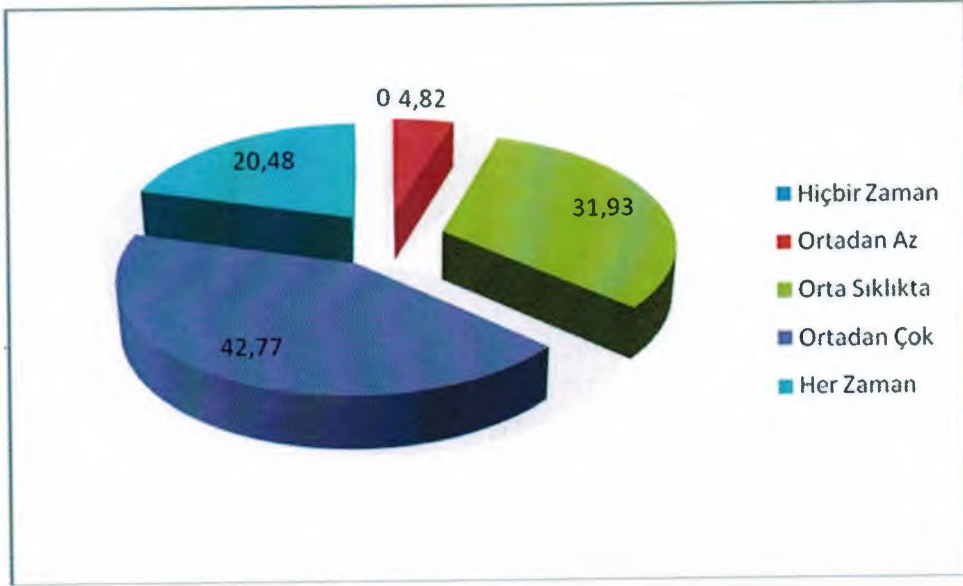
yöntemleri, eğitimden beklentileri, ödevler konusundaki yaklaşımları, elektronik iletişim becerileri, çalışma ortamlarını düzenlemeleri, anne-baba ve arkadaşlarıyla ilişkileri gibi pek çok husus yer almaktadır (Küçükahmet, 1987).

Grafik 27. Öğretmenlerin, “Madde 27. Öğretmenler, eğitimde dersin hedefine uygun materyaller kullanmaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %31.93’ünün “Öğretmenler, eğitimde dersin hedefine uygun materyaller kullanmaktadırlar” ifadesine orta sıklıkta, %37.35’inin ortadan çok ve %22.59’unun her zaman katıldıkları ve ortalama 3.73 ± 0.92 puan aldığı saptanmıştır.

Teknolojideki son gelişmelerle öğretim ve öğrenim işleminin bilgi ve iletişim teknolojileri veya basit olarak elektronik araçlarla, çoğunlukla ağ ortamında gerçekleştirilebilmesi yeni bir öğrenim şeklini (e-öğrenme) gündeme getirmiştir. Bu öğrenim şekli sürekli eğitimin ve yaşam boyu öğrenimin uygulanabilirliğini ve etkinliğini daha da arttırmıştır (Odabaş, 2004).

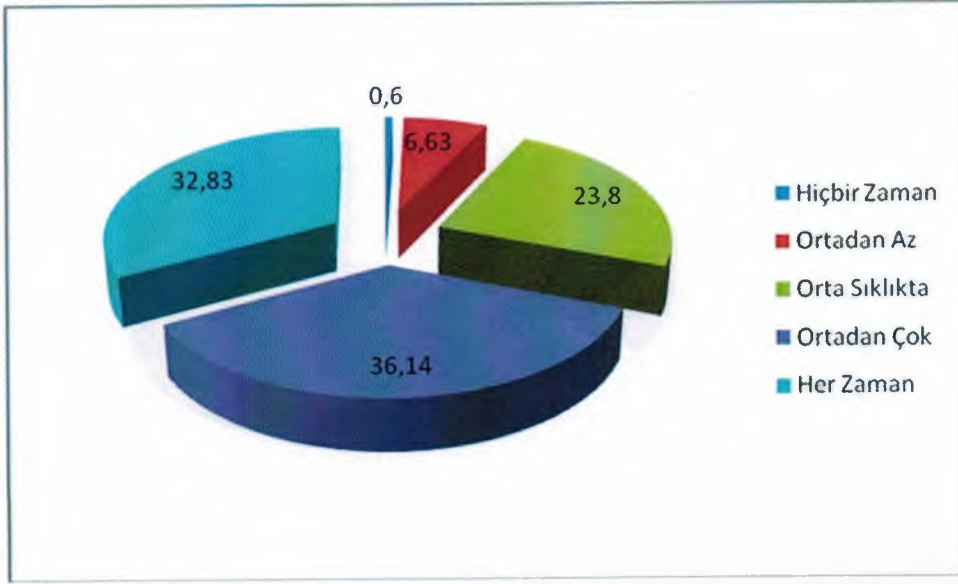

Grafik 28. Öğretmenlerin, “ Madde 28. Öğretmenler, öğrencilerin doğru hedeflere ulaşmalarını sağlamaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Öğretmenlerin %31.93’ü “Öğretmenler, öğrencilerin doğru hedeflere ulaşmalarını sağlamaktadırlar” ifadesine orta sıklıkta, %42.77’si ortadan çok sıklıkta ve %20.48’i her zaman katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 3.79 ± 0.82 puan almıştır.

Bilgi çağında, bilgi artık herkes için ortak paydadır. Hızlı üretilmekte, dünyanın her yerine anında yayılmakta, paylaşılmakta, tartışılmakta ve geliştirilmektedir. Artık “değişmez doğru bilgi” yoktur; bugünün en geçerli bilgisi bile bu değişim ve yenilenme sürecinde hızla geçerliliğini yitirmektedir. Bilgiyi elinde tutmak, bilgiye sahip olmak, bilgiyi aktarıcı rolü üstlenmek anlamlı değildir. Dolayısıyla içinde yaşanan çağda, “bilgiye sahip olma” ve “bilgiyi aktarma” üzerine temellenmiş bir eğitim sisteminin gereksinim duyulan çağdaş insan modelini yaratmada yetersiz kalacağı kesindir (Gürşimşek, 1998).

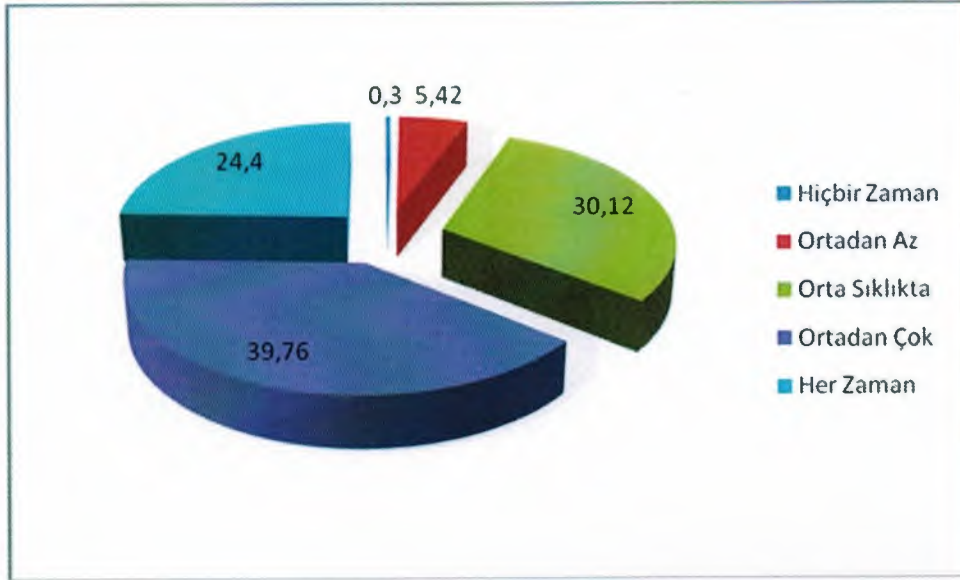
Çağdaş eğitimin hedefi, problem çözme yeteneği gelişmiş, bilgiye ulaşma yöntemlerini tanıyan, analitik düşünme becerisi kazanmış, bilgiye ulaşma bilgilenme istekliliğini sürekli canlı tutan öğrenciler yetiştirmek, öğrenciyi ekip çalışmasına yöneltmek ve öğrenme süreci boyunca öğrencilerin aktif olmasını sağlamaktır (Gürşimşek, 1998).

Grafik 29. Öğretmenlerin, “Madde 29. Öğretmenler, eğitimde kalıcı öğrenmelere önem vermektedirler” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

“Öğretmenler, eğitimde kalıcı öğrenmelere önem vermektedirler” ifadesine araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin %23.80’i orta sıklıkta katılıyorum, %36.14’ü ortadan çok katılıyorum ve %32.83’ü her zaman katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir ve öğretmenler bu önermeden 3.94 ± 0.94 puan almıştır.

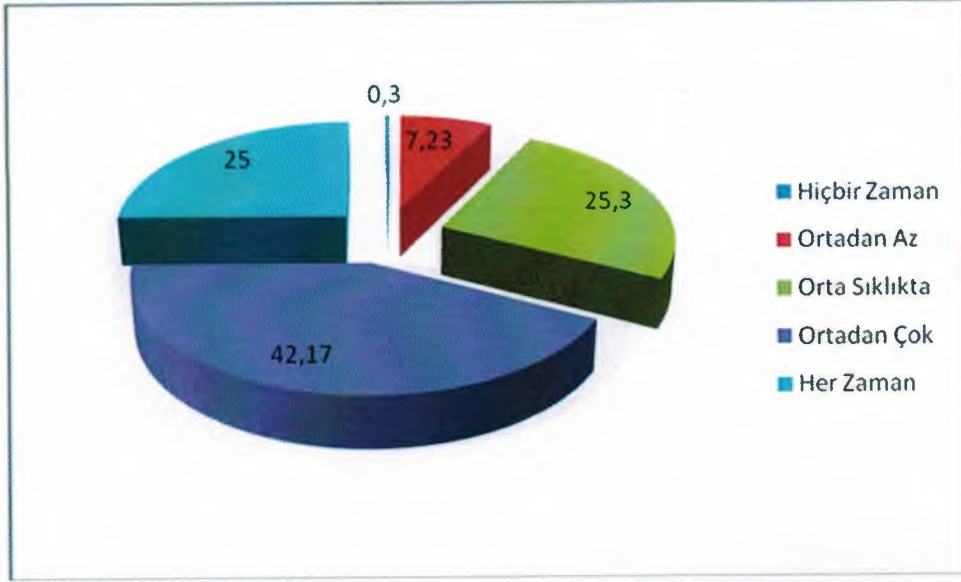
Çağımızda gelişen ve her gün yenilenen bilim ve teknolojinin bireylere getirdiği zorunlulukların başında bilimsel okur-yazar bir bilgi toplumu olarak ilerlemek gelmektedir. Rahat yaşamanın, kalkınmanın, özgür olmanın ve bilim ve teknolojiye sahip olmanın tek yolu yaratıcı, üretici olmak, bilim ve teknolojiyi etkili kullanabilen bilgi ve becerilere sahip olmaktır. Bunun en etkili yolu ise eğitim ve öğretim stratejileridir (Soylu, 2004). Eğitim ve öğretim stratejileri ise öğrencinin aktif olması üzerine temellendirilmelidir. Yapılan araştırmalar yaparak, yaşayarak öğrenmenin öğrenciler için daha anlamlı olduğunu ve daha kalıcı olduğunu ortaya koymuştur (Çıbık, 2006; Aladağ, 2005; Yurtluk 2003; Turnbull, 1999; Grant & Branch, 2005).

Grafik 30. Öğretmenlerin, “Madde 30. Öğretmenler, eğitimde öğrenme kalitesini arttırmaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin %30.12’si “Öğretmenler, eğitimde öğrenme kalitesini arttırmaktadırlar” ifadesine orta sıklıkta, 39.76’sı ortadan çok ve %24.40’ı her zaman katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 3.83 ± 0.87 puan almıştır.

Eğitim programlarında meydana gelen değişimin, bilgi toplumunun dönüşüm ve değişimine paralel olarak değişmesi ve birbirini destekleyici yapıda olması gerekir. Bilgi toplumu eğitim programında yer alan hedefler ve buna bağlı içerikle birlikte, eğitim durumları da değişmiş olacaktır. Amaçlarda belirtilen özellikleri öğrenci davranışına dönüştürecek olan program ögesi, öğretme-öğrenme süreçleri yani eğitim durumlarıdır. Eğitim durumları, öğrencilere istenilen davranışların kazandırılmasını sağlayan eğitim yaşantılarının düzenlenmesidir (Demirel, 2000).

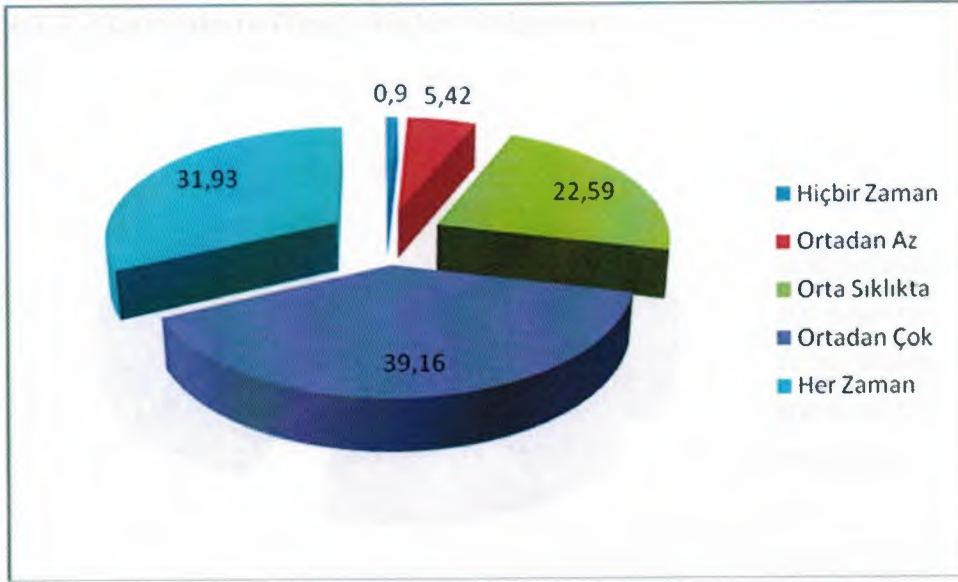

Grafik 31. Öğretmenlerin, “Madde 31. Öğretmenler, öğrencilerin sosyalleşme düzeyine katkıda bulunmaktadır” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Öğretmenlerin %25.30’u “Öğretmenler, öğrencilerin sosyalleşme düzeyine katkıda bulunmaktadır” ifadesine orta sıklıkta, %42.17’si ortadan çok ve %25.00’i her zaman katıldıklarını belirtmiş ve öğretmenler ortalama 3.84 ± 0.89 puan almıştır.

Eğitim durumlarında, öğrenci; yüksek düzeyde güdülenmeli, anlamlı biçimde öğrenmeli, öğrenme amacının önemini kavrayabilmelidir. Öğretmen, öğrenme coşkusuyla öğrenciye örnek olmalı, öğrenmeyi zevkli kılmalı, bireysel ihtiyaç ve farklılıkları dikkate almalı ve öğrenci başarısını değerlendirmek için uygun teknikler kullanılmalıdır (Ediger, 2001).

Bilginin yeniden kavramsallaşmasına bağlı olarak, öğretim sürecinde yeni eğitim teknolojileri etkili bir biçimde kullanılmalı, bilginin pasif bir biçimde alıcısı değil; öğrenenin kavramları kendisinin yapılandığı etkin bir süreç olmalıdır. Bilgi toplumu eğitim anlayışı, öğretmenlerin rolünü bilginin yapılandırıcıları ve koruyucuları olarak değiştirmiştir (Bridges, 2000).

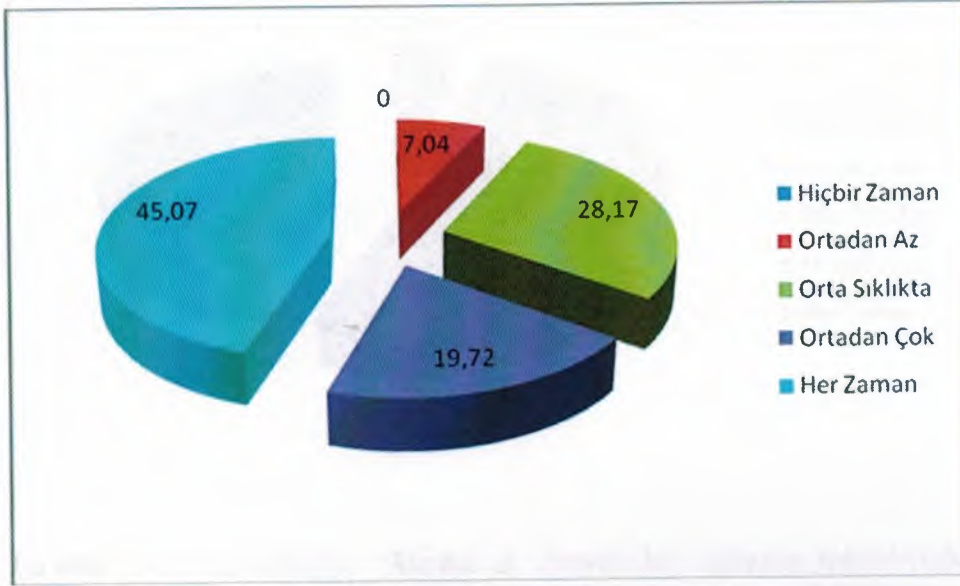

Grafik 32. Öğretmenlerin, “Madde 32. Öğretmenler, öğrencilerin sorumluluk duygularını geliştirmektedirler” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Öğretmenlerin %22.59’u “Öğretmenler, öğrencilerin sorumluluk duygularını geliştirmektedirler” ifadesine orta sıklıkta katıldığını, %39.16’sının ortadan çok ve %31.93’ünün her zaman katıldığını belirtmiş ve ortalama 3.96 ± 0.92 puan almıştır.

Öğrencilere, kendi davranışlarını biçimlendirme, sorunlu davranışlarını değiştirme ve yönetme, aralarındaki çatışmaları yapıcı ve bütünleştirici olarak çözme ve yönetme becerisinin kazandırılması, öğrencinin kendi davranışları üzerindeki denetim ve sorumluluk duygularını geliştirmektedir. Buna bağlı olarak öğrenme ve öğretme süreci, öğrencilerin sorunlu davranış ve çatışmalarından daha az etkileneceği için, hem öğretmenin hem de öğrencilerin öğrenme etkinliklerine ayırdıkları zaman ve enerji de artacaktır. Böylece öğretmen ve öğrencinin öğretim ortamındaki verimliliği ve etkililiği de artacaktır (Johnson ve Johnson, 1996).

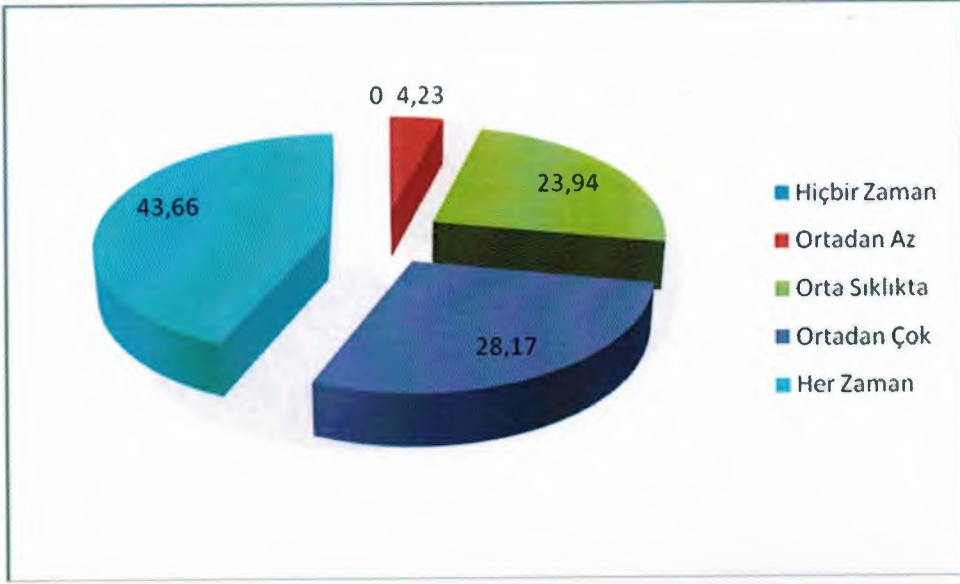
4.3.2. Yöneticilerin Ölçeğe İlişkin Bulguları

Grafik 33. Yöneticilerin, “*Madde 1. Yöneticiler, eğitimde araç-gereç kullanımı için öğretmenleri teşvik etmektedirler*” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırma kapsamına alınan yöneticilerin %28.17’si “Yöneticiler, eğitimde araç-gereç kullanımı için öğretmenleri teşvik etmektedirler” ifadesine orta sıklıkta, %19.72’si ortadan çok ve %45.07’si her zaman katıldıklarını belirtmiş ve ortalama 4.03 ± 1.01 puan almıştır.

Okul yönetimi, çok miktarda verinin işleme sokulmasını gerektiren karmaşık bir iştir. Bilgisayar, çok sayıda bilgiyi (data) muhafaza etme özelliğine sahip olduğu için yöneticiler, bilgisayar sayesinde bilgilere kolayca ulaşarak karar verme sürecinde düşünmeye daha çok zaman ayırabilir ve doğru kararlar alabilir (Bozeman ve Spuck, 1991; Erdoğan, 1993). Bilgisayar destekli yönetsel aktivitelerden olumlu sonuçlar alınmaya başlandığında, okul yönetimi bilgisayarlardan elde edilen olası desteklere önem vermeye başlamıştır. Yöneticiler, kendi planlarını destekleyici, karar vermelerini ve fonksiyonları kontrol etmelerini sağlayan bilgi sistem desteğine ihtiyaç duyabilirler (Essink ve Visscher, 1987).

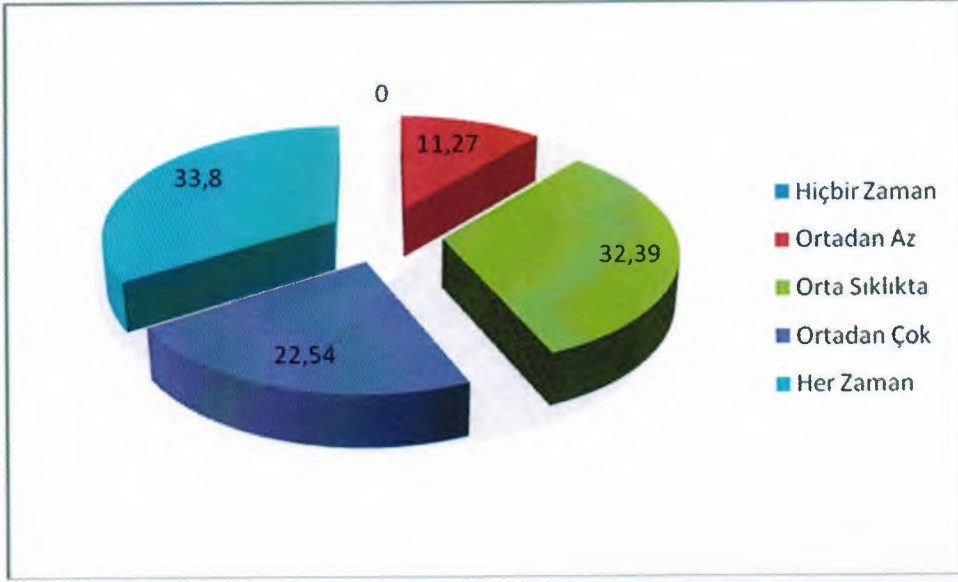
Grafik 34. Yöneticilerin, “Madde 2. Yöneticiler, öğretim teknolojisindeki araç-gereçleri takip etmektedirler” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Yöneticilerin %23.94’ünün “Yöneticiler, öğretim teknolojisindeki araç-gereçleri takip etmektedirler” ifadesine orta sıklıkta katıldıkları, %28.17’sinin ortadan çok ve %43.66’sının her zaman katıldıkları ve ortalama 4.11 ± 0.92 puan aldıkları saptanmıştır.

Okul yöneticisinin temel görevi okuldaki madde ve insan kaynaklarını en verimli biçimde kullanarak okulu amaçlarına uygun olarak yaşatmaktır (Taymaz, 1986).

Etkili bir okul yöneticisinin öncelikle öğrencinin her yönden gelişmesi için bilişsel, duygusal, psikomotor, sosyal ve estetik açılardan imkan veren optimum bir öğrenme çevresini sağlayabilmesi gerekir (Balcı, 1993).

Okul yöneticileri, öğrenci başarısına önem vermeli, öğretmenleri karar sürecine katmalı, okulun eğitim programlarını anlamalı, öğrenci ve personele yönelik olarak yüksek beklentilere sahip olmalıdır (Balcı, 1993).

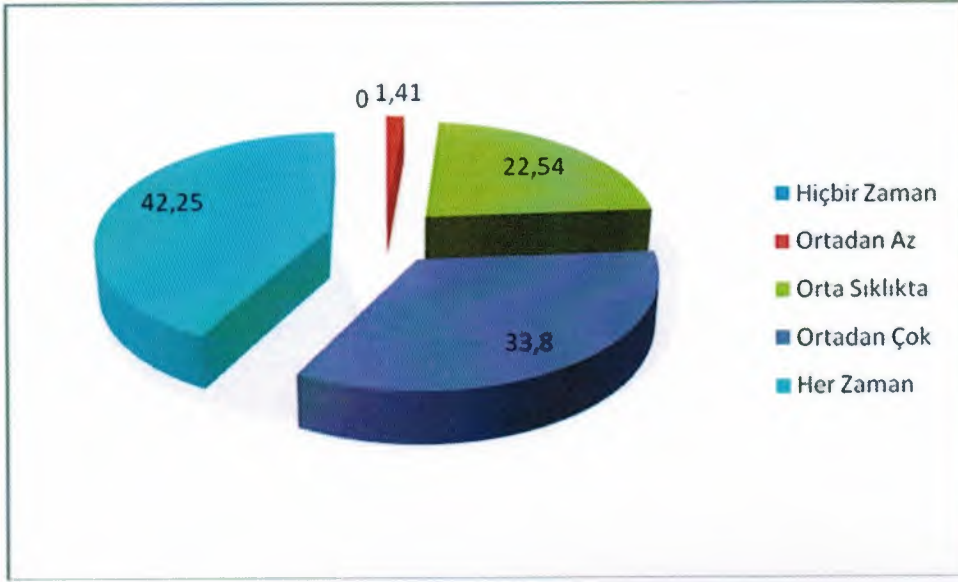

Grafik 35. Yöneticilerin, “Madde 3. “Yöneticiler, eğitim hedeflerine uygun materyalleri araştırmaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

“Yöneticiler, eğitim hedeflerine uygun materyalleri araştırmaktadırlar” ifadesine araştırmaya katılan yöneticilerin %11.27’si ortadan az, %32.39’u orta sıklıkta, %22.54’ü ortadan çok ve %33.80’i her zaman katıldıkları yönünde görüş bildirmiş ve ortalama 3.79 ± 1.04 puan almıştır.

Okulun öğrenen bir kurum haline gelebilmesi için okul yöneticisine de belirli sorumluluklar düşmektedir. Bunun için okul yöneticisi, öncelikle öğrenme konusunda model olmalıdır. Öğrenmenin gerçekleşmesi için rehberlik yapmalı, öğrenmeyi izlemeli ve bizzat öğretmenlik işlevini üstlenmelidir (Töremen, 2001).

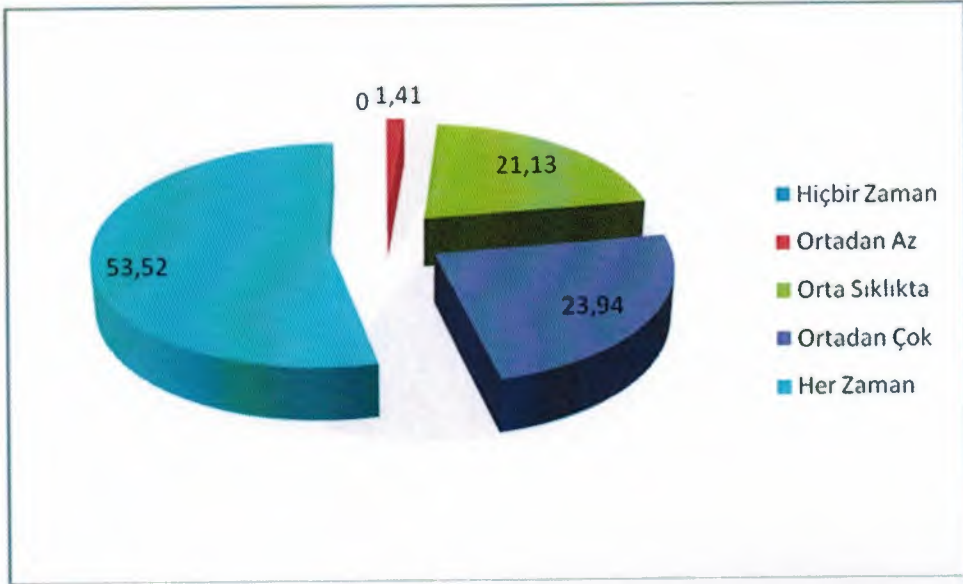
Günümüzde okul, yalnızca bilginin aktarıldığı bir mekan değil, aynı zamanda entellektüel, duygusal, sosyal desteğin sağlandığı, yeni etkileşimci medyanın öğretme ve öğrenme sürecinde kullanıldığı, öğrencilerin işbirliği içinde bilginin üretiminde aktif rol aldığı, hayatın sürekli yeniden anlamlandırıldığı bir yaşama ve etkileşim alanı olarak görülmelidir (Turan, 2006).

Grafik 36. Yöneticilerin, “*Madde 4. Yöneticiler, öğretmenlere eğitimde bilgisayar kullanımını benimsetmektedirler*” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırmaya katılan yöneticilerin “Yöneticiler, öğretmenlere eğitimde bilgisayar kullanımını benimsetmektedirler” ifadesine ilişkin görüşleri incelendiğinde; %22.54’ünün orta sıklıkta, %33.80’inin ortadan çok ve %42.25’inin her zaman katıldıkları saptanmış ve ortalama 4.17 ± 0.83 puan aldıkları tespit edilmiştir.

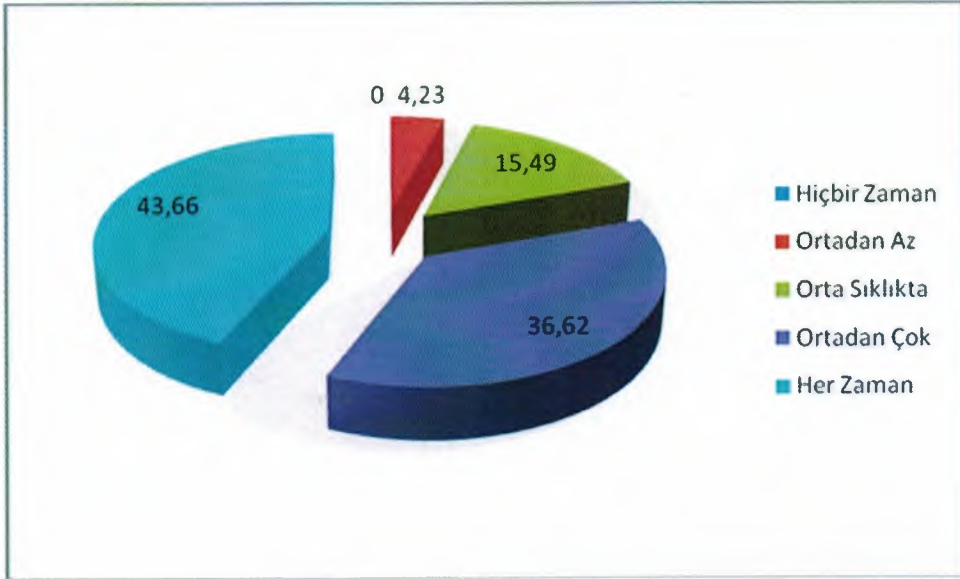
Yönetici, öğretmenlerin katılımını sağlamalıdır. Öğretmenlerin özellikle okulda alınan kararlara katılmasına özen göstermelidir. Çünkü katılımın sağlanması ile alınan kararlar her şeyden önce daha etkili bir şekilde uygulanabilir ve benimsenir. Ayrıca öğretmenlerin okula olan ait olma duygusu, sadakati, verilen kararları benimseme derecesi yükseltilebilir. Ancak katılımdan öğretmenlerin sürekli olarak her karara katılması anlaşılmamalıdır (Celep, 1996).

Grafik 37. Yöneticilerin, “*Madde 5. Yöneticiler, eğitimde kalıcı öğrenmelerin oluşması hedefini taşımaktadırlar*” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Yöneticilerin %21.13’ü “Yöneticiler, eğitimde kalıcı öğrenmelerin oluşması hedefini taşımaktadırlar” ifadesine orta sıklıkta, %33.80’i ortadan çok ve %53.52’lik kısmı her zaman katıldıkları yönünde görüş bildirmiş ve ortalama 4.30 ± 0.85 puan almıştır.

Eğitim sistemi yapısı ve işleyişindeki yetersizliklerin aşılmasında okul yöneticilerinin başarısı oldukça önemlidir. Okul yöneticilerinden beklentilerin artması ile okul yöneticilerinin görevlerinde değişiklikler olabilmektedir. Bu durum, okul yöneticilerinin toplumu ve okulu çok iyi anlamalarını da beraberinde getirmektedir (Atay, 2001). Okul yöneticileri, içinde yer aldıkları çevre ile bütünleşerek, çevreye yönelik eğitsel, kültürel ve sosyal etkinlikler düzenlerler. Okulun amaç ve sorunlarını açıklayarak bu yönde çevrenin katkısını almaya çalışırlar (Aydın, 1998).

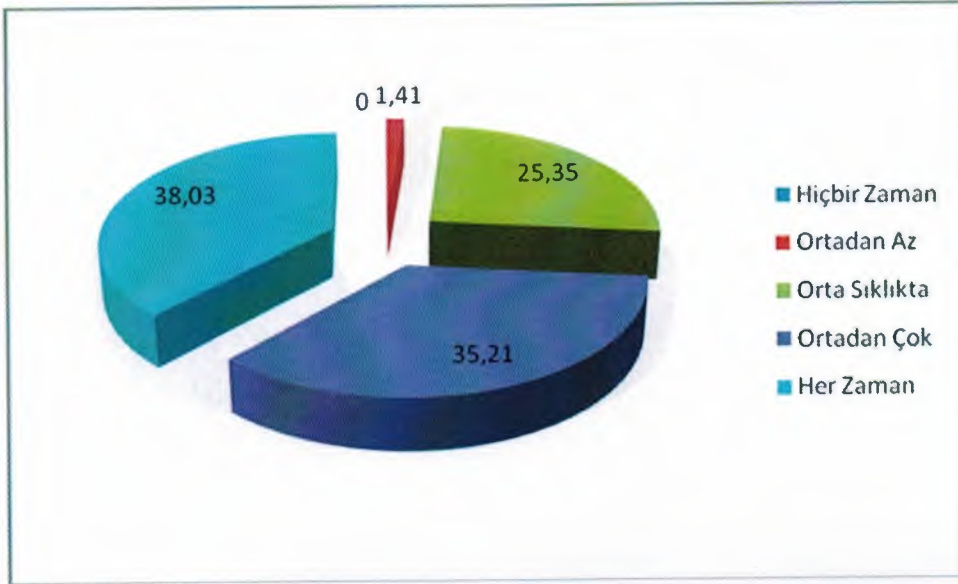

Grafik 38. Yöneticilerin, “Madde 6. Yöneticiler, öğretmenlerle olumlu iletişim kurmaktadır” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırma kapsamına alınan yöneticilerin %15.49’unun “Yöneticiler, öğretmenlerle olumlu iletişim kurmaktadır” ifadesine orta sıklıkta katıldığı, %36.62’sinin ortadan çok ve %43.66’sının her zaman katıldığı saptanmıştır ve yöneticiler ortalama 4.20 ± 0.86 puan almıştır.

Öğrenen organizasyonlardaki yeni liderlik anlayışı daha ince ve önemli konular üzerinde yoğunlaşmaktadır. Öğrenen örgütlerde liderler, tasarımcı, yönetici ve öğretmendir (Senge, 2000).

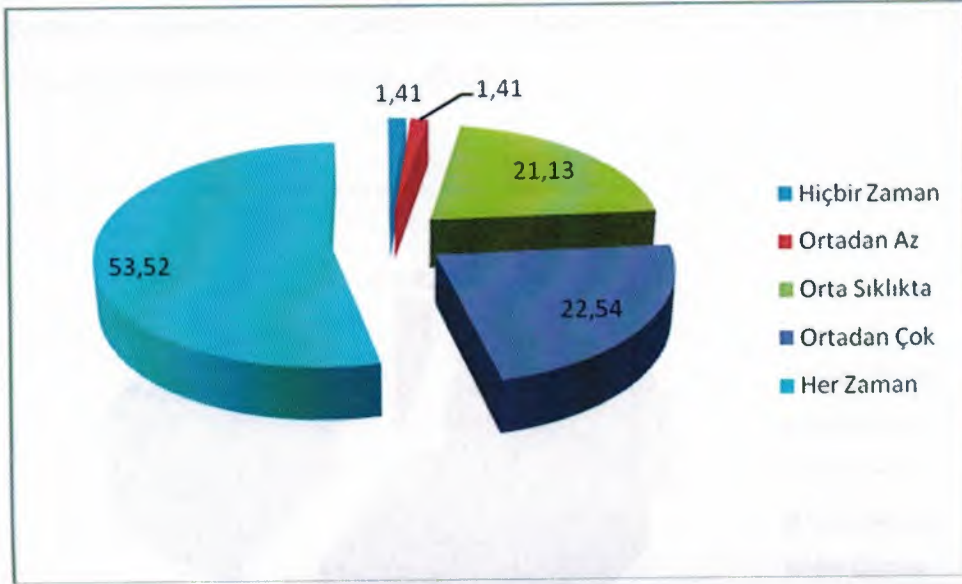
Herkesin öğrendiği bir ortamda, lidere düşen görev, yeni öğrenmelere liderlik etmektir. Bu anlamda, lider öğrenmeden sorumludur. Örgütün lideri çalışanlara karmaşıklığı anlama, sorunları çözme, görüşlerini açıklama ve ortak düşünsel modeller geliştirme fırsatı sağlamakla yükümlüdür (Özden, 1999).

Grafik 39. Yöneticilerin, “Madde 7. Yöneticiler, eğitimde değişim sürecini takip etmektedirler” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırmaya katılan yöneticilerin %25.35’i “Yöneticiler, eğitimde değişim sürecini takip etmektedirler” ifadesine orta sıklıkta katıldığını, %35.21’i ortadan çok katıldığını ve %38.03’ü her zaman katıldığını belirtmiş ve ortalama 4.10 ± 0.83 puan almıştır.

Okul yöneticileri açısından ise, teknoloji ürünlerinin okulda sağlayabileceği olanaklar ve yaratacağı sorunların pedagojik yönü kadar, bilgi teknolojilerinin kullanılmasıyla ortaya çıkabilecek sorunların yasal boyutlarını bilmeleri de zorunlu olmaktadır. Bu çerçevede okul yöneticileri için teknoloji kullanım becerileri dışında teknoloji ilişkili yasal konular ve bunun gelişimi de (internet suçları, patent uygulaması, ticari hakların kullanımı ve ihlali, etik ilkeler ve merkezi ve yerel düzeyde teknoloji kullanım politikaları vb.) eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesinde yeni bir içerik ortaya çıkarmaktadır. Öte yandan bilişim teknolojilerinin eğitimde kullanılma olasılıklarına bağlı olarak, okul yöneticilerinin eğitsel liderliklerini okulda kullanılması beklenen teknolojiyi yönetebilmesine bağlayan değerlendirmeler de güç kazanmıştır (Bennet, 1994).

Grafik 40. Yöneticilerin, “*Madde 8. Yöneticiler, öğrenci velileriyle iletişim kurmaktadırlar*” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

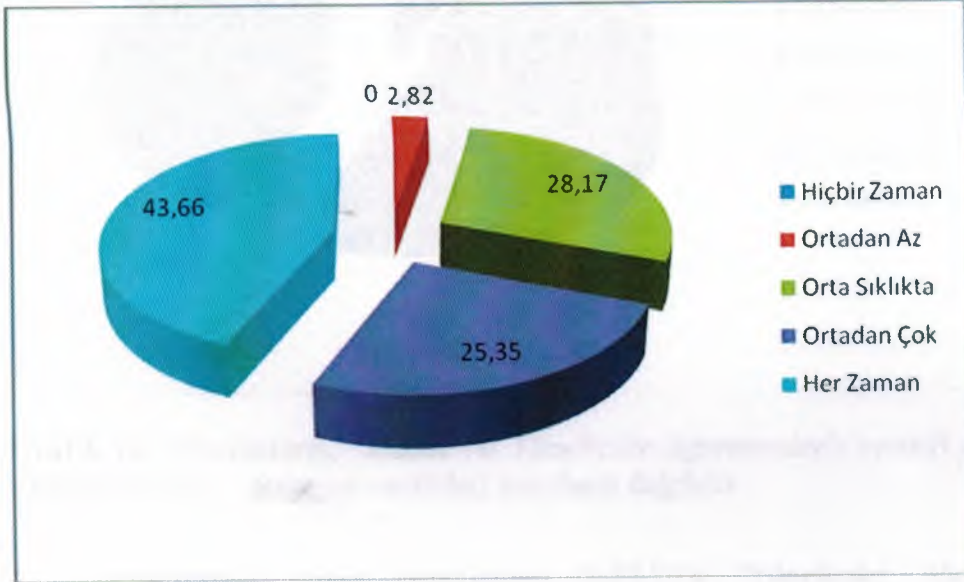
Yöneticilerin %21.13’ü “Yöneticiler, öğrenci velileriyle iletişim kurmaktadırlar” ifadesine orta sıklıkta, %22.54’ü ortadan çok ve %53.52’si her zaman katıldığını belirtmiş ve ortalama 4.25 ± 0.94 puan almıştır.

Öğrenci ve velilerin aktif olarak eğitimin her aşamasında yer almaları özellikle de öğrencilerin kendilerini ilgilendiren konularda katılımı öğrenci merkezli eğitimin ve de daha da önemlisi demokrasinin gereğidir (Zeki, 2006).

Tanaydın ve Şimşek’e (2002) göre; öğrencilerin eğitim hayatlarında onların da birer öğretmen olduklarının velilere vurgulanması, velilerden beklenenleri ve onların da okuldan beklediklerinin açık hale getirilmesi karşılıklı bir güven ortamını sağlayabilir.

Yaylacı’nın (1999) belirttiğine göre; okullarda ailelere yönelik olarak, çocukların eğitimine nasıl katkı sağlayacakları, çocuk gelişimi ve öğrenme konularında nadiren eğitim programları düzenlenmektedir. Velilere, çocuklarının eğitim hayatlarında yapmaları ve yapmamaları gereken davranışların neler olacağı konusunda bilgi verildiğinde ve ayrıca, çocukları bir takım temel becerileri kazanırken onlara örnek davranıp zaman tanımaları gerektiğinin açıklanmasıyla,

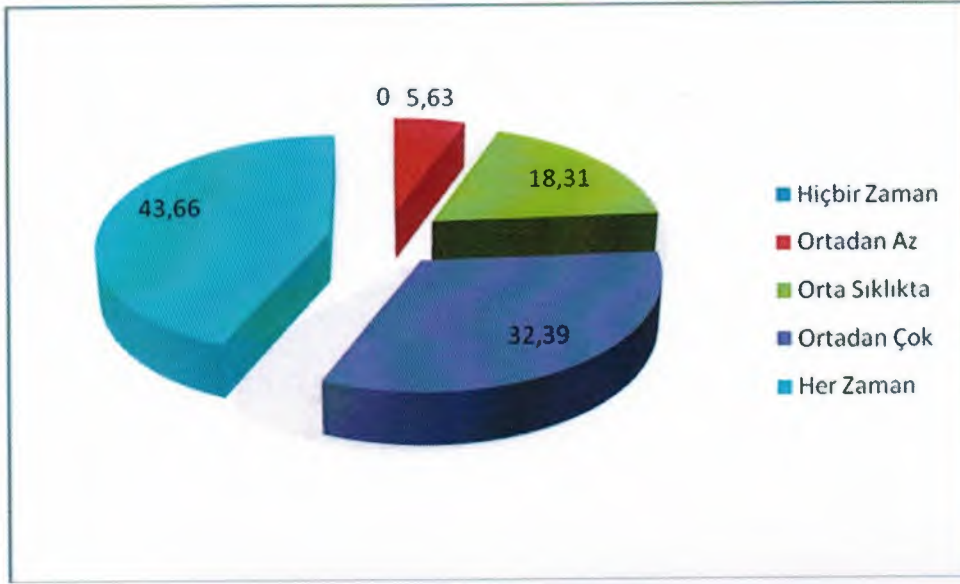
çocuğun öğrenmeyi gerçekleştirmesi daha kolay ve bilginin kalıcılığı sağlam olacaktır (Tanaydın ve Şimşek, 2002).

Grafik 41. Yöneticilerin, “*Madde 9. Yöneticiler, öğretmenlerle planlı programlı çalışmaktadırlar*” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

“Yöneticiler, öğretmenlerle planlı programlı çalışmaktadırlar” ifadesine araştırma kapsamına alınan yöneticilerin %28.17’si orta sıklıkta, %25.35’i ortadan çok ve %43.66’sı her zaman katıldığını belirtmiş ve ortalama 4.10 ± 0.91 puan almıştır.

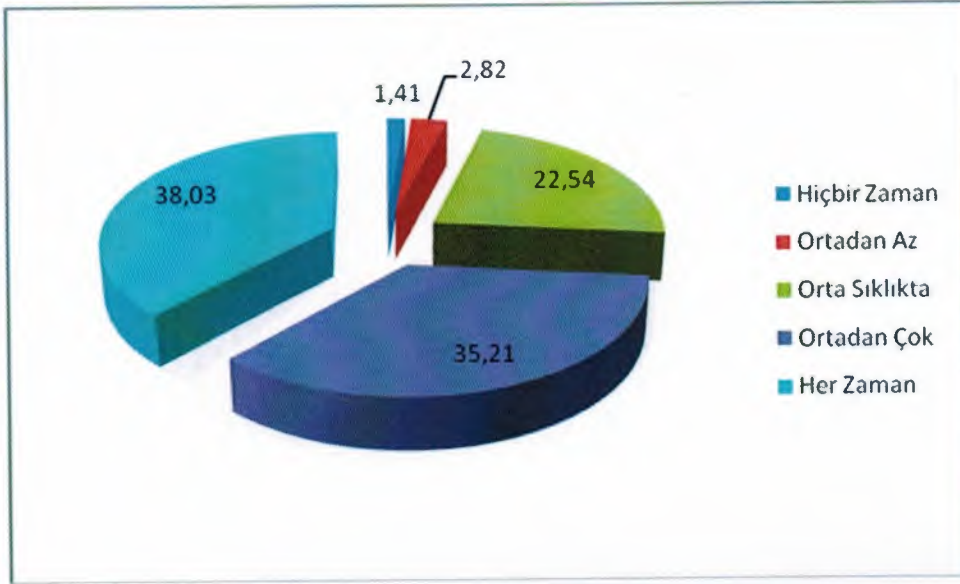
Botello ve Glasman (1999)’a göre, etkili okul liderlerinin en önemli özelliklerinden biri okuldaki personelin mesleki gelişimine rehberlik ederek katkı sağlamaktır. Bu bakış açısı okul müdürlerinin bir öğretimsel lider olarak öğretim personelinin yetiştirilmesi üzerinde durur. Öğretimsel liderlik kapsamında okul liderleri öğretmenlerin mesleki gelişiminde akademik standartları oluşturarak işlevsel hale getirme, öğretmenleri için öğretimsel bir kaynak olma, öğrenme kültürüne dayalı bir okul kültürü ve iklimi oluşturarak okul toplumunda ortak bir anlayış geliştirmek gibi alanlara yönelik davranışlar sergilemelidirler (McEvan, 2003).

Grafik 42. Yöneticilerin, “Madde 10. Yöneticiler, öğretmenlerle verimli görüşmeler yapmaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırmaya katılan yöneticilerin %32.39’u “Yöneticiler, öğretmenlerle verimli görüşmeler yapmaktadırlar” ifadesine ortadan çok ve %43.66’sı her zaman katıldığını belirtmiş ve araştırma kapsamına alınan yöneticiler bu ifadede ortalama 4.14 ± 0.91 puan almıştır.

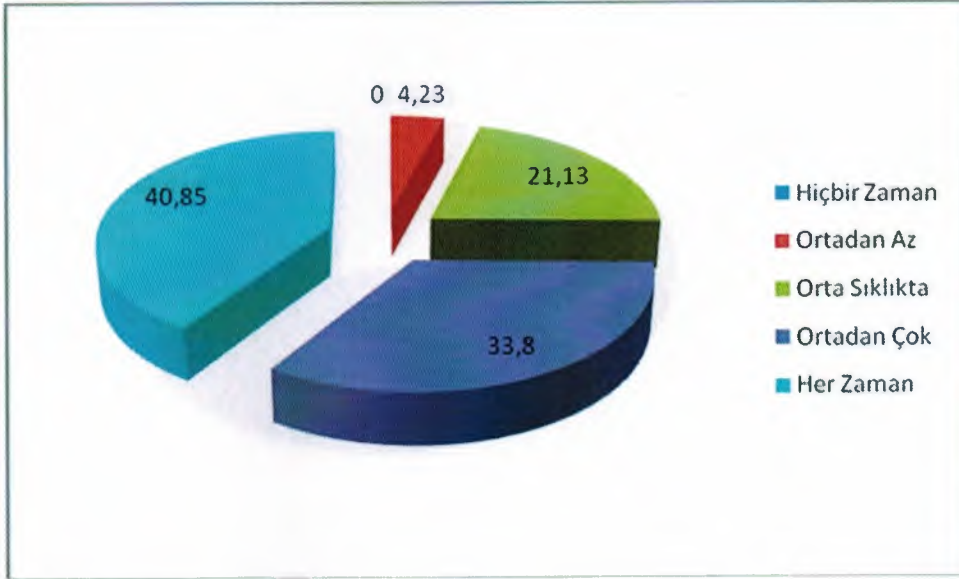
Çağdaş yönetim anlayışı örgütteki insan kaynağının en etkin bir biçimde kullanılmasını zorunlu kılar. Bu nedenle yeterli niteliklere sahip insan gücünün sağlanması doyumlanarak işte tutulması ve geliştirilmesi yönetimin başlıca amaçları arasındadır. Böylece, örgütte insan ilişkileri konusu artan bir önem kazanmıştır. İnsan ilişkileri, başkalarını yöneltmek durumunda olan her düzeydeki yöneticiyi yakından ilgilendirmekte olup, örgüt politikası ve verim ile doğrudan ilişkilidir. Çünkü çeşitli yollarla personeli etkileyerek onları örgüt amaçları doğrultusunda yönlendirmek yöneticilerin konusudur. Böylece; örgüt üyelerinin davranışları istendik yönde biçimlendirilir, beklentilerine yanıt verilir, ya da beklentileri değiştirilir. Bunu başarabilmek için insanı iyi tanımak gerekir (Kaya, 1993).

Grafik 43. Yöneticilerin, “*Madde 11. Yöneticiler, okulda olumlu yönde denetimler yapmaktadırlar*” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Yöneticilerin %22.54’ü “Yöneticiler, okulda olumlu yönde denetimler yapmaktadırlar” ifadesine orta sıklıkta katıldığını, %35.21’i ortadan çok katıldığını ve %38.03’ü her zaman katıldığını belirtmiş olup ortalama 4.06 ± 0.92 puan almıştır.

Yönetici, denetim sonunda ortaya çıkacak yanlışlık ve aksaklıkların düzeltilip düzeltilmediğini sürekli gözleme, gerektiğinde işe el koyma ve kurumu gecikmenin zararlarından koruma şansına sahiptir. Okul müdürünün denetimi sürekli olduğu için diğer denetim elemanlarından daha etkin olmaktadır. Öğretmen ve diğer personelin tüm etkinliklerini gözleyerek gerçek durumu ortaya koyabilir. Çevreyi iyi tanıma şansına sahip olduğu için denetim sonucu belirlenen aksaklıkları düzeltebilir (Dumrul, 1986).

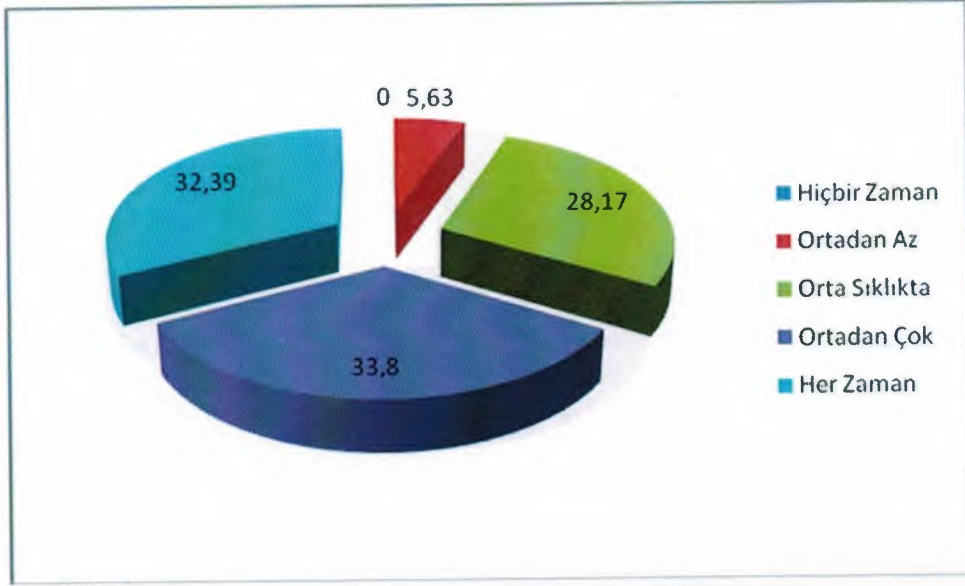

Grafik 44. Yöneticilerin, “Madde 12. Yöneticiler, öğretmenlerle uyum içinde çalışmaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırma kapsamına alınan yöneticilerin “Yöneticiler, öğretmenlerle uyum içinde çalışmaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtlar incelendiğinde; %21.13’ünün orta sıklıkta, %33.80’inin ortadan çok ve %40.85’inin her zaman katıldığını belirttiği ve ortalama 4.11 ± 0.89 puan almıştır.

Okul yöneticisi, bir yönetici olmaktan çok bir öğretim lideri olarak etkinlik göstermektedir. Okulun asıl işlevinin farkında olma, okulun amaçlarını personele yorumlama, öğretmenleri sınıflarında ziyaret etme, onlara rehberlik ve destek verme, eğitimin kesintiye uğramaması için gerekli önlemleri alma vb. etkili yöneticinin temel uğraşlarıdır (Balcı, 2007).

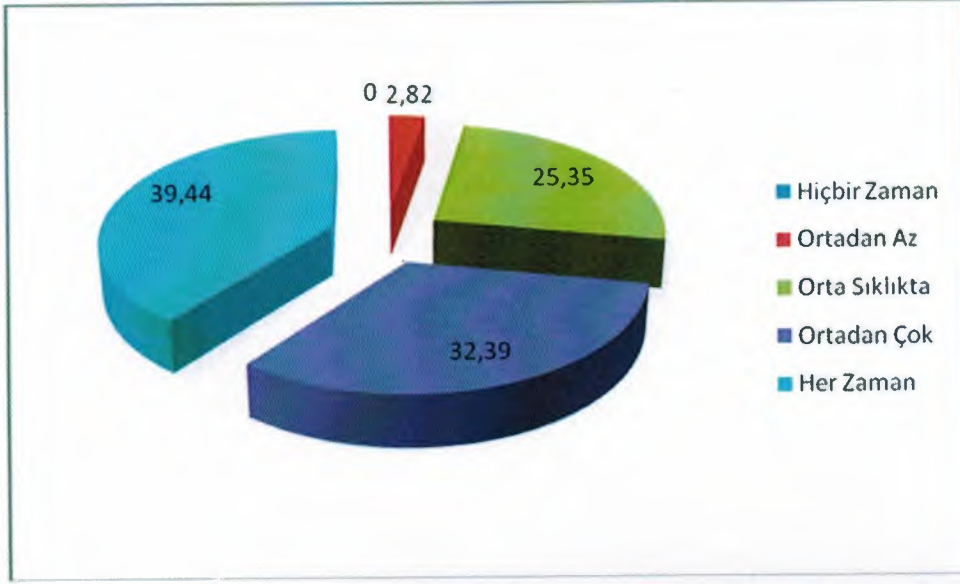
Okul yöneticilerinin ara sıra öğretmenleri ziyaret edip onları bizzat çalışırken gözlemleyip yaptıkları iş hakkında bilgi almaları, bilgi ve becerilerini takdir etmeleri anlamlı bir davranış olup, samimi ve içten olması nedeni ile motivasyonu artırıcı, olumlu bir faaliyet türüdür (Cüceloğlu, 2001).

Grafik 45. Yöneticilerin, “Madde 13. Yöneticiler, eğitimde verimlilik için yenilikçi kararlar almaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Yöneticilerin %28.17’si “Yöneticiler, eğitimde verimlilik için yenilikçi kararlar almaktadırlar” ifadesine orta sıklıkta katılmaktadır. Bu ifadeye ortadan çok katılanların oranı %33.80 ve her zaman katılanların oranı %32.39’dur. Bu ifadeden yöneticilerin aldığı ortalama puan 3.93 ± 0.92 ’dir.

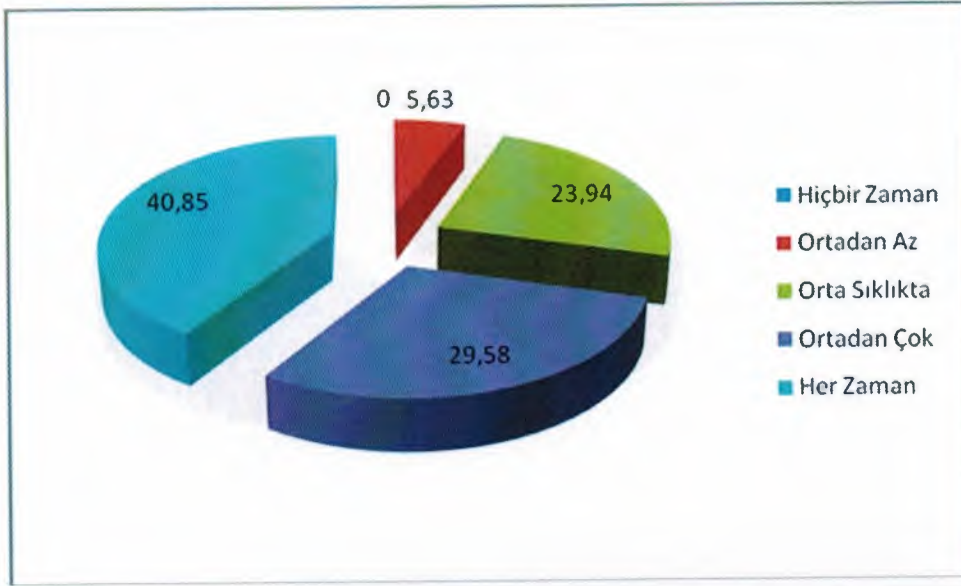
Okul yöneticisi okulunu mevcut durumundan istediği duruma nasıl getirebileceğine karar vermelidir. Bunu yaparken eğitim öğretimin niteliğini artırmaya çalışmalıdır. Öğrenci başarısını sürekli gözlemeli, değerlendirmelidir. Okul, ev, öğrenci üçgenindeki tarafların isteklerini ve beklentilerini bilmeli, karşılamak için okul aile işbirliğine önem vermelidir. Çünkü okul yöneticisinin okulda eğitimsel bir iklim oluşmasında büyük bir payı vardır. Bu yüzden okul yöneticisi; okulda kendini bir öğretim lideri olarak görmelidir ve okulda eğitim öğretim etkinliklerine rehberlik etmelidir (Balcı, 1995).

Grafik 46. Yöneticilerin, “*Madde 14. Yöneticiler, öğretmenlerle birlikte öğrencileri doğru hedeflere ulaştırmaktadırlar*” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Yöneticilerin “Yöneticiler, öğretmenlerle birlikte öğrencileri doğru hedeflere ulaştırmaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtlar incelendiğinde; %25.35’inin bu ifadeye orta sıklıkta katıldığı, %32.39’unun ortadan çok katıldığı ve %39.44’ünün her zaman katıldığı ve ortalama 4.08 ± 0.87 puan aldığı saptanmıştır.

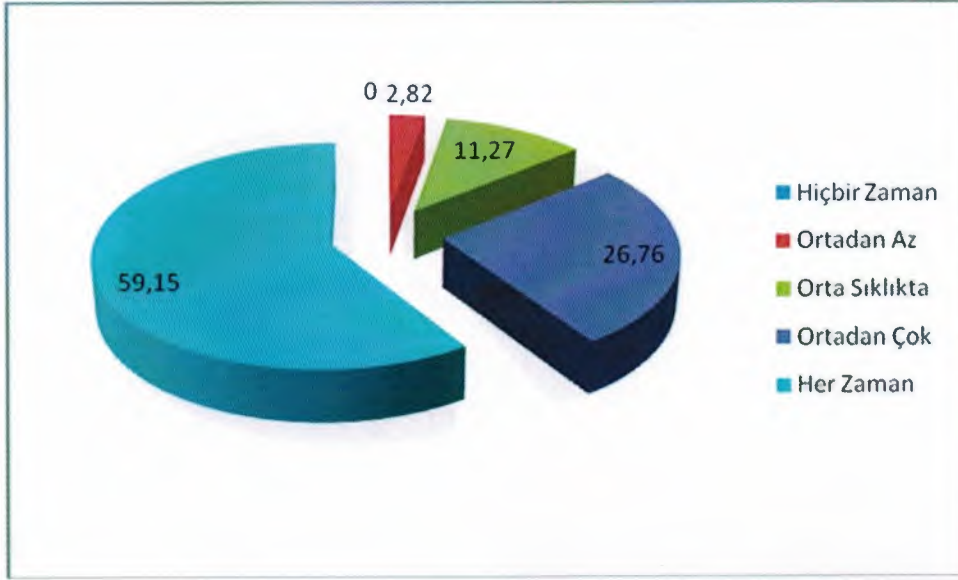
Öğretmenlerle bir arada olma, onları tanıyabilme şansı ve sorumluluğuna sahip olan yönetici, bu olanaklardan yoksun olan denetmenlere göre, öğretmenlerle ilişki kurmada, bu ilişkileri amaçlara yöneltmede çok daha fazla etkin olabilecek durumdadır (Başar, 1981). Bu anlamda, öğretmenlerinin eğitim öğretime ilişkin davranışlarında değişmeyi öngören okul müdürünün, onların beklentilerini doğru değerlendirmesi gerekmektedir (Bursalıoğlu, 1980). Denetim ve değerlendirme personelin başarı durumu, okulda ne gibi değişikliklerin yapılması gerektiği ve verim hakkında bilgi vermektedir (Başaran, 1982). Bir okulda yönetici tarafından denetim yapılmadan etkinliklerin başarılı olan ve olmayan yönlerinin belirlenmesi zordur (Taymaz, 2000).

Grafik 47. Yöneticilerin, “*Madde 15. Yöneticiler, okulla ilgili kararlar alırken öğretmenlerle işbirliği yapmaktadırlar*” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Yöneticilerin %23.94’ü “Yöneticiler, okulla ilgili kararlar alırken öğretmenlerle işbirliği yapmaktadırlar” ifadesine orta sıklıkta, %29.58’i ortadan çok ve %40.85’i her zaman katılmaktadır. Yöneticiler bu ifadede ortalama 4.06 ± 0.94 puan almıştır.

Okul yöneticileri eğitim kadar önemli bir süreçte öğrencileri daha bilinçli, seçici olmaya yönlendirebilmelidir. Öğrencileri yeni bilgileri öğrenmeye, keşfetmeye özendirilmelidir. Günümüz bilgi toplumunda okul yöneticisi, bir eğitim lideri olmak durumundadır ve asıl işi yönetsel düzenden çok, öğrencinin öğrenmesi için en uygun öğrenme ortamının oluşturulması amacıyla gayret içinde olmalı ve bilgiye ulaşmayı daha zevkli hale getirmede öğrencilerine daha geniş bir hareket alanı sağlayabilmelidir. Öğrencinin başarısı sadece öğretmenin değil okul yöneticisinin de görevidir. Bu nedenle okul yöneticisi okulda eğitimin verimini artırmak amacıyla öğretmen-öğrenci gereksinimlerini öğrenir; gereken rehberliği yapar; özel durumu olan öğrencileri araştırır ve gereken çalışmaların yapılmasını sağlar. Öğrencilerden eğitim etkinliklerine katılamayanların sorunları ile ilgilenir (Kaykanacı, 2000).

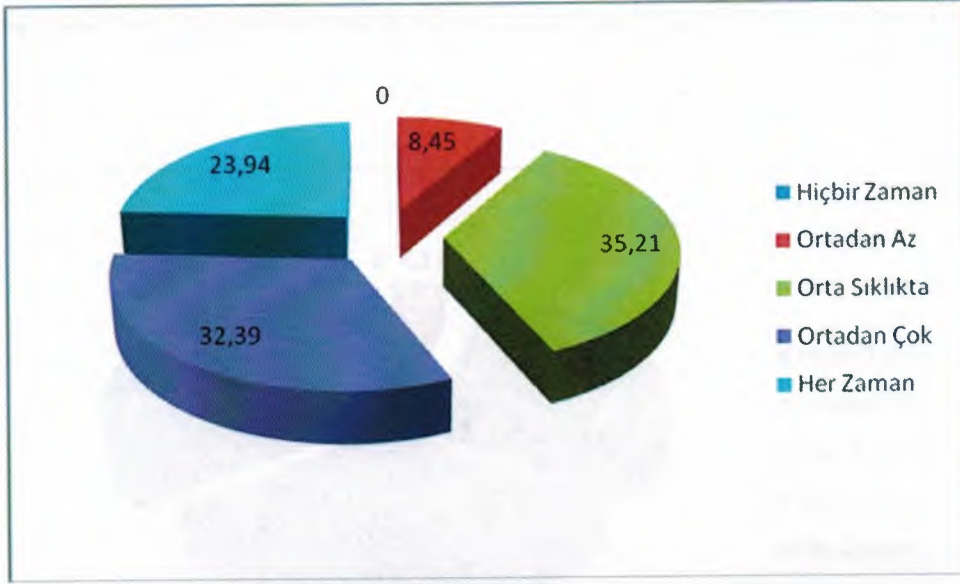

Grafik 48. Yöneticilerin, “Madde 16. Yöneticiler, okul etkinliklerini planlamaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırma kapsamına alınan yöneticilerin %26.76’sı “Yöneticiler, okul etkinliklerini planlamaktadırlar” ifadesine ortadan çok ve %59.15’i her zaman katılmaktadır ve yöneticiler bu ifadede ortalama 4.42 ± 0.80 puan almıştır.

Okulun temel işlevleri ile birey ve toplumun ihtiyaçlarını karşılama düzeyi arasında doğrusal bir ilişki vardır. Okulların temel işlevleri aynı olsa da, her okul tektir ve kendine özgü bir niteliği vardır. Okulun niteliği ile ilgili göstergelerden birisi de onun "etkili" olma özelliğidir (Baştepe, 2004).

Okulları değişen toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilir hale getirebilmek ve okullarda gerçek değişmeyi sağlayabilmek yeni plan, politika ve uygulamaların geliştirilmesi ile olur (Cafoğlu, 1995).

Grafik 49. Yöneticilerin, “*Madde 17. Yöneticiler, öğretmenlerle birlikte eğitimdeki yeni metotları araştırmaktadırlar*” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

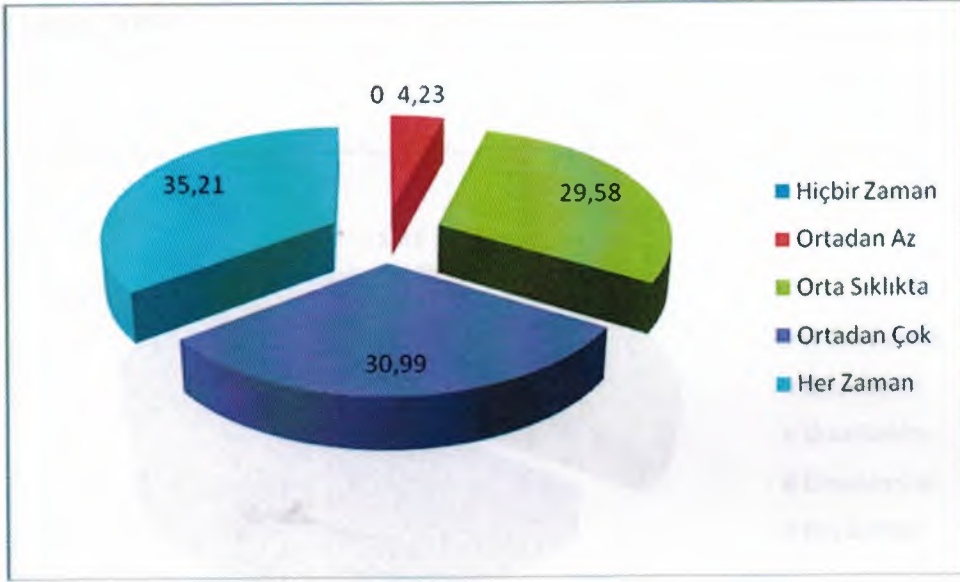
Yöneticilerin %32.21’inin “Yöneticiler, öğretmenlerle birlikte eğitimdeki yeni metotları araştırmaktadırlar” ifadesine orta sıklıkta katıldığı, %32.39’unun ortadan çok ve %23.94’ünün her zaman katıldığı saptanırken yöneticiler bu ifadeden ortalama 3.72 ± 0.93 puan almıştır.

Modern dünyada eğitim sisteminin önemli bir özelliği dinamik, esnek, değişime açık olması ve hızla değişebilmesidir (Çengel, 2006).

Son yıllarda öğrenme ve öğretme tarzlarında çok kesin ve hızlı bir değişme yaşanmaktadır. Bu kısmen öğrenme süreçlerine ilişkin yeni kuramsal anlayışın, kısmen de yeni teknolojinin sonucudur. Öyle anlaşıyor ki önümüzdeki yıllarda okullar çok değişecektir. Bu değişme matbaanın ortaya çıkışından bu yana görülen değişikliklerden daha büyük olacaktır. Bu değişiklikler için talep, bilgi toplumundan gelecek ve değişiklikleri yeni öğrenme kuramları ve öğrenme teknolojileri başlatacaktır (Drucker, 1994).

Geleceğin okul modeli kuşkusuz öğrenen okul olacaktır. Öğrenen okullar öğrenen örgütler tezine dayanmaktadır. Öğrenen okul, yöneticisi, öğretmeni ve

öğrencisiyle grup halinde sürekli öğrenen ve kendini geliştiren okuldur (Çelik, 1997).

Grafik 50. Yöneticilerin, “Madde 18. Yöneticiler, eğitim teknolojisindeki yeniliklere uyum sağlamaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

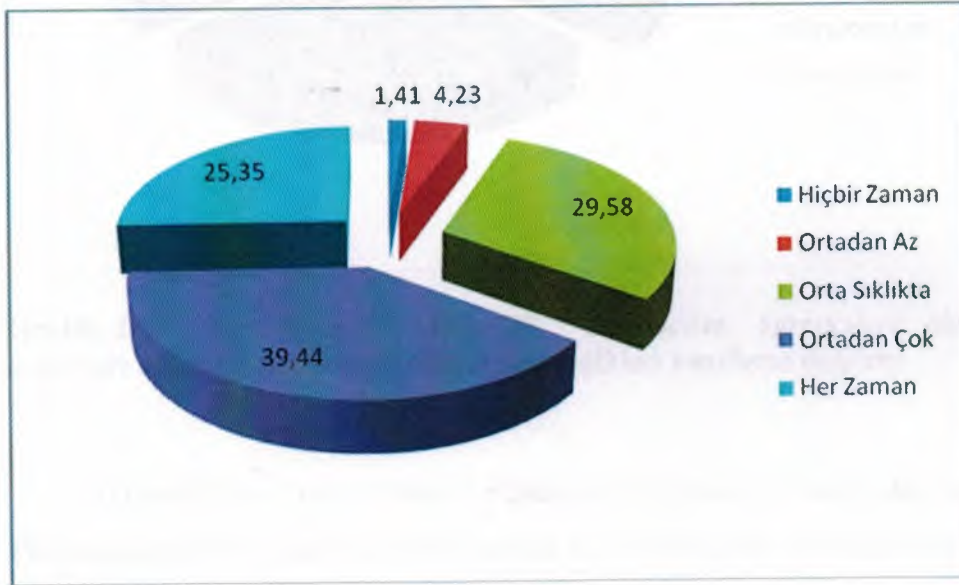
“Yöneticiler, eğitim teknolojisindeki yeniliklere uyum sağlamaktadırlar” ifadesine yöneticilerin %29.58’inin orta sıklıkta katıldığı, %30.99’unun ortadan çok ve %35.21’inin her zaman katıldığı saptanmıştır. Yöneticilerin bu ifadeye verdikleri yanıtların ortalaması 3.97 ± 0.91 ’dir.

Okul yöneticisi bir öğretim lideri olarak sık sık sınıftaki öğretimi gözlemeli ve ona katılmalıdır (Balcı, 2005).

Bu bağlamda okul müdürleri, informal olarak belli zamanlarda öğretmenin sınıfına girerek öğretimi denetleyebilirler. Ancak kesinlikle buradaki amaç öğretmeni hazırlıksız yakalamak veya dersi bölmek değildir. Bu tip değerlendirmelerin amacı öğretimin geliştirilmesidir (Peterson, 1995).

Okul yöneticileri okulun geleceğine yönelik bir vizyona sahip olmalı ve sürekli olarak bu vizyona ulaşmaya yönelik çaba harcamaları gerekir. Okul

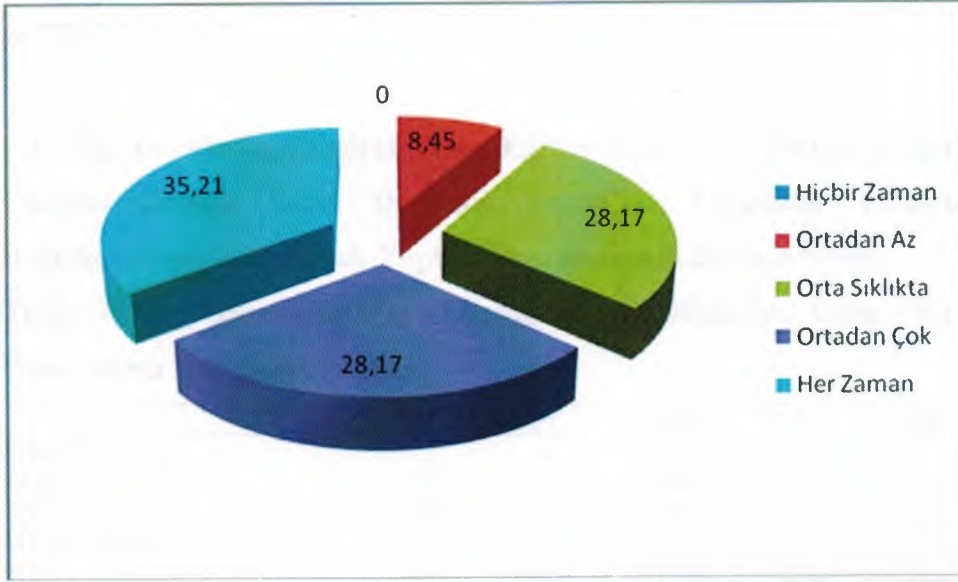
müdürlerinin rehberliğinde okul personeli tarafından ortaklaşa geliştirilmiş yazılı bir vizyon ifadesi olması gerekir. Böylece okulun nereye gittiği hakkında okul çapında bir uzlaşma sağlanmış olur ve okul müdürleri hedefe ulaşmaya yardım etmeye çalışır (Aytaç, 2000).

Grafik 51. Yöneticilerin, “Madde 19. Yöneticiler, öğretmenlerin mesleki motivasyonlarını geliştirmektedirler” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Araştırma kapsamına alınan yöneticilerin %29.58’i “Yöneticiler, öğretmenlerin mesleki motivasyonlarını geliştirmektedirler” ifadesine orta sıklıkta, %39.44’ü ortadan çok ve %25.35 her zaman katıldığını ifade etmiş ve ortalama 3.83 ± 0.91 puan almıştır.

Öğretmen öğrenmeyi kılavuzlayan ve sağlayan kişidir. Öğrenme öğrencinin kendisi tarafından elde edilen bir sonuç olmakla beraber öğrenme yaşantıları sonucu meydana gelmektedir. İyi bir öğretmenin hem alanıyla ilgili uzmanlık bilgisine, hem de bilgi ve becerilerin öğrencilere aktarılmasında yardımcı olacak öğretmenlik bilgisine sahip olması gerekir (Fidan ve Erden, 1987).

Grafik 52. Yöneticilerin, “Madde 20. Yöneticiler, öğrencilere aktif çalışma ortamları oluşturmaktadırlar” ifadesine verdikleri yanıtların dağılımı

Yöneticilerin %28.17’sinin “Yöneticiler, öğrencilere aktif çalışma ortamları oluşturmaktadırlar” ifadesine orta sıklıkta ve ortadan çok katıldığı tespit edilirken, %35.21’inin ise her zaman katıldığı saptanmıştır. Yöneticilerin bu ifadeye verdikleri yanıtların ortalaması 3.90 ± 0.99 ’dur.

Müdür, aynı zamanda, öğrencilere en yakın statü lideridir. Müdürle öğrenciler arasındaki uzaklık çevrenin eğitim ve öğretim anlayışına göre değişir. Modern toplum ve şehirlerde bu ilişkinin arkadaşlık olması beklenir. Taşrada ve tutucu çevrelerde, müdürün disiplinci olması istenir. Daha doğrusu disiplin kavramının dayandığı değer sistemi, yönetici ve öğrenci arasındaki uzaklığı belirler. Bu yüzden, ilerici eğitimde disiplin görüşü, eskisinden çok değişiktir (Chase, 1958).

Öğrenciler öğrenmede aktif ve sorumlu oldukları zaman motivasyonları da yüksek olur. Sınıfta öğretmen tek bilgi kaynağı olacağına, öğrencinin bilgiyi keşfetmesine, deneyimlemesine, araştırmasına izin verir ve kontrolü da onlarla paylaşır. Öğrencilerin bilgiyi ezberlemeleri değil, arkadaşlarıyla paylaşıp etkileşimlerde bulunması sağlanır. Bu tür sınıflarda öğrencilere, öğrenme sürecinde

seçenekler arasından seçim yapma ve karar verme hakkı tanınmaktadır (McCombs ve Whistler, 1997).

4.4. Öğretmenlerin Cinsiyet, Yaş, Eğitim Durumu, Mesleki Kıdem, Okulda Çalışma Süresi, Gelir Durumu, En Çok Yaşanılan Yerleşim Birimi Değişkenlerine Göre Ölçek Toplam Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 7. Öğretmenlerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Ölçek Toplam Puanlarının Karşılaştırılması

	N	Ort	S.S.	T	s.d.	P
Cinsiyet						
Kadın	230	116.11	16.49	1.57	330	0.12
Erkek	102	112.85	19.38			
Medeni Durum						
Evli	251	115.24	17.40	0.23	330	0.82
Bekar	81	114.73	17.77			
Yerleşim Birimi						
Köy	116	114.47	17.40	-0.49	330	0.62
Şehir	216	115.46	17.53			
	N	Ort	S.S.	F	s.d.	P
Yaş Grubu						
30 yaş ve altı	100	114.02	16.63	0.68	2	0.51
31-40 yaş arası	138	116.43	16.99			
41 yaş ve üstü	94	114.34	19.02			
Eğitim Durumu						
Önlisans	3	115.33	16.77	1.48	2	0.23
Lisans	249	116.05	17.00			
Lisansüstü	80	112.19	18.78			
Mesleki Kıdem						
Bir yıl ve altı	13	119.69	12.91	1.24	4	0.29
2-5 yıl arası	60	115.82	16.27			
6-10 yıl arası	65	112.11	17.21			
11-15 yıl arası	82	117.61	17.66			
16 yıl ve üstü	112	114.12	18.41			
Okulda Çalışma Süresi						
Bir yıl ve altı	46	114.15	16.22	0.07	4	0.99
2-5 yıl arası	123	114.95	17.20			
6-10 yıl arası	58	115.84	18.19			
11-15 yıl arası	71	115.21	17.96			
16 yıl ve üstü	34	115.53	18.69			
Görev Yapılan Bölge						
Lefkoşa	100	117.39	17.49	2.29	6	0.03
Girne	53	111.45	20.34			
Güzelyurt	53	110.08	17.45			
Lefke	20	110.50	15.83			
Mağusa	45	118.98	17.95			
İskele	32	118.50	14.21			
Karpaz	29	116.59	12.01			
Gelir Durumu						
Gelir giderden az	100	115.21	17.98	0.33	2	0.72
Gelir gidere denk	201	115.43	17.28			
Gelir giderden fazla	31	112.71	17.35			

Tablo 7.'de araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin sosyo-demografik özelliklerine göre ölçek toplam puanlarının karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 7. incelendiğinde araştırmaya katılan kadın öğretmenlerin ölçek toplam puan ortalaması 116.11 ± 16.49 bulunurken erkek öğretmenlerin puan ortalaması 112.85 ± 19.38 bulunmuştur. Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre ölçekten aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p=0.12 > 0.05$).

Öğretmenlerin medeni durumlarına göre ölçek toplam puan ortalamaları incelendiğinde evli öğretmenlerin ortalamasının 115.24 ± 17.40 bulunurken bekar öğretmenlerin puan ortalamasının 114.73 ± 17.77 olduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin medeni durumlarına göre ölçekten aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p=0.82 > 0.05$).

Yaşamının büyük bir bölümünü köyde geçiren öğretmenlerin ölçek toplam puan ortalaması 114.47 ± 17.40 bulunurken, şehirde yaşam sürdüren öğretmenlerin puan ortalaması 115.46 ± 17.53 'tür. Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin yaşadıkları yerleşim birimlerine göre ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı saptanmıştır ($p=0.62 > 0.05$).

Araştırmaya katılan 30 yaş ve altı öğretmenlerin ölçek puan ortalaması 114.02 ± 16.63 , 31-40 yaş grubunda yer alanların 116.43 ± 16.99 ve 41 yaş üstü yaş grubunda yer alan öğretmenlerin ölçek puan ortalaması 114.34 ± 19.02 'dir. Yapılan istatistiksel analiz sonucunda öğretmenlerin yaş gruplarına göre ölçek toplam puanları arasında herhangi bir fark olmadığı saptanmıştır ($p=0.51 > 0.05$).

Öğretmenlerin eğitim durumlarına göre ölçek toplam puan ortalamaları incelendiğinde; önlisans mezunu öğretmenlerin ortalama 115.33 ± 16.77 , lisans mezunu öğretmenlerin 116.05 ± 17.00 ve lisansüstü mezunu öğretmenlerin 112.19 ± 18.78 puan aldığı tespit edilmiştir. Araştırma kapsamına alınan

öğretmenlerin eğitim durumlarına göre ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p=0.23>0.05$).

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre ölçek toplam puan ortalamaları incelendiğinde; bir yıl ve altı süredir öğretmenlik yapanların 119.69 ± 12.91 , 2-5 yıl arası süredir öğretmenlik yapanların 115.82 ± 16.27 , 6-10 yıl arası süredir öğretmenlik yapanların 112.11 ± 17.21 puan aldığı, 11-15 yıl arası görev yapanların 117.61 ± 17.66 puan aldığı, 16 yıl ve üzeri süredir görev yapanların ise 114.12 ± 18.41 puan aldığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre ölçekten aldığı puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p=0.29>0.05$).

Şu an çalıştıkları okulda 1 yıl ve altı süredir görev yapan öğretmenlerin ölçek toplam puanı 114.15 ± 16.22 , 2-5 yıl arası süredir görev yapanların 114.95 ± 17.20 puan aldığı ve 11-15 yıl arası süredir görev yapanların 115.21 ± 17.96 puan aldığı saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin şu an çalıştıkları okuldaki görev sürelerine göre ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p=0.99>0.05$).

Lefkoşa bölgesinde görev yapanların ölçek toplam puan ortalaması 117.39 ± 17.49 , Girne bölgesinde görev yapanların 111.45 ± 20.34 , Güzelyurt bölgesinde görev yapanların 110.08 ± 17.45 , Lefke bölgesinde görev yapanların 110.50 ± 15.83 , Mağusa bölgesinde görev yapanların 118.98 ± 17.95 , İskele bölgesinde görev yapanların 118.50 ± 14.21 puan aldığı tespit edilirken, Karpaz bölgesinde görev yapanların 116.59 ± 12.01 puan aldığı tespit edilmiştir. Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin görev yaptıkları bölgelere göre aldıkları ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p=0.03<0.05$). Güzelyurt ve Lefke bölgelerinde görev yapan öğretmenler diğer bölgelerde görev yapan öğretmenlerden daha düşük puan almıştır.

Araştırmaya katılan bireylerin gelir durumlarına göre ölçek toplam puanları incelendiğinde; geliri giderinden az olan öğretmenlerin ortalama 115.21 ± 17.98 puan,

geliri giderine denk olanların 115.43 ± 17.28 ve geliri giderinden fazla olanların 112.71 ± 17.35 puan aldığı tespit edilmiştir. Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin gelir durumlarına göre ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p=0.72>0.05$).

Tablo 3. Yabancı Dil Öğretmenlerinin Demografik Özelliklerine Göre Ölçek Toplam Puanlarına Göre Karşılaştırılması

Demografik Özellik	n	Ortalama Puan	Standart Sapma	t-Değeri	df	p-Değeri
Cinsiyet						
Erkek	28	115.43	17.28			
Kadın	12	112.71	17.35			
Yaş						
20-30	18	115.43	17.28			
31-40	12	112.71	17.35			
41-50	10	115.43	17.28			
51-60	10	112.71	17.35			
Eğitim Durumu						
İlkokul	28	115.43	17.28			
Ortaokul	12	112.71	17.35			
Lise	10	115.43	17.28			
Üniversite	10	112.71	17.35			
İş Durumu						
Devlet	28	115.43	17.28			
Özel	12	112.71	17.35			
Evli Durumu						
Evlü	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr	12	112.71	17.35			
Yaşam Durumu						
Evli	28	115.43	17.28			
Bekâr						

4.5. Yöneticilerin Cinsiyet, Yaş, Eğitim Durumu, Mesleki Kıdem, Okulda Çalışma Süresi, Gelir Durumu, En Çok Yaşanılan Yerleşim Birimi Değişkenlerine Göre Ölçek Toplam Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 8. Yöneticilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Ölçek Toplam Puanlarının Karşılaştırılması

	N	Ort	S.S.	T	s.d.	P
Cinsiyet						
Kadın	38	79.71	13.98	-1.0123	69	0.31
Erkek	33	83.06	13.83			
Medeni Durum						
Evli	60	81.17	13.77	-0.1418	69	0.89
Bekar	11	81.82	15.34			
Yerleşim Birimi						
Köy	14	76.64	14.66	-1.3978	69	0.17
Şehir	57	82.40	13.61			
Eğitim Durumu						
Lisans	50	81.38	13.82	0.10431	69	0.92
Lisansüstü	21	81.00	14.46			
	N	Ort	S.S.	F	s.d.	P
Yaş Grubu						
40 yaş ve altı	8	75.50	19.28	2.85	3	0.04
41-45 yaş arası	21	82.81	11.60			
46-50 yaş arası	26	77.38	13.88			
51 yaş ve üstü	16	88.44	11.27			
Mesleki Kıdem						
15 yıl ve altı	9	71.00	15.85	2.03	3	0.12
16-20 yıl arası	23	82.52	12.94			
21-25 yıl arası	26	82.19	14.08			
26 yıl ve üstü	13	84.31	12.14			
Okulda Çalışma Süresi						
Bir yıl ve altı	8	84.87	17.19	1.29	3	0.29
2-5 yıl arası	28	82.78	14.05			
6-10 yıl arası	8	85.62	12.87			
11 yıl ve üstü	27	77.33	12.78			
Görev Yapılan Bölge						
Lefkoşa	35	81.71	12.96	1.89	6	0.01
Girne	7	86.71	12.00			
Güzelyurt	7	75.00	17.13			
Lefke	2	88.50	10.61			
Mağusa	12	85.17	12.48			
İskele	4	63.50	13.23			
Karpaz	4	81.25	16.52			
Gelir Durumu						
Gelir giderden az	17	81.29	16.13	0.02	2	0.98
Gelir gidere denk	49	81.12	13.16			
Gelir giderden fazla	5	82.60	16.23			

Tablo 8.'de araştırma kapsamına alınan yöneticilerin sosyo-demografik özelliklerine göre ölçek toplam puanlarının karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 8. incelendiğinde araştırmaya katılan kadın yöneticilerin ölçek toplam puan ortalaması 79.71 ± 13.98 bulunurken erkek yöneticilerin puan ortalaması 83.06 ± 13.83 bulunmuştur. Araştırma kapsamına alınan yöneticilerin cinsiyetlerine göre ölçekten aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p=0.31>0.05$).

Yöneticilerin medeni durumlarına göre ölçek toplam puan ortalamaları incelendiğinde evli yöneticilerin ortalamasının 81.17 ± 13.77 bulunurken bekar yöneticilerin puan ortalamasının 81.82 ± 15.34 olduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılan yöneticilerin medeni durumlarına göre ölçekten aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p=0.89>0.05$).

Yaşamının büyük bir bölümünü köyde geçiren yöneticilerin ölçek toplam puan ortalaması 76.64 ± 14.66 bulunurken, şehirde yaşam sürdüren yöneticilerin puan ortalaması 82.40 ± 13.61 'dir. Araştırma kapsamına alınan yöneticilerin yaşadıkları yerleşim birimlerine göre ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı saptanmıştır ($p=0.17>0.05$).

Yöneticilerin eğitim durumlarına göre ölçek toplam puan ortalamaları incelendiğinde; lisans mezunu yöneticilerin ortalama 81.38 ± 13.82 ve lisansüstü mezunu yöneticilerin 81.00 ± 14.46 puan aldığı tespit edilmiştir. Araştırma kapsamına alınan yöneticilerin eğitim durumlarına göre ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p=0.92>0.05$).

Araştırmaya katılan 40 yaş ve altı yöneticilerin ölçek puan ortalaması 75.50 ± 19.28 , 41-45 yaş grubunda yer alanların 82.81 ± 11.60 , 46-50 yaş grubunda yer alanların 77.38 ± 13.88 ve 51 yaş ve üstü yaş grubunda yer alan yöneticilerin ölçek puan ortalaması 88.44 ± 11.27 'dir. Yöneticilerin yaş gruplarına göre ölçek toplam puanları arasında istatistiksel açıdan bir fark bulunduğu saptanmıştır ($p=0.04<0.05$). Buna göre 40 yaş ve altında yer alan yöneticilerin diğer yöneticilere göre daha düşük puan aldığı saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre ölçek toplam puan ortalamaları incelendiğinde; 15 yıl ve altı süredir yöneticilik yapanların 71.00 ± 15.85 , 16-20 yıl arası süredir yöneticilik yapanların 82.52 ± 12.94 , 21-25 yıl arası süredir yöneticilik yapanların 82.19 ± 14.08 puan aldığı, 26 yıl ve üzeri süredir görev yapanların ise 84.31 ± 12.14 puan aldığı tespit edilmiştir. Yöneticilerin mesleki kıdemlerine göre ölçekten aldığı puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p=0.12>0.05$).

Şu an çalıştıkları okulda 1 yıl ve altı süredir görev yapan yöneticilerin ölçek toplam puanı 84.87 ± 17.19 , 2-5 yıl arası süredir görev yapanların 82.78 ± 14.05 puan aldığı, 6-10 yıl arası süredir görev yapanların 85.62 ± 12.87 ve 11 yıl ve üzeri süredir görev yapanların 77.33 ± 12.78 puan aldığı saptanmıştır. Araştırmaya katılan yöneticilerin şu an çalıştıkları okuldaki görev sürelerine göre ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p=0.29>0.05$).

Lefkoşa bölgesinde görev yapanların ölçek toplam puan ortalaması 81.71 ± 12.96 , Girne bölgesinde görev yapanların 86.71 ± 12.00 , Güzelyurt bölgesinde görev yapanların 75.00 ± 17.13 , Lefke bölgesinde görev yapanların 88.50 ± 10.61 , Mağusa bölgesinde görev yapanların 85.17 ± 12.48 , İskele bölgesinde görev yapanların 63.50 ± 13.23 puan aldığı ve Karpaz bölgesinde görev yapanların 81.25 ± 16.52 puan aldığı tespit edilmiştir. Araştırma kapsamına alınan yöneticilerin görev yaptıkları bölgelere göre aldıkları ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p=0.01<0.05$). İskele bölgesinde görev yapan yöneticiler diğer bölgelerde görev yapan yöneticilerden daha düşük puan almıştır.

Araştırmaya katılan bireylerin gelir durumlarına göre ölçek toplam puanları incelendiğinde; geliri giderinden az olan yöneticilerin ortalama 115.21 ± 17.98 puan, geliri giderine denk olanların 115.43 ± 17.28 ve geliri giderinden fazla olanların 112.71 ± 17.35 puan aldığı tespit edilmiştir. Araştırma kapsamına alınan yöneticilerin gelir durumlarına göre ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p=0.98>0.05$).

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın sonuçları ve bu sonuçlara bağlı geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Genel Ortaöğretim’de görev yapan yönetici ve öğretmenlerin “öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili tutumları”nı belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

- Öğretmenlere uygulanan ve toplam 32 maddeden oluşan anket sonuçlarında öğretmenlerin 22 maddeye “Ortadan Çok”, 7 maddeye “Orta Sıklıkta”, 2 maddeye “Ortadan Az” ve 1 maddeye “Her Zaman” yanıtını verdikleri belirlenmiştir.
- Öğretmenlerin diğer seçeneklere göre “Ortadan Çok” yanıtını daha fazla verdiği davranışlar; “Öğretmenler, eğitim sürecindeki yeni araç-gereçleri araştırmaktadırlar”, “Öğretmenler, eğitimde yeni yöntemlerin uygulanmasına isteklidirler”, “Öğretmenler, eğitimde çağdaş öğretim metotlarını uygulamaktadırlar”, “Öğretmenler, öğretim metotlarındaki değişimleri takip etmektedirler”, “Öğretmenler, öğrenci merkezli eğitimin etkili olduğunun bilincini taşımaktadırlar”, “Öğretmenler, derslerinde somut örneklerle yer vermektedirler”, “Öğretmenler, eğitimde verimliliği sağlamaktadırlar”, “Öğretmenler, eğitimde öğretim teknolojisinin kullanımına önem vermektedirler”, “Öğretmenler, eğitimde aktif katılımı sağlamaktadırlar”, “Öğretmenler, öğrenciler arasındaki işbirliğini desteklemektedirler”, “Öğretmenler, derslerinden önce gerekli öğretim materyallerini hazırlamaktadırlar”, “Öğretmenler, eğitimde öğrencilerin

motivasyonlarını sağlamaktadırlar”, Öğretmenler, eğitimdeki gelişmelere ilgili davranmaktadırlar”, “Öğretmenler, eğitimde öğrencilerin özgüvenlerini arttırmaktadırlar”, “Öğretmenler, öğrencilerin yaratıcılık duygularını geliştirmektedirler”, “Öğretmenler, eğitimde öğrencilerin bireysel farklılıklarını bilmektedirler”, “Öğretmenler, eğitimde dersin hedefine uygun materyaller kullanmaktadırlar”, “Öğretmenler, öğrencilerin doğru hedeflere ulaşmalarını sağlamaktadırlar”, “Öğretmenler, kalıcı öğrenmelere önem vermektedirler”, “Öğretmenler, eğitimde öğrenme kalitesini arttırmaktadırlar”, “Öğretmenler, öğrencilerin sosyalleşme düzeyine katkıda bulunmaktadırlar”, “Öğretmenler, öğrencilerin sorumluluk duygularını geliştirmektedirler” bu davranışlara “Ortadan Çok” yanıtının verilmesi öğretmenlerin, öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili tutumlarının olumlu yönde olduğunun bir göstergesidir.

- Öğretmenlerin diğer seçeneklere göre “Orta Sıklıkta” yanıtını daha fazla verdiği davranışlar; “Öğretmenler, görsel içerikli derslerde bilgisayardan faydalanmaktadırlar”, “Öğretmenler, ders sırasında aktif öğrenme ortamları oluşturmaktadırlar”, “Öğretmenler, teknoloji çağına uyum sağlamaktadırlar”, “Öğretmenler, derslerinde yeni araç-gereçleri kullanmaktadırlar”, “Öğretmenler, öğrenme ortamlarında görsel-işitsel araç-gereçleri kullanmaktadırlar”, “Öğretmenler, bilgisayar destekli eğitimi benimsemektedirler”, “Öğretmenler, aktif düşünmeyi bilen öğrenciler yetiştirmektedirler” Bu durum öğretmenlerin öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili tutumlarının olumlu yönde olmasına rağmen uygulama esnasında teknolojik araç-gereçleri orta sıklıkta kullandıklarının bir göstergesidir.
- Öğretmenlerin diğer seçeneklere göre “Ortadan Az” yanıtını daha fazla verdiği davranışlar; “Öğretmenler, ders sırasında akıllı tahta kullanmaktadırlar”, “Öğretmenler, derslerinde projeksiyon kullanmaktadırlar” Bu durum öğretmenlerin teknolojik araç ve gereçleri ders esnasında çok sık kullanmadığını göstermektedir.

- Öğretmenlerin diğer seçeneklere göre “Her Zaman” yanıtını daha fazla verdiği tek davranış; “Öğretmenler, yeni öğretim metotlarına olumlu yaklaşmaktadırlar” davranışına öğretmenler tarafından %31.93 oranında “Her Zaman” yanıtının verilmesi ve %30 oranında “Ortadan Çok” yanıtının verilmesi gösteriyor ki öğretmenlerin öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişime olan ilgi ve tutumlarının yüksek denebilecek bir düzeyde olduklarını göstermektedir.
- Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin görev yaptıkları bölgelere göre aldıkları ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Güzelyurt ve Lefke bölgelerinde görev yapan öğretmenler diğer bölgelerde görev yapan öğretmenlerden daha düşük puan almıştır ($p=0.03<0.05$).
- Yöneticilerin diğer seçeneklere göre “Her Zaman” yanıtını daha fazla verdiği davranışlar; “Yöneticiler, eğitimde araç-gereç kullanımı için öğretmenleri teşvik etmektedirler”, “Yöneticiler, öğretim teknolojisindeki araç-gereçleri takip etmektedirler”, “Yöneticiler, eğitim hedeflerine uygun materyalleri araştırmaktadırlar”, “Yöneticiler, öğretmenlere eğitimde bilgisayar kullanımını benimsetmektedirler”, “Yöneticiler, eğitimde kalıcı öğrenmelerin oluşması hedefini taşımaktadırlar”, “Yöneticiler, öğretmenlerle olumlu iletişim kurmaktadırlar”, “Yöneticiler, eğitimde değişim sürecini takip etmektedirler”, “Yöneticiler, öğrenci velileriyle iletişim kurmaktadırlar”, “Yöneticiler, öğretmenlerle planlı programlı çalışmaktadırlar”, “Yöneticiler, öğretmenlerle verimli görüşmeler yapmaktadırlar”, “Yöneticiler, okulda olumlu yönde denetimler yapmaktadırlar”, “Yöneticiler, öğretmenlerle uyum içinde çalışmaktadırlar”, “Yöneticiler, öğretmenlerle birlikte öğrencileri doğru hedeflere ulaştırmaktadırlar”, “Yöneticiler, okulla ilgili kararlar alırken öğretmenlerle işbirliği yapmaktadırlar”, “Yöneticiler, okul etkinliklerini planlamaktadırlar”, “Yöneticiler, eğitim teknolojisindeki yeniliklere uyum sağlamaktadırlar”, “Yöneticiler, öğrencilere aktif çalışma ortamları oluşturmaktadırlar” Yöneticilerin ilgili sorulara “Her Zaman” yanıtını

vermesi ğretim süreçlerindeki araç-gereç ve ğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili tutumlarının pozitif yönde olduğunu göstermektedir.

- Yöneticilerin diğer seçeneklere göre “Ortadan çok” yanıtını daha fazla verdiği davranışlar; ”Yöneticiler, eğitimde verimlilik için yenilikçi kararlar almaktadırlar”, “Yöneticiler, ğretmenlerin mesleki motivasyonlarını geliştirmektedirler”
- Yöneticilerin diğer seçeneklere göre “Orta Sıklıkta” yanıtını daha fazla verdiği tek davranış; “Yöneticiler, öğretmenlerle birlikte eğitimdeki yeni metotları araştırmaktadırlar” Bu durum yöneticilerin eğitimde yeni metotlara açık olduğunun bir göstergesidir.
- Yöneticilerin yaşı gruplarına göre ölçek toplam puanları arasında istatistiksel açıdan bir fark bulunduğu saptanmıştır. Buna göre 40 yaşı ve altında yer alan yöneticilerin diğer yöneticilere göre daha düşük puan aldığı saptanmıştır ($p=0.04<0.05$).
- Araştırma kapsamına alınan yöneticilerin görev yaptıkları bölgelere göre aldıkları ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. İskele bölgesinde görev yapan yöneticiler diğer bölgelerde görev yapan yöneticilerden daha düşük puan almıştır ($p=0.01<0.05$).

5.2. neriler

Bu bölümde araştırma sonuçlarından yola çıkılarak aşığıda belirtilen öneriler geliştirilmiştir:

- Yönetici ve öğretmenlerin ğretim süreçlerindeki araç-gereç ve ğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili tutumlarının genel olarak olumlu olduğu tespit edilmiştir ancak bu tutum ve davranışlarının daha iyi seviyelere yükseltilmesi amacıyla ilgili Bakanlık olan Milli Eğitim,

Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından uygulanan hizmet içi eğitim programlarının artırılması gerekmektedir.

- Öğretmenlere, teknolojik araç-gereçlerin kullanımına ilişkin eğitim programları düzenlenerek, uygulamada yaşanabilecek olası sıkıntıların önüne geçilebilir.
- Okul yöneticileri tarafından öğretmenlerin öğretim süreçlerinde teknolojik araç-gereçleri kullanmaları teşvik edilmelidir.
- Günümüzde kullanılan teknolojik araç-gereçlerin satın alınmasının artırılması amacıyla Bakanlık tarafından okullara ayrılan bütçenin artırılması gerekmektedir.
- Özellikle orta yaş ve üzeri yaş grubunda yer alan öğretmenlere yönelik teknolojik araç-gereç kullanmalarına yardımcı olacak programlar düzenlenmelidir.
- Güzelyurt, Girne ve Lefke bölgelerindeki okullarda yer alan teknolojik araç-gereçlerin sayısının ve niteliğinin olumlu yönde artırılarak öğretmenlerin bu araç-gereçleri daha sık kullanmaları için çeşitli seminer ve eğitim programları düzenlenmelidir.
- İskele bölgesinde görev yapan okul yöneticilerinin öğretim tekniklerinde teknolojiye daha fazla önem göstermeleri sağlanılarak, mevcut düzeyin üzerine çıkarılmalıdır.
- “Öğretim süreçlerindeki araç-gereç ve öğretim metotlarındaki değişim süreci ile ilgili yönetici ve öğretmen tutumları”nı belirlemeye yönelik yapılan bu araştırma, eğitimde değişim süreci ve eğitimde teknolojik araç-gereç kullanımı hususunda, Bakanlık tarafından okul yöneticilerine ve öğretmenlere yönelik hizmet içi kurslar ve seminerler düzenlenerek daha fazla bilgi sahibi olmaları sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Acar, A. (2004). Küreselleşme ve Eğitim. Eğitimde Çağdaş Yaklaşımlar "Bilgi Şöleni" Sempozyumu. Birmat Matb. San. ve Tic. Ltd. Şti. Samsun.

Açıkalın, A. (1995). "2020 Yılında Benim Okulum", Eğitim Yönetimi, Yıl 1, Sayı 1. Kış 1995: 7-21.

Açıkgöz, K. Ü. (1992). İşbirlikli Öğrenme: Kuram-Uygulama-Araştırma. Malatya: Uğurel Matbaası.

Adıgüzel, A. (2010). "İlköğretim Okullarında Öğretim Teknolojilerinin Durumu ve Sınıf Öğretmenlerinin Bu Teknolojileri Kullanma Düzeyleri", *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (2010) 1-17, Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Osmanbey Kampusu - Şanlıurfa, e-mail: aadiguzel@harran.edu.tr

Adıgüzel, H. Ö. (1993). Oyun ve Yaratıcı Drama İlişkisi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Akçay, A. (2003). Okul Müdürleri Öğretmenleri Etkileyebiliyor mu?. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 157, www.meb.gov.tr (20.12.2005).

Akçay, C. (2003). Küreselleşme, Eğitimsel Yoksunluk ve Yetişkin Eğitimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 159, 33-49.

Akgül, M. K. (2002). Kalkınmada Verimlilik, Anahtar Dergisi. MPM. Sayı: 162. Yıl: 14. Ankara.

Akkoyunlu, B. (1995). "Bilgi Teknolojilerinin Okullarda Kullanımı ve Öğretmenlerin Rolü", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 11, 105-109.

Akkoyunlu, B. (1998). "Bilgisayar ve Eğitimde Kullanılması", *Çağdaş Eğitimde Yeni Teknolojiler*, Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1021, Eskişehir, 33-45.

Akkoyunlu, B. & Kurbanoglu, S. (2003). Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlığı ve Bilgisayar Özyeterlik Algıları Üzerine Bir Çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 1-10.

Aksoy, H. H. (2003). Eğitim Kurumlarında Teknoloji Kullanımı ve Etkilerine İlişkin Bir Çözümleme, *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 1 (4), Ankara: Eğitim-Sen, 4 - 23.

Aksoy, H. H. (2003). Uluslararası Karşılaştırma Ölçütlerinin Kullanımı ve Türkiye. *Eğitim Bilim Toplum*. 1 (1), 51-60.

Aladağ, S. (2005). *İlköğretim Matematik Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Akademik Başarısına ve Tutumuna Etkisi*: Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Alıç, M. (1990). Genel Liselerde Örgütsel Değişme İhtiyacı. Eskişehir: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları No.15.

Alkan, C. (1995). Eğitim Teknolojisi. Ankara: Atilla Kitabevi.

Alkan, C. (1997). Eğitim Teknolojisinin İki binli Yıllarda Yapılandırılması. Anı Yayıncılık. Ankara.

Alkan, C. (1998). Eğitim Teknolojisi, Anı Yayıncılık, Ankara.

Alkan, C., Kavcar, C., Sever, S. (1998). "Bilgi Çağında Eğitimde Öğretmenlik Mesleğinin Yeniden Yapılanması." *Bilgi Çağında Öğretmenimiz Sempozyumu Yayını*, 9-17.

Aşkar, P. (1992), "İlköğretimde Bilgisayar: Kuram ve Uygulamalar" H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, Türkiye'de İlköğretim Sempozyumu 21-22 Mayıs 1992, Sayı: 8, Ankara.

Atay, K. (2001). İlköğretim Okulu Müdürlerinin Genel ve İş Tutum ve Davranışları, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Güz 2001.

Atkinci, H. (2001). *İlköğretim Birinci Kademe Eğitim Programlarının Yaratıcı Düşünmenin Gelişimine Etkisi*. Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim dalı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Aydın, A. (1998). Sınıf Yönetimi. Ankara: Anı Yayıncılık.

Aykaç, N. ve Aydın, H. (2006). Öğrenme-Öğretme Sürecinde Planlama ve Uygulama, Birinci Baskı, Ankara: Naturel Yayıncılık.

Aytaç, T. (2000). Okul Merkezli Yönetim. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Azar, A. ve Karaali, Ş. (2004). Fizik Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçları. *Milli Eğitim*, 162, 279-295.

Bacanak, A. Karamustafaoğlu, O., Köse, S. (2003). Yeni Bir Bakış: Eğitimde Teknoloji Okur Yazarlığı. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 192.

Bacanlı, H. (2004). KPSS Eğitim Bilimleri. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.

- Balcı, A. (1993). *Etkili Okul Kuram Uygulama ve Araştırma*. Ankara.
- Balcı, A. (1995). İlköğretimde Öğretimin Niteliğinin Geliştirilmesi, www.egitimdergisi.hacettepe.edu.tr/02.03.2007.
- Balcı, A. (2005). *Eğitim Yönetimi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Tek Ağaç Yayıncılık.
- Balcı, A. (2007). *Etkili Okul Kuram, Uygulama ve Araştırma*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları.
- Ballantine, J. (1993). H. The Sociology of Education: A Sistematic Analysis. New Jersey: Printice-Hall, Inc.
- Başar, H. (1981). *Okul Yöneticisinin Denetim Görevi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Başar, H. (1995). *Eğitim Denetçisi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Başar, H. (2007). Önyargısız ve Ezbersiz Eğitim. <http://yunus.hacettepe.edu.tr/-alerbas>. 10/01/2007.
- Başaran, İ. E. (1982). *Örgütsel Davranışın Yönetimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını.
- Başaran, İ. E. (1992). *Yönetimde İnsan İlişkileri. Yönetim Davranış*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Baştepe, İ. (2004). "Etkili Okul ve Nitelikleri", *Çağdaş Eğitim Dergisi*, Yıl: 29, Sayı: 315, Ankara.

Bayrakçı, M. (2005). Avrupa Birliği ve Türkiye Eğitim Politikalarında BİT ve Mevcut Uygulamalar. Milli Eğitim Dergisi Özel Sayı 2005. Ankara. M.E.B Yayınları.

Bennet, C. K. (1994). "Redefining Educational Leadership: What Principals Can Do to Advance in Education." Technology and Teacher Education Annual 1994. General Editors J. Willis, B. Robin, D. A. Willis. Published for the Society for Technology and Teacher Education by Association for the Advancement of Computing in Education. Charlottesville, VA, ss. 751-755.

Bilen, M. (2002). Plandan Uygulamaya Öğretim. Ankara: Anı Yayıncılık.

Bilge, S. Y. (2008). "Teknoloji ve Tasarım Dersinde Materyal Kullanımının Ders İşlenişine ve Sınıf Yönetimine Etkileri İle İlgili Öğretmen Görüşleri" (Lefkoşa Örneği), K.K.T.C. Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Denetimi, Ekonomisi, Planlaması Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, (Danışman: Dr. Mustafa GÜRSOY), Lefkoşa – 2008.

Bilgen, H. N. (1994). Çağdaş Demokratik Eğitim. Ankara: MEB Yayınları.

Bilişim. (2004). Türkiye Bilişim Şurası Eğitim Ana Raporu. <http://vizyon2023.tubitak.gov.tr/teknolojiongorusu/paneller/egitimveinsankaynaklari/kaynaklar/>

Binbaşoğlu, C. (1994). *Genel Öğretim Bilgisi*, Yedinci Basım, Kadioğlu Matbaası, Ankara.

Botello, M. ve Glasman, N. S. (1999). Dimensions Of Teacher In-Service Training For School Improvement. *International Journal Of Educational Management*. 13/1 [1999] 14-24.

Bozeman W. C. ve Spuck W. D. (1991). "Technological Competence: Training Educational Leaders"; Journal of Research on Computing in Education, Vol: 23 Issue: 4, 514-530.

Bridges, D. (2000). "Back to the Future: The Higher Education Curriculum in The 21st", Cambridge Journal of Education, Vol. 30, Issue 1.

Budak, Y. (1999). Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi ve Etkili Okulun Gerçekleştirilmesinde Öğretmenlere Yönelik Hizmetiçi Eğitimin Önemi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 251, 35-38.

Bursalıoğlu, Z. (1979). Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış, A. Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara.

Bursalıoğlu, Z. (1980). *Eğitim Yöneticisinin Davranış Etkenleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını.

Bursalıoğlu, Z. (2002). Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış. On İkinci Basım. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Büyükkaragöz, S. S. (1999). *Genel Öğretim Metotları*, 10. Baskı, Beta, İstanbul.

Cafoğlu, Z. (1995). "Okulların Güçlendirilmesi." Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Yıl: 1 Sayı: 4: 449-555, Ankara.

Can, N. (2002). Değişim Sürecinde Eğitim Yönetimi. Milli Eğitim Dergisi, Yaz-Güz 2002, Sayı: 155-156.

Celep, C. (1996). "Okullarda İşbirlikçi Karar Verme". Yaşadıkça Eğitim, Sayı: 44, s. 20-23.

Chase, F. S., (1958). The High School in a New Area. University of California Press, Chicago, s. 163.

Christanese, R. (2002). Effects of Technology Integration Education on the Attitudes of Teachers and Students. *Journal of Research on Technology in Education*, 34 (4) 411- 434.

Clark, L., Starr, I. S. (1981). Secondary and Middle School Teaching Method. Newyork, U.S.A. MacMillan Publishing Co.

Collier, K. G. ve diğerkleri. (1971). Colleges of Education Learning Programmes: A Proposal. DC: Commission on Instructional Technology. Washington.

Coşkun, H. (1996). Eğitim Teknolojisi Açısından Kùltürlerarası Eğitim – Ankara.

Cuban, L. (1986). *Teachers and Machines: The Classroom Use of Technology Since 1920*. New York: Teachers College Press.

Cüceloğlu, D. (2001). *İçimizdeki Biz: Kalite Bilincinin Temeli*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Çabuk, A. & Erdoğan, Ş. (2001). Bilgisayar Destekli Tasarım ve Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Kullanım Olanaklarının Genişletilebilmesi İçin İnternet Tabanlı Eğitim Modellerinden Yararlanılması. Akademik Bilişim - 2001, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Çelik, L. (2007). “Öğretim Materyallerinin Hazırlanması ve Seçimi”. (Editör: Ö. Demirel). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Çelik, V. (1997). Eğitim Yönetiminde Vizyoner Liderlik, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi. Yıl: 3, Sayı: 4, Ankara.

Çelik, V. (2003). Sınıf Yönetimi. Ankara, Nobel Yayınevi, 2003.

Çengel, A. Y. (2006). AB Sürecinde Eğitimin Modern Dünya Standartlarına Çıkarılması", (Türk Eğitim Sisteminde Yeni Paradigma Arayışları Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Eğitim-Bir-Sen Yayınları No: 16, Ankara.

Çıbık, A. S. (2006). Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Fen Bilgisi Öğrencilerinin Mantıksal Düşünme Becerisi ve Tutumlarına Etkisi", Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Çınar, E. (2008). "Okul Kültürünün Oluşturulması, Sürdürülmesi ve Değiştirilmesinde Okul Yöneticilerinden Beklenen ve Gözlenen Davranışların Karşılaştırılması", K.K.T.C. Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Tez Danışmanı: Doç. Dr. Cem BİROL), Lefkoşa, Ocak – 2008.

Çilenti, K. (1997). Eğitim Teknolojisi ve Öğretim, Gül Yayınevi.

Dale, E. (1961). Audio-Visual Methods in Teaching. USA: Holt, Rinehart and Winston.

Demirel, Ö. (1996). Genel Öğretim Yöntemleri, Ankara.

Demirel, Ö. (2000). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Demirel, Ö. (2002). Plandan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Dinç, A. (2000). "Örgütlerde Karar Verme ve Problem Çözme Süreçlerinde Yaratıcı Düşüncenin Yeri ve Önemi", İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Doğdu, S. ve Z. Arslan. (1993). Eğitim Teknolojisi Uygulamaları ve Eğitim Araç-Gereçleri, Ankara: Tekışık Ofset.

Drucker, F. P. (1994). "Yeni Gerçekler", Çevirenler: Birtane Karanakçı, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.

Dumrul, N. S. (1986). *İlkokul Müdürlerinin Denetim Yetki ve Yeterlikleri*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ediger, M. (2001). "Learning Opportunities in the Higher Education Curriculum", College Student Journal, Vol. 35, Issue 3, p. 410, 8p.

Ehrlich, Clifford J. (1997). "Human Resource Management: A Changing Script For A Changing World". Human Resource Management. Spring 1997, Vol.36, No 1, Pp.85-89. New York: By John Wiley & Sons, Inc. 605 Third Avenue, NY 10158.

Erdoğan, İ. (1993). "Okul Yönetiminde Bilgisayar Sistemine Geçiş", Yaşadıkça Eğitim, Sayı: 31, 22-26.

Erdoğan, İ. (2000). Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Erdoğan, İ. (2003). Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği. Dördüncü Basım. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Erdoğan, İ. (2004). Eğitimde Değişim Yönetimi. İkinci Basım. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Eren, E. (1986). "Değişim Yönetimi". MESS 1985 Yılı Seminerleri. İstanbul: Erkmen Matbaası.

Eren, E. (1989). Yönetim Psikolojisi. İstanbul: İşletme İktisadi Enstitüsü Yayınları.

Ergin, A. (1995). Öğretim Teknolojisi İletişim. Ankara: PEGEM Yayınları.

Ergün, M. ve A. Özdaş. (1997). Öğretim İlke ve Yöntemleri. İstanbul: Kaya Matbaacılık.

Ersoy, Y. (1996). Hizmet İçi Eğitim ve Yetiştirme Kursunu Geliştirme-I. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 151-160.

Essink L. ve Visscher A. (1987). "Design and Impact of Management Information Systems in Educational Organizations", *Higher Education and New Technologies*, Oosthoek H. Ve Vroeijenstijn, 367-388, Pergamon Pres, Oxford.

Everard ve Morris. (1996). *Effective School Management*: 234.

Fidan, N. ve Erden, M. (1987). Eğitim Bilimine Giriş, Repa Basın Yayın ve Ticaret Ltd. Şti, Ankara.

Fidan, N. K. (2008). "İlköğretimde Araç Gereç Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri." *AKÜ Eğitim Fakültesi, Kuramsal Eğitim Bilim*, 1 (1), 48-61, (www.keg.aku.edu.tr), nkurt@aku.edu.tr

Garuba, A. (2004). Continuing Education: An Essential Tool for Teacher Empowerment in an Era of Universal Basic Education in Nigeria. *International Journal of Lifelong Education*, 23(2), 191-203.

Gentry, C. G. (1987). Educational Technology: A Question of Meaning. Miller, E. E. ve M. L. Mosley (Ed.), Educational Media and Technology Yearbook. Libraries Unlimited. Littleton, CO.

Grant, M. M. & Branch M. B. (2005). "Project Based Learning _n A Middle School: Tracing Abilities Through Artifacts Of Learning", *Journal of Research on Technology in Education*. 38 (1), 65-98.

Goetsch, D. L. (1984). "Impact of Technology on Curriculum and Delivery Strategies in Vocational Education." in Shulman, Carol Herrnsstadt. (Ed.) Adults and the Changing Workplace. American Vocational Association, Inc., pp. 191-200.

Gökçe, F. (2003). *Değişme Sürecinde Devlet ve Eğitim*. 2. Baskı, Ankara, Tek Ağaç Eylül Yayıncılık.

Gökçe, F. (2005). "Bir Değişim Aracı Olarak Güç Alanı Analizi Tekniği ve Eğitimsel Değişmenin Yönetimi", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* Yıl: 11, Sayı: 43.

Gürsoy, F. (2004). "Yaratıcılığın Geliştirilmesinde Ailenin Önemi", *Çocuk Çocuk Dergisi*, sayı: 24.

Gürşimşek, I. (1998). "Öğretmen Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar". *Hacettepe Üniversitesi Dergisi* 14: 25-28.

Harris, M. (1999). Theories of Culture in Postmodern Times. Altamira Press. Cumnor Hill, Oxford.

Hartoonian, M. (1991). "Good Education, Bad Politics: Practices and Principles". The Education Digest. November. pp. 30-35.

Heinich, R., Molenda, M., Russell, J. D. & Smaldino, S. E. (2002). Instructional Media and Technologies for Learning (7 th edition). Merrill Prentice Hall, USA.

Hoşgörür, V., Taşbilek, Y., M. (2004). Bilgi Toplumunda Eğitim Yönetimi. Eğitimde Çağdaş Yaklaşımlar "Bilgi Şöleni" Sempozyumu Birmat. Matb. San ve Tic. Ltd. Şti. Samsun.

Hotomaroğlu T. A. (2002). Bilgisayar Destekli Öğretim İçin Uzman Sistem Tabanlı Bir Kabuk Programın Geliştirilmesi ve Etkililiğinin Değerlendirilmesi, (Yayınlanmış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi FBE, Ankara.

Hürsen, Ç. (2007). "İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Fen ve Teknoloji, Matematik ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi", K.K.T.C Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Programı, Yüksek Lisans Tezi, (Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hüseyin UZUNBOYLU), Lefkoşa, Ağustos – 2007.

Hyland, T. ve Merrill, B. (2003). *The Changing Face of Further Education. Lifelong Learning, Inclusion and Community Values in Further Education*. London, Routledge Falmer.

Johnson, D. W. ve Johnson, R. T. (1996). Conflict Resolution and Peer Mediation Programs in Elementary and Secondary Schools: A Review of The Research. *Review of Educational Research*, 66 (4), 459-506.

Kadioğlu Z. K. ve Özgen, E. (2004). Medya Sektörüne Eleman Yetiştirmede İletişim Fakültelerinin Yeterlilik Analizi ve İletişim Engelinde Kullanılan Teknolojiler. Sakarya: IV. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu.

Karadağ, E. & Çalışkan, N. (2005). Kuramdan Uygulamaya İlköğretimde Drama. Anı Yayıncılık, Ankara.

Karaküçük, S. (1987). Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimlerinde Üniversitelerin Fonksiyonları. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 309-315.

Karamustafaoğlu, S. ve Kandaz, U. (2006). "Okul Öncesi Eğitimde Fen Etkinliklerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri ve Karşılaşılan Güçlükler", *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 26, Sayı 1 (2006) 65-81.

Karip, E. (1996). *Etkili Eğitim Sistemlerinin Geliştirilmesi. Eğitim yönetimi 2*: 245-247.

Kaya, Y. K. (1993). *Eğitim Yönetimi: Kuram ve Türkiye'deki Uygulama*. (5. Basım). Ankara: Set Ofset Matbaacılık.

Kaya, Y. K. (1996). *Eğitim Yönetimi Kuram ve Türkiye'deki Uygulama*, Ankara: Bilim Yayınları.

Kaykanacı, M. (2000). *İlköğretim Okulu Müdürlerinin Yönetim İşlerine Verdikleri Önem ve Harcadıkları Zaman*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kazu, H. ve Yeşilyurt, E. (2008). "Öğretmenlerin Öğretim Araç-Gereçlerini Kullanım Amaçları" *F.Ü., T.E F., Eğitim Bilimleri Bölümü, Elazığ. Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Elazığ. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Fırat University Journal of Social Science*, Cilt: 18, Sayı: 2 Sayfa: 175-188, ELAZIĞ.

Keenan, K. (1996). *Motivasyon*. Çev: Ergin KOPARAN. İstanbul. Remzi Kitabevi.

King, Anthony D. (1991). (Edt.). Culture Globalization and the World-System. MacMillan Pres Ltd. London.

KKTC Öğretmenler Yasası. (1999). Lefkoşa.

Kozlu, C. (1986). Kurumsal Kültür. İstanbul: Defne Yayınları.

Köseoğlu, P. ve Soran, H. (2005). "Biyoloji Öğretmenlerinin Araç-Gereç Kullanımına Yönelik Tutumları." 28-30 Eylül 2005 tarihlerinde Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin düzenlediği XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi' nde poster olarak sunulmuştur.

Kuran, K. (2005). Bir Değişim ve Gelişim Süreci Olarak Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi ve Aktif Öğrenme İlişkisi. Çağdaş Eğitim, 317, 14-22.

Kutlu, O. & Aldağ, H. (2005). *Öğretim Teknolojisine Giriş*. (Ed.: O. Kutlu & H. Aldağ) Öğretim Teknolojisi ve Materyal Geliştirme. Lisans Yayıncılık. İstanbul.

Küçükahmet, L. (1987). Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No: 153, Ankara.

Laberee, D. (1997). "Public Goods, Private Goods: The American Struggle Over Educational Goals" American Educational Research Journal, Vol. 34. No. 1. pp. 39-51.

McCombs, B. L. ve Whistler, J. S. (1997). The Learner-Centered Classroom and School. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.

McDermott, J. (1981). Technology: The Opiate of the Intellectuals. (Ed.: A. H. Teich). Technology and man's future. St. Martin's Press. New York.

McEvan, E. K. (2003). *7 Steps to Effective Instructional Leadership*. Second Edition. Corwin Pres. USA.

McGrail, E. (2005). Teachers, Technology and Change: English Teachers Perspectives. *Journal of Technology and Teacher Education*, 13(1), 5-24.

Modell, H. I. (1996). "Preparing Students To Participate In An Active Learning Environment." *Advances Phsiology Education* V. 15, N. 1: 69-77.

Morgil, İ., Oskay, Ö. Ö. ve Erökten, S. (2004). "Kimya Eğitiminde Bilgisayar Destekli Modül Hazırlama ve Hazırlanan Modüllerin Başarıya Etkileri", IV. International Educational Technologies Conference – IETC 2004 – Volume I.

Nadir, A. (2010). "Okul Müdürlerinin Dönüşümcü Liderlik Özellikleri", K.K.T.C. Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Denetimi, Ekonomisi ve Planlaması Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, (Danışman: Dr. Ali ERDEN), Lefkoşa, Şubat – 2010.

Odabaş, H. (2004). "İnternet Tabanlı Uzaktan Öğrenim Modelinin Bilgi Hizmetlerine Yönelik Yüksek Öğretim Programlarında Kullanımı." Kütüphaneciliğin Destanı Uluslararası Sempozyumu, Ankara.

Oktay, A. (1998). Türkiye’de Öğretmen Eğitimi. *Milli Eğitim*, 137, 22-27.

Okutan, M. (2003). Okul Müdürlerinin İdari Davranışları. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 157, www.meb.gov.tr (20.12.2005).

Öğüt, A. (2003). *Bilgi Çağında Yönetim*. (2.Baskı), Ankara: Nobel Yayıncılık.

Özdemir, S. (1997). Eğitimde Örgütsel Yenileşme, Pegem Yayınları, Ankara.

Özdemir, S. (2000). Eğitimde Örgütsel Yenileşme. Beşinci basım. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Özden, Y. (1997). Öğrenme ve Öğretme. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Özden, Y. (1999). Eğitimde Yeni Değerler, Pegem Yayınları, Ankara.

Özden, Y. (2005). *Eğitimde Yeni Değerler: Eğitimde dönüşüm*. (Geliştirilmiş Altıncı Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Özer, B. (1998). Öğrenmeyi Öğretme. Hakan, A. (Edit.). Eğitim Bilimlerinde Yenilikler (149-160). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Özkul, E. & Girginer, N. (2001). Uzaktan Eğitimde Teknoloji ve Etkinlik. I. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyum Bildirisi.

Peker, Ö. (1995). Yönetimi Geliştirmenin Sürekliliği, Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, No: 258, Ankara.

Perşembe, E. (2004). Küreselleşme Kültürü ve Eğitimin İşlevi. Eğitimde Çağdaş Yaklaşımlar Yaklaşımlar. "Bilgi Şöleni" Sempozyumu Birmat. Matb. San ve Tic. Ltd. Şti. Samsun.

Peterson, K. D. (1995). *Teacher Evaluation*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press, Inc.

Pişkin, M. (2003). Özsaygı Geliştirme Eğitimi. (ed. Y. Kuzgun) *İlköğretimde Rehberlik*. Ankara : Nobel Yayınları, sf. 95-123.

Reddi, U. V. (1991). *Sanayi Devriminin Aşılması. Enformasyon Devrimi Efsanesi*. (Der. ve Çev: Y. Kaplan), İstanbul: Rey Yayınları 345-370.

Reiner, M. (2009). Sensory Cues, Visualization and Physics Learning, *International Journal of Science Education*, 31 (3), 343-364.

Rıza, E. T. (1997). *Eğitim Teknolojileri ve Uygulamaları I. Anadolu* Matbaası, İzmir.

Riding, R. J. (1984). "Computers in the Primary School: A Practical Guide for Teachers". *Open Books*, Somerset.

Saban, A. (2000). Hizmet İçi Eğitimde Yeni Yaklaşımlar. *Milli Eğitim*, 145, 25-30.

Sağlam, M. (2005). Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Öğretmen Eğitiminde Yapısal Düzenlemeler ve Öğretmen Adaylarının Seçimi. *Milli Eğitim Dergisi Özel Sayı 2005*. Ankara: M.E.B. Yayınları.

Seferoğlu, S. S. (2005). Sınıf Öğretmenlerinin Kendi Mesleki Gelişimleriyle İlgili Görüşleri, Beklentileri ve Önerileri. Web: <http://yayim.meb.gov.tr/yayinlar/149/seferoglu.htm>, 30 Nisan 2005 tarihinde ulaşılmıştır.

Seferoğlu, S. S. (2006). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Senge, P. (2000). *Beşinci Disiplin, Çevirenler: Ayşegül İlideniz, Ahmet Doğukan Yapı ve Kredi Bankası Yayınları*, İstanbul.

Sharan, Y.; Sharan, S. (1990). "Group Investigation Expands Cooperative Learning". *Educational Leadership*. 47 (4), 17-21.

Sıvacı, S. Y. (2003). Sınıf Öğretmenliği Son Sınıf Öğrencilerinin Matematik Alan ve Meslek Bilgisi Yeterlilikleri ile Derse Yönelik Tutumları. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara.

Silberman, M. (1996). Active Learning: 101 Strategies to Teach Any Subject. Massachusetts: Allyn and Bacon.

Simon, Y. R. (1983). Pursuit of Happiness and Lust for Power in Technological Society. (Ed.: C. Mitcham & R. Mackey). Philosophy and Technology. Free Press. New York.

Simons, P. R. (1997). "Definitions and Theories Active Learning" Active Learning for Students and Teachers: Report From Eight Countries: OECD.

Slavin, R. E. (1995). Cooperative Learning. Second Edition. Allyn and Bacon, Boston.

Slowinski, J. (2000). Becoming a Technologically Savvy Administrator. *ERIC Digest 135*.

Soylu, H. (2004). Fen Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar. (1. Baskı) ANKARA: Nobel Yayın Dağıtım.

Sönmez, V. (1994). Öğretmen El Kitabı. Ankara: Özel Eğitim Hizmetleri.

Sözer, E. (2007). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Araç Gereç Kullanımı. <http://www.aof.edu.tr/kitap/IOLTP/2295/unite07.pdf>.

Stock, G., N. and Tatikonda, M. V. (2000). "A Typology of Project-Level Technology Transfer Processes", *Journal of Operations Management* 18, pp.719-737.

Stoner J. (1978). Management. New Jersey: Prentice-Hall, Inc. Englewood Cliffs.

Şahin, T. Y. & Yıldırım, S. (1999). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Anı Yayıncılık, Ankara.

Şimşek, N. (2002). *Derste Eğitim Teknolojisi Kullanımı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Tan, Ş. ve Alaattin, E. (2004). Öğretimi Planlama ve Değerlendirme. Ankara: Pegem A Yayınları.

Tanaydın, D. ve Şimşek, H. (2002). İlköğretimde Veli Katılımı: Öğretmen-Veli-Psikolojik Danışman Üçgeni, *İlköğretim Online Dergisi*, 1(1), <http://www.ilkogretimonline.com> (28.11.2006).

Taşkaya, S. M. ve Bal, T. (2010). "Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Ders Araç Gereçlerini Kullanma Durumları." *Akademik Bakış Dergisi*, Sayı 22, Ekim-Kasım-Aralık-2010. Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi. ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası Kırgız-Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat-KIRGIZISTAN. <http://www.akademikbakis.org>

Taşpınar, M. ve Atıcı, B. (2002). Öğretim Model, Strateji, Yöntem ve Becerileri/Teknikleri: Kavramsal Boyut. *Eğitim Araştırmaları*, 2(8), 207-215.

Taymaz, H. (1986). "Okul Yönetimi ve Yönetici Yetiştirme" *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. Cilt: 19, sayı: 1-2.

Taymaz, H. (2000). *Okul Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Tekyıl, D. (2003). "İlkokullarda Yönetici Davranışlarının Öğretmenlerin Verimliliğine Etkisi", Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Yönetimi, Denetimi, Ekonomisi ve Planlaması Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, (Tez Danışmanı: Doç. Dr. Halil AYTEKİN), Lefkoşa – 2003.

Tickton, S. G. (1971). To Improve Learning: An Evaluation of Instructional Technology (Vol. 1). R. R. Bowker. New York.

Toprakçı, E. (2008). Sınıfa Dayalı Yönetim. Ankara: Pegem Yayınları.

Töremen, F. (2001). "Öğrenen Okul" Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Turan, S. (2006). "Eğitim Liderliği", Okul Yönetimlerini Geliştirme Programı Ders Notları, MEB İlköğretim Genel Müdürlüğü, Ankara.

Turnbull, M. (1999). "Multidimensional Project-Based Teaching in French Second Language (FSL). A Process-Product Case Study". Modern Language Journal.

Türk, E. (1999). Türk Eğitim Sistemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Uluğ, F. (1985). *Açıklamalı Eğitim Yönetim Sözlüğü*. Ankara: TODAİ.

Ulusoy, Kadir ve Gülüm, Kamile. (2009). "Sosyal Bilgiler Dersinde Tarih ve Coğrafya Konuları Eğlenirken Öğretmenlerin Materyal Kullanma Durumları", *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 10, Sayı 2, Ağustos 2009, Sayfa 85-99.

Uşun, S. (2000). Dünya'da ve Türkiye'de Bilgisayar Destekli Öğretim, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Uzunboyly, H. (2002). ‘‘Web Destekli İngilizce Öğretiminin Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi’’, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ward, D. and Tiessen, E. (1997). Adding Educational Value To The Web: Active Learning With Alivepages. Educational Technology. 37 (5), Sept-Oct:22-28.

Yalın, H. İ. (2000). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Ankara: Nobel Yayınları.

Yalın, H. İ. (2001). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Yalın, H. İ. (2003). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme (8. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

Yaman, S. (2003). *Fen Eğitiminde Probleme Dayalı Öğrenmenin Öğrenme Ürünlerine Etkisi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

Yaylacı, A. F. (1999). *İlköğretim Okullarında Ailenin Okula Katılımı*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yurdabakan, İ. (2002). Küreselleşme Konusundaki Yaklaşımlar ve Eğitim. Eğitim Araştırmaları Dergisi. Ocak 2002, Sayı: 6.

Yurtluk, M. (2003). Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Matematik Dersi Öğrenme Süreci ve Öğrenci Tutumlarına Etkisi: Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yüksel, S. (2003). "Öğretim Teknolojisi" Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Ankara: Öğreti Pegem A Yayıncılık.

Yürütücü, A. (2002). Bilişim Toplumunda İlköğretim Sürecindeki Eğitim Teknolojileri. II. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyum ve Fuar Bildirisi. Sakarya.

Zeki, M. (2006). Ailelerin Eğitime Katılımı, www.Psiko-Dan.com, (10.01.2007).

Zhao, Y. (1998). "Design for Adoption : The Development of an Integrated Web. Based Education Environment". *Journal of Research on Computing in Education*. 30 (3), 307-329.

EKLER

EK 1 : Öğretmen Anket Formu

EK 2 : Yönetici Anket Formu

ÖĞRETMEN ANKET FORMU

Bu uygulama, KKTC’de Genel Ortaöğretim’de görev yapan öğretmenlerin “Öğretim Süreçlerindeki Araç-Gereç ve Öğretim Metotlarındaki Değişim Süreci ile İlgili Öğretmen Tutumları”nın, görüş ve düşüncelerinin belirlenmesinde kullanılacaktır. Her soruya cevap verilmesi araştırmanın güvenilirliği açısından önemlidir. Verdiğiniz kişisel cevapların gizliliği sağlanacaktır. Anket formunda isim belirtmenize gerek yoktur. Soruları yanıtlarken göstereceğiniz samimiyet ve ilgiden dolayı teşekkür ederim.

Gülşen FIRATLI

Yakın Doğu Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Cinsiyetiniz:

- () 1. Kadın
() 2. Erkek

2. Yaşınız :**3. Medeni Durumunuz :**

- () 1. Evli
() 2. Bekar

4. Öğrenim durumunuz:

- () 1. Önlisans
() 2. Lisans
() 3. Lisans üstü

5. Kaç yıldır öğretmenlik yapıyorsunuz ?**6. Şu an çalışmakta olduğunuz okulda, kaç yıldır çalışıyorsunuz ?****7. Görev yaptığınız okul hangi bölgede yer almaktadır?**

- () 1. Lefkoşa () 2. Girne () 3. Güzelyurt () 4. Lefke () 5. Mağusa
() 6. İskele () 7. Karpaz

8. Gelir Durumunuz:

- () 1. Gelir giderden az
() 2. Gelir gidere denk
() 3. Gelir giderden fazla

9. En uzun süreyle ikamet ettiğiniz yerleşim yeri:

- () 1. Köy
() 2. Şehir

Aşağıdaki ankette her biri 5 seçenekten oluşan 32 ifade bulunmaktadır. Lütfen bu maddelere katılma derecenizi, ilgili ifadenin karşısında bulunan kutucuğa X işareti koyarak belirtiniz.

	Her Zaman	Ortadan Çok	Orta Sıklıkta	Ortadan Az	Hiçbir Zaman
1) Öğretmenler, yeni öğretim metotlarına olumlu yaklaşmaktadırlar.	()	()	()	()	()
2) Öğretmenler, eğitim sürecindeki yeni araç – gereçleri araştırmaktadırlar.	()	()	()	()	()
3) Öğretmenler, görsel içerikli derslerde bilgisayardan faydalanmaktadırlar.	()	()	()	()	()
4) Öğretmenler, ders sırasında aktif öğrenme ortamları oluşturmaktadırlar.	()	()	()	()	()
5) Öğretmenler, eğitimde yeni yöntemlerin uygulanmasına isteklidirler.	()	()	()	()	()
6) Öğretmenler, teknoloji çağına uyum sağlamaktadırlar.	()	()	()	()	()
7) Öğretmenler, eğitimde çağdaş öğretim metotlarını uygulamaktadırlar.	()	()	()	()	()
8) Öğretmenler, derslerinde yeni araç-gereçleri kullanmaktadırlar.	()	()	()	()	()
9) Öğretmenler, öğretim metotlarındaki değişimleri takip etmektedirler.	()	()	()	()	()
10) Öğretmenler, derslerinde projeksiyon kullanmaktadırlar.	()	()	()	()	()
11) Öğretmenler, ders sırasında akıllı tahta kullanmaktadırlar.	()	()	()	()	()
12) Öğretmenler, bilgisayar destekli eğitimi benimsemektedirler.	()	()	()	()	()
13) Öğretmenler, öğrenci merkezli eğitimin etkili olduğunun bilincini taşımaktadırlar.	()	()	()	()	()
14) Öğretmenler, derslerinde somut örneklerle yer vermektedirler.	()	()	()	()	()
15) Öğretmenler, eğitimde verimliliği sağlamaktadırlar.	()	()	()	()	()
16) Öğretmenler, eğitimde öğretim teknolojisinin kullanımına önem vermektedirler.	()	()	()	()	()
17) Öğretmenler, eğitimde aktif katılımı sağlamaktadırlar.	()	()	()	()	()
18) Öğretmenler, öğrenciler arasındaki işbirliğini desteklemektedirler.	()	()	()	()	()
19) Öğretmenler, derslerinden önce gerekli öğretim materyallerini hazırlamaktadırlar.	()	()	()	()	()
20) Öğretmenler, eğitimde öğrencilerin motivasyonlarını sağlamaktadırlar.	()	()	()	()	()
21) Öğretmenler, eğitimdeki gelişmelere ilgili davranmaktadırlar.	()	()	()	()	()
22) Öğretmenler, eğitimde öğrencilerin özgüvenlerini arttırmaktadırlar.	()	()	()	()	()
23) Öğretmenler, öğrenme ortamlarında görsel-işitsel araç-gereçleri kullanmaktadırlar.	()	()	()	()	()
24) Öğretmenler, aktif düşünmeyi bilen öğrenciler yetiştirmektedirler.	()	()	()	()	()
25) Öğretmenler, öğrencilerin yaratıcılık duygularını geliştirmektedirler.	()	()	()	()	()
26) Öğretmenler, eğitimde öğrencilerin bireysel farklılıklarını bilmektedirler.	()	()	()	()	()
27) Öğretmenler, eğitimde dersin hedefine uygun materyaller kullanmaktadırlar.	()	()	()	()	()
28) Öğretmenler, öğrencilerin doğru hedeflere ulaşmalarını sağlamaktadırlar.	()	()	()	()	()
29) Öğretmenler, eğitimde kalıcı öğrenmelere önem vermektedirler.	()	()	()	()	()
30) Öğretmenler, eğitimde öğrenme kalitesini arttırmaktadırlar.	()	()	()	()	()
31) Öğretmenler, öğrencilerin sosyalleşme düzeyine katkıda bulunmaktadırlar.	()	()	()	()	()
32) Öğretmenler, öğrencilerin sorumluluk duygularını geliştirmektedirler.	()	()	()	()	()

YÖNETİCİ ANKET FORMU

Bu uygulama, KKTC’de Genel Ortaöğretim’de görev yapan yöneticilerin “Öğretim Süreçlerindeki Araç-Gereç ve Öğretim Metotlarındaki Değişim Süreci ile İlgili Yönetici Tutumları”nın, görüş ve düşüncelerinin belirlenmesinde kullanılacaktır. Her soruya cevap verilmesi araştırmanın güvenilirliği açısından önemlidir. Verdiğiniz kişisel cevapların gizliliği sağlanacaktır. Anket formunda isim belirtmenize gerek yoktur. Soruları yanıtlarken göstereceğiniz samimiyet ve ilgiden dolayı teşekkür ederim.

Gülşen FIRATLI

Yakın Doğu Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Cinsiyetiniz:

- ()1. Kadın
()2. Erkek

2. Yaşınız :**3. Medeni Durumunuz :**

- ()1. Evli
()2. Bekar

4. Öğrenim durumunuz:

- ()1. Önlisans
()2. Lisans
()3. Lisans üstü

5. Kaç yıldır hizmet vermektedir?**6. Şu an çalışmakta olduğunuz okulda, kaç yıldır çalışıyorsunuz ?****7. Görev yaptığınız okul hangi bölgede yer almaktadır?**

- ()1. Lefkoşa ()2. Girne ()3. Güzelyurt ()4. Lefke
()5. Mağusa ()6. İskele ()7. Karpaz

8. Gelir Durumunuz:

- ()1. Gelir giderden az
()2. Gelir gidere denk
()3. Gelir giderden fazla

9. En uzun süreyle ikamet ettiğiniz yerleşim yeri:

- ()1. Köy
()2. Şehir

Aşağıdaki ankette her biri 5 seçenekten oluşan 20 ifade bulunmaktadır. Lütfen bu maddelere katılma derecenizi, ilgili ifadenin karşısında bulunan kutucuğa X işareti koyarak belirtiniz.

	Her Zaman	Ortadan Çok	Orta Sıklıkta	Ortadan Az	Hiçbir Zaman
1) Yöneticiler, eğitimde araç-gereç kullanımı için öğretmenleri teşvik etmektedirler.	()	()	()	()	()
2) Yöneticiler, öğretim teknolojisindeki araç-gereçleri takip etmektedirler.	()	()	()	()	()
3) Yöneticiler, eğitim hedeflerine uygun materyalleri araştırmaktadırlar.	()	()	()	()	()
4) Yöneticiler, öğretmenlere eğitimde bilgisayar kullanımını benimsetmektedirler.	()	()	()	()	()
5) Yöneticiler, eğitimde kalıcı öğrenmelerin oluşması hedefini taşımaktadırlar.	()	()	()	()	()
6) Yöneticiler, öğretmenlerle olumlu iletişimler kurmaktadırlar.	()	()	()	()	()
7) Yöneticiler, eğitimde değişim sürecini takip etmektedirler.	()	()	()	()	()
8) Yöneticiler, öğrenci velileriyle iletişim kurmaktadırlar.	()	()	()	()	()
9) Yöneticiler, öğretmenlerle planlı programlı çalışmaktadırlar.	()	()	()	()	()
10) Yöneticiler, öğretmenlerle verimli görüşmeler yapmaktadırlar.	()	()	()	()	()
11) Yöneticiler, okulda olumlu yönde denetimler yapmaktadırlar.	()	()	()	()	()
12) Yöneticiler, öğretmenlerle uyum içinde çalışmaktadırlar.	()	()	()	()	()
13) Yöneticiler, eğitimde verimlilik için yenilikçi kararlar almaktadırlar.	()	()	()	()	()
14) Yöneticiler, öğretmenlerle birlikte öğrencileri doğru hedeflere ulaştırmaktadırlar.	()	()	()	()	()
15) Yöneticiler, okulla ilgili kararlar alırken öğretmenlerle işbirliği yapmaktadırlar.	()	()	()	()	()
16) Yöneticiler, okul etkinliklerini planlamaktadırlar.	()	()	()	()	()
17) Yöneticiler, öğretmenlerle birlikte eğitimdeki yeni metotları araştırmaktadırlar.	()	()	()	()	()
18) Yöneticiler, eğitim teknolojisindeki yeniliklere uyum sağlamaktadırlar.	()	()	()	()	()
19) Yöneticiler, öğretmenlerin mesleki motivasyonlarını geliştirmektedirler.	()	()	()	()	()
20) Yöneticiler, öğrencilere aktif çalışma ortamları oluşturmaktadırlar.	()	()	()	()	()